وتاری سەردەم

هەڵبژاردەی وتاری هاوچەرخ
بەزمانی سەردەم

www.zanayan.org

مەلا ئەحمەدی قامیشی

٢٠١٢

وتاری سەردەم

سەرنج وڕامان لەپرسەکانی ژیان
بەپێودانگی ئیمان

نوسینی
مەلا ئەحمەدی قامیشی

چاپی یەکەم
١٤٣٣ک

ناسنامه

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ

ناوی کتێب : وتاری سـەردەم

نوسەر : مەلا ئەحمەدی قامیشـی

نۆرەی چاپ : یەکەم

شوێنی چاپ : چاپخانەی شارستان/سلێمانی

بابــەت : وتاری هەینی

تایپ : شۆخان قامیشی

تیراژ : ١٠٠٠ دانه

ژ. سپاردن : (٢١٩٣)ی، ب.گ.کتێبخانەگشتیەکانی ساڵی(٢٠١١)ی پێدراوە

بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

پێشەکی:

ستەم وناعەدالەتی وپێشێلی مافەکان قسەوباس وکێشەی سەردەمە ! کە دیاردەیەکەلەدەرەنجامەکانی سیستمی سیکۆلاری وعەولەمە،بابەتەکانی ئەم کتێبە کەمە قەیران وگرفتەکانی سەردەمە وتاری هەینی مزگەوتەکەمە، کە پێشترلەوتارەکانی ساڵی(٢٠١١)خوێندومنەوەوپاشان لەگۆڤاروڕۆژنامەدا بڵاوم کردونەتەوە،ئەم چاپەبەرگی دووەمی کتێبی(قسەی سەردەمە)بۆسودی زیاتر ومانەوەیان بەپێویستم زانی لەدوتوێی کتێبێکداکۆبکرێنەوە،وەك چۆن کێشە وگرفتەکان زۆرن بۆیەباسەکانیشی هەمەجۆرن،هەندێ لەبۆنەکان ساڵانەن بۆیەهەندێ لەناوونیشانی بابەتەکانیش دوبارەن بەڵام لەناوەرۆك دابەشێوازی نوێ وسەردەمیانە نوسراوەتەوە،وەلەبەردوبارەودرێژنەبون (ارکان الخطبة) بنەماکانی وتاری هەینیم تێدانەنوسیوە،بەهیوای بەرچاوڕونی وبەئاگابوون لە گرفت وپرسەهەنوکەیەکانی ژیان بۆچارەسەریان لە ژێرڕۆشنایی دەقەکانی سوننەت وقورئان،بێگومان ئەم کتێبەلەدووبارەوکەموکورتی خاڵی نیەولە ئاست کەم توانایی خۆم دایە،ئەوەی پێکاومەلەخواوەیەو هەڵەکانیشی لە بەندەیەوخوالێمان ببورێت، هیوادارم بیخوێننەوەودوعای خێرمان بۆبکەن.

مەلائەحمەدی قامیشی

وتاربێژی مزگەوتی گەورەی هەواری شارلە سلێمانی

مۆبایل/ ٠٧٧٠١٤٧٣٩٠٢

ئیمێل/ a_qamishi@yahoo.com

دەستپێك:

وتاروێنەیەكی جوان وبێگەردەلەسینەی سافی وتاربێژەوەدەردەكەوێ،گشت ڕەوشتەجوانەكانی تێدادەدرەوشێتەوە،وتاربێژی هونەرەڕۆشنبیریە،بەدوادا چونی گۆڕانكاریەكانە،ڕێنمایی بەسودوهەواڵی ڕاست ودروستەبۆئاڕاستە كردنی جەماوەربەرەوبەختەوەری دنیاودوارۆژ،هەریەكەلەوتارووتاربێژمەرجی تایبەتی خۆیان هەیەودەیان كتێب ونامیلكەلەوبارەوەنوسراون،وتاربێژبانگ خوازی حەقەوحەقیش بەلای ناحەقەوەڕەقە،بەتایبەت وتاری فیكری،بۆیە ڕوبەڕوی گرفت وكێشەی زۆردەبنەوەلەگرتن وگواستنەوەوتۆمەتباركردن، بە تایبەت لەسەردەمی فیتنەدازیاترپێویستی بە(عِلم وحِلم)وخۆڕاگریە،بەندەش لەوپێناوەدادوچاری دەربەدەری وگرفتی زۆربووەكەزیاترلە(٢٠)جارناچاری كۆچ وباربوم لەنەوەدەكانی سەدەی ڕابردوبەتایبەت لەدەڤەری بیتوێن لە چوارقوڕنە مزگەوتی گولەك تاهەڵبجەوپاشان سلێمانی،بەڵام ئەوەی جێگەی دڵخۆشیە كەڕێبازی پێغەمبەرانەو(د.خ)بەگوڵان نەچێنراوە،گرنگ ئەوەیەبە دڵسۆزی ڕاستیەكان بگەیەنین بەموسڵمانان لەڕێگەی وتاری كورت وپوخت و سەردەمیانەلەگەڵ ڕەچاوكردنی بنەماشەرعیەكانی،زانای پەیامداربین نەك مووەزەف،لەسەرەتاوكۆتایداسوپاسی خوای گەورەدەكەم كۆمەكی كردم تا بتوانم بۆسێیەم جاروتارەكانم كۆبكەمەوەبەناوی وتاری سەردەم پێشتریش هەردو كتێبی(وتارەكانی ڕەمەزان وقسەی سەردەم) بەچاپگەیەنران، خوا پاداشتی ئەوبەڕێزانەبداتەوەكەهاوكاری چاپكردنی ئەم كتێبەیان كرد، بە ئومێدی ڕەزامەندی خواودوعای خێری بەڕێزتان وپاداشتی دوارۆژ.

تێگەیشتنی ڕاست ودروست لـەبیروباوەڕی یەکخواناسـی(تۆحید)ی ئـەهلی سوننەو جەماعە چاکترین دەسکەوتە،ئیمان داینـەمۆی سیسـتمی ژیانە،چـون تێگەیشتنی خواروخراپ موسڵمانی لاروخـواری لێدەردەچێ،بۆیەبەپێویسـتم زانی بۆخوێنەری بەڕێزم لـەسەرچاوەوەدەست پێبکەین کەباوەڕە،موسڵمانەتی تەنهاڕوکردنە قیبلـەونوێژوڕۆژونیە،بەڵکوپێشی فیکرەوباوەڕەکەلـەدڵداجێگـە دەگرێ وبەزمان دەگوترێ وبـەکردەوەش ئەنجامدەدرێ،ئەگەرهەمووئیسـلام بەدرەختێك دابنێین،ئەوەبیروباوەڕ ڕەگوڕیشـەیەتی هەڵسـوکەوت وڕەوشـتی جوانیش بەرهەمەکەیەتی،سەبارەت بەپێناسەی ئیمان زانایان بۆچونی جیـاواز یان بووە،بەتایبەت لـەسەرئەوەئایاکردەوەمەرجەبۆئیمان یان تەواوکەرە؟بـەلأم چاکترین وتەواوترین پێناسەی ئیمان قسەی(ابن ابی عِزی)حەنەفیە لـەشـەرحی کتێبی(العقیدة الطحاویة)دادەڵێت:(مالك وشافعی وئەحمەد وئـەزاعی واسـحاقی کوڕی ڕاهویەوزانایانی مەدینەووەکۆمەڵێك لـەزانایانی کـەلام ڕایـان وایەکـە باوەڕبریتیەلـە(الاعتقاد بالجنان،والاقراربا للسا ن،والعمل بالارکان)واتە:(باوەڕ بڕیاری دڵـەوقسەوشایەتمانی زمانەوکرداری ئەندامانی لاشەیە)کە ئەنجام دانی فەرمانەکانی خوای پەروەردگارە،امامی بخاری دەڵێ:(زیاترلـەهەزارزانام دیوە لـەجێوڕێی جیاوازداکەووتویانە باوەڕ:بڕیاروکردارەوزیادوکـەم دەکات)بۆیـە دەبینی لـەقورئاندائیمان وعەمەل پێکـەوەهاتوەو(لازم وملـزوم)ی یەکترن،لـە کۆنەوەهەندێ دەستەوتاقمی وەك(جوهمیەکانومورجیئیەکان)بون کردەوە یان

بەمەرج دانەناوەبۆئیمان وبەلایانەوە تەنها بەڕاست زانینی ئیسلام بەسەبۆ دینداری بەبێ کردار!بەوەش خزمەتێکی زۆرکراوەبەدەسەلاّتدارە تاغوتەکان تالەسەرحوکم بن چونکەئەوجۆرەدینداریەزیان بەپەزەکانی ئەوان ناگەیەنێ، بۆیەدەسەلاّتەکان بەردەوام لەخزمەت ئەوجۆرەموسڵمانانەدان کە تەنهاباس لەتەوحیدی ئاسمان وقەبروقیامەتی ژێرزەوی دەکەن وناچن بەلای حوکم و دەسەلاّتی سەرزەویدا!،نمونەی ئیمانوکردەوەوێنەی شەوقی چرایە ئەگەر ئیسلام دابنێین بەچرایەك،ئەوە شەوقی چراکە ئیمانەکەیەونەوتەکەشی لە جێگای کردەوەیە،چراتانەوتی زۆربێ گڕوتینی زیاتردەبێ،بەهەمان شێوەش بیروباوەڕتازیاترکردەوەی پێ بکەین پابەندبین پێوەی بەهێزتروبەرهەمی چاکتر ودیارترە،(ابن تیمیە)ڕەحمەتی خوای لێبێت دەڵێ:(حەتمەن دەبێت دین:کردارو گوفتاربێت،ممکین نیەبەدڵ یان بەزمان باوەڕی بەخواوپێغەمبەر(ص)هەبێت و بەکردەوەش هیچ فەرزێك ئەنجام نەدا،هەربەقسەبڵێ منیش موسڵمانم،حەتمەن بەموسڵمان حسێب ناکرێت..(مجموع الفتاوی،٣٧٨/٧)،ئیمامی ئەوزاعیش دەڵێ:ئەوئەهلی سەلەفەی کەلەپێش ئێمەبون جیاوازیان نەدەخستە نێوان باوەڕوکردەوە،بڕوانە(ابن رجب الحنبلی/جامع العلوم الحِکَم١٠٤/١،و ابن تیمیة: مجموع الفتاوی ١٨٦/٧)،لەونێوەندەدائەهلی سوننەوجەماعەت مامناوەندن لە نێوان(مورجیئە)و(خەوارج وموعتەزیلە)بەپێچەوانەی مورجیئە،چونکەئەو کەسەبەکافردەزانن کەبەیەکجاری وازلەکرداردەهێنێت وئەوەیان بەکافر نازانن کە هەندێك کرداروازلێدێنێت،جگەلەشایەتمان،باوەڕبەبێ کردار

پیشەی بیٚبڕوایانەوکرداریش بەبیٚ باوەڕپیشەی دووڕوەکانەبەلاٚم(بڕیاروگوفتار وکردار)کاری موسڵمانەنیشانەی تەواوی ئیمانە،(حافزی حەکەمی) دەڵیٚ: ئیمان بەکردەوەی چاکەزیاددەبیٚت وبەخراپەکاری کەم دەبیٚت(ایماننا یزید بالطاعات ونقصه یکون بالزلاتٍ)ئیسلامەتی ودینداری بەقسەی ڕوتی بیٚ کردەوە قبوڵ نیەودەعوای بیٚ دەلیل وەرناگیریٚ،حەسەنی بەصری (ڕەحمەتی خوای لیٚ بیٚت)کاتیٚ ویستی وتاریٚ بدات بۆئازادکردنی بەندەکان لەسەر داوای کۆمەڵیٚ عەبدماوەیەك وەستاتابۆخۆی بەندەیەکی کڕیوئازادیکرد، پاشان چوەسەرمینبەرووتاریٚکی کاریگەریدا کەبوە هۆی ڕزگارکرانی زۆر لە بەندەکان چونکەکرداروگوفتاری یەك بو،نەك وەك ئەوکەسەی کەوتویەتی (بەقسەم بکە بەلاٚم بەعەمەلم مەکە!)چونکەکەس گویٚ بۆقسەی بیٚ کردەوە ناگریٚ،ئیمانیش درەختیٚکی هەمیشەسەوزە،هەموکات بەرهەمی شیرینی خۆی دەدات،کەبریتیە لەسەرجەم ڕەوشتەجوانەکان وکردەوەچاکەکان،هەروەکو خراپەوتاوانیش بەرهەمی بیٚباوەڕیەهەرچەندەلە بەرگیٚکی جوانیش دابیٚت، تەنهاباوەڕی ڕاستەقینەیەکەمرۆڤ دەگۆڕیٚ بەرەوچاکە،ئیمان بووکەهاوەڵاٚنی پیٚغەمبەری والیٚ کردبوکە پیٚشبڕکەیان دەکرد لەخیٚروچاکەدا،امامی عمر(خ) (پیٚش ئیسلام بوونی کچی زیندە بەچاڵ دەکردوزۆردڵ ڕەق بو،بەلاٚم دوایی یاری لەگەڵ منداڵاٚن دەکردودەیخستنە سەرپشتی خۆی،هاوەڵاٚن لەکەشیٚکی ئیمانی دا دەژیان کە پڕی بوولە ڕاستی وپاکی وچاکی وخۆشەویستی،بەلاٚم گەربەراوردی بکەین لەگەڵ ژیانی ماددی ئیٚستاماندا!ئاسمان وریٚسمانی بەینە،ئیمانداری لەکاتی شین وشایی دالەکڕین وفرۆشتن دا دەردەکەویٚ کابرایەك لای امامی عمرمەدحی

کەسێکی کردپێشەواعومەرپێی وت:مامەڵەوسەفەرت لەگەڵ کردوە؟وتی نەخێر، ئەی هاوسێت بووە؟نەخێر،فەرموی کەواتەنایناسی، ئیمان سێ دوژمنی سەرەکی هەیە:یەکەم - نەفس:کەئەبێ کۆنترۆڵی بکەی جیهادی بکەی چونکەئەوهەرداوا دەکات حەلاڵ بێ یان حەرام،بەلاَم نابێ بیکوژی ولەسنوری شەرعدا دەبێ داوا کاریەکانی بەجێ بێنی(ان لنفسك عليك حق)دووەم - دنیا:ئێمە دژی ماڵ وسامان نین بەڵکوچاکترین هۆکاروەسیلەیەگەرنەبێتە مەبەست و ئامانج،چارەسەری ئەوەش قەناعەت ودنیابەکەم گرتنە،امام غەزالی جوانی فەرمووەدەڵێ:(خوایە دنیا بخەیتە باخەڵمەوە بەلاَم نەیخەیتە دڵمەوە)،سێ یەم - شەیتان:ئەتوانین دژایەتی بکەین لاوازی بکەین بەلاَم ناتوانین بیکوژین،جاهەرکەس ئیمانەکەی پاراست لەم سێ دوژمنە ئەوە ئیمان داری ڕاستەقینەیەولەدنیاو دوا ڕۆژداسەرفرازوبەختەوەرە، جاوەك پێشەواعلی بەحاریسی ئەحوەتی فەرمووی:(..اعرف الحق تَعرف اهلَهُ،ئەی حارس حەق بەخەڵکداناناسرێتەوە،حەقەکەبزانە حەقناسان دەناسیتەوە)کەحەقت ناسی دڵنیادەبی کەدین نابێ جودابێ لەژین بەڵکوهەموژینە..دنیاودوارۆژە، لە کۆتایدائەی خوشك وبرای موسڵمانم لەم سەردەمی فیتنەیەدا:مەکەوەشوێن قەرە باڵغی،وانەزانی هەرکۆمەڵێك زۆربوئەوە ڕاستەوشایەنەلەگەڵیابیت..نا لەکەمی هاوبیروبرایانت ڕەشبین مەبە، دڵخۆشبە بەوەی حەقت ناسیوەوپێوەی پابەندی(ابن القيم)لە(مدارج السالكين١/٢٢) دەڵێ:پێویستەڕێبازی حەق بگریتەبەرکەمی ڕێبوارانی ئەوکاروانەبێتاقەتت نەکات، نەکەی ڕێی ناحەق بگری ولەگەڵ زۆرینە دانغرۆبیت،باعەقیدەمان پاك بکەینەوە لەشیرك وبیدعەوڕیاوئەفسانەباکوفر بە تاغوت بکەین ودەست بەڕێسمانی توندی خواوە بگرین و بادورکەوینەوە لەو شتانەی کە ئیمان هەڵدەوەشێننەوە (ڕیسەکەمان نەکەینەوە بەخوری).

بیروباوەڕ ژیانە

گەورەترین هۆکاری بەختەوەری ژیان بۆمرۆڤەکان بیروباوەڕە،باوەڕی چاك و پاك چرای دڵانە،داینەمۆی ژیانە،چونکە مرۆڤ هەرچی دەیکات لەژیانیدا ڕەنگدانەوەی ئەوبیروباوەڕەیەکەلە مێشکی دایە،ژیانی چاکوپاك زادەی بیرو باوەڕی چاکوپاکە،کەواتەباوەڕ ژیانە،خوای گەورە فەرموویەتی[مَنْ عَمِلَ صَالِحاًمِّن ذَكَرٍاَوْأُنثَى وَهُوَمُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ﴾النحل٩٧ واتە:هەرئیماندارێك نێربێت یان مێ کاروکردەوەی چاك بکات ئەوەلەدنیادا بەشادی وکامەرانی دەیژێنین،وەلەڕۆژی دوایشدابە باشترپاداشتیان دەدەینەوە، ئەمەوەعدی خوایەکەبڕواداربەختەوەرە لەدنیادا چونکەبەری ئیمان کردەوەی چاك وپاکەکرداروگوفتاری شیرینەبەوەیش خۆشی دەکەوێتە نێودڵی،بەڵام بەبێ ئیمان وباوەڕژیان ژانە،چونکە ئەوە بەر هەمی بێ بڕواییەکەسەرەڕای تەکنەلۆژیای سەردەم،قەیرانوکێشەکان لەزیاد بوون دان،ولآت لێوان لێوەلە گەندەڵی وخیانەت خەڵکی بێزاروخەمبارە، ساڵێ بۆساڵێ خۆزگەبەپارە،بۆجیهان دەرکەوتوەکەبێ باوەڕژیان مەحاڵە بەختەوەری دەستەبەربکات،ژیان لە بێ باوەڕیداخەم وخەفەت وکێشە و ئاڵۆزی ونائارامیە،وەك خوای گەورە فەرمویەتی{من اعرض عن ذكرى فان له معيشةضنكاً}دیارەژیان تاقیکردنەوەیە بەخۆشی وناخۆشی،تەنها ئیمانداری ڕاستەقینەیە دەتوانێ لەهەردووبارەکەدا ئارامی دەروونی دامەزراوی بەدەست بێنێ وەك پێغەمبەر(ص)فەرمویەتی:{عجبالأمر المؤمن ان امره كله له خير...}

واتە:کاری بڕوادارجێگەی سەر سوڕمانەکە هەمووکات لەخێردایەو لەکارە کانیداچونکەئەگەرکەوتەخێروخۆشی سوپاسی خوادەکات وخێری بۆدەنوسرێ ئەگەرتوشی ناخۆشی بووئەوەئارامگرەو وخێری بۆدەنوسرێ،ئەوەتەنهابۆبڕوادارە کەلەهەردووبارەکەدالەخۆشی وناخۆشیدالەسایەی ئیمانەکەیدالەخێردایە،خێری سوپاسگوزاری وئارام گرتن کە دەبنە هۆی ئارامی دڵ وبەختەوەری دنیا ودوارۆژ، بۆیەدەبینی کەدووکەس دوچاری خۆشی یان ناخۆشی دەبن،هەڵوێستی هەریەکەیان جیاوازدەبێت بەپێی ئەوبیرو باوەڕەی کەلەمێشکی دایە،بۆنمونە مسڵمانی ڕاستەقینە کەدوچاری نەخۆشی و ناخۆشی بووبەهۆی ئیمانەکەی قەناعەتوڕازی بون وئارامی بۆدرست دەبێ،وەك خەڵکانی دنیایی ناکەوێتەهات وهاواروناشکوری وخراپەکاری وەئەگەرکەوتە خۆشی یەوەو دەوڵەمەندبویان سەرکەوت،لوت بەرزوبایی نابێ و لەحەق لاناداوکەسایەتی خۆی دەپارێزێت وبەردەوام کرداروگوفتاری شیرینی ئیمانی لێ دەبینرێ ئەم دووحاڵەتە جیاوازە لە شین وشایی دا لەم ڕۆژگارەدا بە زەقی دەبینرێ، خۆکافرومسوڵمان،چاك وخراپ هەردولایان هاوبەشن لەخۆگری وئازایەتیدا بەرامبەرناخۆشیەکان بەڵام مسوڵمان بەهێزی باوەڕی ئارامگرتن وپشت بەستنی بەخوداو ئومێدی پاداشتی دوارۆژئازاترودامەزراوتردەبێت وئازارە کانی لەسەرسوك تردەبێت وەك خوای گەورە دەفەرموێ:[إِن تَكُونُواْ تَأْلَمُونَ فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمونَ وَتَرْجُونَ مِنَ اللّهِ مَالاَيَرْجُونَ وَكَانَ اللّهُ عَلِيماًحَكِيماً] (النساء/١٠٤) واتە:لە کاتی ڕوبەڕوبونەوەداکەئێوە ئازارونارەحەت دەبن، ئەوانیش وەك ئێوە ماندوودەبن،بەڵام ئەوەی ئێوەبەتەمان وچاوەڕێین لەپاداشتی دوا ڕۆژئەوان نیانە،بۆیەباوەڕبەخواژیانێکی ئارام بۆخاوەنەکەی دەستەبەردەکات، چون هەرخوایە بەختەوەری دەبەخشێت،بەختەوەری وئاسودەیی دڵ ودەرون تەنهالە باوەڕەوەیە.

زیان ومەترسیەکانی شیرك

یەکێك لەهۆکارەکانی دواکەوتنی کۆمەڵگەی موسڵمانان بەهەڵە حاڵی بـون لـەدین وشوێنکەوتنی بۆچونی لاروخواروشیرك وبیدعەتە!چاکترین دەسـتمایەو سەرمایەی موسڵمان بیروباوەڕێکی ڕاست ودروستەکەمایەی سەرفرازی دنیاو دواڕۆژە(افضلُ الاسلام الایمان)چونکە بیروبـاوەڕی ڕاسـت کەسـێتی ڕاسـت و دروستی لێدەردەچێ کەدەبنەخاوەنی ڕەوشتی جـوان ورەسـەن وپەسـەن،وەبە پێچەوانەیشەوە چونکە مرۆڤ هەرچی دەیکات ڕەنگدانـەوەی بیروبۆچـونیەتی، بۆیە شەیتان بـەردەوام لەهەوڵدایە(عیبادەت)وبەندایـەتی بـڕواداران تێکـەڵی شیرك وبیدعەت بکات بەوەش ڕەنج بەخەساردەبن ودەستیان لەهەمبانـەی بـە تاڵ دەردەچێ،بزانەکەئیمان بەهەندێ شت هەڵدەوەشێتەوە،وەك چۆن دەسـت نوێژدەشـکێ وبـەتاڵ دەبێتەوە،لەبەرئەومەترسـیەگەورەیەپێغەمبەرمان(ص)بە گەورەترینی تاوانەگەورەکانی داناوە(اَکبَرُالکَبائرالاشـراكُ بـاِللّه...)وەهـەروەها فەرمویوتی:(ئەوەی زۆرلێی ئەترسـم ئەوەیەکـەهاوەڵ بۆخوابڕیاربدەن،چـونکە شیرك زۆرنادیارەبۆیە مەترسیدارە(اخف من دبیب النمل...)نادیارترەلـەخشەی پێی مێرولـەیەك لەشەوێکی تاریکدالـەسەربەردێکی لوسدا بڕوات،بۆیـە شـیرك تێکەڵی کرداروگوفتارت دەبێـت وبـەخۆت نـازانی!دەبێ وەك پێغەمبـەر(ص) هەموبەیانیەك پەنابگرین بەخوالـەشیرك لەوەی دەیزانینونایزانین،نمونەی شـیرك: {هاوارویەنابردن بۆغەیری خوابۆفلأنوفیسارمردوبێ یـان زیندوشیرکە،سـوێند خواردن بەغەیری ناووسیفەتەکانی خوا شیرکەوەك بەخوێنی شەهیدان وگۆڕی

پیاوچاکان وسەری من وتۆ،یان لەدادگاشەرعی خواویاسای دەستکردکامیان قازانجی ماددی تێدابوبەودەکات!لەکاتێدالەهەردووبارەکەدادەبێ بەشەرع ڕازی بێت وهەربراوەیشەچونکەبەفەرمانی خوای کردوەونیشانەی ئیمانی ڕاست ودروستە} گەردەتەوێ خواڕازی بێت ورِوحمت پێبكات دەبێ بەگوێی بکەی،(امام علی/خ)فەرمویەتی:(حەق بناسە،ئەوجائەهلی حەق دەناسی)بۆیە دەبێ بەهۆی تێگەیشتن لە بیروباوەڕی ساغەوەئیسلامەکەبناسی ئەوکاتەدەزانی کێ ئیمانداری ڕاستەقینەیەوکێش بە(ئەعرابی)بۆتەوەوتەنهاڕوکەش ودیکۆرە، لەتەفسیرەکەی مەلای گەورەی کۆیەدانوسیویەتی وەك نوکتەیەك:مام سۆفیەك لەوتاری هەینیدازۆردەگریا،کاتێ مامۆستاپرسیاری لێدەکات،ئەویش ئەڵێ لە ترسی خوائەگریم،جابەچ شێوەیەك خوادەناسی؟لەوەلاّمداوتبوی:وەلاّ ئەوەندە دەزانم کەئەم دنیایە(خواوپێغەمبەروغەوس)ڕایانگرتووە! مەترسیەکە لێرەدایە سەرەڕای ئەوهەمودڵسۆزیەیش،ئەگەرئەوکات وشیاری کەم بوبێت خۆێستا هیچ پاساوێك نەماوە،شیرك ژەهری کوشندەوهەڵوەشێنەری ئیمانەو خوای زانابەگەورەترین ستەمی داناوە!وەك لەسەرزمانی لوقمانی حەکیم فەرمویەتی: (وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ) واتە: کاتێ لوقمان ئامۆژگاری کوڕەکەی دەکردوتی کوڕە شیرینە کەم هاوەڵ بۆ خوادامەنێ بەڕاستی شەریك بۆخواقەراردان زوڵم وستەمێکی گەورە یە، ئەوەتاشیرك گەورەترین زوڵمەوزوڵمیش واتەدانانی شتێ لەجێگەی خۆی نەبێت وبەوکارەت بزانی یان نەزانی بەندایەتی بۆغەیری خوا دەکەی،

گەرسەرنج بدەینە زیانەکانی شیرك بەکورتی دەبینین کە:

١)ستەمە لەمافی خودا،چون ئەوەی پەناوهاواری بۆدەکەیت دەیکەیتە هاوتای خودا،لەکاتێکدافەرمانمان پێکراوەتەنهاداوالەخوابکەین وپشت بەوببەستین (اذاسالتَ فاسالِ الله واذا استعنتَ فاستعن بالله..)ئەوپیاوچاکەتالەژیاندابو عیبادەتی دەکرد،ئەوبۆخۆی چاك بووەنەك بۆتۆ،پاشان بەڵگەوزەمانەت چیە خوالێی ڕازیەولەبەهەشتدایە؟ئەگەربەڕاستی خۆشتدەوێ ڕێبازەکەی بگرە.

٢)ستەموغەدرەلەخودی خۆت،کەخۆت زەلیل وداماودەکەی دەبیتە عەبدی عەبدان!ئەوبەپیرۆزدەزانی وخۆی بەخزمەتکار،کەخوابەئازادی دروستیکردوین.

٣)شیرك بنەمای ستەمەبۆیەموشریك ستەمکارەوستەمکاریش دکتاتۆرەو ناڕەوایەودژی حەقەودەبێ لاببرێ وشەی حەقیش لەقورئاندا لەبەرگرنگی و گەرەیی(٣٠٠)جاردوبارەبۆتەوە!بۆیە سەرجەم قەیرانەکانی ئەم ڕۆژگارەیش بە هۆی سیسستم وسەرکردەموشریکەکانەوەیەکەبەردەوام خۆنیشاندان وکێشەو هەرای لێکەوتۆتەوەوبەنیشانەی ئازادی ودیموکراسی ناوی دەبەن! لەکاتێکدا هەموئەوڕاستیەدەزانین کەمرۆڤ تانەچەوسێتەوەوناچار نەبێت هاوارناکات.

٤) شیرك سەرچاوەی خورافات وخەیاڵاتی نادروستە،وادەزانێ فلان قەبر کوڕی دەداتێ ورزقی زیاد دەکات وفلان پیاوچاك شیفادەداتوشێت وهارچاك دەکاتەوە!ورووی شین ونالی گوێدرێژوپەڕۆی سەوزلەچاوەزاردەپیارێزێ! کە ئەمانەمافی خودان،ئەگەروایە ئەوانەبۆخەمی خۆیان ناخۆن،یان دەڵێن غەوس لەنگەری بەغدای ڕاگرتوەوامام علی نەجەفی بەدەستەوزامنی قەرزە ...!پەنا

بەخواگەروابزانی خواکارەکانی دابەشکردوەبەسەربەندەکانی داتاکو یارمەتی بدەن!،بت پەرستەکانی مەککەیش دەیانزانی خواهەیەبەلاٌم دەیانگوت ئەم بتانە لەخوامان نزیك دەکەنەوە(لِيُقربناالی اللهِ زلفی...)تەنانەت شفاعەتی فریشتەو پێغەمبەران ئەوکەسانە ناگرێتەوەکەهاوبەش بۆخوابڕیاردەدەن،بەڵکو تەنها بۆ یەکخواپەرستانە(موحد)نەك موشریك،امام عمر(خ.ڕ)کاتێ بینی خەڵکانێ داری ڕیزاوانیان بەپیرۆزدەزانی ودەستیان پێدادێناودەکرایەموتفەڕك فەرمانی دا بڕیان!(شجرةالرضوان)ئەوداره بوکە پێغەمبەر(ص)لەژێریدابەیعەتی لە(۱۲۰۰) کەس لەهاوەڵانی وەگرت،کەس هەیەلەپێغەمبەرچاکترو گەورەتر؟بێگومان نیە.

٥)شیرك دەبێتە هۆی پەرتەوازەیی،چون هەرکەسەشتی خۆی بەچاك دەزانێ و بەوەش خۆمانەخۆمانەی نارەوادروست دەبێت و(هەرکەسەبەیارێ خۆیدا هەڵ دەدا)بەجۆرێ لەجۆرەکان ئێستادەبینی هەندێ لەموسڵمانان بەشێکی ئاینەکە یان بەتوندی گرتوەوتەنهاخۆی بەڕاست دەزانێت ودژایەتی بەرانبەرەکەی پێ دەکات!تاکەچارەسەریش بیروباوەڕی تەواودامەزراوەبەتێگەیشتنی دروست.

٦) موشیرك وبیدعەچی لەهەموشتێ دەترسێ جگەلەخوا!چونکەبەلایەوەفلاٌن وفیسارتوشی خێروشەڕی دەکەن یان دەیپارێزن!داهێنانی هەربیدعەیەکیش سوننەتێك دەمرێنێ،شیرك وبیدعەی مۆدێرنیشیان بۆناردوین وەك بورجەکان و بیروباوەڕی سیکۆلاروعەولەمەوریالیزمی و...هتد.

٧)هاوەڵ بڕیاردان بۆخوانیشانەی عاقیبەتی شەڕە چونکە خواهەرگیزلە موشریك خۆش نابێت(ان الله لایغفرُان یشرك به ویغفرُمادون ذلك لمن یشاء)

ئیمان ئەبێ بەكرداروگوفتاری چاك وپاك بسەلمێنرێ وبەهێزبكرێ،لەبەرانبەر دائەبێ لەشتەخراپەكانیش بژاربكرێ وپاك بكرێتەوەولەشیركوبیدعەوهەموئەو شتانەی ئیمان لاوازدەكەن یان هەڵی دەوەشێننەوە،لەدوو وتاری ڕابردوباسی گرنگی ئیمان وزیانەكانی شیركمان كرد،لەم وتارەدابەكورتی تیشك دەخەینە سەردووڕەفتاری خراپ كەحەرامن ولەڕیزی تاوانەگەورەكانن وكاروپیشەی بێباوەڕانەئەوانیش:جادوگەری وفاڵچێتییەكەهەڵوەشێنەری ئیمانە،پێغەمبەر(ص فەرمویەتی:(اجتنبوا اسبع الموبقات، قالواماهي؟ قال:الاشراك بالله والسحر..) (بخاری و مسلم)واتە:خۆتان دوربخەنەوەلەحەوت شتەفەوتێنەرەكان كەمرۆڤ بە هیلاك دەبەن،ئەوانیش شیرك وسیحرو..،یەكسەرلەدوای هاوەڵ بڕیاردان سیحرەولەڕیزی تاوانەگەورەكانە،سیحربریتیە: لەكردارێكی ناواقیعی چەواشە كاری لەڕێگەی نوشتەی ناشەرعی یان فوكردن بەگرێ یا مەشق وڕاهێنانێكی تایبەتەكەلەڕێگەی خێرایی دەستەوە ئەنجام دەدرێتوفێڵ لەچاوی بینەردەكرێت وەك لەبینینی بریقەی سەراب(تراویلكە)یان خێرای سوڕانەوەی پەڕەكانی پانكە بەجۆرێك وادەبینرێت كەبۆشاییان نییە،خوای گەورە فەرمویەتی: (سَحَروا اعينَ الناسِ واسترهبوهُم وجاءوابسحرٍعظيم)،یان جاری وایەلەڕێگەی تیشكی چاوزیان لەبەرانبەردەدرێت!بەتایبەت ئەوانەی خوی حەسودی تیایاندابەهێزە،پێغەمبەریش(ص)فەمویوتی(العين حق..)چاوەزارحەقە،كەزانایان ئەم تیشكەیان بەحاسەی شەشەم داناوە،وێنەی ئەوەلەم ڕۆژگارەداتیشكی

لەیزەرەکەنابینرێت ونەشتەرگەریشی پێدەکرێت وبێەوەی نەخۆش هەڵبدرێت یان هەست بکات،سیحرلەقورئانوفەرمودەدا زۆرباسی لێوەکراوەومێژووەکەشی زۆرکۆنەودەگەڕێتــەوەبۆپێش ســەردەمی حــەزرەتی ســولەیمان وموســابۆدوو فریشتەکە(هاروت وماروت)لەبابل بڵاویان کردەوەتاخەڵکی خراپی وکـوفری سیحریان بۆدەربکەوێت وهاوکات پێشیان دەوتن ئەوەبۆتاقیکردنەوەیــەوخۆتی پێکافرنەکەی(انمـانحن فتنــة فلاتكفـر)،وەتاچـیترپەیامبەرانی خوابەسـاحرتۆمەتبار نەکەن،سیحرلەپێغەمبەری خۆشەویستمان کراوەلەلایەن(لەبیـدی ئەعصــەمی) جولەکەوخوای گەورەلەڕێگەی فریشتەوەئاگاداری کردەوە ئازارەکەی نەما، سیحرکاریگەری هەیەلەسەرمرۆڤەکان ونەخۆشیان دەکات ئاژاوە دەخاتەنێوان ژن ومێردەوە،بەلاَم بەئیزنی خودایەوبەنـدەکانی پێتـاقی دەکاتەوە،بۆیــە بۆخـۆ پاراستن بەیانی وئێواران هەرسێ سورەتی (ناس وفەلەق والاخلاص)بخوێندرێ.

* شوێن هەڵگروفاڵچێتی(العرافةوالكهانة)

کاهن بەوانەئەڵێن کەشەیتانەکان هەواڵیان بـۆدێنن وبەشـێوەیەك خۆیـان دەر دەخەن کەغـەیب دەزانن،بێگومـان ئەوەدرۆیەوشـیرکەولەخوابەولاوە کــەس غەیب نازانێ،دایکە عائشە(خ) فەرموی:خەڵکانێك لەبارەی فاڵچیەوەپرسـیان لەپێغەمبەری خوا(ص)ئەویش فەرمووی(ليس بِشَيء)واتە:ئەوەهیچ نییــە،وتیان: ئەوان باسی هەندێ شت دەکەن ڕاست دەردەچێ،جا پێغەمبەری خوافەرموی: ئەو وشەڕاستەشەیتانەجنێکە دەیدزێت لەفریشتەودەیچپێتەگوێی دۆستـەکەی کەفاڵچیەکەیەئەویش سەددرۆی لەگەڵ تێکەڵدەکات(رواه البخـاری وملسـم) .

حوكمی شەرعی/ ئەوەیە کەهەرکەس بڕوات بۆلای فاڵچیەك باوەڕی پێبکات بەوەی کەدەیڵێت ئەوەکافربوەبەوەی بۆمحمد(ص)هاتووە،(من اتی عرفااوکاهنا فصدقهُ بمایقول فقدکفربما انزل علی محمد)(ص)پەنابەخواگەرتەوبەنەکاتوپەشیمان نەبێتەوەلەبازنەی ئیمان دەچێتە دەرەوە،بەداخەوەزۆرجارئەوانەلەبەرگی ئایینداخۆیان دەردەخەن تابڕوایان پێبکرێت چونکە خۆیان دەزانن کەجادوگەری و فاڵچیێتی هەردوکیان لەرێگەی شەیتانەوە هاوکاری دەکرێن وشیرکە،سیحربازوفلچی نەك بۆخەلکی بەلکوبۆخۆشیان هیچیان لەدەست نایە،ئەگەرڕاست دەکەن باژیان وگوزەرانی خۆیان خۆش کەن،بەلاٌموەك خوادەفەرمێ:(ویتعلمون مایضرهم ولاینفعهم)تەنیافێری زیان گەیاندن دەبن وهیچ سودیان پێناگەیەنێ،وەبڕیاری خوایەکە سیحربازوفاڵچی لەناوخەڵکدا سوك وبێرێزن(ولایفلحُ الساحرون)وکارەکەیشیان تەناهازیان گەیاندن وئاژاوە نانەوەیەولادانی خەلکە لەرێگەی ڕاست،بەپەنابردنیان بۆجنۆکەوشەیتانەکان ئەوەی زیاتر بازارەکەیان گەرمتردەکات ئافرەتانن!دایکان وخوشکانی بێ ئاگا دەچن بۆکێشەی ناوماڵ ومێردونوشتەی ڕەشی وشتی گوم بوولەجیاتی پەنا بردن بۆخوا،سیستمە بێباوەڕەکانیش زیاترگرنگیان پێدەدەن ویارمەتی ماددی و مەعنەویان دەکەن وهەندێ لەمیدیاکانیش بەرنامەی تایبەتیان بۆدادەنێن پەنابە خوالەشەڕی سیحربازوفاڵچیەکان،چارەسەریش:تێگەیشتنی ڕاست ودروستە لەعەقیدەی ئەهلی سوننەوجەماعە،بەرزکردنەوەی ئاستی هۆشیاری وپشت بەستن بەخواوتەقواوئارامگرتنە:ان تصبرواوتتقوالایضرکم کیدهم شیئاَ.

* بۆئەم تەوەرەلەبەرنامەی هەیڤینی(T.V)جەماوەرلە٢١/٦،چاوپێکەوتنم لەگەڵ کرا.

ڕۆڵ وپێگەی مزگەوت

مێژووی مزگەوت/ یەکەمین وگەورەترین وکۆنترین مزگەوتومالّی خوالەسەر زەوی مزگەوتی حەرامە(کەعبە)قیبلەی موسلّمانان لەشاری مەککەی سەر دەمی حەزرەتی ئادەمە(ان اول بیتٍ وضع للناس للذی ببکة مبارکاً..)حەزرەتی ئیبراهیم وئیسماعیل لەسەربناغەی پێشتردروستیان کردۆتەوە(اذیرفع ابراهیم القواعد من البیت..)خێری یەك نوێژی بە(١٠٠٠٠٠)،دووەم مزگەوت لە گەورەیی وپیرۆزیدا مزگەوتی(أقصا)یەلەقودس کە(٤٠)ساڵ کەدوای کەعبە دروستکراوە لەلایەن حەزرەتی داودوسلێمانی کوڕی خێری نوێژەکانی (١بە٥٠٠)،سێیەم مزگەوت لەگەورەیی وپیرۆزیدامزگەوتی پێغەمبەرە(ص) لە مەدینەی پڕنورەکەبەدەستی پێغەمبەروهاوەلاّنی بەردی بناغەی دانراوەونوێژە کانی یەك بەهەزارە،بەپێی ئامارەکان کوردستاندا زیاترلە(٤٥٥٩)مزگەوتی تێدایە،هەرچەندە زۆرکۆسپ وتەگەرەدەخرێتەڕێگای دروستکردنیان وبەگران مۆڵەتیان پێدەدەن!لەگەڵ ئەوەشدا هەرلەزیادبوندان،لە بەریتانیا(١٥٠٠) مزگەوت هەیە،لەئەلّمانیا(٢٠٠٠)ولەڕوسیازیاترلە(٧٠٠) مزگەوت هەیە.

گەورەیی مزگەوت/(الله نورالسموات والارض..)واتە خواڕوناکی ئاسمانەکان و زەوییە،خواسەرچاوەی ڕوناکیەومیتۆدوویستگەوسەرچاوەی ئەونورورِوناکیە ش لەسەرزەوی مزگەوتەکانن،جابزانەشوێن کەوتەی نوری یان نار؟

ئاوەدانکردنەوەی مزگەوت/ بە دووشێوە ئاوەدان دەکرێتەوە:یەکەمیان ماددییە ئەوانەی بەماڵ وسامانی خۆیان دروستی دەکەن وخێروپاداشتەکەیشی

ماڵێکەلەبەهەشت وەك پێغەمبەر(ص)فەرموویەتی:(من بنی للهِ بیتاً بنـی اللهُ لـه بیتاً فی الجنة)واته هەرکەسێ ماڵێ بۆخوادروست بکـا ئەوەلـە بەهەشـتاخوا ماڵێکی بۆدروست دەکات،ئاوەدانکردنەوەی دووەمیان مەعنەویەبەعیبادەت و خواپەرستی ئەنجام دەدرێ کەلەسەرخەڵکی گەڕەکە بەردەوام لەخزمەتیـدابن وچۆڵ وغەریب نەبێت لەناویاندا هەوڵبدەن زۆربەی بۆنەکانیان بگێڕنەوە نـاو مزگەوت وەك ئاشتەوایی ومارەبڕین وخوێندن و...هتد، نەك تەنها پرسە،

ناوی مزگەوت/بەزمانی عەرەبی(مسجد)واته:شوێنی کورنوش وسوجدەبردنە، (جامع)مزگەوتێکەجومعەی تێدابکرێ کە(جمع)وکۆکەرەوەی خەڵك وزانستە.

ماناو مەبەستەکانی مزگەوت:

یەکەم/ لەمزگەوتدا میحراب هەیەکەلە(حَرب)ەوەهاتوە واته:جەنگ کەدەبێ لەپێشدا شەڕی نەفس وشەیتان بکەیت ولەمزگەوتدا خۆت پێبگەیەنی بۆڕووبە ڕوبونەوەی بێباوەڕان نەك شەڕ لەگەڵ موسڵمانان .

دووەم/مزگەوت پەرلەمانی گەرەکەوشوێنی کۆبونەوەی ڕۆژانەی موسڵمانانی ئەوناوچەیەیە بەوەیش برایەتی ویەکڕیزی وخۆشەویستی بەرجەستەدەبێت.

سێیەم/ مزگەوت وەزارەتـی ڕۆشنبیریە:کەلەسـەرتاوە مەڵبەنـدی زانسـت و زانیاری بوە بۆڕێگەی ڕاست،شوێنی هەڵکەوتن ودەرچونی کەڵەپیاوانە(رجـال لاتلههم اموالهم ولااولادهم عـن ذکـرالله)واتـە:پیاوانێك کـەماڵ ومنـاڵ بێئاگایـان ناکات لەیادی خودا،سـەرجەم پێشـەوایانی وەك(حەنـەفی وشـافعی ومـالکی وئەحمەد،وەلەکوردیشدا سـەرجەم شـاعیرەگەورەکانی وەك(نـالی ومـەحوی و

مەولەوی ومەلای جزیری وسەرجەم سەرکردەوشۆڕشگێڕەکانی وەك قازی و شێخ سەعیدوسەرجەم زاناگەورەکانی وەك:ابن تیمیەوابن خلکان وابن صلاح ونۆدشی وبێتوشی ومەلای گەورەی کۆیەومەلا جامی ومەلاعەبدولاّی قامیشی ومەلاعبدوالکریمی مودرس وسەرجەم شێخان وپیاوچاکانی ئەم گەلە دەرچوی مزگەوتن،ئەگەرکوردئەوانەی لێدەربکرێ یەکسانەبە سفر،بۆیە دژایەتی کردنی مزگەوت وپەیامەکەی واتەدژایەتی کوردلەژێرهەرناوێکدا بێت.

چوارەم/مزگەوت شوێنی ئارامی دلاّنە:چونکە دلّەکان تەنها بەیادی خوا ئارام دەگرن ورزگاردەبن لەنەخۆشیە دەرونیەکان (الابذکرالله تطمئن القاوب)

پێنجەم/ مزگەوت شوێنی حەوانەوە ومالّی هەژاران ونەداران وڕێبواران بوە، چون پێشتر ئوتێل وخەلّوەتگەی پیری نەبوە.

شەشەم/ مزگەوت شوێنی حەمام وپاك وخاوێنی خەلّك بوە شوێنی سەرئاوو دەست نوێژوپاك وخاوێنی دەرەوەونـاوەوەی مرۆڤە،لەبەرئەوجێگەوپێگە گرنگەی مزگەوتەکەنەیارانی پەی پێدەبەن وزۆرێك لە موسلّمانان بێخەبەرن بۆیە بەردەوام لەهەولّدان بۆکەمکردنەوەی ڕۆلّی مزگەوت ودابڕینیان لە ژیانی کۆمەلّگاوکۆسپ وتەگەرەنانەوەی یاسایی وشارەوانی کاتی دروست کردنی،یان کەمکردنەوەی بلّندگۆووتاری هەینی ونەهێشتنی خوێندنی حوجرە ودورخستنەوەی گەنج ولاوەکان بەبیانوی لایەنی ئەمنی کەدەیانەوێ تەنها بۆ چەند ڕکاتێ نوێژی بێ گیان بکرێتەوە زوودابخرێ تەنانەت هەندێ جار خەلّکانی نوێژنەکەروبێئاگالەئیسلام یاساوڕێنمایی بۆمزگەوتەکان دەردەکەن!

ڕاپەڕین بۆ؟ لەپێناوڕامالّینی ستەم وناعەدالەتی وبەرجەستەکردنی عەدالەت و ژیان وژیاری یەکسانی بۆهەمووان،بۆچاکسازی سیاسی وخزمەت گوزاری و چەسپاندنی عەدالەت کەئەوەش پەیامی پێغەمبەرانەوەك خوای گەورەلەسەر زمانی حەزرەتی شوعەیب فەرموویەتی:(ان اریدالاالاصلاح ما استطعت ..)بەهۆی لادانی سیستمی ئیسلامی لە بەڕێوەبردندا ستەم وگەندەڵی ژیانیان پڕ کردوەبۆیە مانگرتن وخۆپیشاندان وهاواری چاکسازی بەردەوامەوزۆرینەی قوربانیانی ئەم ڕەوشەموسڵمانانن وەك لەناوبەندینخانەکاندا دەبینرێن،بۆیە هەوڵی ڕاپەڕین وچاکسازی لابردنی خراپە(ازالةالمنکر)بۆموسڵمانان پێویسترە وەلاّم نەدانەوەی خواستی هاولاّتیانیش سەرەنجام ڕاپەڕینی بەدواداهاتووە.

رۆڵی مامۆستایانی ئاینی:

پەیامی زانایان بەردەوام دڵسۆزی وئامۆژگارییەوەك لەفەرمودەی پێغەمبەردا هاتوە(ص)(الدينُ النصيحة....)واتە:دین ئامۆژگاری ودڵسۆزییەبۆکتێبەکەی خواوپێغەمبەروکاربەدەستانی موسڵمان وسەرجەم موسڵمانان بەگشتی،هەرئەو دڵسۆزیەش بووایکردلەڕاپەڕینی گەلانی عەرەب لە(٢٠١١) دژبە سەرانی ستەمکاری خۆیان بەتایبەت لە(تونس ومیسرولیبیاویەمەن)کەزانایانی ئاینی سەرمەشق وپێشەوابن بەتایبەت زانای گەورەی ئەهلی سوننە(یوسف قەرزاوی ،وەئەگەرسەیری مێژووبکەین زانایانی ئاینی پێشەنگ بون لەڕەتکردنەوەی ستەموناعەدالەتی ولەوپێناوەشدااباجی زۆریانداوەوبەدەیانی وەك(امام احمدو

سەیدقوتب ومفتی زادە..)ڕاپێچی زیندان کراون یان شەهیدکراون لـەپێناوی چاکسازیدا،هەرئەودڵسۆزی وپاڵنەرەئیمانیەبووکەوایکردلەموسڵمانانی کورد ستان ساڵی (٩٨٧)شۆڕشێکی ئیسلامی ڕابگەیـەنن لـەدژی سـتەمی بەعسـی بەناوی بزوتنەوەی ئیسلامی بەسەرکردایەتی کۆمەڵێك زانـای عەمامـە پـاکی وەك م.مەلاعوسمان کەئەوکات ئەوکارەزۆرنامۆبوتاسەرەنجام ڕابـونی گـەورەی ئیسلامی لێکەوتەوەلەکوردستان،پاشان ئەوە مەلای کوردە لەسـەرمنبەرەکان خەڵکی ئاراستە دەکەن بۆدەستودامێن پاکی دورکەوتنەوەیان لـەدرۆخیانەت و گەندەڵی کەئەمڕۆژیانیان لێ کردوین بەژان وپێیان دەڵێن دڵسـۆزی گـەلو نیشتمان بن دەنگ بدەن بەکوردستان ...،خۆئەگەرهاولاتیان چاکەکارووشـیار بن ئەوە پێش هەموان حکومەت سوودمەند دەبێتوبەندیخانەکان چۆڵ دەبـنو ژیانوژیاریان پێش دەکەوێت،لـەبەرئەوەیەکەشوێن کەوتوانی مەلاواتە ئـەهلی مزگەوتوئەوەیشی بەڕاستی مەلایـە تـا ئیسـتابازرگانیان بەگەلونیشـتمانەوە نەکردووە،لـەکاتێکدا مەلای کوردستان پەراوێزکروان لـەچـاومەلای عـەرەب بەتایبەت مەلای شیعەدەسەڵاتداروپارەدارنوخاوەنی مەرجەعنولـەپەرلـەمانیش پڕیەتی لـەمێزەربەسـەرئەوانی تـریش هاوسـۆزیانن،بۆیەبەراوردناکرێن لـەگـەڵ مەلای ئێمەدا بەتایبـەت لـەڕۆژگارێکی ماتریالـستی وەك ئەمڕۆداکـە هێـزی دەسەڵاتوپارەکاریگەرترە لـەشتەکانی تر،لـەکەڵ ئەوەشدا شارستانی ئیسلامی شانازی دەکات بەزانایانی کوردکەڵە زانایانی وەك(ابن ئادەم، ابن خەلـەکانو شـارەزووریوابن مسـتەوفی وبەدلیسـیومەلای گـەورەی کۆیـەو و مـەلا

عبدالكريمی مودرس‌وم.عەلی تەرەماخی)شاعیرەکانیشمان هەرلـە مەلایەتیـە وە پێگەیشتوون کەبونـە قوتابخانـەی ئـەدەبیاتی کـوردی وەك(نـالی ومـەحوی و مەلای جەزیری‌و ئەحمەدی خانی و...هتد)وەهەریەك لەمەلامەحمودی بایزیـدی ومەلاسەعیدی نورسی کوردستانی ئەودووزاتەبون بەشـێکی زۆری کـەلتوری کوردیان لـەفەوتان ڕزگارکرد،یەکەم زانای سیاسەت‌وبەرقەرارکەری بیرۆکـە ی فیدرالیەت لـەنێوان میرنیشـەنەکانی کوردوعوسمانیەکانـدا مەولانائیدریسـی بەدلیسی بوو،وسەرجەم سەرانی شۆرشەکانی کـوردیش لـە بنەماڵـەی ئـاینی بوون قازی ئاسا لـەپێناوگەلـەکەیاندا گیـانی خۆیـان بەخشـی‌وهیچ کۆشـك‌و تەلاروفایل‌وباخیان بـەجێ نەهێشـت چـونکە لـە خوادەترسـان‌وخزمەتکردنی گەل‌ونیشتمانیان بەشێك بووە لـە دینداریان کە هەرواشـە،زۆر بەداخـەوە کـە عەقلی سیاسی دەسەڵاتی کوردی گرنگی بە عەقلی مەعریفی زانایـانی خـۆی نادات بۆیە ئیستا ناتوانن وەك پێویست ڕۆڵی سەرەکی ببینن، سـەرەڕای ئـەو هەمووگرفتانەش هەربەردەوامن ولـەسەرجەم قەیرانـەکان هەڵوێسـتیان بـووە، ئەوەجگەلـەبوارەکانی فەتواوئاشتەواتیی کۆمەڵایەتی، بەتایبەت پرسی نەتەوەیی چونکە ئێمەکێشەی نەتەوەیمان هەیە نەك کێشـەی(جگەرە کێشـان خەتەنـەی ئافرەت‌وکۆنسـێرتی فلان‌وفیسـار)،لەکۆتایدا دورلــەدەمارگیری وبەشـایەتی مێژووی نزیك ودورئەڵێم پرسی کورد ئەگەر هەوڵ وخـەباتی زانایـانی ئـاینی ڕاستەقینەی لێدەربکەی شتێکی ئەوتۆنامێنێتەوەلـەسەروەریەکان بۆکوردسـتان، (دیارەلـەهەموسەردەمێکیشدامەلای نامەلاوخراپ دەروێشی سوڵتان هەبون!.)

مەلاوسیاسەت

بەوپێوەرەی کەمەلاجێدارومیراتگری پێغەمبەرە(ﷺ)میراتەکەش زانست و زانیاریە،بۆیەپێویستەلەسەریان وەك پێشەواکەیان لەسەرجەم بوارەکانی ژیاندابەپێی توانارۆڵی خۆیان ببینن بەسیاسەتیشەوە،ئەوەی کەئێستاباوەو دەوترێ مەلاوسیاسەت کوجامەرحەبا؟ئەوەلەوپلانەپیلانایەی دوژمنانی دینەوەسەرچاوەی گرتوەکەبەبیانوی ئەوەی دین پیرۆزەوباتێکەڵ بەژین نەبێت! ئەی بۆچی هاتووە؟باهەرلەناومزگەوتابێت!مەگەردین بەرنامەی ژیان نیەبۆ موسڵمان؟بۆیەویستی ئەوان لەگەڵ سۆفیگەریەچونکەئەودینداریەکەمەی ناو مزگەوت زیان بەپەزەکانی ئەوان ناگەیەنێت هەرلەبەرئەوەیشە هەموو دەسەڵاتەکان لەخزمەتیان دان لەبەرخۆنەك لەبەرخوا،بێگومان دابەشکردنی دین بۆئیسلامی سیاسی ئیسلامی بەدڵی ئەوان بچوککردنەوەی ئیسلامەو نابەجێیەوهەڵبژاردن وهەڵاواردنی فەرمانەکانی ئیسلام بەئارەزوی خۆت حەرامەوکوفرە،جاکەوابێ ئەوەی لەناوباخەکەیدانوێژدەکات ئەوەیش نوێژی کشتوکاڵیەوئەوەی تریان ئیسلامی پیشەسازیە..،دیارەئیسلامێك قبوڵەکەوەك خوادەیەوێ نەك وەك خۆت دەتەوێ،جاگۆشەگیرکردنی مەلالەناو چوار دیواری مزگەوتدالەوپیلانی دابەشکردنەوەرگیراوەکەنابێ مەلاباسی سیاسەتی ڕۆژگاربکات کەئەرکی سەرشانیەتی لەڕوانگەی دینەوەقسەلەسەرهەموو پرسەکان بکات،بەڵام خەڵکانی تربەناوی ڕۆشنبیروڕوناکبیربۆیان بێ لەهەمو شتێ بدوێن!کەزۆرجارئایەتەکانیش بەهەڵەدەخوێننەوە،ئەگەرمەسەلەپسپۆڕی

بێت ئەوەمەلاپسپۆڕی دینەودەزانێ چیەوچۆنە،خۆئەگەرسیاسەتیش بریتی بێت لەهونەری بەڕێوەبردنی کاروباری خەڵك ئەوەمەبەستی سەرەکی ئیسلامەبۆ بەرجەستەکردنی عەدالەت کەئەرکی مەلایەچونکەپێغەمبەران بۆئەوەهاتون، وەك لەفەرمودەی پێغەمبەرداهاتوە:(کانَت بنوااسرائیل تَسوسُهم اَنبیائُهم..)، خۆئەگەرمەبەست لەسیاسەت درۆودەلەسەوفرت وفێڵ بێت ئەوەپەیامی مەلا کەئیسلامەدورەلەوەوئیسلام سیاسەتی شەرعی خۆی هەیەکەبەهۆیەوە مەلاو شوێنکەوتوانی دەبنەپیاوی دنیاودوارۆژ(رَجلً الدُنیا والآخِرة)،ئەوانەی پێیان وایەئیشی مەلاتەنهالەناومزگەوتە!ئەوانەلەدوولاوەکەوتونەتەهەڵەوەیەکەم: ئاگاداری مێژووی نەتەوەکەیان نین کەمەلاپێشەوایەتی هەمووکایەکانی ژیانی کردووەوتەنانەت ئەوەی لای ئەوانیشەسەرچاوەکەی مەلایە،دووەم:وەك چۆن توێژەکانی تری کۆمەڵگالەژێرناوی ئازادی ڕادەربڕین ورۆشنبیریدابەئارەزوی خۆیان دەدوێن،ئەوابۆمەلای کوردزۆرئەولاترە،چونکەمەلاناتوانێ بەمیزاجی خۆیشی قسەبکات بەڵکوبەپاڵپشتی بەڵگەکانی ئاین لەبەرژەوەندی کۆمەڵگە دەئاخڤێ،ئەومەلایانەش کەکەلەگەڵ واقعی گەلەکەیانداناژین وتەنهالەناومزگەوت دان سەرەڕای ئەوەی باسکراباسەرنجی وتەکانی مەلای گەورەبدەن کەدەڵێ{مەلای ئەمڕۆلازمە لەعلومی نەقلی وعەصری متبحربێ،وەزاتێ متفکرومدبروبەسیاسەت و قووەی تەعبیری چاك بێ،لە محافلی سیاسەت مطابقی حاڵ ومەقام نوتق بدا}*

ئەگەرمەلابێ خۆی نەفرۆشێ بۆدنیا..مهندس ومحامی ملکەچن لەبەردەمیا

*(تەفسیری کوردی، ب/١٠،ل ٥٥)

*ـــــ ئەم بابەتەم لەڕۆژنامەی(پەیام)ی زانایان ژمارە(٦٩)ی٣/٤/٢٠١١ بلاوکرایەوە.

بنەمای سیستمی ئیداری ئیسلامی..

هەوڵدان بۆپیادەکردنی بنەماکانی سیستمی ئیداری دەوڵەتی ئیسلامی چاکترین میکانیزم وئالیەتەبۆیەکریزیوکۆکردنەوەی موسڵمانان ودەرباز بونیان لە پەرتەوازەیی،ئەگەرسەرنجێکی وردی ئەوئایەت وفەرمودانە بدەین ئاماژەیان بۆحوکم ودەسەلآت تێدایە،لەگەڵ تەجروبەی کەڵەکە بووی مرۆیی لە مەیدانی زانست وممارەسەی سیاسیدا ئەوا دەگەینە ئەنجامێکی رۆشنی واکەبتوانرێت بکرێتەبنچینە وببێتە بنەمابۆزانستێکی سیاسی ئیسلامی لەم مەیدانەشدا لەکۆن ونوێدا هەوڵی بەرچاوهەیە ودەشتوانرێت جێگەی سوود لێبینینی لێکۆڵەری ئەو مەیدانە بێت..

قورئان لە مەیدانی حوکم ودەسەلآتدا کۆمەڵێك بنەما دەخاتە روو،نەك ئالیەت ومیکانیزم،چونکەبنەما نەگۆڕە وئالیەت ومیکانیزم گۆڕاوە،بنەما نەگۆڕەکان بەکام میکانیزم دەستەبەردەبن بۆژیری وبیرکردنەوەی مرۆڤ بەجێهێڵراوەکە هەمیشە ئەومیکانیزمانەبە پێی سەردەم وکۆمەڵگە و کولتووره جیاجیاکان گۆڕانی بەسەردا دێت، لەو بنەمانە :

١)مەرام و رۆحی حوکم ودەسەلآت لە قورئاندا رێگە خۆشکردن و زەمینە سازییە بۆمرۆڤ و کۆمەڵگە تاکوباشترین وسازترین وئارامترین زیندەگی بەسەرببەن و لەوێشەوە بتوانن بەندایەتی بۆخودا بەئەنجام بگەیەنن، قورئان داوا لە مەککەییەکان دەکات با خودای ئەو ماڵە – کەعبە – بپەرستن کە

لە کاتی برسێتیدا خواردنی پێ بەخشیون ولەکاتی ترس وبیمدا ئاسایش و ئارامی پێداون(فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ، الَّذِي أَطْعَمَهُم مِّن جُوعٍ وَآمَنَهُم مِّنْ خَوْفٍ)
٢)قورئان ئەو دەستوورە نەگۆڕەیە شیرازەی تاك وخێزان وكۆمەڵگە و دەسەڵات رادەگرێت ونابێت یاسا وبڕیارەكان – لە هەر ئاستێكدا بێت – پێچەوانە لەگەڵ دەقێكی رۆشنی تەئویل هەڵنەگری قورئاندا بوەستێتەوە..
٣)دانانی حاكم ودەسەڵاتدار مافی ئوممەتە، لەمەجلیسی شوراوە بۆ ئەهلی حەل وعەقد ولەوێشەوە دانانی ئیمام
٤)دەزگای قەزا دەزگایەكی سەربەخۆیە وهیچ كەسێك تەنانەت ئیمام و قازییەكەش ناكەوێتە پشتیەوە
٥)عەدالەت لەتەواوی یاساوحوكم وبڕیارومومارەسەدا بنەمایەكی بەرچاوە.
٦)تەواوی دەزگاودامەزراوەكانی دەوڵەت بەهەرسێ بەشەكەیەوە – تەشریعی،تەنفیزی، قەزایی – لە بچوكترین دامەزراوەوە تاگەورەترینیان دەبێت بە دەستەبڕیارەكانی تیادەربكرێت واتە بنەمای شوراتەنها بۆ مەجلیسی شورانییە،بەڵكو بۆتەواوی دەزگاودامەزراوەكانی دەوڵەتە،تەنانەت قازی دەبێت بە مشاوەرە لەگەڵ چەند قازییەكی تردا حوكمەكەی خۆی دەربكات ئیمام دوای مشاوەرەبەوهەیئەتەی تایبەت بەخۆیەتی دەبێت كارەكانی بەئەنجام بگەیەنێت(وأمرهم شورى بينهم)"ئەمریان لە نێوانیاندابە شورایە"(ابن عطية) دەفەرموێت:شورایەكێكەلەبنەماسەرەكیەكانی ئسلام وشكۆمەندی(یاسا)ی، بۆیەهەرسەرۆكێك ڕاوێژنەكات بەزانایانی پسپۆڕواجبەلەدەسەڵات لابرێت.

٧)دەزگاكان لەسەریەكتر چاودێرن وەكو چۆن كەسەكان هەندێكیان لەسەر هەندێكی تریان چاودێرن ولەلادان ئاگاداریان دەكەنەوە وبۆكارەباشەكان كۆمەكیانن(وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاء بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ) التوبة – ٧، "واتە:باوەڕدارانی پیاووژن هەندێكیان دەبن بە سەرۆ كاروسەرپەرشتیاری هەندێكی تریان وفەرمان بەچاكە دەكەن وپێش لە خراپە دەگرن "،لە سەردەمی خەلیفەی راشیدی پێنجەمدا عومەری كوڕی عەبدولعەزیز دەزگایەكی چاودێری دامەزرابووبۆ چاودێری كردنی دارایی خەڵكی بە گشتی و بەرپرسان بە تایبەتی كە بە پرسیارێك لێپێچانەوەكەیان دەست پێدەكرد ئەویش ئەوە بوو دەیان پرسی : ئەم سەروەت و سامانەت چۆن بەدەست هێنا و لە كوێت بوو(من أین لك هـذا)كە ئەگەرلە ئەمڕۆدا ئەم دەزگایە دابمەزرێ وئەو یاسایەی تیا بەكاربهێنرێت دڵنیابن بنبڕی دزی و گەندەڵی دەكات...

٨)بوونی دەزگایەكی سەربەخۆ بۆلێپێچانەوە وبەرگری كردن لە تەواوی خو و خدە ورەوشت و ئاكاروڕەفتار وهەڵسوكەوت وكار وكردەوەیەك لە ڕیزی مونكەرات سەرژمێر بكرێت،ئەو كارە مونكەرە لە هەركەسێك بوەشێتەوە لە بەرزترین دەسەڵاتەوە تا مرۆڤێكی ئاسایی سەر شەقامەكان جێگەی پرسیار و لێپێچانەوەیە،لە فەرموودەدا هاتووە(من رأى منكم منكرا فليغيره بيده فان لم يستطع فبلسانه فان لم يستطع فبقلبه و ذالك أضعف الايمان) رواه مسلم، " هەركەس لە ئێوە كارێكی نارەواو ونەشیاوی بینی با بە دەستی بیگۆڕێت،

ئەگەرنەیتوانی با بە زمانی،ئەگەر نەیتوانی بابە دڵ پێی نـاخۆش بێـت ئـەوەش لاوازترین باوەڕە " ئەم دەزگایە بەشێوەیەکی کرداری لە مێژووی دەسـەڵاتی ئیسلامیدا بوونی هـەبووە ونـاوی دەزگـای (حسـبە)ی لێنـراوە وتوانیویـەتی لـەگەڵ مونکەراتی دەسەڵات وکۆمەڵگەدا بجەنگێت..

٩)دانانی کەسی شیاولـەجێگەی شیاودا،بەڵکو گەڕان بە دوای ئەوکەسـانە دا وناچارکردنیان بە شاندانە ژێر بەرپرسـیارێتی،مافی کەسـی شیاویشـە تەعبیرلـە خۆی بکات وبانگەشە بۆئەو زانست وئامادەیی وتوانایەی خۆی بکـات تـاکو لـە جێگـەی شـیاودا بەکاربهێنرێت،حـەزرەتی یوسـف – علیـه السـلام – بـە مەلیکی میسر دەفەرموێت :بمکە بەخەزنەداری زەوی، چـونکە مـن کەسـێکی زانا وکاردروستم و بە وردی دەتوانم ژمێریاری بکـەم (اجْعَلْنِـي عَلَـى خَـزَآئِنِ الأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ) یوسف – ٥٥، (بۆئەم بابەتەسودم لەگۆڤاری کۆچ وەرگرتوە)

www.zanayan.org

(فەرمان بەچاكەوڕێگری لەخراپە)چاكسازیە

یەكێ لەبنەماسەرەكیەكانی ئیسلام فەرمان بەچاكەوڕێگریەلەخراپەلەپێناودور كەوتنەوەلەتاكڕەوی وخۆسەپاندن وگۆڕانی ئیجابی بۆچاكسازی وپاكسازی كۆمەڵگایەوفەرمانی خواوپێغەمبەرەوبەداخەوەكەئێستالەناوماندادكەم بوەبەهۆی لاوازی ئیمانوسەرهەڵدانی نەفامێتی ئەم ڕۆژگارەكەدەڵێن(دەست بەكلاوی خۆت بگرە)ودەنگ مەكەیان بەپاساوی ئازادی وسەربەستی كەس حەقی كەسی نیەوماف پێشێلكردنە!لەكاتێكداخوای گەورەوەسفی ئومەتی محمددەكا بەچاكترین گەل ونەتەوەچونكەفەرمان دەكەن بەچاكەوڕێگری دەكەن لە خراپەوباوەڕدارن،باوەڕداری ڕاستەقینەیەكەبەخەم گەل ونەتەوەیەوهەوڵی گۆڕانی ئیجابی دەدات وخیانەت لەخەڵكوخاك ناكات(كنتم خیرامة اخرجت للناس تامرون بالمعروف وتنهون عن المنكروتؤمنون بالله)(ال عمران/١١٠) پێشەوا عمركاتێ ئەوئایەتەی خوێندەوە فەرمووی:كێ حەزدەكات لەوئوممەتەبێت با مەرجەكانی خوابەجێ بێنێ،واتە فەرمان بكابەچاكەوڕێگری بكالەخراپە،بەدا خەوەكەهەندێ كەس ئەگەرڕاستی نیشان بدەی دەڵێ:من ئازادم..تۆحەقت چیە ..خۆناچمە قەبری تۆوە..، ئەمەو چەندین وەڵامی تری نابەجێ! هەرلەبەر پلەوپایەی ئەوبنەماگرنگەیەكەپێغەمبەر (ﷺ)فەرموویەتی:{من رأى منكم منكرا فلیغیره بیده فان لم یستطع فبلسانه فان لم یستطع فبلقبه وذلك اضعف الایمان} (مسلم وابو داودوالترمذی والنسائی وابن ماجە واتە:هەركەس لەئێوە خراپەیەكی بینی بابە دەست بیگۆڕێ ولای بدات (ئەوە زیاتربۆخاوەن دەسەڵاتە)ئەگەر

نەیتوانی با بەزمان پێیان بڵێ(ئەمەیان زیاترزانایـان ورۆشـنبیران دەگرێتـەوە)، ئەگەرئەوەشی نەتوانی بابەدڵ پێی ناخۆش بێ،کەئەوەش لاوازترینی ئیمانە،بۆیە پێویستەلـەسەرمان لـەپێناوکۆمەڵگەیەکی چاك وپـاك وئاسـودەوبەختەوەربەپێی توانافەرمان بکەین بەچاکەورێگری بکەین لـەخراپە(بەچاك بڵێین چاك بەخراپ بڵێین خراپ)بەلاَم خۆی لـەبیرنەکاتولـەخۆیەوە دەست پێبکات،یـان لـەحیزبو رێکخراوەکەی گەرئەهلی چاکەبن،گەرخۆت نەتبێت چی دەبەخشی،دەزگای (امربــەمعروف نــەهی لـەمنکر)دەبێتەچاودێربەســەرخەڵك ودەســەلاَتەوەو کاریگەری ڕاستەوخۆیان دەبێت لـە سـەردەوڵەت،ڕێکخراوە مەدەنیـەکانیش ئەگەرپیشەیی بـن پاشـکۆی حیـزب نـەبن سـەربەودەزگایەدەبن، ئیسـلامیش حکومەتێکی مەدەنیەوبەهۆی ئیمانی تاکەکانیەوەئاسـایش بەرجەسـتە دەکـات بەبێ پۆلیس،زەرەدوزیانی کەمتەرخەمی کـردن لـەفـەرمان بەچـاکەو ڕێگـری لـەخراپەماڵ ویرانیەبۆهەموان وەك پێغەمبەر(ﷺ)لە فەرمودەیەکـدا کۆمـەڵگای بەسەرنشینی کەشتیەکی دووقات چواندووە جائەوانـەی فەرمانـەکان بەجێـدێنن بەردەوام پارێزگاری لـەکەشتیەکە دەکەن ونـاهێڵن خراپکـارکونی بکـات چـونکە هەموویان بەچاکوخراپەوەلـەناودەچن،بەلاَم لـەناو کەشـتیەکەداهەوڵی کـونکردنی دەدرێت،ئەگەررێگری لێنەکرێت وبێدەنگ بن ئەوەهەموولـەئاوەکـەدا دەخنکـێن، بەڕاستی وێنایەکی جوانەوئێمەش هەموپێکەوەلـەناوکەشتی کوردستان دەژین ودەبێ بەخەمیە وەبین وبەردەوام لـەهەوڵی چاکسـازی دابـین ورێگـری بکـەین لـەخراپـە بێگومـان سـتەمکاران دکتاتۆرەکـان دژی ئـەم بنەمایـەن چـونکەتەنهابەرژەوەندی خۆیان دەبینن،شەمشەمەکوێرەیش حەزی لـەتاریکیەوبەتیشکی خۆرقەڵسە.

ئاینی عورفی وچاولێکەری

کێشەکەمان لەفیکروچۆنیەتی تێگەیشتنەبۆدین،دینداریکردن بەعورف و عادەت زۆرباوە!کەلەباووباپیرانەوەبەچاولێکەری بۆنەوەکان بەجێماوە کە هێزوپێزی لەسەرعورفی کۆمەڵگایە نەك لەسەرخودی پرەنسیپی ئاینەکە!ئاینی عورفی لەسەرچاوەکانی خودی ئایینەوەهەڵنەگۆزراوە، بەڵکولەسەروەعزوگوتاری قۆناغ وسەردەمەکانی هەڵدەهێنجرێت، چونکەئاین بۆهەمووقۆناغێك خیتابی نوێ لەبەرگی تازەدا وبەزمانی ڕۆژگاری پێویستە،دیارەهەرکۆمەڵگایەکیش عورفی تایبەتی خۆی هەیە ورێگری لێناکرێ ئەگەرپێچەوانەی شەرع نەبێت،بەڵام مەترسی ئاینی عورفی ئەوەیەکەجەوهەری ڕاستی ئاین لە کاردەخات وشوێنکەوتوانی ئاینەکەش دەبنەقوربانی یەکەمی ئەودینداریە ڕواڵەتیەو ڕوبەڕی هەندێ مەسەلەی فیکری وئایدیۆلۆژی دەبنەوە،چونکە وادەزانێ ئەم عورف وعادەتە خودی ئاینە،لەکاتێکدائاینەکەی هەڵگری پەیامی ڕاستی و زانستی ودادپەروەریە،گرفتەکان لێرەوەسەرهەڵدە دەن ولەسەر خودی ئاینەکەش دەکەوێ،وەك دەبینی زۆرشت بەناوی دینەوە کراوەو لە دیندانیە!بەناوی دینەوەبازرگانی کراوەوگیرفانیان پێ پڕکردوە! ستەم لەئافرەت کراوە،هەندێ کەس دینیان بۆخزمەتی خۆیان بەکار هێناوە لەجیاتی ئەوەی بۆ خزمەتی خەڵك وخاك بەکاربهێنن!لەبەرباری ناهەمواری ئەوسەردەمە مامۆستایانیش لەڕابردوووداوەك پێویست نەبون

لەگەیاندنی کرۆکی دینەکە بەخەڵك،نەك ئەوەی کراوەبەدین کەدوورە لەدین!بۆیەئەرکی تاکی موسڵمانە کەڕاستەوخۆلەخودی سەرچاوەکانی ئیسلامەوەئاینەکەتێبگەن وبیکەنە تەرازووی هەڵسەنگاندن وگفتوگۆ کردن لەسەرچەمك ودیاردەومەسەلەنوێیەکان،ئێستائەوەندەیگرنگی بەڕواڵەتودیکۆردەدرێ!ئەوەندەگرنگی نادرێ بەجەوهەروناوەڕۆك وە هەروەهائەوەندەی گرنگی دەدرێ بەعورف وعادەت ئەوندە بەخودی دینەکەنادرێ،چونکە هەندێ داب ونەریت گونجاونیەوحەرامە،جائەوانە یان کەپەسەندن وپێچەوانەی شەرع نین لەخزمەتیاندان وهەندێکیشیان دەبێ هەمواربکرێن،ئەگەرلەناومزگەوتەوەدەست پێبکەین هەرلەفاتیحای دوای بانگ ولە چۆنیەتی ویردوتەسبیحاتی دوای نوێژەکان،بۆنمونەکێ وتی بانگی مەغریب فاتیحای لەگەڵ نەبێ بەڵام ئەوانی ترلەگەڵی بێت؟ لەکاتێکدا خودی بانگ فاتیحای نییە،کێ وتی تەسبیحاتی مەغریب ونیوەڕۆکورت بێ بەڵام ئەوانی تردرێژ بێت،کەفەرمودەی پێغەمبەر(ص) لەوبارەوە دیاروئاشکرایەکەهەریەك لەویردەکانی(سبحان اللە،الحمد للە،اللەاکبر)(٣٣)جاردەخوێنرێ کەدەکاتە(٩٩)وەبە(لاالە اللەوحدە لا شریك لە...)(١٠٠)کە تەواودەکرێ هەرکەسە بۆخۆی بێدەنگ بیکات باشترە ....،جگەلەزۆرشتی تری ناومزگەوت،جادەبێ دینداری دەرەوەی مزگەوت حاڵی چۆن بێ؟ ئەوەندەی گرنگی بەدانیشتی پرسە ونوێژەجەژنەکان دەدرێ ئەوەندە خەمی فەرزەکان ناخورێ!کە

ڕاستیەکانیان پیٚ دەڵێی لەوەڵامدا دەڵێن:ئێمە هەرئاوامان هێناوە!ئێوە شتێکی تازەتان هێناوە! دەمگوت دەی باشەهەرلە کۆنەوە ئارەق وقومار وڕەشبەڵەك وژن بەژنەوجگەرەکێشان باوبوە،بەڵام عادەتیٚ کی خراپ ونەگونجاوە،مەرج نییەهەرچی لەکۆنەوەبۆمان مابێتەوەچاك پەسەند بێت و بگونجیٚ بۆئەم سەردەمە ...،جابەڕاستی کێشەکەلەتێگەیشتنی دینەکە دایەکەلەخەڵکانی زاناوپسپۆڕ وەرنەگیراوە،بەڵکوزیاترلە کەسانیٚ وەر گیراوەلەبەرگی دیندابون بەڵام زانا نەبوون! تەنانەت ڕۆژیٚ وتم بەیەکیٚ لەنوێژخوێنانی مزگەوت براکەم مادام تۆئەهلی مزگەوت ودینی بەلاّم کاسبیەکەت باش نیەوحەرامە،چونکە دینداری واتە:تەسلیم بوون بە فەرمان ونەهی یەکانی خواوپێغەمبەر،لەوەڵامدا وتی مامۆستا ئەمیان بە ڕێی خۆی ئەویشیان بەڕێگەی خۆی!وتم بۆ تۆبەچەند ڕێگەدا دەڕۆی؟ یان دەڵیٚ بەئارەزوی خۆم دەکەم،یان دەڵیٚ:دنیابەخواروقیامەت بە ڕاست!کەئەمانە نیشانەی بێئاگایی وخۆپەرستیە نەك خواپەرستی،چون قیامەت بەرهەمی دونیایەوچی بچێنی ئەوەئەدوریتەوە(الدنیامزرعةً الاخرة) یان کەپێیان دوتریٚ تەوقەکردن حەرامەلەگەڵ ئافرەتی نامەحرەم گەر خزمیش بیٚ،ئەڵیٚ:عادەتەوئێمەدڵمان پاکە!لەکاتێکدادڵی پاك ئەوەیەکە بەنوری ئیمان ڕواناکەبۆیەخاوەنەکەی دەست ودامێنی پاکەوناچێت بە لای حەرامداودڵی کەسیش لەهی پێغەمبەر(ص) پاکترنییەشەرعیش لە سەروی هەمومانەوەیە،یان قەرەباڵغی مزگەوتەکان لەڕەمەزانداوپاشان

چۆڵ بونی لەدوای ڕەمەزان؟بالاْپۆشی ئافرەتان لەڕەمەزان وپاشان واز هێنانیان! (کەبەڕەمەزانیلە ناسراون)هەموئەمانەچاولێکەری وعادەتە، تەواوگەورەبووم وام دەزانی موری شین لە چاوە زاردەمپارێزیٚ!یان تا جارێك هاواری خوا دەکات ودەڵێ یاالله چەندین جاردەڵێ یاشێخ فلان! ئەمانەوزۆری تریش،کە دورن لەبنەماکانی ئیسلام وتائەمڕۆو چەندین ساڵە کرابوون بەدین وخەڵکیان پێوە سەرقاڵەدەسکەوتیشی بە تاڵە! ئیترلەشتەگەورەکانی دەرەوەی مزگەوت گەریٚ کەبەناوی مۆدیل و مۆدرێن سیستمی نوێی جیهانی وعەولەمەوعەلمانیەت وپێشکەوتن و ئازادی وکوردایەتیەوە ئەنجام دەدرێن وبەهۆیەوەخەڵکێکی زۆردوچاری (انحرافات)لادان بون،لەبێگانەپەرستی دائەوەندەلەپێشین واخەریکە کلتوروڕەسەنایەتی خۆمان لەدەست دەدەین!ئەوەی کەنوسرامشتیٚ بوو لەخەرمانی دینداری عورفی وچاولێکەری،لەکاتێکداپەرستش وبەندایە تی بەدوومەرجی سەرەکی لای خواقبوڵە کە(الاخلاص والصواب)واتە: بەدڵسۆزی وبۆخوابێت،پاشان بەگوێرەی یاسای شەرع بێت،هەربۆیە گەورەترین خێری دنیاودوارۆژبۆموسڵمان تێگەیشتنەلەدین،جێگەی سەرنجەوبێحیکمەت نیەکەلەسەرەتای کتێبەفقهیەکاندا ئەوفەرمودەیەی کەپێشەواکەمان بوەبەسەرەتای کتێبەکان کەفەرمویەتی:{من یرداللە بە خیراً یفقه فی الدین}واتە:هەرکەس خواخێری بداتیٚ ئەوەشارەزای دەکات ولەدین تێیدەگەیەنیٚ کەئەوەش خێری دنیاودوارۆژە.

نمونەی ئاینی عورفی وچاولێکەری وەك نوکتە!

* لەنەودەکانی سەدەی ڕابردوولەچوارقوڕنە مەلابوم،سەردەمانێك لەو دەڤەرەشایی ڕەشبەڵەك زۆرباووبو،منیش لەوتارەکانداجەختم دەکردەوە لەسەرخراپی وحەرامی،کابرایەکی ڕیش سپی وتی:وڵاهی لەوەتەی ڕەش بەڵەك وەك جاران نیەبەرەکەتیش نەماوە!دیارەبەلایەوەعادەتەنەك عیبادەت

* لەبەهارێکی هەشتاکانی سەدەی ڕابردوولەچوارقوڕنەکشتوکاڵمان کرد بوومام سۆفیەکی ڕیش سپی لەنزیك ئێمەوەکەبەلای حەیوانەوەبوبزنەکانی کردبوەناوگەنمەوەکەقەرسیل بو،خۆیشی لەسەربەرزاییەك دەستی کردبە نوێژکردن،منیش وتم مام سۆفی حەیوانەکان ئەوگەنمەیان نەهێشتوگەرلە زەڕدابلەوەڕێن شیرەکەشیان حەرام دەبێت،ئەویش وتی:ئاخرزەمانەتۆ ئامۆژگاری من دەکەی؟!ڕۆڵەگیان بزن هارن ئەگەرلەناوگەنمەکەدانەبن ڕاناوەستن ومنیش دەمەوێ قەلآیان زۆربکەم(مەبەستی نوێژگێڕانەوەبوو)!

*لەبەرناوەنەك ناوەرۆك! مزگەوتی گولەك لەچوارقوڕنەساڵی(٩٦٧)بە فەرمانی شێخ مستەفای باقلانێ وهاوکاری کاك زرارئاغای ئەوشوێنەبۆ مەلاسعیدی گولەك بنیات نراوە،لەسەرەتای ساڵی (٢٠١٠)کەئەوقاف تابلۆی بۆمزگەوتەکانکرد بەناوەکەی خۆیەوەنوسی دوای زیاترلە (٤٥) ساڵ لەلایەن چەندکەسانێك وەك خۆدەرخستن ودنیا(لەبەرخۆنەك لەبەر خوا)بۆبەناوی ئێمەوەنیە؟کێشەیان دروستکردلەسەرناوەکەی!کەئەوانە لە ڕاستیدائەهلی مزگەوت نەبون وبەلآم دەیان ویست بەپیری ناوی بنێن!

لەکاتێکدامەلایەکەش لەخۆیان بو،ئەوانەی بۆخوادەچنە مزگەوت بە لایانەوە ناوەرۆك مەرجەنەك ناو..بۆدین دەچن نەك بۆدنیا بۆعیبادەت نەك بۆعادەت،کەبرایەتی ئیمانی ویەکرِیزی لەسەروی خزمایەتی وعەشیرەتە.
* لەمزگەوتی شەفیق بەگ لەسلێمانی کەلە(٢٠٠٣)وەمەلایان بوم، زۆرگرنگیم دەدابەریزەکانی نویژکەپێشتربەوشێوەرانەهاتبون،رۆژێ کەوتم:رەحمەتتان لێبێت پاڵ بدەن بەیەکەوەورێك بوەستن،لەناورِیزەکە یەکێ لەرِیش سپیان بەدەنگی بەرزوتی:مامۆستاچەوەندەربەتەنکی!!
* هەبودەیگوت:تۆبەکەیفێ ئێمەقسەبکەوحەدیسی خۆشمان بۆبخوێنەوە! یان دیگوت:ئەوحەدیسەم بەکەیفێ بو!دیارەهەندێکێ بەکەیفێ نەبون، کەیف وئارەزوشیان لەنەزانی یان لەحیزبایەتیەوەبوو،جاوەرەمەلائەوانە رازی بکە،منیش وتم:ئەگەردین بەکەیفی خۆم بێ ئەوارەمەزانێ بەرۆژونابم یان نویژی بەیانیان ناکەم،بەلأم داواکاری لەوجۆرەنارەوایەودەبێ دین بەو شێوەیەبێت کەخوادەیەوێت نەك وەك خۆت دەتەوێ،زۆرینەحەزیان لە چیرۆك وبەسەرهات بوو!کەنیوەی درۆیە!لەباسی بیروباوەر(عەقیدە)بێزار بون ویەکسەردەیانگوت ئەوەئیسلامیە!چونکەزیاترپەروەردەی سۆفیگەری ودەرویشی بون،حەزیان لەنوێژووتاری کورت وبەپەلەبوو(لەکۆڵ خۆ کردنەوە)!تەنانەت جارێکیان وتم:ئەرێ نوێژی مەنگوڕی یان محمدی؟ هەندێ وتیان وەڵانوێژی مەنگوڕی(مەبەست بەنوێژی سەرپێی وبەپەلەیە)! نەك بیرِیزی وتانە،هەبودەیوت:وەڵلارەمەزان پیاوانەیەساڵی مانگێکەوتەواو!

ڕەوشــتی باوەڕدار

ڕەوشتی جوان وشیرین بەری درەختی ئیمانە هەمیشە سەوزوجوانە پێناسی مرۆڤی موسڵمانە(تؤتی اکُلها کل حین باذن ربهـا)،ڕافعی لـە(وحی القلـم)دا دەڵێت:ئەگەرداوام لیێکەن فەلسەفەی ئاینی ئیسلام تەنهالـەدوو وشەداکۆ بکەمەوەئەوادەڵێم:(دامەزراوی ڕەوشت)،ئەگەرلـەگەورەترین فەیلەسـوفی جیهان داوابکەین کەچارەسەری کێشەکانی مرۆڤایەتی کورت بکاتەوە لــە دووشەدائەوا لـە(دامەزراوی ڕەوشــت) زیاترهیچــی ترناڵێت،پلـەوپایــەی ڕەوشت بەجۆرێك بەرزوگرنگەپێغەمبەرمان(د.خ) فەرموویەتی{انمـا بعثـتُ لاتمم مکارم الاخلاق}واتە:بۆیە نێردراوم کەڕەوشـتەجوانەکان تەواوبکـەم، ڕەوشتی جوان ئامانج ومەبەستی پێغەمبەرمانە لـەوپێناوەشـدا ڕەوانـەکراوە، لـەوانەیەبڵێی ئـەی پەرستشەکان؟لـەوەلاَمدائەڵێم:پەرسـتش وعیبادەتـەکان وەسیلـەوهۆکارن بۆ ئامانجێکی بەرزکە چەسپاندنی ڕەوشـتە،ئەگەرعیبادەت کردەوەی لـەگەڵ نەبێت ئەوەوەرزشێکی بیٚ گیانە وعادەتەنـەك عیبــادەت، کەواتەحیکمەتوفەلـسەفەی بەندایەتی بۆچەسپاندنی ڕەوشـتەکانەوبەندایەتی وەك نوێژورۆژوئامانج نیە بەڵکوهۆکارن بۆگەیشتن بەئامانج کەبەرجەسـتە کردنی ڕەوشتەجوانەکانە لـەدونیاداوڕەزامەندی خودایە لـەدوارۆژدابۆنمونە نوێژئەگەرسەرنجی بدەین بەردەوام لـەمزگەوتدا کۆمــان دەکاتــەوە ئــەوەش مانای یەکگرتن وبرایەتی وخۆشەویستیە،وە خوای گەورە فەرموویەتی﴿إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ﴾ نوێژئەو نوێژەیە کـە خاوەنەکـەی لــە

خراپەکاری بپارێزێ،واتە ببێتە خاوەنی ڕەوشتی جوان،بەهەمان شێوەیش ڕۆژوکەخوالەبارەیەوە فەرمویەتی: ﴿خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا﴾کەمەبەست لەوەرگرتنی صەدەقەو زەکات پاکبونەوەیەلە حەسودی ڕەزیلی وبەخیلی و....،وەفێری بەخشین وسەخاوەتمان دەکات کەئەمانەش سەرجەمیان لە ڕەوشتە بەرزەکانن ڕۆژوش گەورەیی بۆخواکە بەهەمان شێوە ئەبێ ڕۆژوگر ڕەوشتی جوان بێت وسەرجەم ئەندامانی لاشەی بەڕۆژووبێت لەبەرامبەرخراپەدا تەنانەت ئەگەر یەکێ قسەی پێ وت یان شەڕی لەگەڵ کرد بڵێ من بەڕۆژوم!،وەهەروەها سەبارەت بە حەج خوای گەورە فەرمویەتی:﴿فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ﴾واتە:نابێ خراپەکاری ودەمەدەمە بکرێ لە حەجدالەو قەرەباڵغیەدا ڕاهێنانە لە سەرڕەوشتی جوان،ئەوەتالەخزمەت پێغەمبەر(ص) باسی ئافرەتێ کرانوێژورڕۆژوی بەردەوامە بەلاّم ئازاری هاوسێکەی دەدات ولەگەڵی خراپە پێغەمبەرفەرموی:لەناوئاگردایە!...(هی فی النار) دەبینی سەرەڕای نوێژورڕۆژوەکەی چونکە کردەوەی لەگەڵ نەبوەچوەتە ئاگرەوە، لای پێشەواعومەرپیاوێ وەسفی کەسێکی کرد،ئەویش فەرموی هاوڕێیت کردوە لەسەفەردا؟ فەرموی نەخێر،ئەی مامەڵەت لەگەڵدا کردووە؟وتی نەخێرئەی هاوسێت بووە،وتی نەخێر فەرموی کەواتە نایناسی،دیارەڕەوشت بەرزی لە هەڵوێست وکرداروگوفتارومامەڵەی ڕۆژانەدا دەردەکەوێ (الدین المعاملة)نەك زمان لوسی ودوڕویی ودروشمی بێ ناوەرۆك، لە

فەمەرمودەی پێشەواماندا هاتوە کەزۆرینەی ئەوانەی ئەچن بۆبەهەشت بـە هـۆی تـەقوای خواورەوشـتی جوانە،وەزۆرینـەی ئەوانـەی کەئەخرێنـە ناوئاگرەوەبەهۆی دەم وداوێنەوەیە،وەك نمونەیەکی رەوشـت بەرزی:تـەنها درۆمەکەبزانە چۆن دەبیتەکەسـێکی دامـەزراوخاوەن کەسـایەتی ومتمانـە پێکراوئارامی دەرون،بەداخەوە کەلـەم رۆژگارەی مادده گەرایەدا قـەیرانی بەدرەشتی دروستکردوە ومتمانەی بەرامبەرنەماوەبەهۆی سیاسەتی رۆژگار درۆودوروی زۆربووە بەوەیش ژیان یان لێکـردوین بەژان،سـاڵی(٢٠١٠) رابردومیدیاوگەنج ولاوە کانیان بەهەندێ شتی لاوەکـی ونـامۆوە سـەرقاڵ کردبوبەمەبەستی بلاۆکردنە وەی خراپەوبەدرەوشتی، سەرەتاباسی تێکەڵی کوروکچ بوولـەقوتابخانەکان کەهەمووەزانین ئاستی زانست دادەبـەزێنێت وهۆکاری بەدرەوشتیە ودوبارەکردنەوەی هەڵەی ولاّتانی دەرەوەیە،پاشـان بازاری خۆیان گەرم کردبەخەتەنەی مێینە،دواتر بابەتی(جێندەر)یان هێنایـە ئاراوەکەنکوڵی دەکات لە سیفاتی فسیۆلۆجی وبایەلۆجی هەردورەگەزوە تیایدادەبێت هەرکام لـەژن وپیاوکاری ئەوی تربکاتوگرێبەستی هاو رەگەزو لەباربردنی منالّ تیادروستە فرەژنـی تیاحەرامەکەبەناوناوەرۆکـەوە لـەگـەڵ ئیسلام نایەتەوەوحەرامەچونکە لەدایك بوی ژینگەی خۆیەتی بارگراوندی فیکری وفەلسەفەی خۆی هەیە،پاشـان لـەکۆتای سـاڵداپرۆژەی قەدەغـە کردنی لەشفرۆشی لە پەرلەمان پێشکەش کرابەلاّم بەداخەوە رەتکرایەوە! جێگەی سەرسورمانە لەناوگەلی موسـڵمانا لەناونوێنـەری کوردانـا لـەش

فرۆشیان بەلاوەجوانە!لەکاتێکدا ئەم ساڵی ڕابردلەوڵاتی چین (٦٠٠٠٠) شوێنی بەدڕەوشتیان داخست نەك لەبەرخوا وبەڵکولەبەردەرەنجامە خراپە کانی کەکۆمەڵگە هەڵدەوەشێنێ،بائێمەلەڕوی خزمەتگوزارییەوەکوردستان بکەینە ئەورووپانەك لەڕوی بەدڕەوشتیەوە،بۆیەلەفەرمودەی پێشەوامانداهاتوەکەڕەوشتی بەرزوجوان نیشانەی ئیمانی ڕاست ودروست وتەواوە: (اكمل المؤمنين ايمانا اَحسَنُهم خلُقاً)(رواه الترمذی)واتە:تەواوترینی ئیمانی بڕواداران ڕەوشت جوانترینیانە،وەفەرمویەتی:(مَا مِنْ شَيْءٍ يُوضَعُ فِي الْمِيزَانِ أَثْقَلُ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ) صحيح أخرجه أبو داود والترمذي،واتە:هیچ کردەوەیەك لەسەر ترازوودا قورستر نیە لە رەوشتی چاکە.(ابو ذر)رەزای خوای لێ بێ فەرموی:پیاوێك گوتی ئەی پێغەمبەری خوا(ص)ئامۆژگاریم بکەئەویش پێی فەرموو:(اتَّقِ اللَّهِ حَيْثُمَا كُنْتَ وَأَتْبِعْ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمْحُهَا وَخَالِقِ النَّاسَ بِخُلُقٍ حَسَنٍ) حسنه الألباني وأنظرصحيح الجامع:٩٦،واتە:پارێزکاربەولەخوابترسەلەهەرکوێ بوی بێ فەرمانی مەکە،لەدوای هەموکردەوەیەکی خراپەوەچاکەیەك بکەباخراپە کەبشواتەوە،چونکە کردەوەی چاکەکردەوەی خراپە لادەبات،وە لەگەڵ هەموو کەسێکداکرداوورەفتارت باش بێت،جابۆئەوەی ببیتەخاوەنی ڕەوشتی چاك پێویستەهەوڵی جێگیرکردنی ئەوسیفەتانەبدەیت کە پەسەندن وەبەشوێن کەمو کوڕیەکاندابگەرێیت وبژاریان بکەیت،پەروەردەوڕاهێنان ئاکارەبەرزەکان لە دەروندابکەبەحاڵەتێکی دامەزراو،بێگومان دەیان کتێب ونامیلکەی تایبەت لەوبارەوە نوسراوە لەکۆتایدا ئەڵێم:ڕەوشتی بەرزسەرمایەی ژینە....ئەوەی لێ دووربێت دایم غەمگینە،کردەوەکانت پڕیادی خوداکە.. ئەوسا دەزانی ژیان شیرینە.

ویژدان وعەدالـەت لـەسەردەمی ناعەدالـەتی دا وەك ڕوناكی چرایەلەتاریكیدا، چەسـپاندن وبەرقـەراركردنی دادپـەروەری لـەژیانی كۆمەڵگادایەكێكەلـە بنەماوئامانجەسەرەكیەكانی پەیامی ئیسلام،چونكەبەعەدالـەت هەمووكـەس بـە مافـەكانی خـۆی دەگـات وبەوهۆیەوەلـەدنیاداكارەكانمان سـەردەگرێ ولـە قیامەتیش بەردەگرێ وولأت دوردەبێـت لـە مـانگرتن وخۆپیشـاندان وپەچـە كرداروقەیرانی سیاسی وئابوری وكۆمەلأیەتی و... هتد،ئەگەرئیسـلام بكەینـە دووچەمكی سەرەكی ئەوایەكەمیان:پەیوەنـدی نێـوان بەندەوخوایەكەلـەئیمان وبیروباوەڕداڕەنگ دەداتەوەجابەتەقوایان بەمەعریفەیان بەهەرشـتێكی ترنـاوی دەبەی كەبنەمای سەرەكیە،دووەم:عەدالـەتە كەلە(فقـە)دا بەرجەستە دەبێـت مەبەست لـەیاساوڕێساكانیەتی لـەحەرام وحەلأڵ وسـەرجەم حوكمـەكانی تـر، گەورەی ئیسلام لـەگەورەیی شـەریعەتەكەی دا دەردەكـەوێ كەعەدالــەت و میانڕەوی لـەسەرجەم بوارەكانداڕەچـاوكردووە،لەدنیادا (٤تــا٥) دەسـتوری جیهانی هەبوون كەم وزۆرعەدالـەتیان زانیـوەوەك(دەسـتورەكانی ڕۆمـانی و ڕوسـی وچـینی)بـەلأم هیچـیان وەك پـەیامی ئیسـلام نەیانتوانیوەلـەسـەردەمی خۆیاندا عەدالـەت پراكتیزە بكەن وبمێننەوە،دیارە پێچـەوانەی عەدالــەت وداد پـەروەری سـتەمەكەخیانەت وگەندەڵیـە،ئامانج وسـتراتیژی پـەیامی ئیسـلام لابردنی زوڵـم وسـتەمەنەك نەهێشـتنی كـوفر دیارەكەسـتەم نەمادادپـەروەری لـەشوێنیەتی،وەسـوننەتی خوایەلـەبونەوەرداكەزۆرینـە بێباوەڕبێ،وەئیسـلامیش

ڕازی نیه نەستەم بکەی وەنەستەم قبوڵ بکەی(لاضر ولاضرار)،وەهەروەها ئـەو پەڕی عەدالـەتەکەموسڵمان ئیمانی دانامەزرێ تائەوەی بۆخۆی پێ خۆشـە بـۆ بەرانبەرەکەیشی پێی خۆش بێ(لایؤمن احدکم حتی یحب لاخیه مایحب لنفسـهِ) کەئـەوەش لــەکرداروگوفتارو ڕەوشــتەجوانەکاندا ڕەنــگ دەداتــەوە،لێرەدا مەبەستمان پێ(عەدالـەتی ممکن)ە ئەوەی لـەتوانادابێت،یەکێ لـەناوە پیرۆزەکانی خوا(العدل)ە،هەربۆیەپلـەوپایەی داد پەروەرئەوەنـدە بەرزەکەخاوەنەکـەی لــە ژێرسێبـەری عەرشی خوادا حەشر دەکرێت(امام عادل)،وەلـەفەرمودەیەکی تردا پێغەمبەر(ص) فەرمویەتی:(یەك ڕۆژی حاکمی عەدل خێری عیبـادەتی شەسـت ساڵی هەیە!)،ئەگەر سەرنجی ئامانج ومەبەستەکانی شەریعەتی ئیسلام بدەی لـە دانــانی حوکمەکانیــدا دەبینــی هاتووەبۆبــەدیهێنانی بەرژەوەنــدی مرۆڤــەکان لـەڕێگەی پاراستنی پێنج شتەگرنگەکانی ئادەمیزادکەژیانیان لـەســەربەندەوپیان دەوترێ (مقاصد الـشریعه)کەبریتین لـە(دین ولاشــەی مــرۆڤ وئــەقڵ ووەچــەی مرۆڤ وماڵ وسامان)بەنەمانی هەرکام لـەمانە ژیان ژانە سەرئێشانە،لـەبەرئەوە :

١- بۆپاراستنی(عەقڵ) هەمووسەرخۆشکەرێکی حەرام کــردووە وســزای دار لێدانی بۆ داناوە .

٢- بۆ پاراستنی(دین) جیهادی داناوە .

٣- بۆپاراستنی(گیانی مرۆڤ)کوشتنی ناهەقی حەرامکردووەو(قصاص)تۆڵـەی داناوە

٤- بۆ پاراستنی (وەچەی مرۆڤ) زینا وداوێن پیسـی حـەرام کــردووە ســزای (حەددو ڕەجمی)بۆداناوە .

٥- بۆ پاراستنی (ماڵ وسامان) هەموومامەڵەیـەکی نادروسـتی وەك (غـەش و خیانەت ودرۆو دەست بەسەراگرتنی) حەرام کردووە .
وەك نمونەیەکی مێژویی لە جێ بەجێ کردنی عەدالـەت دەبینی لەدادگای ئیسلامیدا،قازی (شورەیح) پێشەواعلی وجولـەکەیەك وەك یەك ڕائەگرێ بۆ ئەوەی بزانرێ کەزرێیەکە هی کامیانە؟کاتێ پێشەوا علی زرێیەکەی گوم کردبوولـەدەستی جولـەکەیەکدا بینیەوە بەهۆی ئەوعەدالـەتەوەبووکەجولـەکە موسڵمان بووکەبینی کاربەشایەت وبەڵگەدەکات وتەنانەت شایەتی حەسەنی کوڕی لێوەرنەگیراودای بەجولـەکەکە، بەڵام لـەم ڕۆژگارەدا دەبینی یاسا تەنها بۆخەڵکی هەژارە وتونددەکرێ لـەسەریان،دەسەڵاتداروودەوڵـەمەندوجام ڕەشەکان لـەسەروی یاساوەن ووەك بەرزەکی بانان بۆی دەردەچن!، کاتێ (پێشەواعمر کوڕی عبدالعزیز) بوبەخەلیفەی موسڵمانان زۆربەی بەرپرسە کانی گۆڕی وسەرەتاسکرتێری کۆشکی لابردکەئەوکات پیان دەوت(حاجب) پێی وت لـەبەرئەوەی ڕۆژێ تۆقسەت بۆخەڵکی دەکردخۆت لـەبەرسێبەربوی وخەڵکیش لـە بەرخۆرەتاوبوون!بێگومان کاربەدەستێ بەوشێوە ڕاست وداد پەروەربێت لـەگەڵ گەلـەکەی پێویستی بەپاسەوانی زۆروسەیارەی گوللـە نەبڕ ناکات وقسەیەکیش نامێنێتەوەبۆئۆپۆزسیۆن،وەك دابەشکردنی بەشی ژیانی مرۆڤەکانیش کاری خوا یەکپارچە عەدالـەتەکە ژیانی هەریەکەی بەجۆرێك دابەشکردوە، بەڵام خەڵکانێك کەوەك وخۆی ئەم دینەیان نەناسیوەولـەزمان نەیارانی دینەوە بۆیان پێناسەکراوەودەڵێن ئیسلام دواکەوتویی وکۆنەپەرستی

وتیرۆرو تۆقاندنه وچی و چیه،دیاره مرۆڤ دژی ئەوشتەیەکەنایناسیٚ (الانسان عدوماجهل)نمونەی ئەوه وەك ئەوکەسەیەکەمێژووبۆمان دەگێڕێتەوه ڕۆژگاریٚ گەنجیٚ گاڵتەی بەپیاوچاکێك کردوەووتویەتی دینەکەت بەکەڵك نایەت! ئەویش ئەنگوستیلەیەکی ئاڵتونی پێداووتی بیبه بۆفلان نانەواپێی بڵیٚ(٥)نانم بدەریٚ و بائەوموستیلەیەت لابێت تاپارەکەت بۆدێنم، ئەوکات پارەکەم بوه هەژاری زۆربوه، نانەواکه چونکه موستیلەکەی نەناسی پێنج نانی پێنەداو گەنجەکەش گەڕایەوه لای زاناکه،ئەمیش وتی ئەمجارەیان بیبه بۆلای فلاٚن زەڕەنگەرەوبلٚیٚ درهەمێکم بدەریٚ وباوەك بارمتەلات بیٚ تاپارەکەت بۆدێنم، کاتیٚ ئاڵتونچیەکه سەیری کرد وتی نرخەکەی (١٠٠)درهەمه وچیت دەوێت هەڵگره!گەنجەکه حاڵی بوولەوبەسەرهاتەوگەڕایەوەلای زاناکه وتەوبەی کرد،زۆرێك لەخەڵکانی خۆشمان وەکوخۆی دینەکەیان نەناسیوەو نازانن بۆیەکەوتونەتەدوبەرەکی وهەندێکیشیان فڕێیانداوه وەك چۆن نانەواکه موستیلەکەی نەناسی وفڕێی دا،بۆیەوتراوه:قەدری زێڕلای زەڕەنگەره،ڕیزی ئەم دینه لای زانایانەوئەوان دەزانن که عەدالەتی ڕاستەقینه تەنهالە ئیسلامدا ببینه،بێگومان میتۆدی عەدالەت وبەهاڕەوشتیەکان بیروباوەڕه،ئەوەتابۆساغ کردنەوەی کێشەکان یاسای(البينةعلى المدعى واليمين على من انكر)ی داناوه واته دەبیٚ بەشایەت وبەڵگەداواکاریەکەت بسەلمێنی کەئەوشتەهی تۆیه، پاشان سوێند دەردرێته ئەوەی نکوڵی شتەکەدەکات،یاسای شەرع بۆهەموانه بیٚ جیاوازی لەنێوان کافروموسڵماندا،ئەوەیەعەدالەتی ڕاستەقینه.

پرسی گەندەڵی...هۆکاروچارەسەر

پێناسە:گەندەڵی بریتیەلەبەکارهێنانی پلەوپایەی گشتی ئیداری بۆبەرژەوەندی تایبەتی،(گەندەڵی/فەساد)جۆرێکەلەخیانەت،هۆکارەکەیشی لەپێناسەکەیەوە دەردەکەوێ کەهەست نەکردنەبەبەرپرسیێتی بەهۆی نەترسان لەخواوەودانانی کەسانی نەگونجاوونەشیاولەپلەوپۆستی ئیداریدا،کەسێکیش لەگەڵ خواڕاست نەبێت لەگەڵ خەڵکی خوا ڕاست نابێت،کەسێك بڕوای بەلێپرسینەوەی دوا ڕۆژنەبێت بێگومان گەندەڵ(دزودرۆزن وخائن)دەبێت تەنهابیرلە بەرژەوەندی خۆی وحیزبەکەی دەکاتەوە،بۆیەچارەسەرتەنهالەخواترسانە،نەك دەستەی نەزاهەوچاودێری دارایی،زۆرینەی گەندەڵیەکانی ئەم سەردەمەبەهۆی دەستێوەردانی حیزبەلە پۆستەئیداریەکان!بەتایبەت لای خۆمان حکومەت حیزبەوحیزب حکومەتە ! دیاردەکەزۆرقێزەونەولەزیادبونیشدایەناچارئەمیش ساڵی ڕۆژێکیان بۆدیاری کردوە کە(١٢/٩)ی هەموساڵێ بەرۆژی بەگژداچونەوەی گەندەڵی ناسراوە! لەرونکردنەوەی نەتەوە یەکگرتوەکاندا ڕاگەیەنرابوو،عێراق دووەم وڵاتە لە ڕووی گەندەڵی ئیداریەوە دوای بەنگلادیش!کەجێگەی سەرسوڕمانوتێڕامانە لەگەڵ ئەوهەمووسەروەت وسامانە،سەرەڕای حیزب ودەسەڵاتی خودی وخۆماڵی،بەوەش دوارۆژی خراپ چاوەڕێمانە،ئەوڤایرۆسەکوردستانی لەمەڕ خۆشمانی گرتۆتەوە کە(١٢)ساڵ بەرلەڕوخانی ڕژێم خاوەنی ئیدارەی خۆی بوە،پێشتروا گومانمان دەبردکەدوای نەمانی دیکتاتۆری وهاتنی ئەمریکای بەناو ڕزگارکەرئێمەش

لەنەهامەتی ڕزگـاربین وبۆماوەیـەك پشـوبدەین وخەونـەكانمان بێنەدی،بـەڵام زۆربەی شـتەكان پێچـەوانە بونەوەوخەمـەكان كەڵەكـە بـون و خەونـەكان لەبارچون ودروشمەكان بونە بریقـەی (سـەراب)،دوای زیـاتر لـە (٢٠)سـاڵ لەدەسەڵاتی خۆمانە...دوای ئەوهەمووخەبات وتێكۆشانە... لەگـەڵ هـەبونی ئەوهەمووكۆمپانیاوسامانە...هێشتا وولاٚتمان ڕوولەوێرانـە! بـەهۆی گەنـدەڵی ئیداری وخراپ بەكارهێنانی دەسەڵات،لەڕوی خزمـەت گوزاریـەوە قـەیرانی سوتەمەنی بێ چارەسەرماوە،سیستمی كارەبامـان گەڕانەوەیـە بـۆدواوە چـون موەلیـدەی ئـەهلیمان بۆدانراوە،زۆرینـەی ڕێگـەوبانمان چـاڵ و چـۆڵەوقیر نەكراوە،قەیرانی هەژاری وبێكاریش هەرماوە حكومەتی مەركەزی موچە زیاد دەكات،لای خۆمان گرفتی بۆدادەنرێ ودوادەخرێ !لەماددەی(٢)ی دەستور ی عێراقدا ئیسلام سەرچاوەیەكی سەرەكی دەستورەودینی دەوڵەتە ،بەڵام لـە بڕگەی حەوتی دەستوری هەرێم دا ئاماژەیەكی كەمتری پـێ كـراوەو هـەوڵی لابردنیشی دراوە لەلایەن خەڵكانێك كە(٤./.)ی ژمارەی دانیشتوان یان پێك هێناوە،لەكاتێكدائیسلام بەمانای ئاشتی وسەلامەتی وڕەوشتی بەرزودادگـەری كۆمەڵایەتی دێت وبەرلـە هەموكەس حكومەت سودمەند دە بێـت لـەهاولاتی ڕەوشت بەرزوبڵند،بەپێوەری دیموكراتی زۆرینەحوكم دەكـات و كەمینـەماف خوراوە،ئەم واقیعەتاڵـەباری لاروڕەوشـی ماڵەكـە دەبووكوردسـتان جیـاوازی زۆری بێت لە بەشەكانی تری عێراق نەك تەنها لەڕووی ئارامییەوە،وەلەسـەر ئاستی ناوچەییش هەڕەشەومەترسی دەوروبەربەئاشكرالە ئارادایـە بـۆ لـەبار

بردنـی ئەزمونەکـەمان،جا بۆچـارە سـەرکردنی ئـەم هەمووەردونەخۆشـیانە پێویستە پەلـەبکرێ لـە سەروەری یاساوبەرقەرارکردنی حکومەتی شەرعی نەك حیزبی یان حکومەتی شەخص،لـەم هەل ومەرجەدالـەهەموکات زیاترپێویستمان بەچاکسازی دەسەلاّت وحکومەتێکی قانونی خزمەتگوزارهەیـە بۆرووبەرووبونـە وەی ئەگەروپێشهاتەکان وکەمکردنەوەی گەندەڵیەکان چونکە بەپلەی یەکەم دەسەلاّت بەرپرسیارەلـەگەندەڵی،ئاوەکەلـە سەرچاوەکەوە لێڵەبۆیـە خەڵکـە کەش بەهەمان ئاراستەدادەڕوا،پێشینانیش وتوویانە(گەورە ئاودەڕێژێ وگچکە ش پێــــی لێدەخشــــێنێ)بۆیــــەدەبێ چاکســــازی لـەلوتکــــەوەبێت، (چارە سەری گەندەڵی ئەم وولاّتە بەڕیفۆرم کردنی دەســـەلاّتە)...

چارەسەر:

لـەفەرمودە ناسراوەکەداهاتوەکاتێ حەزرەتی جبریل هاتەخزمەت پێغەمبەر(ص) پرسیاری لێکردلـەئیسلام وئیمان وئیحسان؟سـەبارەت بەئیحسـان لـەوەلاّمیـدا فەرموی:(ان تعبدالله کانك تراه فان لم تکن تراهُ فانه یراك)واتە:بەشێوەیەك خوا پەرستی بکەی وەك ئەوەی خوابیبنی گەرتۆئەونـەبینی بێگومـان ئـەوتۆدەبینێ، ئەوەش هەستکردنە بەلێپرسراوێتی وچاودێری خوایی کەدەرمانی هەمودەردانە بەتایبەت گەندەڵی ئەم زەمانە،دیارەنەبونی پسپۆڕی ونەشارەزایی یەکێکـە لــە هۆیــەکانی گەندەڵی،(مستەفاسـوباعی)لـەلێکدانەوەی ئیحسانداەڵێ:احسـان واتەبەجوانی کارەکـە ئـەنجام بـدەی لـەبەرخواکەدەکاتە(اتقان)بۆیەکەاحسـان نەبوئیتقان نابێ وکە ئیتقانیش نەبوناعەدالـەتی دێتەئاراوەکەبەمانای خیانـەت و

گەندەڵیە،کەواتە:ئیحسان ئیتقان دروست دەکات بەهۆی چاودێری خواییەوە ئیحسان وئیتقان پێکەوەن بەڵام ئیحسان گشتگیرترە،اتقان بەکەسێکی پسپۆڕو شارەزادەوترێ لەکارەکەیدا بەڵام کەاحسانی لەگەڵدابێت ئەوەبەڕاستی و دروستی دەیکات بەهۆی هەستکردنی بەچاودێری وترسی خودا،کەئەوەش چارەسەرەبۆبنەبڕکردنی گەندەڵی وەکوتاك،بۆیە پلەومەقامی احسان بەرزترین پلەی خواناسینە،بەڵام وەك کۆمەڵگائەوەچارەسەری ڕاستەقینەگەرانەوەیە بۆ یاساوڕێساکانی ئەم دینەکەسیستمی ئیداری ئیسلامیەوچاکترین زەمانەتە بۆبنە بڕکردنی پەتای گەندەڵی کەئەمەپوختەکەیەتی لەسەردەمێکداکاری پێکراوە:

١)دەزگای دادوەری(قەزا)لەسەروی هەمودەسەڵاتەکانەوسەربەخۆیە،

٢)دەزگائیداریەکان هاوکاروچاودێری یەکترن،وەك چۆن تاکی موسڵمانان پشت وپەنای یەکن بۆفەرمانکردن بەچاکەوڕێگری لەخراپە(سورەی تەوبە/٧)

٣)دەزگای چاودێری دارایی بەتایبەت بۆلێپرسینەوەی بەرپرسەکان،کەپێشەوا (عمربن عبدالعزیز)دایمەزراندوەولەسەربنەمای چۆن ولەکوێت پەیداکردوەئەم ماڵە(من این لك هذا؟)،کەچاکترین هۆکاری بنبڕکردنی گەندەڵیە.

٤)دەزگای لێپێچینەوەونەهێشتنی تاوان(ازالةالمنکر)کەبە(حسبة)ناسرابوو بە تایبەت لەبواری خووڕەوشتی کۆمەڵایەتیدا،لەسەربنەمای(من رای منکم منکرا فلیغیرەبیدە..)هەرکەس لەئێوەخراپەیەکی بینی ئەگەرتوانی بابەدەست بیگۆڕێ ئەگەرنابەزمان بیڵێ گەرنابابەدڵ پێی ناخۆش بێت ئەوەش لاوازترینی ئیمانە، دیارە پێچەوانەی گەندەڵی عەدالەتەکەپێشترباسمان کردووە.

بەكێ دەڵێن ڕۆشنبیر ؟

لەگرفتەسەرەكیەكانی ئەم ڕۆژگاروسەردەمە..كەیەكێكە لە دەرهاویشتەكانی سیستمی عەولەمە..ونبونی كەسایەتی وپێناسەكەمە،لەومیانەیەداچەمك و زاراوەی ڕاست ودروست وجوان بەكاردێنن بۆمەبەستی خراپ! یەكێ لەو چەمك وزاراوانەكەستەمی لێكراوەوبچوك كراوەتەوە چەمكی ڕۆشنبیریە، سەرەتا پێناسەی ڕۆشنبیری(culture)دەكەین وەك لە ڕوكەشی وشەكە دا دیارەواتە:خاوەن بیروباوەڕی ڕۆشن وڕوناك،كەبەهۆیەوە دەبێتەخاوەنی كردار وگوفتاروڕەوشتی جوان وڕەسەن وپەسەن بەهۆیەوەدەبێتەكەسایەتیەكی دامەزراووڤمونەیی،پێچەوانەی ڕۆشنبیرخاوەن بیری تاریك ونەفام ودواكەوتوە، سەرچاوەومیتۆدی ڕۆشنبیری ئیسلامی زاتی(اللـە)یە{الله نورالسموات والارض ئەونورروڕوناكیەش لە قورئاندایەولەڕێگەی پێغەمبەرەوە(ص)ناردویەتی بۆ ئەوەی مرۆڤەكان لە تاریكی نەزانین وبێبڕواییەوەڕزگاربكات بۆڕوناكی ئیسلام وئیمان(يخرجهم من الظلمات الی النور.)وشەی تاریكیەكانی بەكۆهێناوە وڕوناكیش بەتاك،چونكە ڕێبازی تاریكی زۆرن وجۆراوجۆرن بەڵام تاكە بیرو ڕێبازی ڕوناك ئیسلامەكەمرۆڤ دەكاتە ڕۆشنبیر،بۆزیاتربەئاگا بون لە ماناو مەبەستی ڕۆشنبیرلەدەرەوەی ئیسلام ئەوەتازانای بەریتانی(ئەدواربیرنت تایلۆر) لەكتێبی(الثقافةالبدائية)داساڵی(١٧٨١)زدەڵێ:{ڕۆشنبیری ئەوكۆگا گشت گیرەیەكەزانست وزانیاری وبیروباوەڕوهونەرو ڕەوشت وسەرجەم تواناكانی مرۆڤ دەگرێتە خۆ)كەئەوەش لەزانایانی ڕاستە ڤینەی ئسلامدابەرجەستە دەبێت

کەبەڕێنماییەکانی پێغەمبەری پێشەوابانگەشەی ڕەوشتە جوانەکان دەکەن (وخالق الناس بخلق حسنه)(امام شافعی)ڕەحمەتی خوای لێبێت.لەپێناسەی ڕۆشنبیروسەرۆك ودەوڵەمەندافەرمویەتی:

ان الفقیهَ هوالفقیهُ بفعلهِ..لیس الفقیهُ بنُطقهِ ومَقالهِ

وکذاالرئیسُ هوالرئیس بخُلقهِ..لیس الرئیسُ بقَومَهِ ورِجالهِ

وکذاالغنیُ هوالغنیُ بحالهِ..لیس الغَنیُ بمُلکهِ ومالهِ

واته:ڕۆشنبیروتێگەیشتوئەوکەسەیەکەبەکردەوەتێگەیشتوبێت،نەك تەنهابەقسە ونوسینی ڕوت،وەهەروەهاسەرۆکیش دەبێ بەڕەوشتەجوانەکانی سەرکردەبێت نەك بەژمارەی پیاوانی چەکداری،وەدەوڵەمەندیش کەسێکە بەدڵ دەوڵەمەند بێت نەك بەسەروەت وسامان، لەدوای شۆڕشی فەرەنسی لەئەوروپاوڕۆژئاوا توێژێك پەیدابوون کەبەچەمکی ڕۆشنبیری دژایەتی دینی شێواوی کەنیسە یان دەکردوزاراوەی ڕۆشنبیریان بۆخۆیان قۆرخکرد،ڕۆشنبیرانی لای خۆشمان لە دوای ڕوخانی عوسمانیەکان وەك بەشێك لە ڕۆشنبیری ڕۆژهەڵات کەوتنە لاسایی کردنەوەی کوێرانەی ڕۆژئاواوزیاترئەوچەمکە جوانەیان بۆ مەبەستی خراپ بەکاردێنا!(کلمة الحق یرادبهاالباطل)زۆرێك لە موسڵمانانیش فریویان خواردو بەودروشمانەبازاڕەکەیان گەرمکرد!سەرەنجام کۆمەڵێك بەناوڕۆشنبیر هاتنەئاراوەکەناوی بێناوەڕۆك بون وزیاترگرنگیاندەدا بەدیکۆر(فۆرمالیزم)وخۆ دەرخستن وناوبانگ وسەروەت وسامان زۆربەیان ڕەسەنایەتیان لەدەست داو لەخزمەت کەلتوروهونەری بێگانەدابون!کەئەمە هەندێ لەتایبەتمەندیەکانیانە:

١/ لەقسەکردنداوەك فەلسەفەزاراوەی بێگانە بەکاردێنن وشانازی پێوە دەکەن وەك(میتۆدوفاکتەرومیکانیزم وئالیەتی ئەوقەیرانە..بۆپراکتیزەی سیستمێکی مۆدێرن کەسانی پرۆفیشناڵ وئیجابی گەرەکە!بەڵێیان okیە!)
٢/لەپۆشینی جل وبەرگ وملیوانەونینۆکی درێژوهەڵسوکەوتی فول ئەورووپی! (sopar man)جل وبەرگ وداب ونەریتی باوباپیرانیان بەدواکەوتویی و کۆنەپەرستی دەزانن!ئەگەرخاوەنی دەیان کتێب وبڕوانامەیش بیت بەجلی کوردیەوە هەربەڕوناکبیرت نازانن!
٣/ بەلای هەندێکیانەوەتادژایەتی ئاین بکەی ڕۆشنبیرتری! دیارەگەر ڕیش و سیواك هەڵبگری ئەوەبەلایانەوەزۆردواکەوتوی و جێگەی گومانە!....
ئایابەچ پێوەرێك ئەوجۆرەبەناوڕۆشنبیرانەڕێگەبەخۆیان دەدەن دەست بخەنە ناوکاروباری ئاینەوە؟پرۆژەپێشکەش بەپەرلەمان بکەن وقسەی شەرع بخەنە دەنگ دانەوە!لەکاتێکداپسپۆڕنین لەوبوارەدا،ئایادەگونجێ ئەوانەبکرێنە نوێنەر ونیشانەی گەلێکی موسڵمانی وەك کورد؟لەکاتێدامزگەوت وحوجرەبەردی بناغەی ڕۆشنبیری کوردی بووە،ئەگەرمەبەست لەڕۆشنبیرنوسینی چیرۆك ورۆمان بێت،ئەوە یەکەم کەس لەکوردستان کەڕۆمانی نوسیوە مەلای ڕەش بووەلەهەولێر،ئەگەرمەبەست نوسینی پەخشان بێ ئەوەیەکەم کەس کە پەخشانی نوسیوە لەکوردستان شێخ حسینی قازی بووە،گەرمەبەست پێ هونەری شانۆگەری بێت ئەولەدێرین زەمانەوە فەقێی حوجرەی مزگەوتەکانی کوردستان لەڕۆژانی پشویان سێشەممان ولەکاتی ئاهەنگی ئیجازە وەرگرتن دا

شانۆگەریان دەکردوئامادەبوانیان دەخستەپێکەنین،ئەگەرمەبەست شیعرو هۆنراوەبێت ئەوەهەموئەوڕاستیە دەزانین کەقوتابخانەی شیعروئەدەبی کوردی دەرچوی مزگەوتەکان بون دەیانی وەك نالی ومەحوی ومەولەوی ومەلای جزیریمان هەیەکەئەدیبانی سەردەم بەردەوام لێکۆڵینەوە لەسەرشیعرەکانیان دەکەن،هەیانەبەسێ چوارزمان شیعری نوسیوەبەتایبەت فارسی وعەرە بی و تورکی،جگەلەدەیان نوسەروشاعیروزانای وەك مامۆستاملاعبدالکریم مدرس ومەلاجامی ومەلاعبداللە ی قامیشی ومەلای گەورەی کۆیە...،ئیتر چ بوارێك ماوەتەوەکەزانایانی ئاینی ڕۆڵی سەرەکیان تێدا نەدیبێت؟ئەگەربە ویژدانەوە بدوێین زانای ئاینی ڕاستەقینەودلسۆزبنەمای ڕۆشنبیری گشتیەوپاشان ئەوانەی ترکەڕەسەنایەتی گەلەکەیان پاراستوەوشایستەی ئەوپلەوپایەن کەپێیان بوترێ ڕۆشنبیر،کەواتەمەلاورۆشنبیردوو ڕوی یەك دراون،دیارەبوارەکانی ڕۆشنبیری هەمەلایەنە،ڕۆشنبیری ئاینی زیاترتایبەتمەندی زانایانی ئاینیە،وەڕۆشنبیری گشتی بەسەرجەم بەشەکانیەوەگەنجان هەرکەسەلەبواری پسپۆڕی خۆیداپێوەسەرقاڵە گرنگ ئەوەیە ئەوهونەرە ڕاست وڕەسەن بێت ولەخزمەت ڕەوشت وڕێبازو بەرژەوەندی گشتی گەلەکەماندابێت،بۆچارە سەربێت نەك کێشەوقەیران وپشێوی بنێتەوە. ___________________________

* (کۆنفرانسی ڕۆڵی دامەزراوە ئاینی وڕۆشنبیریەکان لەپتەوکردنی ئاشتی کۆمەلآیەتی کەلە(٢٠١١/٢/١٢)لەهەولێرلەژێرچاودێری سەرۆکی هەرێم بۆئەومەبەستەڕێکخرابوو بەندە یەکێك بولەبەشداربوانی ئەوکۆنفرانسە،پاشان بەو شێوەیە لەوتاری هەینیداخوێندمەوە).

هەستکردن بەچاودێری خوایی

هەستکردن بەچاودێری خودابەسەرتەوەسەرچاوەی هەمووڕاستی وخێرێکەو بەرهەمی ئیمانەکەدڵنیات دەکات خواچاودێرمانە ئاگای لێمانە(..ان الله كان عليكم رقيبا)کەدەبێتە کەسێکی چاك وپاك وخاوەن ڕەوشتی جوان،وەك چۆن لەدونیاداکەسێ چاوی کامێرای لەسەربێ خێراخۆی ڕێك دەکات بۆئەوەی کەلێدرایەوەناشیرین دەرنەکەوێ،یان شۆفێرێ کەبزانێت مەفرەزەی مرورلە پێشیەوەیەخۆی ڕێك دەکات،دیارەکامێرای خوداومەفرەزەی فریشتەکان لە چاوهی بەندەزۆرجیاوازە،یان گەرکەلەکۆڕوئاهەنگێك بیت جوان دائەنیشی چونکە چاودێرزۆرە..،ئەی گەرکەسێ هەست بکات بەچاودێری خودا ئەبێ چۆن بێت؟بێگومان نمونەیی دەبێت چونکە خیانەت لە کارەکەی داناکات، بڕواداری ڕاستەقینە لەهەردام ودەزگایەکدا بێت دزی ناکات لەئاوو کارەباو پول وپارە چونکەلەڕۆژێ ئەترسێ کەنهێنیەکان ئاشکرا دەبن ودزودرۆزن و دوڕووەکان تیایدا خەجاڵەت دەبن(پەنابەخوا)لەورۆژە (يوم تبلى السرائر)، (امام فەخری ڕازی) زۆرگرنگی دەدا بەیەکسانی لەناوقوتابیەکانی دا،ڕۆژێك وەك تاقیکردنەوە هەریەك چۆلەکەیەکی پێ گرتن ووتی بڕۆن هەریەکەتان لە شوێنێ سەری بڕن کەس چاوی لێنەبێ،هەریەکەیان لەپەناشیوێك وبەردێکدا سەریان بڕی وهێنایانەوە،تەنها یەکێکیان نەبێ کە چۆلەکەکەی بەزیندوی گێڕایەوەوسەری نەبڕی بووکەئەم قوتابیەیان زیاتر خۆشەویستی مامۆستا بوو لەوانی تر،مامۆستالێی پرسی بۆسەرت نەبڕی؟وتی چومەهەرشوێنێ خواچاوی

لێبو!ئێستاش کەئەم هەموودرۆودوڕویی وخیانەت وگەندەڵیە لەئارادایە هۆ کارەکەی هەست نەکردنە بەچاودێری خودا بۆیە ژیانمان لێبوەبەژان چارە سەریش ترسان وشەرم کردنەلەخواوهەست کردنەبەچاودێری خوا،کەتۆ لە موڵکی خوادای ڕزقی ئەودەخۆی بەندەی ئەویشی لەبەرچاوی ئەودا بەچ ڕویەکەوەتاوان وخراپە ئەنجام دەدەی کەئەوەش ئەوپەڕی نامەردی وبێوەفاییە ،لەپێشینانی ئێمە نمونەی سەرسوڕ هێنەری بەدی هاتوە وەك جارێکیان کە پێشەواعمرشەوئەگەڕابەکۆلانەکانی شاری مەدینەدا بۆئەوەی بەئاگابێت لە گوزەرانی خەڵك گوێی لێبولەماڵێك دایکەکە وتی بەکچەکەی ئاوی زۆر بکەشیرەکەوە تازیاد بێت کچەکەش وتی دایکەگیان ئەوەحەرامە ونەبادا امام عمرئاگاداربێت،دایکی وتی ئەوئێستاخەوتوە،کچەکەش وتی دایکەگیان ئەگەرعمریش خەوتبێ خوای عمرنەخەوتوەوئاگادارە،بۆبەیانی پێشەواعمر بە کوڕەکانی وت کێ ژن دێنێ وهەواڵی ئەوکچەشی پرسی وخواستی بۆکوڕە کەی وسەرەنجام بوبەدایکی پێشەوا(عمری کوڕی عبدالعزیز)ئەوەئەنجامی هەستکردنە بەچاوە دێری خوایەکەلە دنیاودوارۆژدا سەربەرزت دەکات، بەکاروکردەوەی ڕاست ودروست کۆمەڵگای نمونەییمان بۆدێتەبەرهەم،ئەوەتا چونکەئەوهەستە نەماوە دەبینی لەژورەتاریکەکانو زیندانەکان ودامەدەزراوە کان چ خیانەت وگەندەڵیەك ئەنجام دەدرێت!کە جێگەی سەرسوڕمانە لەسەر دەمی مافی مرۆڤ وعەولەمەدا،بەلاّم وەك پێشینان وتویانە : لەوەبترسێ لەخوا ناترسێ،ئەوەی لەگەڵ خوا ڕاست نەبێت لەگەڵ خەڵکی خواش ڕاست نابێت

ئامانجی سەرەكی لەپراكتیزەكردنی یاساورێساكانی شەریعەتی ئیسلامی بەر جەستەكردنی عەدالەتەكەپێچەوانەی زوڵم وستەمە،پەیامی ئیسلام هاتووە بۆ لابردنی زوڵم نەك نەهێشتنی كوفر،چونكەخەڵكی ئازادن لەهەڵبژاردنی بیرو باوەڕداوبەپێی دەقی قورئانیش زۆرینەی مرۆڤەكان باوەڕناهێنن وزۆرێكیش لە باوەڕداران شیرك تێكەڵ بەئیمانەكەیان دەكەن!وەك خوای گەورە فەرمویەتی (وماالكثر الناس ولوحرصت بمؤمنين)،لەئیسلامداستەم یان ڕازی بون بەستەم قەدەغە كراوەو ڕێگەی پێنەدراوە(لاضررولاضرار)بۆیەستەمكارزاڵمەوڕازی بون بەزوڵم ستەمە وتاوانەوكەسی بێدەنگ لەبەرانبەرستەمدالەفەرمودەی پێغەمبەردابەشەیتانی لاڵ دانراوە(الساكت عن الحق شيطان اخرس)ئەوەتاخوای گەورەباسی فیرعەون دەكات كەلەڕۆژی قیامەتدا دەیبەن بۆدۆزەخ ودەبێتە پێشەنگ وگەلەكەیشی بەدواوەیەتی بۆناوئاگرچونكەڕازی بون بەزەلیلی و ستەم(يقدم قومه.. ،بۆیە پێغەمبەری دڵسۆزوپەرۆشی دنیاودواڕۆژمان فەرمویەتی:(من راى منكم منكراَ َفليغيره بيده فان لم يستطع فبلسانه،فان لم يستطع فبقلبه وذلك اضعف الايمان)واتە:هەركەس لەئێوە خراپەیەكی بینی بابەدەست بیگۆڕێ،ئەگەر نەیتوانی بابەزمان بیگۆڕێ وئەگەرنابابەدڵ پێی ناخۆش بێت كەئەوەیش لاواز ترینی ئیمانە،دیارەئەوكەسانە خاوەن ڕەوشتی بەرزوبڵندن ودەبنەدڵسۆزوخەم خۆری گەل وولات بەوەی كەدژی ستەم وتاوان وخراپەكاری ڕادەوەستن و حەق وڕاستیەكان ئاشكرا دەكەن بۆخەڵك

وده‌كه‌ونه‌ به‌رئه‌م فه‌رموده‌یه‌ی پێغه‌مبه‌ر(ص)(افضل الجهاد كلمة حق عند سلطان جائر)واته:چاكترین جیهادو تێكۆشان وتنی حه‌ق وڕاستیه‌لای ده‌سه‌ڵاتدارێكی سته‌مكار،نه‌ك ئاغابه‌ڵێ و ماستاوكردن،ئه‌وه‌ش ئه‌ركێكی ئیمانیه‌وهه‌رچه‌نده‌كارێكی ئاسان نیه‌به‌ڵام وڵات وژیان وژیارپێش ده‌خات وسه‌ره‌نجام كۆمه‌ڵگایه‌كی ته‌ندروست ونمونه‌ییمان بۆ فه‌راهه‌م دێت كه‌ئامانجی په‌یامی ئیسلامه‌،به‌پێچه‌وانه‌ی قسه‌وتۆمه‌تی نه‌یارانی ئیسلام كه‌به‌دواكه‌وتن وكۆنه‌په‌رستی وتیرۆروتۆقاندن ناساندویانه‌،خوای گه‌وره‌بۆماوه‌یه‌ك مۆڵه‌تی سته‌مكارده‌دات بۆئه‌وه‌ی ده‌ربكه‌وێ تاچه‌ند ئه‌و گه‌له‌ئاماده‌ی گۆڕانكاری وئازادی خوازن یان سته‌م وزه‌لیلی قبوڵ ده‌كه‌ن و ده‌بێ باجی ئه‌وژێرده‌سته‌ییه‌ بده‌ن،(ان الله لیملی للظالم ..)ئه‌یناكه‌س له‌ده‌ستی خواده‌رناچێت وڕۆژێ به‌ توندی ئه‌یگرێت وبه‌ری نادات(ان اخذه الیم شدید) (ان بطش ربك لشدید ..)هێزولێدانی خوازۆرتونده‌،وه‌ك وتراوه‌ بۆهه‌رزاڵمێك زه‌واڵێك ده‌نێرێ،له‌ ته‌مه‌نی خۆماندا بینیمان چۆن سه‌دام وشای ئێران وابن علی تونس ....، بونه‌په‌ندی زه‌مانه‌بۆكه‌سانی ژیر،

هۆیه‌كانی په‌یدابونی سته‌م:

١)دانانی كه‌سانی ناشایسته‌ونه‌گونجاوله‌پله‌وپۆستی ئیداریداكه‌له‌بری خزمه‌ت ده‌بنه‌خه‌فه‌ت وخیانه‌ت،چونكه‌پسپۆڕنیه‌،كه‌پێغه‌مبه‌ر(ص) له‌فه‌رموده‌یه‌كدا به‌ نیشانه‌یه‌كی ئاخرزه‌مانی داناوه‌(اذا وسدالامرالی غیراهله فانتظرالساعة) واته: ئه‌گه‌رشت درایه‌ده‌ستی كه‌سانێ كه‌شایسته‌ی ئه‌وكاره‌نه‌بون ئه‌وه‌چاوه‌ڕانی

دنیاوێران بون بکەن،چونکەئەگەرعەدالەت نەماوستەم وخراپی پەرەی سەند ژیان دەبێ بەژان وبۆنەمان چاکە.

٢)نزمی ئاستی هوشیاری بەگشتی وشیاری ئاینی بەتایبەتی،چون زۆرشت بەناوی دینەوەدەکرێت و بەوشێوەیەش نیەلەدیندا!

٣)دەمارگیری ورەگەزپەرستی بەجۆرێك کەهەرچی خزمەکەی یاحیزبەکەی بیکات چاك یان خراپ پشتیوانی دەکات!کەئەوەرەوشتی سەردەمی نەفامی پێش ئیسلامەورێگری لێکراوە،لەکاتێکداپێویستەلەگەڵ حەق و ڕاستی دابین بالەسەرخۆشمان بکەوێ(قل الحق ولوعلى نفسك)پێغەمبەرمان(ص)فەرمویەتی (من دعاالى العصبية فليس منا،ومن قاتل على العصبية فليس منا...باپێوەری چاکەوخراپەعەدالەت وخزمەتکردن بێت(سيد القوم خادمه)نەك خۆمانە خۆمانەی نا دروست لەپێناوستەم وتاواندا.

جۆرەکانی زوڵم:

١ـ شیرك: چونکەلادانەلەرێگەی ڕاست بۆیەگەورەترین تاوانە،اكبرُالكبائر...

٢ـوەك چۆن ڕازی بون بەکوفرکوفرەبەهەمان شێوە ڕازی بون بەزوڵم زوڵمە

٣ـ ستەمکردن لەخودی خۆت بەوەی کەدوچاری حەرامی بکەیت کە سەرە نجامەکەی شەرمەزاری دنیاودوارۆژەئەگەرتەوبەنەکات.

٤ـ ستەمی کۆمەڵایەتی لەخێزان وخانەوادەودەوروبەربەگشتی بەمامەڵەی کردنی خراپ ورەوشتی ناشیرین لەهەڵسوکەوتدا.

٥ـ ستەم لەژێردەستەوئەوانەی لەخوارخۆتەوەن لەپلەوپۆستی ئیداریداتا

دەگاتە ستەمی نەتەوەیی، پێغەمبەر(ص)فەرمویەتی(من ولی امرعشرةِ ...) واتە: هەرکەس لەدنیادا بەرپرسیاری(١٠)کەس بوبێت ئەوەلەدوارۆژداکاتێ حیسابی لەگەڵدادەکرێت کۆت وپێوەندکراوەوهیچ شتێ ناتوانێ ئەوزنجیرە بکاتەوە تەنهاعەدالەت نەبێ .

ســــەرەنجامی ستەم:

یەکەم:لەدنیادادەبێتەهۆکاری مانەوەوبەردەوامی زوڵم وستەم وقەیرانی سیاسی وئــابوری وکۆمەڵایــەتی لێدەکەوێتەوەویاســای جەنگــەڵ بەرقــەراردەبێت و تەقینەوەی بارودۆخ وتێکچونی ڕەوشــی ئاســایی وخــوێن ڕشــتن ومــانگرتن و خۆپیشاندانی بەردەوام وپشێوی وئاڵۆزی ونــاکۆکی وخیانــەت وگەنــدەڵی و ژیان دەبێت بــەژان،وەك لــەم ڕۆژگــارەدا دەبینی،هەرچــەندەبەرگی جــوان و دروشمی بریقەداریان بەبەرداکردووەوەك مافی مرۆڤ وئازادی وبــەجیهانی بــون و...هتد،بەلاّم ناوی بێناوەرۆکەوبۆشە..دەنگی دەهۆڵەولەدوری خۆشە.

دووەم:لەدوارۆژداسزای سەخت وتاریکیە،وەك لەفەرمودەداهاتووە(الظلم ظلمات یوم القیامة..)واتە:زوڵم تاریکایەکانی ڕۆژی قیامەتە،پەنابەخوالەسزای خوا،کەواتەبەکورتی وبەکوردی ستەم ماڵ وێرانی دنیاودوارۆژە.

ئــەم بابەتەســالأنەلەیادی راپەرینەکــەی(١٩٩١/٣/٥)شــاری رانیــەی دەروازەی راپــەرین دژبەستەمی بەعسیەکان لەسەرمینبەردوبارەم دەکردەوە،کەدواتر راپــەرین بوبــەمۆدیل گــەلانی عەرەبیشــی گرتەوەکەلەتونســەوەگری گرتومیســرولیبیاو چــەندولاّتێکی تریشــی گرتەوەکەئەوە بێگومان ئەوە سەرەنجامی هەموو ستەمکارانە.

ئەوەی پەند وەرنەگرێت ئەبیَ بە پەند

دیارەهەمومان هەڵەوکەموکورتیمان هەیەبەڵاَم مرۆڤی ژیروبیرتیژکەسێکە بە خۆیدا دەچێتەوەوخۆی پێدەگەیەنێت ودوربینەوکاردەکات بۆدوای مردن وەك پێغەمبەر(ص)فەرمویەتی(الكيسُ مَن دانَ نفسه وعمِلَ لمابعدالموت...)یەکێك لەوڕەوشتەچاکانەپەندوەرگرتنەلەڕوداوەکانی زەمانەلەسەرئاستی تاك وکۆو لەسەرجەم پلەوپۆستەکاندا،پێغەمبەردا(ص)فەرمویەتی(السَعيدُ مَن اتعظَ بِغَيرِه) واتە:بەختەوەرئەوەیەکەپەند لەکەسانی تروەردەگرێت،پێویستەهەمومان پەند وەربگرین لەرووداوەکانی مێژووئەوشتانەی دەبیسین دەیبینین جێگەی پەندن:

*ووشەی(العبر)بەواتای پەندوەرگرتن(٧)جارلەقورئانداهاتووە ئەمەش ئیعجازێکی قورئانیەکەزانایان زۆرکتێبیان لەسەرئەم ئیعجازە رەقەمیە نوسیوە

*ئاسمانەکان حەوتن وزەوی(٧)تەبەقەیە(الله الذى خلق سبع سماوات ومن الارض مثلهن يتنزل الامر بينهن لتعلموا ان الله على كل شئْ قدير)الطلاق١٢، *تەوافی کەعبە حەوتە*السعی فی الصفاوالمروە(٧)وژمارەی دەرگاکانی دۆزەخ(٧)ژمارەی بەردی ڕەجمی شەیتان(٧)ورۆژانی هەفتەش،لەسەرەتای ژیانەوە مرۆڤەکان دوو بەرەبون:بەرەی خێروچاکەوبەرەی شەڕوخراپە،سەرەتا چەند نمونەیەك لە **کۆمەڵی یەکەم**:(بەرەی خێر)دێنینەوەتاکوبیان کەینەپێشەنگی خۆمان وئەوان بەچی چاك بون ئێمەش وابکەین وڕێبازیان بگرین:

١)حەزەتی یوسف/ یوسف لەناوبیرەوەبۆسەرۆکایەتی خەزێنەی میصر(قال قائل منهم لاتقتلوا يوسف وألقوة فى غيابت الجب..،قال اجعلنى على خزائن الارض إنى حفيظ عليم)(يوسف /٥٥)

یوسف لەفرۆشتنیەوە بەنرخێکی هەرزان(وشروه بثمن بخس دراهم معدودة وکانوا فیة من الزاهدین)(یوسف/ ٢٠)بۆچ ئاستێك دایك وباوك وبراکانی سوجدەی رێزی بۆدەبەن(ورفع أبویه علی العرش وخرواله سجداً..)یوسف ١٠٠
ئەمەولەکۆتایی داستانی یوسف وبراکانیدا کەپریەتی لەرووداووبەسەرهاتی گەورەفەرمویەتی:(لقد کان فی قصصهم عبرة لاولی الالباب)بەڕاستی لە گێڕانەوەی چیرۆکەکانیان پەندوئامۆژگاری تێدایەبۆکەسانی ژیر!
٢)دەوڵەتی خەلافەتی ئیسلامی/ بەشایەتی مێژوو،تەنانەت نەیارانیشی شایەتی خزمەت وعەدالەتیان بۆداوە،وەك مێژوونوسی ئەمریکی(ووڵ دیوڕانت) لە کتێبی تەرجەمە کراوی (قصةالحضارة/ب ١٣ ل ١٤٥)دەڵێ: {ئیسلام یەکەم ئاین وسیستمە کەمرۆڤ سەرپشك دەکات لەسێ شتدا،ئیسلام بوون یان جزیە دان یان شەڕ،بەڵام گەلانی تربەشەڕبەرانبەرەکانیان سەرشۆڕکردووە،دەوڵەتی ئیسلامی لەو(٣٠)ی ساڵەی دوای پەیامبەرکۆمارێکی دیموکراتی بووە}ئەوە شایەتی کەسێکەکەموسڵمانیش نیەبەڵام بەویژدانەوە ڕاستیەکەی نوسیوە،بۆیە خۆنیشاندان ومانگرتنی بەخۆوەنەبینی،بائێمەش چاولەئەوان بکەین وبزانین بەچی توانیان بنەپێشەنگی شارستانی وچاکەکاری بائێمەش شوێنیان بکەوین،
٣)عمری کوڕی عبدالعزیز/کە بەهۆی ڕاستی ودڵسۆزیەوەلەسەردەمی ئەودا گورگ ومەڕپێکەوەئاویان دەخواردەوەوگورگ پەلاماری مەڕی نەدەدا!لەم ڕۆژگارەداکەقەیرانی ڕاستی ودڵسۆزیە چەندە پێوستمان بەوڕەوشتەجوانانەیە،
٤)کۆماری کوردستان/لەتەمەنێکی کورتداتوانی ببێتەنمونەیەکی جوان کە

جێگەی شانازی کوردانە،چونکە سەرۆکەکەی قازی خاوەن ئیمانە،
کۆمەڵی دووەم:بەرەی شەڕوخراپە،ئەوانەلەبەرستەمکاریان لەناوچون نەك لە بەربیێاوەڕیان،ئەوەدواڕۆژی ستەمەوباپەندلەهەڵەکانیان وەرگرین وەك نمونەی:
*محمدرەزاشای ئێران دوای ئەودەسەلاّت وزوڵم وستەمە زۆرەی کردی ساڵی (٩٧٩)بەتەیارەرایکردبۆمیسر،کاتێ دەمرێت شارەوانی دەینێژێت کەسی لا نەبووتەنانەت کەس وکاریشی (إن فی ذالك لعبرة لمن یخشی)
*شارۆن وەك نمونەی تازەدوای ئەوزوڵمەزۆرەی کردی ئیستازەلیلە شەش ساڵەتەنهاپێستوئێسقانی ماوەومێشکی ئیش دەکات فرعەون ئاسابوەبەپەند!
*صدام نمونەی دەسەلاّتی زۆرو زوڵم وستەم لەکونێك دەرهێنرا!خرایە بەردەم دادگالەرۆژی جەژنی قورباندا لەسێدارەدراو بوبەقوربانی تاوانەکانی رابردووی ....!!(إن فی ذالك لعبرة لمن یخشی)
*(زین العابدین بن علی)سەرۆکی تونس بانگونوێژوسەرپۆش ودروشمە ئاینیە کانی قەدەغەکردبوو،هەزاران موسڵمانی لە زیندانەکان بەندکردبوو چون بۆ مزگەوت بەبلیت بووسەرئەنجامەکەی مەهزەلەبولەئاسمان دەخولایەوە کەس وەرینەدەگرت وفەرمانی دەسگیرکردنی دەرچووهەرزوونەخۆشکەوت..!
*لەمیصرجگەلەوفیرعەونەی سەردەمی حەزرەتی موساکەقورئان باسی کردوە وتادنیادنیایەبوبەپەندی زەمانە،لەتەمەنی ئێمەشداحوسنی موبارەك کە زیاترلە ٣٠ساڵ بوخەڵکی دەچەوساندەوەلەماوەی(١٨)ڕۆژدابەچەپڵەدەریان پەڕاند و ئەویش وەك سەرۆکی تونس بەنەخۆشی وزەلیلی ورسوایی کۆتایی هات!

کەئەوەسەرەنجامی هەموودکتاتۆروستەمکارێکەوجێگەی پەند وەرگرتنە!بەڵام کەمن ئەوانەی پەندوەردەگرن،کەسێ پەندوەردەگرێ کەلەخوابترسێ،ئەوانی تربەپلەوپایەودەسەڵات بایی دەبن پەند وەرناگرن!بۆیە وتراوە:لەوەبترسێ کە لەخواناترسێ،لەکۆتایدا ئەڵێم: ئەگەربوی بەمیرخوات نەچێ لەبیر.

* * *

بێ دەنگی:

وتراوە کەئەگەر قسەکردن زیوبێ بێدەنگی زێڕە،چونکە دەبێت مرۆڤ گوێگرتنی زیاتربێت لەقسەکردن،چون زمان یەکەوگوێچکەدوانە واتە:یەك قسە بکەودوان بزانە،بەڵام ئەوەی لێرەدا مەبەست بێت هەڵوێستی بێدەنگی یە بەرامبەرپێشهات ورِوداوەکان کەماناکەی بەپێی بارودۆخ وهەلومەرجی ئەو سات وکاتەدەگۆڕێ: هەندێ جاربێدەنگی نیشانەی ڕازی بونە، هەندێ جار نیشانەی بێ دەسەڵاتیە، هەندێ جاریش هونەری سیاسەت کردنە کات بەسەربردنە، هەندێ جاربێدەنگی تاوانە وەك شاردنەوەی شایەتی ڕاست و بێدەنگی لەبەرامبەرحەقدا شەیتانی لاڵە.

---

* لەگۆڤاری شاهۆی ساداتی پیرخدری ژمارە (١٤) ئەم وتارەم دابەزیوە.

*(ئەم وتارەم هاوکات بولەگەڵ ڕاپەڕینی هەندێ لەگەلانی عەرەب دژبەدکتاتۆرەکانیان بەهاری عەرەبی بو،ئەمجارەیان خۆری ئازادی لەڕۆژئاواوەدەرکەوت وپریشکی گەیاندەرِۆژهەڵات، کەلە تونس ومیصرکلپەی سەندولەماوەی چەند ڕۆژێکدادکتاتۆری ئەوولاتانەی سوتاندوپاشان چەند ولاتێکی تریشی گرتەوە وەك :یەمەن ولیبیاوسوریاوئوردن،کەبوبەمۆدیلی شۆڕشێکی سپی)

پیرۆزبــێ لێمــان یــادی ســەرداری...بەناوهێنانی شــادی دەبــاری، شــادی میوانــە شــادی خــۆش هــاتی ...ڕزگــارت کــردین لەپەســتی ومــاتی سالأنە موسڵمانان لە(١٢ی ربیع الاول)خۆشی وشادی دەردەبڕن بەلــەدایك بونی سەرداری مرۆڤایەتی،دیارەئاهەنگ گێڕان بەبۆنەی یـادی لــەدایك بــونی پێغەمبەری سەروەرمان(ص)خراپ نیە ئەگەرزیادەڕۆیی وشتی بێ شەرعی تێـدا نەکرێ ونەوترێ،دیارەئاهەنگ گێڕان بەویادەلـەنێوزانایاندامشت ومڕی زۆری لـەسەرکراوەئایابیدعەتەیان نازانایانی(اصول الفقه)فەرمویانە(الاصل فی العبـادات العبـادات الحظـر، والاصـل فـی المعـاملات الاباحـة)وئاهــەنگ گێـڕانیش لــەجوغزی هەڵسوکە وتاندایە(دائیرةالمعاملات)نەك بواری بیروباوەڕوخواپەرستی(العبادات) کەواتە ئەگەربەشێوەیەکی شەرعی وبەمەبەستێکی چـاك بکـرێ خـراپ نیــەو دەتوانرێ ئەوکۆڕەبکرێتەزیکروفیکروپێغەمبەرناسی..لـەباسی سیرەت وسوننەتو عاموخاسی بیکەین بەشەحنی ئیمان..بۆتازەکردنـەوەی وەعـد وپەیمان..نـەك کـات بەسەربردن وپیاهەڵدان..یان خوێندنەوەی کتێبی پلأوان!،بەڵکوهەولـبـدرێ لـەبـەر تیشکی قورئان وسوننەت خەت وڕێبازوڕەوشت وژیـانی پێغەمبەر(ص)بـە خـەڵکی بناسێنرێ ئەویش لـەدوای لـەدایك بونی تاکۆچی دوایی،نەك مەولـود نامەی جـاران کەپڕی بولـەشتی لاوازونابەجێ،بۆئەومەبەستە ساڵی(٢٠٠٩) نامیلکەیـەکم نوسـی بەناوی(مافەکانی پێغەمبەربەسەرموسڵمانانەوە)کەدەبێ زیاترباس لــەوەبکرێت ئایـا ئێمەمافەکانی ئەومانداوە؟تاچـەندڕێبازی ئـەومان گرتـوە؟ لـەکاتێداپێشـەواکەمان مەردی مەیدان وپێشەوای میحراب بووە،پێشەوای دین ودنیابووە.

میژووی سەرهەڵدانی یادی مەولود:

ئەم یادە نەسوننەتەونەفەرزەونەجەژنە،لەسەردەمی پێغەمبەروهاوەڵان وتابعیندا نەبوە،بەڵکولەسەدەی چوارەمی کۆچیدالەسەردەمی دەوڵەتی فاتمیداکەشیعەی ئیسماعیلی بون لەمیصرداهێنراوە، نەریتێ شیعەکان بوە کەجنێویان بەهەندێ لە هاوەڵانیش دەدا!وەك(المقریزی)لەکتێبی(المواعظ والاعتباربذکرالخطط والاثار، ج/١ص٤٩٠) خەلیفەی فاطمیەکان بەدرێژایی ساڵ لەیادکردنەوەی مردوان دا بون وەك نەریتی بەردەوامیان!پاشان لەکۆتایی سەدەی شەشەمداگوازرایەوە بۆکوردستان ویەکەم کەس ئەویادەی کردبێ سوڵتان موزەفەرەدینی هەولێری بووە،وەك(ابن کثیروابن خلکان)باسیان کردوە،تەنانەت ابن کەسیروەسفی سوڵتان موزەفەرەدینی کردوە بەسەرکردە یەکی ئازاوزیرەك وخواناس،کاتی خۆشی کەخواردنی بەخەڵك داوە،خەڵکی هەژاروبرسی بووەوکاریگەری زۆری بوەلەدەعوەوبانگەوازیدا،بەڵام ئێستا زیاترپێویستمان بەخواردنی رۆحی هەیەبۆیەدەتوانین بەشێوازی سەردەم دوای نوێژی خەوتنان بەبێ مەسرەف هەندێ وتاروئامۆژگاری بخوێندرێتەوە،بۆبەرچاورونی موسڵمانان نەك بۆدژایەتی هەندێ لەموسڵمانان!یان خۆدەرخستن وخۆمانەخۆمانە!چونکە ئەویادە بۆ خۆشەویستی پێغەمبەرەوخۆشەویستی راستەقینەش شوێنکەوتنی رێبازەکەیەتی ،زیندوکردنەوەی سوننەتەکانیەتی،نەك پیاهەڵدان وسەڵەواتی روت(ان المحب لمن یحب مطیع)کەسێ یەکێکی خۆش بوێت گوێڕایەڵی دەکات، وەك شاعر دەڵێ:ئەگەر راستەرێژی ئەوزاتە ئەگرن فەرمون لەسەر رێبازی ئەوبژین وبمرن

مافی پێغەمبەر (ﷺ) لەسەرشوێنکەوتوانی

١-ئیمان وبڕوا پێ بوونی:خوای گەورە دەفەرموێت:**قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ** الاعراف/ ١٥٨ ،واتە: ئەی پێغەمبەری خواﷺ بڵێ: ئەی خەڵکینە چاك بزانن کە من پەیامبەرونێردراوی خوام بۆلای سەرجەم ئێوە، ڕەوانەکراوم لە لایەن ئەوخوایەی کە دەستەڵاتداریێتی تەواوی ئاسمانەکان و زەوی تەنها هی ئەوەوجگە لەوهیچ پەرستراوێکی بە هەق نیە،ژیان دەبەخشێ وگیان دەستێنێ، دەسا ئێوەش بە خواوئەو پەیامبەرە هەواڵدەرە نەخوێندەوارە ی خوابڕوابکەن کە ئەوبۆخۆی بڕوای کاملی بە خواوبە هەمووشەکانی ئەو هەیە دەسا ئێوەش شوێنی بکەون تابەڵکو بەختەوەروشارەزای ڕێگای هەق بن یەکەمین مافی پێغەمبەر(ص)بەسەر ئوممەتەکەیەوە ئەوەیە کە بەدڵ ودەرونەوە بڕوامان پێی هەبێت کە لەلایەن خواوە هەڵبژێردراوەو پایەی پێغەمبەرایەتی پێ خەلآت کراوە،وە بڕوامان وابێت کە ئەو زاتە چاکترین وتەواوترین وراستترین ڕابەروپێشەوایە لەسەرجەم بوارەکانی ژیاندا وە هەرچی فەرمووە ڕاست و ڕەوایەولەلایەن خواوە فەرمانی پێکراوە...

٢-ناسینو شارەزابوون لەژیان و سیرەتی:

چونکە تا زیاترشارەزابین لەژیانی چاکتر دەیناسین وزیاترخۆشمان دەوێت،وەك عەرەبیش دەڵێ (الناس اعداوما جهلوا)خەڵکی دوژمنی ئەوشتەن کەنایناسن

و شارەزاییان نییە لەبارەیەوە. لەبەرئەوە پێویستە لەسەرمان خۆمان شارەزا بکەین لەژیاننامەی گەوهەرستانی پێغەمبەری خوا ص،لەچۆنیەتی رەوشت و مامەڵەی لەگەڵ دۆست ودوژمنانی دا.

٣-خۆشویستنی زیاترلەماڵ ومنداڵ وکەس وکارو تەنانەت لەخودی خۆشمان، وەك پێغەمبەری خواص فەرموویەتی:(لایؤمن احدکم حتی اکون احب الیه من والده وولده والناس اجمعین))رواه مسلم،چونکە خوای گەورە لەبارەیەوە فەرموویەتی﴿ **النَّبِيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ**﴾ الاحزاب/٦

واتە:پەیامبەرص بە بڕواداران لە خودی خۆیانیش لە پێشترە،وەخێزانە کانیشی دایکیانن،بەڵێ خوشك وبرای ئیمانداردەبێ کەسێك کە بانگەشەی موسڵمانێتی دەکات پێغەمبەری خوای ص لەگیانی خۆی خۆشتربوێ وبەوەش دەبێ لەفەرمانی دەرنەچێ،چونکە(ان المحب لمن یحب مطیعُ)،دیارە دەعوای بێ دەلیل وەرناگیرێ وقسەش فەقیرە هەموو کەسێ پێی دەوێرێ،دەبێ تۆی بڕوادارشوێن کەوتەی ئەوشەریعەتو پەیامە بی کە ئەو ئازیزە لەلایەن خواوە هێناویەتی،نەك بەهەواوئارەزووی خۆت،لەسەرخۆشەویستی ئایەت وفەرمودە ونمونەی هەڵوێستی هاوەڵان زۆرە،بەڵام بەم وتەیەی (سەهلی کوڕی عبدالله) ئەم خاڵە کۆتایی پێ دێنم کە دەڵێ:(نیشانەی خۆشەویستی خواخۆشە ویستنی قورئانە،نیشانەی خۆشەویستنی قورئانیش خۆشویستنی پێغەمبەرە،وە نیشانەی

خۆشەویستی پێغەمبەرص خۆشویستنی سوننەتەکانیەتی،وە بەڵگەو نیشانەی خۆشویستنی خواوقورئانو پێغەمبەر(ص)حەزوئامادەباشی یە بۆقیامەت)

٤-شوێن کەوتنی رێبازەکەی وگوێڕایەڵی وجێبەجێ کردنی فەرمایشتەکانی ، وە بەپێشەنگ ودادوەرقبوڵ کردنی لەهەموبوارەکانی ژیاندا:خوای گەورە دەفەرموێت:﴿ **لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا**﴾ الاحزاب/ ٢١.

واتە:بەراستی پێغەمبەری خوا(ص) چاکترین نمونەی رێکوپێکی وسەرمەشقە بۆتان بەتایبەتی بۆئەوکەسەی بەتەمای خواورۆژی دوایيە ویادی خواش زۆر دەکات،،چونکە پێغەمبەران(سەلامی خوایان لەسەر بێت)بۆیە نێردراون تا سەرمەشق و پێشەوایەتی وچاوساغی خەڵکی بکەن،کەوابێ لەسەرهەموو ئەوانەی کە خۆیان بەشوێن کەوتویان دەزانن پێویستە بەشوێن ئەواندا برۆن و گوێڕایەڵیان بکەن،چونکە بانگەشەکردنی خۆشەویستی بەبێ گوێڕایەڵی کردن هیچ بەهایەکی نییە،ئەم بەپێشەنگ و دادوەر قبوڵ کردنەش لەکاتی کێشەوگرفت دابەجوانی دەردەکەوێت داخۆ تا چەندێکە:خوای گەورە دەفەرموێت:﴿ **فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا**﴾ النساء/ ٦٥،واتە: نەخێرسوێند بێ بە پەروەردگار ت ئەی پێغەمبەر ﷺ نابنە باوەردارتا بۆ یەکلاکردنەوەی کێشەکانی نێوانیان تۆ دەکەنە دادوەروئەوساش بەرامبەربەو بڕیارەی تۆ داوتەهیچ تەنگی یەکیان دەست نەکەوێ لە دەونیانداوبە چاکیش

تەسلیم وملکەچ بن،ئەوانەشی گوێڕایەڵی ناکەن ولەرێنمویی ئەولائەدەن بەرهەرەشەی خوا دەکەون کە دەفەرموێت:﴿...**فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْيُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ**﴾النور/٦٣،واتە:دەبائەوانەی سەر پێچی لە فەرمانی پێغەمبەرئەکەن بترسن کە سەرەنجام توشی بەلاّونەهامەتی یەکبن یا توشی سزایەکی بەئێش بن

٥-بەردەوام سەلاّوات دان لەسەری‌وسەلام ناردن بۆی،بەتایبەت کاتێك ناوی دەهێنین یان ناویمان بیست،کە ئەمەش فەرمانی خوایە کە دەفەرموێت: ﴿**إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا** ﴾ الاحزاب/٥٦.واتە: بە راستی خواو مەلائیکەتەکانی درودو صەلاوات لەسەرپێغەمبەر(ص)دەدەن،(خوا بەزەیی ومیهرەبانی خۆی ئەڕێژێ بە سەریا،مەلائیکەتەکانیش داوای پایە بەرزی‌ولێبوردنی بۆ دەکەن)دەسا ئێوەش ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە درودوصەلاّواتی لەسەر بدەن وە سەلامی لێ بکەن،وە سەڵەوات دان لەسەری مایەی ڕێ لێ ون نەبوونی بەهەشت و بەدووربوونە لەسیفەتی بەخیلی وهۆی زیاد بوونی توێشووی چاکەکانمانە.

٦-سەرخستنی:خوای گەورە دەفەرموێت﴿ **إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ...**﴾ التوبە/٤٠،واتە:ئەگەر ئێوە یارمەتی پەیامبەر(ص) نەدەن و(لەگەڵی نەچن بۆ جەنگی تەبووك) ئەوا دڵنیابن خوا یارمەتی دەدات هەرچۆن یارمەتی‌دا ئەو دەمەی کە بێ باوەڕەکان لە مەککە دەریان پەڕاندو ناچاریان کرد کۆچ بکات بۆمەدینە کە یەکێك بولە دووکەسان کە لە ئەشکەوتەکەی کێوی

(پـور)دا بوون،کــه لــەو دەمــەدا پێغەمبــەر (ص) بــە هاورێکــەی خــۆی دەوت:خــەمی منــت نــەبێت ولـەبــەرمن دڵتــەنگ مەبە،دڵنیابــە خــوا لـەگەڵمانە،ئینجا خوا ئارامی و هێمنی و ئۆقرەی خۆی نـاردە سـەرئەبوبەکرو وە پێغەمبەریشی بە لـەشکرێك کە ئێوە نەتاندیت لـە مەلائیکەتەکان پشـتگیری کرد،وەووشەوشــــیرکی وبـــێ باوەڕەکانیشــــی ژێرخســــت وتێــــك شکاند،وەهەرووشەی خوا بەرزو بڵندە،وە خواش بۆخۆی زۆربـە دەسـتەڵات وکارزان وکاربەجێیە،

ئەم سەرخستنەش یەکێکە لـەمافەکانی بەسەرمانەوە بەزیندویی‌و مردوویی، جا هاوەڵان (ڕەزای خوایان لـەسەر بێـت) لـەکاتێکـدا پێغەمبــەری خۆشەویسـت (ص) زیندوبووهەستان بەئەنجامدانی ئەم کاروئەرکە بەجوانترین شـێوە بــەڕۆح وگیان ومـادیی ومەعنــەویی، بەچـەك‌و هۆنراوە..،بـەڵام دوای وەفـاتی ئـەم ئەرکەلـەسەر شوێن کەوتوانێتی کە پارێزگاری بکـەن لـەهەیبــەت وحورمــەتی خودی پێغەمبەر وپاراستنی سوننەتەکانی لـەخراپەی تانەوتەشەردەران ونەفامان کە ئەمەش بەسـتراوەتەوە بـەرادەی خۆشەویسـتی پێغەمبــەری خــوا(ص) لــە ئوممەتەکەی دا...

٧-دۆستایەتی کردنی دۆستانی و بوغزانـدن وخۆبـەری کـردن لــەدوژمنانی، چونکە خوای گەورە دەفەرموێت:﴿ لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ...﴾(المجادلە/٢٢)واتە:هیچ کۆمەڵێك نابینیت کە باوەڕی بە خــواو ڕۆژی دوایی ببێت دۆستایەتی ئەوانە بکەن کە دژایەتی خــواو پەیامبەرەکــەی

دەکەن! هەرچەندە ئەوانە باوکیان یان کوڕونەوەیان یـا براوعەشـیرەتیان بـن، (ئەوانەی کە لـە دۆستایەتی دوژمنانی خوا خۆیـان دەپارێزن)کەسـانێکن خـوا ئیمان وباوەڕی لـە نێودڵیانـدا چەسـپاندوەوبە هـیچ شـتێك لــەق نابێـت، وە پشتگیری کردوون بە سەرخستن لـە لایـەن خۆیـەوە، وە لــە پاشـە ڕۆژیشـدا دەیانباتە نێوچەند باخێکی بەهەشتەوە کە جۆگە ئاوی زۆر لـە ژێردرەختەکانی دا دەڕوات،بە هەتا هەتایش تێیدا دەبن،خوا لێیـان خۆشـنوودو ڕازی بـووە و ئەوانیش لـە خوا رازی بوون،ئائەوانە گروپەکەی خوان، ئاگادارو هۆشیار بـن کە هەرحیزب وگروپەکەی خوا براوەن لـە دونیاو لـە قیامەتدا.

کەواتە پێویستە لـەسەرمان هەمو ئەوانەمان خۆش بویّ کە شاگردی زانکـۆی پێغەمبەری خوان(ص) وە شوێن کەوتەی ڕێبازەکەی ئەون وخۆشیان ویسـتوە، لـەپێش هەموویانەوە هاوەڵانی بەڕێز(ڕەزای خوایان لـەسەر بێت)بیّ جیـاوازی، وە خۆشارەزاکردن لـەژیانیان وخۆشویستنی هەرکەسێك ئەوانی خـۆش دەویّ و رق لیّ بوون ودژایەتی کردنی هەرکەسێك بەخراپە ناویان دەبات،هـەروەها خۆشویستنی خانەوادەوئالوبەیتی ودۆستایەتی وخۆشویستنی هەموئەوزانایانەی ئەهلی سوننەتن کە بەراستی ڕێبازی ئەویان گرتووەو پاراستنی قەدرورێزیان.، لـەهەمان کاتدا دوژمنایەتی کردن وبوغزاندنی بیّ بڕوایان ومونافیقان وهـەموو ئەوانەی هەوڵی شەورۆژیان بۆلاوازکردنی ئیسلام وکوژاندنەوەی روناکییـە کەیەتی،لـەوانەی شوێن هەواوئارەزووکەوتوون،کە لـەعەقیدەدا ئەم بابەتـە بـە (الولاءُ والبراء) ناسراوە کە مایەی پاراستنی عیززەت وکەسایەتی موسڵمانە.

٨-هەوڵدان بۆبلاْوكردنـەوەی بانگەوازودینەكـەی و خۆفیـداكاری بـەماڵ و گیان بۆگەیاندنوبرەودان بەڕێبازەكەی:خوای گەورە دەفەرمویت:﴿ **قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ**﴾ یوسف/ ١٠٨،واته: ئەی پێغەمبەر(ص)بەو خەڵكە بڵێ: ئەمەیـە ڕێبازی من خۆم و ئەوەی شوێنم كەوتوون خەڵكی بانگ دەكـەین بـۆ یـەكتا پەرستی لـەسەربنچینەی چاوساغی وبەڵگەی شەرعی وعەقڵی،وە هەمیشە یش خوا لـە هەمووكەم وكورتی وناتەواویەك بدرێتە پاڵی بـێ خـەوش رادەگـرم و مـن لـەوانـەش نـیم شـەریك وهـاوەڵی بۆبڕیاردەدەن،ئەنجامـدانی وەفاوەیـەبۆ پێغەمبەری خوا(ص)كە هەستین بە بلاْوكردنەوەی ئیسلاموگەیاندنی بانگەوازە كەی بەهەموو شوێنێك بەهەرشێوازێكی گونجاووشەرعی كـە بلوێت،چـونكە خۆی فەرمویەتی:(بلغوا عني ولواية)البخاری،وە هـەوڵ بـدەین عەقیـدەو بـیرو باوەڕێك كە پێغەمبەری خۆشەویست(ص)هێنای ولـەپێناویدا هەزاران لـەمپەرو نارەحەتی هاتە ڕێی ئێمەش بیگەیـەنین و تاریكاییـەكانی ئـەم سـەردەمەی پـێ ڕووناك بكەینەوە،بەتایبەت لـەم سەردەمەدا كە دوژمنانی ئیسلام هەمووهـەوڵ وكۆششێكیان خستۆتەكاربۆ لـەناوبردن ولـەباربردنی پەیامی ئیسلام ودروشمو رەوشتەكانی...،بەجێبەجێ كردنی ئەم مافانەی لـەسەرمانە بەرامبەربەپێغەمبەری خوا(ص)ئەوجا توانیومانە فەرمانی خوامان جێبەجێ كردبێ كە دەفـەرمویت : ﴿**إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا (٨) لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا**﴾ الفتح ٨-٩،واته: بێ گومان ئێمە تۆمـان

ڕەوانەکردووە ئەی پێغەمبەربە شـایەت ومژدەدەروترسـێنەرتا ئێـوە بـە خـواو پێغەمبەرەکەی ئیمان بێنن،وەکۆمەکی بکەن(پشتیوانی لـە ئاینەکەی بکەن)وبە مەزنی بگرن(واتە بە ڕێزداری دابنێن) وە بەیانیان و ئێواران تەسبیحات ویادی خوای گەورە بکەن وبە پاك وخاوێنی رابگرن،ابن سعدی دەفەرموێت: (واتـە پێغەمبەری خوا(ص)بەگەورە بگرن وڕێزی لێ بگرن ومافەکانی بەجێ بگەیەنن هەروەك چۆن منەتی گەورەی لـەگەردنی ئێوەدا هەیە)تفسیرابن سعدی/ل٧٣٦ ئەوەتا صەفوانی کوڕی سلیم هـەرکاتێ باسـی پێغەمبـەری خوا(د.خ)بکرایـە لـەلای دەستی دەکرد بەگریان، بەردەوام دەگریا تا خەڵکی لـەلای هەڵدەستان وبەجێیان دەهێلا...،لـەمیانەی باس کردنی ئەم مافانەوە بۆمـان دەردەکـەوێت کەئێمە چەندێك دوورین لـە شوێنکەوتنی ڕاستەقینە...، کـاتێ ئـەم ئایـەت و فەرمودانەت بەسەردا دەخوێنرێتەوە زۆربەجوانی تێدەگەیت کەهەموئەوخراپـە وتاوان ولاروخوارییەی لـەم کۆمەڵگایەدا هەیە.. هەمووئەو دواکەوتویەتیـەی بلاّوبووەتەوە...هەموو ئەودیاردە نامۆوسەیروسەمەرانەی دەیبینین ودەیبیسـتین سەرجەمیان بەرهەمی دوورکەوتنەوەمانە لـەرێگاورێرەوی پێغەمبەری خوا(ص) وپشتگوێ خستنی ڕێبازەکەی،چونکە موسـڵمانیەتی تـەنها یـەك بوارولایـەنی ژیان نیەوبەس،بەڵکومافی هەمووخاوەن مافێکی لـەسەرمان واجـب کـردووەو هەمووگۆشەکانی ژیان و مردن،دنیاو قیامەتی بۆ داڕشتووین..،کەواتە ئەگـەر ڕاستە پێغەمبەری خوامـان خـۆش دەوێـت ومەبەسـتمانە لـەسەرشـەریعەت و

ڕێبازەکەی ئەوبژین وبمرین ئەوا پێویستە لەسەرجەم بوارەکانی ژیاندا بەشوێن پێی موبارەکی ئەودا هەنگاو هەڵگرین بەتایبەت لە:

١- بواری پەرستش وعیبادەتدا:-

هەوڵبدەین وبزانین ئەوچۆن عیبادەتەکانی ئەنجامداوە ئێمەش بەوهەیئەت و چۆنیەتیە ئەنجامی بدەین بێ کەمکردن وزیادە خستنەسەروگۆڕانکاری، کە ئەمە پەیوەندییەکی گرنگی نێوان بەندەیە لەگەڵ خوای خۆیدا، دیارە بۆقبوڵ و وەرگرتنی عیبادەتیش دوومەرجی سەرەکی پێویستە کە ئەوانیش بریتین لە (الاخلاص والصواب)واتە:کارەکە بۆخوا بێت وبەپێی شەرعی خواش بێت.

٢- بەزەیی و سۆز:-

پێغەمبەری خوا(ص) لەهەموکەس بە بەزەیی تربووە،کە لە قورئاندا بەرامبەربە ئیمانداران بە(رؤوفُ رحیم) ناوبراوە وەك خۆشی ﷺ دەفەرموێت: ((بعثت بالرحمة))رواه مسلم،وە فەرموویەتی ((**لایرحم اللهُ من لایرحم الناس**) متفق علیە،واتە:خوای پەروەردگار بەزەیی بە کەسێکدا نایەتەوە کە ئەو بەرامبەربە خەڵك بەزەیی نەبێت،بەتایبەت لەگەڵ ئەوانەدا کە لەژێر دەستی تۆدان وسەرپەرشتیان دەکەیت،چونکە پێغەمبەرلەگەڵ ئاژەڵ وپەلەوەر ومێرووشدابەبەزەیی بووە،بەجۆرێ دەفروجامی ئاوی بۆ پشیلە لاردەکردەوە تا لێی بخواتەوەوبەزیادەکەشی دەستنوێژی دەگرت/ صحیح رواە الطبرانی..

٣- لەپاراستنی مافی ئافرەتاندا:-

پێغەمبەری خوا(ص)لەهەمووكەس چاكتربووە بەرامبەر خێزانوهاوسەرەكانی وفەرمانیشی پێكردوین ڕێزیان لێ بگرین ولەگەڵیاندا نەرموبە سۆزبین وەك فەرموویەتی:(...**وخياركم خياركم لنسائهم خلقاً**))رواه الترمذی وقال حسن صحيح، واتە:چاكترینتان ئەوانەتانن كە رەوشتیان لەگەڵ خێزانەكانیاندا جوان و چاكە.وە سەبارەت بە ڕێزومافی ئافرەتان بەگشتی فەرموویەتی:(ما أكرم النساء إلا كريم، وما اهانهن الا لئيم))رواه مسلم. واتە: تەنها كەسی بەرێز ڕێزی ئافرەتان دەگرێت،ئەوەشی نەفام وبێڕێزنەبێت سوكایەتیان بەرامبەر ناكات، لەمڕۆشدا بە جۆرەها شێوازسوكایەتی وگەمە بەكەسێتی وسومعەی ئافرەتان دەكرێت ولە ژێردروشمی سەربەستی وئازادی دابە زۆرشێواز مافیان خوراوە كە مەبەستە شاراوەكە یان بریتیە لە:بە ئازادی و سەربەستی گەیشتن بە ئافرەتان بۆلەكەداركردنیان نەك ئازادی بۆئافرەتان.

٤-لەخزمایەتی وپاراستنی مافی دراوسێیەتیدا:-

بەجۆرێك فەرمانی پێ كردوین لەخۆشیو ناخۆشیدا بەسەریان بكەینەوەو سەریان لێ بدەین ویارمەتیان بدەین،وەك فەرمویەتی:(لايدخل الجنة قاطع)) واتە:ئەوەی سیلەی رەحم وپەیوەندی خزمایەتی بپچڕێت ناچێتە بەهەشتەوە.

ئەمڕۆش بەهۆی دوورمان لەڕێبازی ئەوەیە كە دراوسێیەتی وكەسایەتی كاڵ بوەتەوەو بەرژەوەندییە دنیاییەكان سەرقاڵی كردوین وئەومافە گەورانەمان بیر چۆتەوەو دراوسێ بەخیلی وحەسوودی بە دراوسێ دەباتو پێی خۆش نییە خۆشحاڵ بێت،(ئەوەی بەڕاستی خودادەناسێ..ڕەوشتی باشەلەگەڵ دراوسێ)

٥-لەسیماو بەرگو پۆشاكدا:-

سەروەرمان(د.خ)دەفەرموێت:((من تشبه بقوم فهو منهم)واته:هەرکەسێك خۆی بچوێنێت بە هەرگەلێك ئەوە لەوانە، وەرێگری لێ کردووین کە خۆمان بشوبهێنین بەگاوروجولەکەونەفام وخوانەناسان لەجلوبەرگ وپۆشاك وهەر تایبەتمەندیەکی ئەواندا. لەبەرئەوە پێویستە هەرکەسێك بانگە شەی خۆشە ویستی پێغەمبەری خوا دەکات ئاگای لە پۆشاکی خۆی و ماڵ ومنداڵی بێت، پۆشاکوجلێك نەپۆشێت کە ئەورابەرە پێی ناخۆش بێت، سیماوشێوەیەك نەنوێنێ کە لەموسڵمان نەوەشێتەوەوشەرعی نەبێت، بەتایبەت زۆرێك لە ئافرەتانی موسڵمان بەجلوبەرگی مۆدیل چەواشە کراون،وەك سفوری وپانتۆڵ

٦-لەکاسبی ومامەڵەی بازاڕدا:-

چونکە پێغەمبەری خوا(ص) فەرمویەتی:(من غشنا فليس منا)واته:هەرکەسێ غەش وفێڵمان لێ بکات لە ئێمەنیە،لەبەرئەوە پێویستەوەك چۆن مافی خوامان لەلاگرنگەونوێژەکان ئەنجام دەدەین بەهەمان شێوە ئاگامان لەمافی خەڵکی بێت بەسەرمانەوە.لەبازاڕدا زوڵم وفێڵیان لێ نەکەین،مامەڵە قورس وگرانجان وفێڵبازنەبین،لەکاتێ پەیداکردنی بژێویدا بیری خوامان هەبێت ونەهێڵین حەرام تێکەڵاوبەسامانمان ببێت،ئەوەندەش هەوڵبدەین ولە خەمی دنیادا بین کە مافە خواییەکان نەفەوتێنین،چونکە ئیسلامەتی وئیمانداری لە شینو شایی ولە کڕین وفرۆشتن ومامەڵەی ڕۆژانەدا دەردەکەوێ وکردەوە سەنگی مەحەکە.

٧-لەگۆڕان وپێشکەوتن وچاکسازی داودووبارە نەکردنەوەی هەڵەو تاوانە کانی ڕابردوو،وە نەگەڕانەوە بۆسەردەمی نەفامی لەبەرگێکی تردا:-

چونکه هاتنی ئەوپێغەمبەرە(ص)حاڵی گۆڕان ووەرچەرخان بوولەخراپەوە بۆ چاكولەچاكەوەبۆچاكتر،وەك لەبەشێکی وتارەکەی(حجه الوداع)دافەرموی: (ألا ان کل شيء من امر الجاهليـةِ تَحـتَ قـدمي موضـوع)واتـه: هەرسـیفەت و خوویـەکی نـەفامی لـە ژێـردوو پێمدایـەو ڕۆیشـت وناگەڕێتەوە.هەمووشـتە خراپەکانی سەردەمی نەفامی خستە ژێـر پێوەوخرانەزبڵـدانی مێـژوە وە،وەك (کوشتن وبڕین ڕیباومەی خواردنەوەوقوماروداوێن پیسی وخیانەت وگەندەڵی وڕەگەزپەرسـتی و دەمـارگیری‌و دووبـەرەکی و هتد..)کـە لەسـەر دەمـی تەکنەلۆژیاولـەعالـەمی عەلمانیەت وعەولـەمـەدا سـەریان هەڵداوەتـەوە بونەتـە گرفتی گەورەو ژیانیان کردووە بەژان وکە ئەمانە هی سەردەمی نـەفامی بـون وئێستا لـەبەرگێکی تردا گەڕاونەتەوەو مێژودووبارە بۆتەوەو چارەسـەر یشـی تەنهاو تەنها دەستگرتنە بەڕێبازی ئەوپێشەوایەمان،وە پاشان هەوڵبدەین خۆمان بگۆڕین وسەرجەم شتەکانی نەفامی بخەینە ژێر پێمانەوە وەك پێغەمبـەری خـوا (د.خ)فەرمویەتی:(دعوها فانها مُنتنة)واتە:دەستی لێ هەڵگرن چونکە بەراستی بۆگەنە،نەك ئەوەی ئەوخستیە ژێری پێی ئێمە بیخەینە سەرسەروچاولـەمۆدیلی خراپ وبێگانە پەرستی.

خوای گەورە یارمەتیمان بدات بتـوانین بـە ڕاسـتی شـوێنکەوتەی پێغەمبـەری خوابین(د.خ)تا لـە دونیادا سەربەرزولـە ڕۆژی دوایشدا بە دیداری شاد بـین.. خوای پەروەردگارمیللـەتەکەمان بێداربکاتەوە کە بە راستی دەست بە ڕێبازی

پێغەمبەری خواوەبگرێت وکۆمەڵگاکەمان ببێتە نمونەی کۆمەڵگای پڕ لە خۆشەویستی وخۆشبەختی وکامەرانی پڕ لە ئیمان ورەوشتی جوان..
خوای گەورە ئەم کارە بچوکەشمان لێ قبوڵ بکات و نیەتمان پاك بکاتەوە لە هەرشتێکی تری غەیری رەزامەندی خۆی.... ئامین

پەیامی كۆتایی مانگی مەولود... هیدایەت ودینی حەق

مـانگی مەولـودرابردكەوەسـفی پێغەمبـەر(ص)ی تیاكراهەرچـەندەپیاهەڵدانی ئێمەبۆئەوخۆشەویستە(قەترەبەدەریایە)لەبەرانبەرووەصـــفی خوادا،چـــونكەناو نیشانەكەی لەقورئاندا(رحمةًللعالمین)لەسەرجوانترین رەوشتی ژینە،دوای ئەوەی كەباسـی مافـەكانی پێغەمبـەرمان كردبەسەرموسڵمانانەوەئینجاپێویسـتەبزانین پێشەواكەمان دووشتی زۆرگرنگی بۆهێناوین كەبەسمانە بۆسەرفرازی دنیاودوا رۆژمان ئەوانیش(هیدایەت ودینی حەق)،هیدایەت بەمانای رێنوێنی وبیروباوەر كەلەناودڵەوەدەست پێدەكات ودینی حـەقیش واتە:نەخشـەی رێگـاو یاسـاو رێسای راست ودروست،وەك لـە قورئانـدا هـاتوە:**وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ (□/□□)**

واتە:خوائەوزاتەیەكەپەیامبەرەكەی خۆی بـە قورئـانێكی رێنمونیكاروئـاینێكی راست ورەوانەوەناردبۆئەوەی بەسەرتەواوی ئاینەكانداسەری بخات.ت/ رامان

١)هیدایەت:مرۆڤ هەرچـەندەزیرەك ولێهاتوبێت..بروانامەوپلەوپایەهەرچـەندە بەرزبێت..تەكنەلۆژیاهەرچەندەپێشكەوتوبێت...ئەگەرهیدایەتی لەگەڵ نـەبێت سەركەوتونابێت وزەرەدوزیانی زیاتردەبێـت لـەقازانج،وەك لـەم سـەردەمەدا دەبینی سەرەرای ئەم هەمووپێشكەوتن وكرانەوەی عەقڵـەكان ودروشـمـەكانی دیموكراسی ومافی مرۆڤ وئازادی بیروراوجیهانگیری و...هتد،بەلاَم ژیان بووەبە ژان یەك پارچەبۆتە قەیران وكێشە!لەجیاتی بەختەوەری بـێ سەرئێشـە،دەبینی زانست وپێشـكەوتن وتەكنەلۆژیاكەزیاتربۆمەبەسـتی خراپـە بەكاردینن!بۆیـە

گەرهیدایەتی لەگەڵ نەبومۆبایلەکەبۆخراپەبەکاردێنیٚ!چەك وسیلاحەکە بە ناڕەوالەدژی هاولاٚتیانی بەکاردێنیٚ لەجیاتی دوژمنان!زیرەکیەکەی بۆخیانەت وفێڵ بەکاردێنیٚ لەجیاتی خزمەت!ئەگەرئیمان وهیدایەتەکەی لەگەڵ نەبیٚ: ئەوکاتە پڕۆفیسۆردەبێتە پەڕۆفیسۆر..فەیلەسوف دەبێتە فەیلە فلوس..شۆرش دەبێتە شەوەڕەش..ڕۆشنبیردەبێتە ڕەشەبیر..سەیران دەبێتە قەیران...!!(لەگەڵ ڕێزمدا بۆخودی برِوانامەوکەسەباشەکانیان)،پرسیان لە پێشەواعومەر:ئێوە کاتی خۆی لەسەردەمی نەفامیداکچتان زیندەبەچاڵ دەکرد ئایاعەقڵتان نەبوو؟ فەرموی:بەڵیٚ عەقڵمان هەبووبەلاٚم هیدیەتمان نەبوو!،کە دەوتریٚ سەردەمی نەفامی وەنەبیٚ گێل ونەزان بوبن بەڵکولەهەندیٚ بواردازیرەك وپێشکەوتوبون وەك لایەنی نوسین ورەوانبێژی،شوێنی تایبەتیان هەبوبۆ پێشبڕکەی شیعرو پەخشان خاوەنی بازاڕی عوکازوموعەللەقات بون،بۆیە یەك لەموعجیزەکانی قورئان ڕەوانبێژیە(البلاغە) کەلەوسەردەمەداباوبوە،جا پێغەمبەر(ص)بەو هیدایەت وئیمانەبەجۆرێك کاریگەری خۆشەویستی هەبولەوکۆمەڵگە جاهیلیەدا،لەمەیدانی بەندەفرۆشتندا(کەئەوکات باوبوە)بەندەهاواری کردوە هەرکەس دەمکڕێت هەرچی پێم ئەکات باڕێگریم نەکات لەنوێژی جەماعەتی دوای پێغەمبەر(ص)!،ئێستاش بەچاوی خۆتان سەرانی دنیاپەرستی ئەم ڕۆژ گارە دەبینن چ کارەساتێکیان بەسەرمۆڤایەتیداهێناوە!چونکەهیدایەتیان لە دەستداوە، بۆیەدەڵێن:تێگەیشتن مەرجە نەك پێگەیشتن، ئەگەر هەموودنیا بەریتەوەبەلاٚم خۆت بدۆڕێنی بەهیچ ناچیٚ،

٢)دینـی حـەق:دیارەهەموو کەس ڕێگەوڕێبازی خۆی بەڕاست دەزانێ کـورد واتەنی(کەس بەدۆی خۆی ناڵێ ترشە)بەڵام ڕاست ئەوەیەلەتـەرازوی خـوادا ڕاست بێت،نەك بەئارەزوی من وتۆ،لەپێش ئیسلامیشداوەك ئەمڕۆژگارەدین و ڕێبـازی دەسـتکردهەبون وهەنـدێکیان جیهـانیش بـون لەوسـەردەمەداوەك (شـەریعەتی ڕۆمـانی وڕوسـی وصـینی..دواتریش دیموکراسـی)بەڵام چـونکە بنەمای کۆنکرێتیان نەبوسەرەڕای هێزی ئاگروئاسن وهەموارکردنی بـەردەوام بونەبڵقی سەرئاوشەرمەزاربون،بەڵام دینی حەق تادنیادنیایەهەردەمێنێ ودوایـی نایە(فماذابعـدالحق الاالضـلال)،هەنـدێك لەفەیلەسـوف وپیتۆڵـەکانی ڕۆژئـاوا دیراسەی قورئانیان کردوەبۆئەوەی ڕەخنەی لێبگرن بەڵام سەرەنجام موسڵمان بون،دینەکەمان لەئاستی خاوەنەکەیدایەکەخودایەبۆیەبێ کەموکورتیەتاهەتایە، ئەم دینە بەرنامەیە بۆڕێکخستنی پەیوەندیەکانی ژینەبۆنموونە:

١ـ پەیوەندی مرۆڤەکانی لەگەڵ خوادالەسەربنەمای بەندایەتی ڕێکخستووە.

٢ـ پەیوەندی مرۆڤەکان لەگەڵ یەکتردالەسەربنەمای عەدالەت وڕێزی بەرانبەرە

٣ـ پەیوەندی مرۆڤەکانی لەگەڵ بونەوەردالەسەربنەمای بەکاربردنە(تسخیر)ە، جاهەرکاتێ مرۆڤ لەپەیامی خوا لایدا هەرچەندە عاقڵ وپێشکەوتووبێت بـەڵام هەندێ لەپەیوەندیەکانی لێدەشێوێت ولەگـەڵ مرۆڤـەکانی دەوروبەریـدا لـە جیاتی ئەوەی بەڕێزوبەعەدالـەت مامەڵـەیان لەگەڵ دابکات سـتەم ناعەدالــەتی دەکات وتەنها بەرژەوەندی خۆی لەبەرچاودەگرێت،بۆیە بەڕاستی عەدالـەتی تەواوتەنها لەودینەدا بەرچاودەکەوێ کەمیانڕەوی لەیاساوڕێساکانی دا لە بەر

چاوگرتووه دوورلەهەڵکشان وداکشان لەهمووبوارەکانی ژیاندا،وەك پێشتر ئاماژەمان پێکرد،ئەگەرئیسلام بکەینە دووچەمکی سەرەکی ئەوایەکەمیان: پەیوەندی نێوان بەندەوخوایەکەلەئیمان وبیروباوەڕەدارەنگ دەداتەوە جابە تەقوایان بەمەعریفەیان بەهەرشتێکی ترناوی دەبەی کەبنەمای سەرەکیە، دووەم:عەدالەتە کەلە(فقە)دا بەرجەستە دەبێت مەبەست لەیاساو ڕێسا کانیەتی لەحەرام وحەلاڵ وسەرجەم حوکمەکانی تر،چونکە هەرشتێ ئیسلام فەرمانی پێ کردبێ وبەحەلاڵی دانابێ ئەوە لەبەرژەوەندی مرۆڤەکانە وەهەر شتێکیش حەرامی کردبێ ئەوەزیانی هەیە بۆیە ڕێگری لێکردووە،سەردەمی خەلافەتی ئیسلامی بەڵگەی ڕاستی ئەم قسەیەمانە وەك پراکتیزەبەشایەتی دۆستان ودوژمنان، مێژوونوسی ئەمریکی(وولْ دیورانت) لەکتێبی تەرجەمە کراوی (قصةالحضارة/ب ١٣ ل ١٤٥)دەڵێ:{ئیسلام یەکەم ئاین وسیستمەکە مرۆڤ سەرپشك دەکات لەسێ شتدا،ئیسلام بوون یان جزیەدان یان شەڕ، بەڵام گەلانی تربەشەڕبەرانبەرەکانیان سەرشۆڕکردووە،دەوڵەتی ئیسلامی لەو (٣٠)ی ساڵەی دوای پەیامبەرکۆمارێکی دیموکراتی بووە}ئەمەشایەتی کەسێ کەکەموسڵمانیش نیەبەڵام ڕاستیەکەی نوسیوە،لەبەرانبەرداقڕ وپڕی و هاواری گەندەڵی وستەمی ستەمکارانی عەلمانیەتی ئەم ڕۆژگارە چاکترین بەڵگەیەلەسەرکەم وکورتی بەرنامە مرۆڤ کردەکان وهەرلەسایەی ئەو بەرنامە دەستکردانەدایەکوردی موسڵمان گەورەترین ستەمی نەتەوەی لێکراوە و خاکەکەی پارچە پارچە کراوە،چارەسەریش هیدایەت ودینی حەقەکەئیسلامە.

تۆئەوەی کەبیردەکەیتەوە

مرۆڤ ئاوێنەی بیرکردنەوەکانێتی..

پێویستەزۆرگرنگی بدرێت بەهەڵبژاردن وپەختەکردن وپێگەیاندنی بیروهـۆش، چونکەمرۆڤ هەرچی دەیکات لـەژیانی ڕۆژانەیدارەنگدانـەوەی بیروباوەڕیـەتی، بۆیەبیرکردنەوەی خراپ ولاروخوارمرۆڤی لاروخواری لێدەردەچێت،جوانیان وتوە(تێگەیشـتن مەرجەنـەك پێگەیشتن)ئەگەرسـەرنجی قورئـانی پیرۆزبـدەیت دەبینیت لـە(١٣٠٠)ئایەتدا وشەی (تَفَکُـر) هاتوە کەمەبەست لێی بیرکردنەوە وسەرنج دان وتێڕامانە،بەداخەوە کەئێمەئەوگرنگییەی پێنادەین وبەڵکوهەندێ کەس لـەجیاتی هۆشـکردنەوە خۆیـان بـێ هۆشـدەکەن بەماددەهۆشـبەرەکان بەوەش خۆیان دەخەنەڕیزی ئاژەڵان!بەڵام تەنهالـەیـەك ئایەتـدا باسـی دەسـت نوێژهاتووە کەئەوهەمووەلـەخزمەتیداین، بۆنمونە:کەباسی دروستکردنی ئاسمانە کان وزەوی دەکات لـەکۆتای ئایەتەکەدا فەرمویەتی(لَایـات لقـومٍ یَتَفکـرون) واتە:ئەوانە بەڵگەونیشانەن بۆخەڵکانێ کەبیربکەنەوە سەرنج بدەن لـەگـەورە ی خوا،بۆیە(حەسەنی بصری)ڕ.ح.فەرمویەتی(تَفَکرساعَة خَـیرُ مِـن قِیـامِ اللیلَـة) واتە:ساتێك بیرکردنەوە چاکترە لـەشـەونوێژی شـەوێك،لەکاتێکدا هـەمومان دەزانین کەشەونوێژچەندە ئەرکی زۆرەبۆیەوەخێریشی زۆرە بـەڵام سـاتێ بـیر کردنەوە لـەوەبەگرنگتردانراوە چـونکە بـەهۆی بیرکردنـەوە ڕێگـەی ڕاسـت ئەدۆزیتەوە وبەخۆت دائەچیتەوەکە لـەکوێوەهاتوین وبۆکوێ دەچین ومن چیم ودەبێ چۆن بم وچی بکەم چیم ڕاستە وچـیم هەڵـەیـە؟ چـونکە مـەودای بـیر

کردنەوە(فـەزای أفکـار) دونیایـەکی فراوانـە وسـەرەنجام ئەتکاتەکەسـێکی (مەبدەئی)وخاوەن هەڵوێست ورزگارت دەکات لـەچاولێکردن وبەدوکەوتنی کوێرانە ولـەڕۆتین ورِوکەشی وبەندایەتی ئارەزوەکان،چونکە ئارەزوی نابەجێ بەرەولـەناوبردنت دەبات وەك ئەودەنکە گەنمەوایە کەلـەسەرفاقەوتەڵە دانرایە وباڵندەکە پەلاماری دەدات وملـی پێـوە ئـەبێت وتیائەچێت،شـوێن کـەوتنی ئارەزوەکانیش بەبێ بیرکردنەوەی ڕاست ودروسـت کەشـەرعە خاوەنەکـەی وەك ئەوباڵندەیە دوچاری لـەناوبردن وسـەربڕین ئـەکات،یان دانیشـتن وبـیر کردنەوەوبەخۆداچونەوەلەسەرقەبران لـەپاڵ گـۆڕی خۆشەویسـتێکت بزانـە چۆن حاڵ دەگۆڕێت،ئەوانەی بیردەکەنەوە لـە لێپرسـینەوەی دوارِۆژونـاوگۆڕ ناتوانن دەستیان بخەنە ناوماڵ وناموس وخوێنی خـەڵك بەنارەوا،ئەوانـەی کـە ژیانیان لێکردوین بەژان بەدرۆودوروی گەندەڵی لەودەستەوتاقمانەن کـەبڕوا یان بەلـێپرسینەوەی دوارِۆژنییە بۆیە شەرم ناکەن دەڵێن:هی خۆم بۆخـۆم هـی تۆش دەخۆم یان دەڵێن حازربەقەرزنادەین!

بێگومان شێوازی بیرکردنەوە کاریگـەری ڕاسـتەوخۆی هەیەلـەسەرسـەلامەتی جەستەچونکە لاشەی مرۆڤ خزمەتکاری زینی ئەوە،وتراویشـەکەبیرکردنەوەی ترس وبیم وخراپە خێراتر لـەخێرایی گولـە خاوەنەکەی دەکوژێ،چونکە چـۆن بیربکەیتەوە ولـەچی بترسی دوچاری دەبی، دڵە ڕاوکێ ونیگەرانی زۆرلاشەی مرۆڤ سست ولاواز دەکات ودوچاری نەخۆشی دەبێـت وبـەخێرایی دەتـوانێ سیسـتمی عـەقڵ وبیرکردنـەوەی مـرۆڤ تێکبشکێنێت،وەبەپێچـەوانە بـیر

کردنەوەی ڕاست ودروست وتەواو،شاد، بەهێز،لاشـەیەکی بـەهێزوخۆڕاگرو جوان دەسازێنن،گەردەتانەوێ لاشەیەکی ساغ وتەندروستان هەبێت ئاگاداری بیروزەینتـان بـن جـوان ڕای بگرن،ئەندێشـەی بـەد ڕژدوحەسـودی گونـاهو نائومێدی خەم وگرفتاری ودڵەڕاوکەزیان بەجەسته دەگەیـە نێـت، زانایـەکی ڕاستەقینەم بینی لـەنەخۆشی سەرەمەرگدا پیردیارنەبووبەڵام بەتەمەن بوو! هـەر بەوشێوەی کەلـەڕۆژانی تەمەنیدا بەسەری دەبەرد ئاواش قۆناغی مەرگی تێـدە پەڕاند،بۆدەرمانی نەخۆشیەکانی جەستەهیچ پزیشکێك باشـترنییەلـەبیرکردنەوە ی شادوخۆش ڕاست ودروست بۆلـەناو بردنی سێبەرەکانیان،هیچ شـتێك لـە چاکەخوازی باشترنییە،ژیانێك بەبەردەوامی لـەسەربنەمای دژایەتی بـەدگومانی وخراپەوپاشەملـەبنیادنرابێت وەکوئەوەوایە خـۆی خسـتبێتە چـاڵی ئـاگرەوە، بەڵام ئەگەردەربارەی هەمووشتێك وهەموکەسێك بیرکردنەوەیـەکی (ایجـابی) مان هەبێت وبزانینودڵنیابین کەچاکەکاری لـەبیرکردنەوەی ڕاست ودروسـت دایە،لـەقورئانداسەرنج بدەلـەم وشانە(لاتقنطوا.،. لاتحزنوا..،لاتیأسوا..)،کورتەی ئەم باسەش لـەپەیامی ئیسلامدابەدوو ووشەبڕاوەتەوەکەفەرمانی پێکـردوین بـە (حُسن النِیة وحُسن الظَن)کەنیەتی چاك وگومانی چاك وپاکە،کەسەرچاوەیان بیری یەکتا پەرستیە،باچیترڕێگەنەدەین سـەرکردەوحیزبوخێڵ لـەبری ئێمـەبیر بکەنەوە(نیگەران مەبە بەوەی کـەدەمری چونکەبەدەسـت خـۆت نیە..بـەڵام پێویستەنیگەران بیت کە چۆن بژیت چونکەبەدەست خۆتە)،لـەکۆتاییدائەڵێم: جارێك بیرت نەکردەوە: لـەم یاسایـە..لـەم گەردونـە..لـەم ژین ومردن وبونـە

جۆرەكانی بیركردنەوە

جوانترین بیروبیرۆكەئەوەیانەكەبۆخوای گەورەبێت وبەرژەوەندی قیامەت لە بەرچاوبگرێت كەئەویش چەندین جۆرەلەوانە:

١- بیركردنەوەلەئایەتەكانی خوای گەورەوتێگەیشتن لەماناومەبەستەكانی.

٢- بیركردنەوەلەناسینی خودای گەورەوەناسینی سیفات وناوەپیرۆزەكانی.

٣- بیركردنەوەلەنیعمەت وفراوانی ڕەحمەتوبەزەیی ولێبوردەیی خوای مەزن.

٤- بیركردنەوەلەناسین وتێگەیشتن لەدەروونی مرۆڤ.وەهەروەها دەستنیشان كردنی كەم وكوڕی وكورتی وەخاڵە لاوازەكانی وجۆرەكانی دەرون.

٥- بیركردنەوەلەئەركی ئەم ساتەوەختەوخۆجۆشدان بۆجێ بەجێ كردنی. چونكە خواناس كوڕی كاتی خۆیەتی،ودەرفەت ناداكاتەكەی بەفیڕۆبڕوات، (امام شافعی) دەڵێت: چەندە هاوڕێیەتی پیڕی سۆفیەكانم كرد تەنها دوودێڕ فێربووم:- یەكەمیان: كات شمشێرە.گەرنەیبڕیت.ئەتبڕێ.

دووەمیان:گەردەرونت سەرقاڵ نەكەیت بەحەق وڕاستیەوە،ئەواسەرقاڵت دەكات بەشتی پڕوپوچەوە.جاكات بریتییە لەتەمەنی مرۆڤ.

٦- بیركردنەوەی ماددی،كەتەنهابەرژەوەندیەماددیەكان دەكاتەپێوەری هەڵسەنگاندن،وەك لەم سەردەمەدادەبینی:كەدەسەڵاتداروەدەوڵەمەندبوی هەر بەپیاوی چاك وپێشكەوتو وخانەدان وبنەماڵەلەقەڵەم دەدرێی! كەلەڕاستیدا (تێگەیشتن مەرجە نەك پێگەیشتن).

خەیاڵ وبیرۆکەکان:-

مەبەست لێی ئەوبیرۆکانەیەبەدڵ ودەرونی مرۆڤدا دێت کەسەرچاوەی چاکەو خراپەکانە،وەبزوێنەرودروستکەری ویست وخواست وهەڵمەتەکانە. جاهەر کەسێك توانی زاڵ بێت بەسەر بیرۆکەکانیدا ئەوادڵ ودەرونی شاددەبێ وسەر ئەنجام بەختەوەردەبێت،وەهەرکەسێك ملکەچی ئەوبیرۆکەخراپانەبوئەوا بەر شالأوی حەزوئارەزوەکانی دەرون دەکەوێت وپڕدەبێت لە نەهامەتی وبەر دەوام ئەوبیرۆکەخراپانەهێرش دەهێننەسەردڵی مرۆڤ تا دەیکەنەموڵگەی ئاواتە پڕوپوچەکان،خوای گەورەدەفەرموێت:﴿ ..كَسَرَابٍ بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ الظَّمْآنُ مَاءً حَتَّى إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ فَوَفَّاهُ حِسَابَهُ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ واتە:وەك سەراب وتەراویلکەوایەلەبیابانێکدابریسکە دەداتەوەکەسێکی تینو وابزانێت ئاوەوبە هەڵەداوان بۆی دەچێت،کەگەیشتە لای دەبینێت هیچ نییە، ئەوسا بەخۆی دەزانێت ژیانی کۆتایی هاتوەوقیامەت بەرپابوە،خوای گەورەش ئامادەیەلەلایدابەگوێرەی کردەوەکەی لێپرسینەوەی لەگەڵ دەکات خودا لە لێپرسینەوەداخێرایە"جابێ نرخترین هەوڵ وهەڵمەت،لەوکەسەدایە کەهەمیشە خۆی بەئاواتەپڕوپوچەکان سەرخۆش دەکاوگوێ بۆڕاستیەکان ناگرێت، هەمیشەخەون بەخەیاڵی بێ سنورودوورلەواقیع دەبینێت!کەبەڕاستی ئەمەمایە پوچترین کەس وخەسارەتمەندترین جۆری بازرگانیە.ڕەحمەت لەپێشینان کە وتویانە(کەس بەخەیاڵ نەبووەبەماڵ)ئەم حاڵە دەردێکی کوشندەیەکەدەبێتە هۆی دروست

بوونی تەمەڵی وبیٚ دەسەلاٚتی،ڕسوایی وپاشگەزی لەوتەمەنەی کەبەفیرِۆدوورلەڕاستی ژیان بەسەرچو،کەهەمیشەلەخەیاڵ وئاواتدا بزربوکاتیٚ بە ئاگاهاتەوە،لەژیانیێکی بیٚناوەرِۆك وبازنەیەکی بەتالٚدا دەخولایەوە. ئەمەهاو شیٚوەی ئەوکەسەبرسی وتینوەیەکەهەمیشەلەخەیالٚداباشترین جۆری خواردن وخواردنەوە دەخوات،کەچی لەڕاستیداجگەلەئەندیٚشەوبرسیەتی هیچی تری لە مایەدانیە، بگرە ئەم ئەندیٚشەوبیرۆکانەهیٚزوتوانای لیٚبرِیوە،کەئەمەش لە ناخدا دەیرِوخیٚنیٚ ودەیتەپیٚنیٚ سەرەنجام دوچاری خەمۆکی ووەسواسی و نەخۆشی دەرونی(سایکۆلۆجی)دەبیٚت،بەلاٚم مرۆی ژیروهۆشیارسەرجەم ئەوبیرۆکەوخەیالٚەخراپ وپوچانەوەلاوەدەنیٚت وبەچاوی ڕاست ودوستیەوەدەڕوانیٚتەژیان چونکەدلٚنیایەکە:

ـــ خەیالٚی ژیٚرلیٚفەبەتالٚە..ئەوەی ڕەنج نەداگەنجی مەحالٚە،

ـــ (کاری جوان بەرهەمی بیروبیرۆکەی جوانە).

گەشت وسەیران لەکوردستان

* **لەپێشوازی بەهاردا:** بەهاربەمانای نوێبونەوە..وەرزێکی تازەی ژیان، گەشتوسەیران مێژویەکی کۆنی هەیە لەژیانی مرۆڤایەتیدا دوای دابرانێکی سێ مانگی سەرماوسۆڵەی زستان جارێکی تردەست لەملانی سروشت دەبێنەوە بۆیەدەبێت لەپێشوازی بەهاردابەگەشبینیەوەبڕوانین بۆژیان،مرۆڤی گەشبین بەختەوەرەچونکەبەردەوام گوڵە کانی ژیان دەبینێت،گومان وئیرادەشت چۆن بێت هەرئەوەشت دێتەوەڕێ(تفالوابالخیرتجدوا)بەپێچەوانەی ڕەشبین کەتەنها درك وناخۆشیەکانی لەبەرچاوەبۆیەبەردەوام دوچاری خەمۆکی ونەخۆشی دەرونی دەبێت،بەهاروسەیران کە وەرزێکی گرنگی ژیانەپێویستە ئەوهەلە بقۆزینەوەبۆئەنجامدانی کارەگرنگەکانی ژیان بۆسودی دنیاودوارۆژمان،چون تەمەنی ئێمەش کورتەوبەهارئاسازوودەگوزەرێ بۆیەپێغەمبەری خۆشەویستمان (ص)لەفەرمودەیەکدائاگاداری کردوینەوەکەهەلەزێڕین وگرنگەکانی ژیان لە دەست نەدەین وفەرمویەتی:(اغتنم خمساًقبل خمسٍ حیاتكَ قبلَ موتكَ شبابِكَ قبل هرمكَ ...)واتە:پێنج شت پێش پێنج شت بقۆزنەوە:ژیانەکەت پێش مردنت.. تەمەنی گەنجی تاپیرنەبوی لەش ساغیت تانەخۆش نەکەوتوی دەوڵەمەندیت تا هەژارنەبوی بێکاریت تا سەرقاڵ نەبوی،تۆش کەلەژیانی بەهاریدایت وگەنج و لەش ساغیت بزانەکە ئەوەکاتیەوبەسەردەچێت فریای خۆت بکەوەوئەوهەلە گرنگوزێڕینەبقۆزەوە بەچاکەکاری وخزمەت تالەدەستت نەچوەبۆیەدەڵێم:

*** مەبەست لەگەشتوسەیران چیە؟**

مرۆڤی ژیردەبێ هەوڵبدات بۆزانینی حیکمەت وفەلسەفەی ڕوداوەکانی ژیان، کاتێ دەبینێ بەهار ژیانی کردۆتەوە بەبونەوەردادەکەوێتەسەرنج وبیرکردنەوەو بەخۆداچونەوەکەبەهاربەڵگەی ژیان ومردن وزیندوبونەوەی ئێمەیشە، ئەو ئێسك وپروسکەی کەوەك پوش وپەلاش بلاوبۆتەوەڕۆژێك دادێت وەك گژو گیای ئەوبەهارەزیندوئەبێتەوە،خوایگەورە فەرمویەتی:﴿ فَانْظُرْ إِلَى آثَارِ رَحْمَةِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾(□□□□/(□□)،واتە:ئەوەبۆسەیرناکەن لە شوێنەواری دەسەڵاتی خواکەبە هۆی بارانەوەچۆن زەوی مردوی زیندوکردەوە !بەهەمان شێوەیش مردوەکان زیندو دەکاتەوەوهەرخۆی بەتوانایەبەسەرهەموو شتەکاندا،لەوبارەوەزانایان دەڵێن:

١ـ گەنم ودانەوێڵەلەشوێنی تەڕوشێدارئەڕزێ وخراپ ئەبێ،بەلام لەزەویدا تێك ناچێت ولەکاتی خۆیدائەڕوێت!

٢ـ دەرچونی ئاولەشوێنەبەرزەکان لەبەهاردا!کەئاوبەسروشتی خۆی لەشوێنی نزم دەردەچێت،وەدەرچونی لەنێوتاشەبەردی ڕەق وەك سەرچاوەی زەڵم.

٣ـ هاتنەدەرەوەی مێرولەوزیندەوەرەکان لەبەهاردادوای ماوەی سڕبونیان لە زستاندا،شاعیروتویەتی:بەهارنمونەی زیندەوەربونە..بۆتێفیکرینی هێزی دەرونە، بۆحەیواناتیش هەوەس بازیە..بەتایبەت گوێدرێژزۆر پێ ڕازایە.

نەك پێشبڕکەی خواردن وخواردنەوەوگۆشت برژاندن!یان ڕەش بەڵەك و

خراپەکاری،بەتایبەت لەڕۆژێکی پیرۆزی وەك هەینداکەبەچاولێکەری کوێرانە ئەڕۆن بۆسەیران نەجێگەوڕێگەبەردەکەوێت نەئارمی دەستدەکەوێت! زۆر یێکیش نوێژەکەیان لەدەست دەچێت!ئێوارەکەگەڕانەوەبۆشارزۆرهیلاك و بێزار!!نازانم خۆشی ئەوسەیرانە لەچی دایەکەلەبازاڕقەرەبالغترە تۆش بۆ مەبەستی ئارامی وبێدەنگی ودوورلەجەنجالی وسەرقاڵی بۆچەند ساتێ هەوای پاك هەڵ مژین دەرچوی،بەتایبەت ئێمەی موسڵمان پێویستەلەسەیران ولە قەیرانا لەخوابترسین ونەچین بەلای گوناهوتاوانەوە،(منصوری عەممار)کەیەکێ بوە لەخاسان وخواناسان ڕۆژێك لەگەڵ قوتابیەکانی ئەچن بۆسەیران بۆ سەر کەناری دیجلەلەوکاتەدا دەبینن چەندگەنجێك لەبەلەمێکدا بەلایاندا تێدە پەڕن وگاڵتەیان پێدەکەن ودەڵێن:سەیرەهاتوون بۆسەیران نوێژی بەکۆمەڵ دەکەن وقورئانیان پێیەووتاردەدەن!قوتابیەکانیش داوادەکەن کە شێخ مەنصورڕێگەیان بدات تەمبێیان بکەن بەلاّم قبوڵی نەکرد،لەبری ئەوەدوعای بۆکردن وتی خوایەوەك چۆن لێرە پێدەکەنن ئاواش لەدواڕۆژپێبکەنن،قوتابیەکان بەتەمای ئەم دوعایەنەبوون،بەلاّم ئەوانەی کەبۆخوادەژین هەردەم دڵیان پاکەوچاکەیان بۆخەڵك دەوێت،بۆیە دوای چەندساتێ کەگەڕانەوە لایانداوداوای لێ بوور دنیان کردوتەوبەیان کردوبەوەش بەئیمانەوە ژیان ودواڕۆژیشیان دەبێتەخۆشی وشادی وپێکەنین،ئەرکی ئێمەی مرۆڤ ئاوەدانکردنەوەیە نەك وێرانکردن کوردستانیش یەك پارچە سەیرانگایەوشوێنی گەشتیاریەبەلاّم بەداخەوە لەبەر سیاسەتی درۆینەوشەڕی کورسی وکولێرەنەتوانراوە وەك پێویست خزمەت

بكرێت وقەدری ئەم نیعمەتەنەزانراوە،بائێمەش سەیرانگاکان پاك وخاوێن ڕابگرین وچونکە پێغەمبەر(ص)فەرموویەتی(تَنفظوا فَانَ الاسلامَ نظیفُ)واتە: پاك وخاوێن بن چونکە ئیسلام پاکە،دەی تۆش کانیەك ئاوت لیّ خواردەوە بەردی تیّ مەخە،سفرەی خواڕاخراوەو ڕازاوەنان خۆری سفرە دڕمەبە ، با هەموومان لەئاست بەرپرسیاریەتی دابین وبەڕەوشتی بەرزبیسەلمێنین کە خۆشویستنی گەل ونیشتمان بەشێکە لەدینداریمان ڕەوشتی جوانیش لە هەڵسوکەوتدا دەردەکەویّت(الدین المعامله)بۆیە پێغەمبەر(ص) فەرموویەتی : {أكمل المؤمنين ايماناَ احسنهم خلقا}واتە:تەواوترینی بڕواداران ئەوانەن کەڕەوشتیان جوانە،جوانیان وتوە:

ڕەوشتی بەرزسەرمایەی ژینە..ئەوەی لێدووربێت دایم غەمگینە

کردارەکانت پڕیادی خواکە.. ئەوسا ئەبینی ژیان شیرینە

بەهیوای بەهاری خۆشی وشادی وسەیران نەبێتە قەیران

www.zanayan.org

* ئەم وتارەبۆسەرەتای بەهارە،وە بەشێکیشەلەوچاوپێکەوتنەتلفزیونیەی کەناڵی سەحەری ئێرانی/ بەرنامەی پەنجەرەکەلەگەڵ بەندە ئەنجامدرابولەوبارەوەلە(٢٠١١/٣/٢٣)لەسلێمانی.

نیشانەکانی قیامەت

سەرەتا مەبەست لەباسکردنی نیشانەکانی قیامەت چیە؟

– بۆبەدیهێنان وبەهێزکردنی بڕوابون بە(غەیب)کەیەکێکەلەشەش پایەکانی ئیمان،چونکەڕودانی ئەونیشانانەڕاستی پەیامەکەی پێغەمبەر(ﷺ)زیاتردەسەلمێنێ کەدەبینی سەرجەم فەرمودەکانی هاتونەدی ودەڵێی لەم ڕۆژگارەدافەرمویەتی!

– ناسینی نیشانەکانی قیامەت هاندەرەبۆخۆئامادەکردن بۆڕۆژی دوایی،بێ ئاگایان وشیاردەکاتەوەبۆتەوبەکردن وخواپەرستی،چون مردنی هەرکەسێ قیامەتی ئەوەجاوەك چۆن مردن هەمووچرکەیەك هەیەبۆیەدەبێ ئێمەش هەموو سات وکاتێ بەتەقواولەخواترسان بۆی ئامادەبین.

– دەرگای ئومێد دەکاتەوەکەدوای ئەوهەموخراپەکاریەسەرکەوتن وسەرەنجام بۆئیسلامەبەهاتنی مەهدی ودابەزینی حەزرەتی عیسا(س)جگەلەزۆرسودی تر. دیارەسەرەتانیشانەبچوکەکانن،کەهەندێکیان ڕابردون وەك(ڕەوانەکردن ولەدنیادەرچونی پێغەمبەر(ص)موعجیزەی لەتبونی مانگ،بانگەشەکارانی پێغەمبەرایەتی بەدرۆکەنزیکەی(٣٠)کەس بون..)،زۆریش لەونیشانەبچوکانەکەزیاتر لە(١٤)سەدەبەرلەئێستاپێشەواکەمان بۆی ڕونکردوینەوەووەك موعجیزەی فەرمودەکانی لەم سەردەمەدابەئاشکرادەرکەوتون وژینیان لێکردوین بەژان! وەك ئەوەی کەفەرمویەتی:(دایك ئەبێ بەخزمەتکاری ڕۆڵەکەی!پێخاوس و شوانەکان کۆشك وتەلاری بەرزدروستدەکەن،فتنەوئاژاوەدنیادەگرێتەوە...)

پاشان نیشانەگەورەکانی قیامەتەکەئێستادەرنەکەوتون،وەك حوزەیفە بۆمان دەگێڕێتەوەکەپێغەمبەر(ﷺ)فەرمویەتی:قیامەت هەڵناستێت تالەپێشدا(١٠) نیشانەنەبینن،ئەمانەی ژمارد(الدخان/دوکەڵ،الدابة/ئاژەڵەکە،هەلاتنی خۆرلە ڕۆژئاواوە،یەئجوج وماجوج،دابەزینی عیسی(س)،سێ ڕۆچون لەڕۆژهەلات و ڕۆژئاواودورگەی عەرەب،ئاگرێك لەیەمەن دەردەچێت وخەڵکی ڕاودەنێ بەرەوشوێنی کۆکرنەوەیان)(مسلم)،نیشانەگەورەکان بەدوای یەکتردادێن وەك دەنکی تەسبیح،لێرەدابەکورتی ئاماژە دەکەین بەهەندێ لەنیشانەبچوکەکانی قیامەت کەلەم سەردەمەدالەگەڵیاندائەژین ئەیان بینین ودەیانبیستین:

لە(ابی هریرە)وەگێڕاوەتەوەکەپێغەمبەر(ص)فەرمویوتی:لاتقوم الساعة حتی...، قیامەت هەڵناستێ هەتاپێشترئەم شتانەبلاودەبنەوە:

١)تَظهرالفِتَن..،ئاشوب وئاژاوەسەرهەڵدەدەن،وەك لەفەرمودەیەکی ترداهاتوە وەك شەوی تاریك دنیادەگرێتەوە(فتنُ کقطع اللیل المظلم..)بەجۆرێك کەسی وایەبەیانی باوەڕدارەوئێوارەکەی بێباوەڕەیان بەپێچەوانەوەدینەکەی دەفرۆشێ بەشتێکی کەمی دنیا!(بەئافەرینێکوخەلاتوبەراتێ،ئەوەش بەهۆیگەورەیی فتنە کەوە)فتنەکەبەمانای تاقیکردنەوەیە بەلام بۆهەموشتێکی خراپیش بەکارهاتوە .

٢)ویَکثرُالکذب،زۆربونی درۆودەلەسە،وەك دەبینی درۆبوەتەسیستمێکی نوێی جیهانی بەتایبەت کەبەدرۆی پیاوی گەورە دەڵێن سیاسەت!بێ شەرمکردن لە وەکەدرۆنەفرەتی لێکراوەوسەرەنجامەکەیشی شەرمەزاری دنیاودوارۆژە،وەلە فەرمودەیەکی تردا(بین یدی الساعة کذابین فاحذروهم)(مسلم)واتە لەوکاتەدا

درۆزن پەیدادەبن خۆتان لێیان بپارێزن،پێشتردرۆزنودرۆزان بەمشێوەنەبوە
٣)وتتقارب الاسواق..،بازارەکان لەیەکترنزیك دەبنەوە،وەك دەبینی بەهۆی سەیارەوفرۆکەوکەشتیەوەوسەرجەم هۆیەکانی گواستنەوەوگەیاندن ئاگادارن لەبەرزی ونزمی نرخەکان،هەرچەندەدوریش بن لەیەك جیهان بوەبەیەك بازار.
٤)ویتقارب الزمان..،نزیك بونەوەی کات ورۆژگار،وەك دەبینی بەرەکەت لەکات وساتدانەماوە،بەخێرایی گوزەردەکەن ودەڕۆن وفریای هیچ ناکەوین! کەپێشتربەوشێوەیەهەستی پێنەکراوە،ئەبوهورەیرەلەپێغەمبەری گێڕاوەتەوەکە فەرمویەتی(قیامەت نایەتارۆژگارنزیك نەبێتەوەوبەجۆرێ کەساڵ وەکو مانگی لێدێت!مانگ وەك هەفتە!هەفتەش بەئەندازەی ڕۆژێك خۆی دەگرێت ڕۆژیش وەك سەعاتێك وساتیش وەك بڵێسەی ئاگر!)(رواه احمدوالترمذی،صحیح)
٥)ویکثرُالهرج/قال:القَتلُ،یەکێکی ترلەنیشانەکانی کۆتایی دونیاکەلە فەرمودەی پێغەمبەرداهاتوەزۆربونی کوشتنە،بەجۆرێك بکوژنازانێ بۆکوشتی؟و کوژراویش نازانێ لەسەرچی وبۆکوژراوە؟!(لایدری القاتل فیم قَتَل ولاالمقتول فِمَ قُتِل..)(مسلم)،وەك لەم ڕۆژگارە دەبینی لەسایەی دروشمەکانی بەناومافی مرۆڤ کوشتن ئەوەندە زۆربوەکەمرۆڤ نرخی زۆرکەم بوەورۆوباری خوێن دەڕوا! لەجەنگی جیهانی یەکەمدا(١٥)ملیۆن ولەهی دووەمدا(٥٥)ملیۆن مرۆڤ نەك مریشك کوژران!لەجەنگی ڤێتنام(٣)ملیۆن لەشەڕەکانی ناخۆی ڕوسیا(١٠) ملیۆن ولەشەڕی عیراق ئێران یەك ملیۆن کەس بەبەلاش کوژران،ئەوەجگە لەکوژرانی موسڵمانانی جیهان بەتایبەت لەعێراق وئەفغانستان وفەلەستین و

شەڕوتەقینەوەی بەردەوام لەسایەی پلان وپیلانی ولاَتانی ئەوروپاوڕۆژئاوا...
٦)مردنی کتوپڕ(..ان یظهرموت الفَجاةَ)(رواه الطبرانی وحسنه الالبانی)یەکێکی ترلەنیشانەکانی قیامەت پەیدابونی مردنی کتوپڕە،ساغ وسەلامەتەیەکسەر دەمریّ،چی بو؟جەڵتەی دڵ یان دەماغ یان ڕوداوی هاتوچۆبو،یان لەکاتی یاریداولەئاهەنگی گۆرانیدامرد!بۆیەئاقڵ ئەوکەسەیەهەموکات ئامادەیەبۆمردن.
٧)دەرکەوتنی پیاوانی ستەمکارکەبەقامچیەك لەخەڵك دەدەن وێنەی کلکی مانگایە،(وەك کێڤڵ)کەلەناوزیندانەکاندایێی لەخەڵك دەدەن جگەلەشتی تر، (قومُ معهم سیاط کأذناب البقریضربون بهاالناس..)رواه مسلم،کەئەوکات نەبوە.
٨)دەرکەوتنی ئافرەتانی ڕوتی پۆشتە،بەڕواڵەت پۆشتەن بەلاَم ڕوتن چونکە جلەکانیان تەنك وتەسك وئەندامەکانی لاشەیان دەردەخات،لاروله‌نجەدەکەن وقژی سەریان تۆپەڵەدەکەن وەك کۆپانەی پشتی حوشتر،ڕێك ئەوەی کەلەم ڕۆژگارەدابۆئافرەتانی سفورمۆدیلی سەردەمە،دەفەرموێ ئەوانە ناچنەبەهەشت و بۆنیشی ناکەن،کەئەوەش موعجیزەیەکی پێغەمبەرە(ص)چون ئەوکاتە ئەو مۆدیلە نەبوە،(...نساءُکاسیاتُ عاریاتُ ممیلات مائلاتُ...)رواه مسلم.
٩)ئافرەت بەخێوکەروگەورەی خۆی لیّ لەدایك دەبێت!یان ئافرەتی کۆیلە منالّەکەی دەبێتە ئازادوبەرپرس،(..اَن تَلدالاَمة رَبتَها)مسلم،تەنانەت ئێستا دایك وباوك بونەتەخزمەتکاری منالّەکانیان!کەدەبوبەپێچەوانەبوایە.
١٠)شانازی کردن ودروستکردنی کۆشك وتەلاری بەرزوبلّند لەلایەن خەڵکانیّ کەپێشترشوان بون پێخواس بون،واتەلات وپاتی کەژوکێوان بون

لەئەشکەوتاندابون(..وان تری الحفاةَ العُراةالعالةَرِعاءِالشاءِيَتَطاولون فی البنيانِ).

١١)يەکێکی ترلەنیشانەکانی قیامەت سەلام کردن تەنهالەکەسی ناسراو! ئەو دیاردەیەلەشارەکان زۆرترە،لەکاتێکداسەلامکردن هێمای ئیمان وخۆشە و یستیە،بەلاّم وەك دەبینی گەرخزمی نەبێ یان لەحیزبەکەی نەبێ یان بەرژەوەندیەکی نەبێ گەرموگورِنیەلەگەڵیدایان سەلامی لێناکات ! (..والایسلم الاعلی من یعرف)(رواه ابن خزیمه وصححه الالبانی).

١٢)سەرهەڵدانی نەفامی!وەك لەفەرمودەداهاتوەکەماناکەی بەم شێوەیەیە: (لەسەروبەندی کۆتایی دنیادارِۆژێك دێت کەزانست بەرزدەکرێتەوەونەفامی تیابلاّودەبێتەوە)(متفق علیه)،وەك دەبینی نەفامێتی سەدەی(٢١)بەرانبەربەدین لەهی کۆن خراپترە،لەدینەکەیان بێئاگان!بەلاّم بۆبەرژەوەندی ژیانی دنیایان زیرەکن!(چوم بۆمارەبرِینی ئافرەتێك شایەتمانی بەچاکی نەدەزانی بەلاّم وەستای مکیاج وناوی هەموگۆرانی بێژویاریزانەکانی لەبەربو،هەیانەتەنها لەکورد و موسڵمان ناچێت،وەبەکورتی لەنیشانەکانی قیامەتن:شایەتی درۆ،پچرِانی پەیوەندی خزمایەتی،بلاّوبونەوەی خیانەتوونبون ونەپاراستنی ئەمانەت،ناکەس بەچە دەبنەگەورەوقسەکەر،رِەوابینینی مۆسیقاوخواردنەوەی ئارەق،زۆربونی نوسین وخوێنەروکەم بونی زانای شەرعناس،زۆربونی ئافرەتان وبومەلەرزە، زۆربونی دیاردەی قەڵەوی..،زۆرنیشانەی تریش لەفەرمودەکاندباسکراون و ئێستاهاتونەدیکە(١٣١)نیشانەیە،بەلاّم ئەوەندەوەك مشتێ لەخەرمانێ،بۆ بە ئاگابونت لەوبارەوە سەیری کتێبی(نهایة العالم)بکەکەباس لەنیشانە گەورەو بچوکە کانی قیامەت دەکات لەنوسینی(د.محمدعبدالرحمن عریفی)یەوکراویشەبەکوردی.

* (ئەم باسە کاتی خۆی لەدوو وتاری هەینیداخوێندومەتەوە لەسلێمانی).

کارەساتی بەناوئەنفال.. پرۆسەیەکی سیاسی بوو

سالآنە لە(٤/١٤)بەولاوە برینەکان ئەکولێنەوە،خەمەکان وەبیردێنەوە، پەیمانەکانی خزمەتووەفاداری چەندبارەئەکرێنەوە!بەلاّم زولەبیرئەبرێنەوە ! مەرگەساتی بەناوئەنفال پرۆسەیەکی سیاسی بوونەك ئایینی،سیاسەتی حیزبی بەعسی عەلمانی بەشێوەیەك پیلانەکانی دادەڕشت کە تاوان وکارە دزێوەکانی بەدروشمە ئایینیەکان دادەپۆشی!وەك ئەنفال وشەڕی قادسیەوهێزەکانی بەناوی بەدروسعد وقعقاع وهێرشەکانیشی بە(الله اکبر)جۆش دەدا،بەلاّم لەبەرانبەردا کارەخزمەتگوزاریەکانی بەناوی خۆی وحیزبەکەی ناودەنا!وەك(نەخۆشخانەی صدام،شاری هاوچەرخی صدامی)لەگەڵ زۆرێك لەشەقام وشوێنەگشتیەکان،! بەومەبەستەی دینەکەیان لاناشیرین بکات!سورەتی ئەنفال باسی کوشتن وبڕین ناکات،بەڵکو باس لەدابەش کردنی ئەوماڵ وسامانە زیادە دەکات کە پێشتر لەشەڕی بێباوەڕاندا ببوەدەستکەوتی موسڵمانان،نەك کۆمەڵکوژی مرۆڤەکان پاشان دژبە بێباوەڕان ئەنجام دراوە،نەوەك میللەتێکی موسوڵمانی وەك کورد ! لەبەرئەوەدروست نیە بەوتراژیدیایە بگوترێ ئەنفال یان بە دەستە واژەکە بڵێی بەدناوەئەنفالەکان ئەمانە هیچیان دروست نین،بەڵکودەبێ بگوترێ بەناوئەنفال بەبەڵگەی ئەقڵی ونەقڵی نابێتە ئەنفال،وە ڕەوانییە ئێمە قسەی دوژمنەکەمان دووبارەبکەینەوەوهەمان سوکایەتی بەشەهیدەکانمان بکەینەوە،چونکە ئەوە پرۆسەیەکی سیاسی بووە بەناوی ئایینەوە بۆلێدانی ئایین،کە زۆرجارلە هەندێ

ڕۆژگارداميژووخۆی دووبـاره دەكاتـەوه وه هـەمان پـيلان دوبـاره پراكتيـزه دەكرێتەوه لـەژێردروشم وناوی جۆراوجۆردا!هێنانـەوەی ڕوفـاتی بەناوئـەنفال كراوەكان وناشتنيان لـەگۆڕسـتانی تايبـەت بـه مەراسـيمی شايستەوشـكۆدار جێگەی خۆیەتی وزياتريان قابيلـە،بەڵام پرسەومەراسيمەكه ئەوەندەی سياسـی وروكەش وبازرگانيە،ئەوەنده دڵسۆزی وپەرۆشی لێناخوێندرێتـەوه! بێگومـان بێدەنگی لـه ئاست جينۆسايدی بەناوئەنفال بیٚ دەنگيـە لــەكاره دزێـوه كـانی بەعس،بۆيه پێويست بوودادگايی ئەنفالـچيـەكانی ناوخۆمـان بكرايەوئەوانـەی كەفايلدارن وهاوكاريان بوون،بەخاتری شـەهيدەكان وكـەس وكـاری بـەناو ئەنفالـەكان كرابانه پەندوئامۆژگاری بۆهەموئەوانەی كەبازرگانی بەم گەلـەوه دەكەن،نەك پلـەيان پیٚ بدریٚ يان پارێزگاريـان لێبكریٚ!لـەبـەر مەنسـوبيەت و مەحسوبيەت چاوپۆشيان لیٚ بكرێت!چون ئەگەرلـەئەنفال تێنه گەين،كەواتەلــه بەعسيش تێنەگەيشتووين،پاشان ئەپرسين ئەریٚ گەلۆ كەس وكاری بەناوئەنفال چيان بۆكراوه؟وەچيان ماوه؟ئەوەی لـه ديمانەكانياندابينراگلـەيی وگازنده بـوو! دڵگەرمی بوو،تەنها وتاری بەرپرسەكان ڕێـك وجوانـه بـەلاٚم كردارەكانيـان وێرانه!لـەجياتی قەرەبوی ماددی ومەعنەوی،ئەبووپاشماوەكانيان شارێكی جوانو مـۆدێرن يـان گونـدێكی ئـەمريكی وئـەورووپی هاوشـێوەی گونـدی ئـەڵمانی سلێمانيان بۆدروسـت بكرايه،لـەناوكـەلاوەكانی گەرمياندا،نـەك موچـەيەكی كەمی مانگانه،كەئەوشارەهاوچەرخەبەئەندازەی مەبلـەغی بودجەی تـەلاری چـەند بەرپرسـێكی تێدەچـیٚ!دەبوعەدالـەتومافی مـرۆڤ بۆهـەموان بوايه،وەبەجـدی هـەوڵ

بدرایــە بۆبــەجێهێنانی داواکانیان،بــەڵام وەك چــۆن خــودی پرۆســەکە سیاســی بوو،کاربۆکردنیشی سیاسیانەیە!!کە دەبوودڵسۆزانە بوایە.

عەرەبی دوێنێ و ئەمڕۆ

سەرەتادەبێ بزانین کەئێمەی کوردکێشەی نەتــەوەییمان هەیــە نــەك کێشــەی ئاینی،چــونکە پێناســی زۆرینــەی کوردموسڵمانە،دیارەکەکێشــەی نەتــەوەیش لــەلایەن زلهێزەکانەوەدروستکراوەکەبەشــێوەیەك دابەشــیان کــردوین تاهەتایــە چەوساوەبین!کەواتە ستەمەکەلــەبێدینیەوەیە نــەك لــەدین،بەداخەوەکەزۆربــەی وەڵامەکان لــەجیاتی پێوەری زانستی ڕاستیەکانی مێژویی بــن زیاترکاردانــەوەن کەبەوەش دۆسیەکان تێکەڵ دەکرێن وتەڕو وشك بەیەکەوەدەسوتێنن ئــەوەش بۆخۆی ستەمە،وەك قسەی عەلیاغای پشدەرێ دەردەچێ کــەوتبوی (پــۆلیس هەرپۆلیسە)مەبەســت لــەنوســینەکەم دەرخســتنی ڕاســتیەکانی مێژووەنــەك بەرگری لــەعەرەب،ئەوعەرەبەی کەلــەسەرەتاوەهات پەیامی ئازادی ورزگــاری گەلانی هەڵگرتبو،ئەوکات دەوڵــەتی ئیسلامی بوونەك عەرەبایــەتی، سیســتمی بەڕێوەبردنی وڵات(ولایات)بووهاوشــێوەی فیــدرالی ئەمڕۆ،بۆیــەکوردیش لــە ســـایەی دابوژایـــەوەوبوە خـــاوەن(١٨)میرنشین،لەوسەردەمەداکێشــەیەکی ئەوتۆنەبووە نبە ناوی کوردەوە،کەسێکیش ئەگەرنەچەوسێتەوەهاوارناکا،بەڵام دوای نـــەمانی دەوڵـــەتی ئیســـلامی عەرەبـــەکان دروشمـــی قەومایـــەتیان بـــــەرزکردەوەودینیان جیـــــا کردەوەلەدەوڵەت!جگەلــەبەندایـــــەتی تاکەکەســی،بەوەش هــەم خۆیــان زەلیــل وپارچەپارچــەبون هــەم ستەمیشــیان

لەئێمەکرد،کەواتەپەیامی عـەرەبی ئێـستا جیـاوازە لـەسـەردەمی ئیسـلام،بۆیە ناڕەوایە ستەمی عەرەب بدەینـە پـاڵ ئیسـلام ، هەرچـەندەدینەکەش بـەزمانی عەرەبیـە بـەلاّم بۆهەموجیهانەو(ئومەمیـە)، بەداخەوەکەخـەڵکانێك لـەوەدا بێویـژدانی دەکـەن وهـەمووزەردێك بـەزێڕ دەزانـن!وەك ئەوکەسـەیان بەسەرهاتوەکە:(دمی بەشیری سوتابووفوی لـە ماستاوێ دەکرد!)بۆیـە دەبینـی کەبراعەرەبە چاوڕەش ومل ئەستورەکانی ئەمڕۆ نیـەتیان خراپـە بەرانبـەرمان! سـەرەڕای ئەوهەمووخزمەتـەی کردمـانن لـەسـەر دەمـی ڕژێـم وپاشـانیش لەهەولـێروبەغـدا !لـەونێوەنـدەدا خـەڵکانێك کەنـەیاری ئیسـلامن یـان بەهەڵـەلـەئیسلام گەیشتون بەناوی کوردایەتیەوە دژایەتی دین دەکەن وهەرچی سـتەمێ عـەرەب کردویـەتی دەیخەنـە پـاڵ دیـن !(لـەکاتێکـدا بیرمـان نەچـێ بەپاساوی بەرژوەندیەوە ئێسـتاش هەنـدێك هەرلـەخزمـەت عـەرەب دان وەك ئەوانەی عێراقچیەتی دەکەن)،وادەزانێ کەدین کـەلتوری عەرەبـە! سروشـتی مرۆڤیش وایەدژی ئەوشتەیە کەنایناسێ،خۆئێستا عەرەبەکان حـوکم بەئیسـلام ناکەن،بەڵکولـەسێبەری ڕۆژئاوادان وسیکۆلاریزمین!ئیتر چ خـەتا لـە ئیسـلامە ؟کـەی سـەددام ئیسـلامی بو؟هـەمووман بـەعس وعەفلـەق دەناسـین ، ئیسلامێکیش ڕێگربێت لـەمافەکانی کوردقبوڵ نیە،بـەلاّم مـافی هەمووگـەلانی تێدایە گەرکاری پێ بکرایە،مێژوی ڕابردوش بەڵگـەی ئەوڕاستیانەیە،ئێسـتاش بائیسلام وەك خۆی وەربگرین وبۆبەرژەوەندیەکانی خـەڵك وخاکمـان،بزانین کەعەرەبی دوێنێ وئەمڕۆئاسمان وڕێسـمانیان بەینـە،جاران ئیسـلامی بووبـەلاّم

ئێستا(عروبە)یەوعەلمانیەوسیاسەتی عەلمانیەکانیش بەشێوەیەکە دین وەك دروشم تەنهابۆ بەرژەوەندی خۆیان بەکاردێنن!.

تەکنەلۆژیای زانستی لەخزمەت ڕاستیەکانی ئیماندایە

یەکێك لە(١٠)نیشانەگەورەکانی کۆتایی جیهان کەلەفەرمودەدا پێغەمبەر(ص)هەواڵی پێداوین:هەڵاتنی خۆرەلەڕۆژئاواوە،دوای زیاترلە (١٤)سەدەتەکنەلۆژیای سەردەم ئەم ڕاستیەی سەلماندبەپێی ئاژانسی فەلەکی(ناسا)دەڵێ:بەهۆی دەرکەوتنی هەسارەیەکی زۆرگەورەلەبۆشا یی ئاسماندابەناوی(نیبرۆ)کەهێزی کێشکردنی ئەوەندەزۆرەبەنزیك بونە وەی لەزەوی ئەمسەری دەگۆڕێت بۆئەوسەرکەلەئەنجامدادیاردەیەکی ناسروشتی ڕودەدات وبۆیەك جارخۆرلەڕۆژئاواوەهەڵدێ!کەپێشبینی دەکەن لەم چەندساڵەداڕوبدات،خۆئەگەرپێشبینیەکەش کاتەکەی دوا کەوت هیچ لەمەسەلەکەناگۆڕێ چونکەئەوان موعجیزەکەی پەیامبەر یان بەزانست سەلماندوەوپێغەمبەرڕاستی فەرموەولەخۆیەوە قسە ناکات (وماینطق عن الهوى)ئەگەرسەیری زۆرێك لەئایەتەکان بکەین سەبارەت بەگرنگی وگەورەیی دروستکراوەکان لەکۆتایی ئایەتەکاندا دەفەرموێ ﴿...لعلكم تتفكرون، لعلكم تعقلون،عبرةًلاولِي الالباب ...﴾،کەمەبەست لەسەرجەمیان پەندوئامۆژگاری وتێڕامان وبیر کردنەوەوبەگەڕخستنی ژیری مرۆڤەکانە،میراتی پێشەواکەشمان دینارودرهەم وکۆشك وتەلار نەبووەبەڵکو زانست وزانیاری بووەکە هۆی سەرەکی پێشکەوتنە، وە

بەشێوەیەکی ناڕاستەوخۆهەندێ لە ئایەتەکان ئاماژە یانکردوە بۆگەڕان بەناوبۆشایی ئاسمان داووە بۆنەوت وفڕۆکەو ئۆتۆ مبیل وکۆپی کردن (استنساخ)وسەرجەم پێشکەوتنەکانی سەردەم یان لێ دەخوێندرێتەوە، ئەوەندە بەسەکە یەکەم فەرمانی پەیامی ئیسلامی (اقرأ) بووەکەئاماژەیە بۆخوێندن وزانیاری ودەیان ئایەت وفەرمودەی زۆرکەهاندەرن بۆ زانست وزانیاری ووشەی عیلم زیاتر(٣٤٥)جارلە قورئاندا دووبارە بۆتەوەبەلاٌم ئەگەرکاریان پێنەکرێت ولێیان بێئاگابین سودی ئەوتۆی نابێ بۆمان وەك وتراوە(قەدری زێڕلای زەڕەنگەرە)ئێمە قورئان بۆ مردو دەخوێنین کەبۆزیندوەکان هاتوە!ڕۆژئاواییەکان بەعەقڵێکی مەعریفی سەیری دینەکەمان دەکەن بۆیەلەهەرولاٌتێ ڕوبەری ئازادی فراوانتربێ ئیسلام تیایدا زیاترگەشەی کردوەوبلاٌوبۆتەوە،لەهەرشوێنێ گرنگی بدرێ بەزانست وزانیاری ئەوەلەوشوێنەخەڵکی زیاتر بەرەوئیسلام دێن چونکەمرۆڤەکان وێڵن بەدوای ڕاستیداومرۆڤیش بەبێ ئاین سەرگەردانە وەك ئەنیشتاین دەڵێت(الانسان بلادين كَسفينةِ بِلا ملاح) واتە:مرۆڤی بێ دین وەك کەشتیەکی بێکەشتیەوانە،بۆیەخەڵکانێك لەڕۆژ ئاوالە لوتکە ی زانستەوە موسڵمان دەبن وەك کەشتیەوانی ئاسمانی ئەمریکی ئارمسترۆنگ ساڵی(٩٦٩)بەهۆی ئەوەی لەسەرمانگ گوێی لەبانگ بووە!وزانای مەجەری(جرمانۆس)هەشت زمانی زانیوەو(١٥٠) کتێبی نوسیوە!وەدەیانی وەك(دیمیتری بۆلیاکۆڤ)کەدکتۆرای بوە لەفیزیا لە

ئۆکرانیا،وەخاتوون(د.کاملاس داس)خاوەنی خەلاتی نۆبل،وە خاتوون (یۆڤۆن ڕیدیلی)،تەنانەت(مایکڵ وۆڵف)لەرۆژنامەی (میدیامۆنا تۆریس)لە ٢٠٠١/٦/١١بابەتێکی نوسیوەبەناونیشانی(islam the next amrkan relegon)واتە:ئیسلام ئاینی داهاتوی ئەمریکایە،وە ڕۆژنامەی(sandey times)ی بەریتانی لە٢٠٠٤/٤/٢٢نوسیویەتی کەزیاترلە(١٤)هەزارسپی پێستی بەریتانی موسڵمان بوون بەهۆی بێزاری ونائومێدیان لەبەهای ڕۆژ ئاواییەکان کەلەناوئەواندا کەسایەتی ناوداری(جۆناسان بێرت)ی کوڕی (لۆردبێرتی)بەڕێوبەری پێشوی(B.B.C)،وەزانستی بێدین وپەروەردە یان دینی بێ زانست هەردوکیان نوقسانن،وەك ئەنیشتاین وتویەتی:(زانست بەبێ دین وەك شەل وایەودینی بێ زانستیش وەك کوێروایە)کەئێمەبە هەردووکیانەوەگیرۆدەین!سەیروسەمەرە یەکەتازەدەیانەوێ بەری خۆربە بێژنگ بگرن ولێرەولەوێ دینەکەمان بە کۆنەپەرست ودواکەوتووتۆمەتبار بکەن!ئەگەرمەبەست لەکۆن بوون زەمەن کات بێت؟ئەوائاینی مەسیحی و جولەکەومێژووی دیموکراسی زۆرلەپێشترو کۆنترن لەئیسلام وئیسلام تازەیە لەچاوئەواندا،خۆئەگەربێزاربوون بێت لەشتەکۆنەکان بۆئەوەی بەکاریان نەهێنین ئەوا ئاووهەواوخۆرومانگ وسەرجەم دروستکراوەکان کۆنن، ئەگەر مەبەست لەپێشکەوتنیش ڕوتی ئافرەتان وخیانەتودرۆودوڕوی وخواردنەوە و دامێن پیسی ورەفتارەدزێوەکان بێت ئەوەگەڕانەوەیەبۆسەردەمی نەفامی پێش ئیسلام،کەواتە ئەوانە پاشکەوتوی بەناو پێشکەوتون!لەڕاستیداپێشکەوتوکە سێکەخاوەن ئەقڵێکی بەرهەم هێن بێتوبەکرداروگوفتاری جوان سودبەخش

بێت بۆمرۆڤایەتی ئەوەش تەنهالەموسڵمانی ڕاستەقینەدایە،وەلەسەردەمی حوکمی ئیسلامیشداخاوەنی ئەوپێشکەوتنەبووە،مێژوی ڕابردوی ئیسلامی شایەتی ئەم ڕاستییەیە،دیارەکەپێشکەوتنیش بەدروشم ودیکۆرنابێت.

(وەك ڕۆژی مەعریفەلەیادی ڕۆژنامەگەری وڕۆژی جیهانی کتێب(٢٣،٢٢/٤)خوێندمەوە)

(٦/١)ڕۆژی جیهانی ساوایان/مافەکانی منداڵ/childrens rights

١)شێوازی پەروەردە:

*ئەگەرمنداڵێك زۆرڕەخنەی لێبگیرێت سەرەنجام کەسێکی ناڕازی دەردەچێت

* گەرمنداڵێك بەتوڕەییەوەمامەڵەی لەگەڵداکراکەسێکی شەڕانگێزدەردەچێ

* ئەگەرمنداڵێك زۆربترسێنرێت ئەوەکەسێکی دوودڵ ڕاڕادەردەچێت.

* ئەگەرمنداڵێك بشکێندرێت ئەوەسەرەنجام هەربەزەیی بەخۆیدا دێتەوە.

* ئەگەرمنداڵێك گاڵتەی پێبکرێت دواڕۆژکەسێکی شەرمن دەردەچێت.

* ئەگەرمنداڵێك بەخیل فێربکرێت ئەوەسەرەنجام هەست بەتاوان دەکات.

* ئەگەرمنداڵێك بەنازونوزپەروەردەکرائەوەسەرەنجام کەسێتی لاوازدەبێت.

پەروەردەی ڕاست وڕەسەن بونیادوبنەمای پێگەیشتنی مرۆڤە،بۆیەگەرسەرنجی قورئانی پیرۆزبدەین دەبینی پەروەردەی خستۆتەپێش فێرکردن(..یُزکیهم و یعلمهمُ الکتاب..)چونکەفێربون ئەگەرپەروەردەی لەگەڵدانەبێت زیانی زیاترە لەسودەکەی وزانستەکەی بۆخراپەبەکاردێنێ وەك لەم سەردەمەدادەیبینی!،(مافی منداڵ لەخێزانی بەختەوەروکۆمەڵگای ئاسودەدا بەرجەستە دەبێت) بۆیە دەبێ سەرەتا گرنگی بدرێت بەخێزانەکان،لەئیسلامدابەشێوەیەك گرنگی بەمافی منالّ دراوەکەئەگەرمنداڵەکە دۆزراوەش بێت وخاوەنەکەی نادیار بێت

کەلە فیقهی ئیسلامیدا پێی دەوترێ(لقیط)حکومەت بەخێوی دەکات،وەك لـە سەردەمی پێشەواعومەرداکەسێك منـاڵکی دۆزیەوەوبردیـەلای پێشـەواعومەر ئەویش فەرموی:تۆسەرپەرشتی بکەووبەخێوکردنیشـی لەسـەرئێمەیە،چ جـای منــاڵی خۆت،پێغەمبەر(د.خ)لەگــەڵ منــداڵی ئامۆزاکــانی یــاری دەکــردو دەیفەرمو{من سبقنی فله کـذا وکـذا}هەرکـەس پێشـم بداتـەوە فـلان شـتی ئەدەمێ،جارێکیان کە پێغەمبەرلـە سوجدەدابوولـەمزگەوت زۆر مایـەوە،وتیان: اطلت یارسول الله؟واتە:سوجدە کەدرێژبوزۆرمایتەوە،فەرمووی حسین لەسـەر پشتم بوووویستم بە ئارەزووی خۆی بێتەخوارێ!وخۆشیەکەی لێ تێك نـەدەم! هەرکاتێ سیستمی شەریعەتی ئیسلام لەئارادانـەبوویان تێگەیشـتن لــەدین بـە هەڵەبووئەواتوندوتیژی دەکەوێتەوە،ئەومافانەی لەقورئان وسـوننەت بۆمنـداڵ هاتوە هیچ شتێك جێگەیان ناگرێتەوەوشەریعەتی ئیسلام چەندبەشێکی تایبــەتی دیاریکردووەبەمنداڵ وەك{باب العقیقة،الحضانة،الرضاع،الختان}ئەومافەش لــە منداڵدانەوەدەست پێدەکات بەوەی کەداوێن پیسی حەرامکردوە وتالەرێگەی خێزانەوەپارێزگاری لەوەچەی ئادەمیزادبکرێت، پاشان بەهۆی:

١) (حُسن الاختیار)هەڵبژاردنی دایکێکی چاك(ئیماندار)(تخیروا لنطفکم..)

٢) خۆشحاڵ بون بەلـەدایك بـونی بە:سـەربڕینی ئـاژەڵ وبـانگ دان بـە گوێچکەیداوناونان وکەلەڕۆژی حەوتەمداسوننەتی حەوتمی بۆبکرێ،

٣) پەروەردەکردنی لەسەربیروباوەڕی ئیسلامی،لەحەوتساڵیەوە.

٤) لەتەمەنی (١٠)ساڵیدا شوێنی خەوتنی کوروکچ لەیەك جودابکرێنەوە

٥) دایك وباوك پێویسته بەیەكسانی سەیری كوڕوكچەكانی بكات.
٦) ڕێگرتن لەهاوڕێیەتی بەدونالەباروچاودێری بكرێ لەگرتنی هاوڕێ.
٧) لەبەرچاوگرتنی سزاوپاداشتی گونجاولەلایەن دایك وباوكەوە.
بەشێوەیەكی گشــتی دایــك وبــاوك وپــەروەردەكاران بەرپرسـیارن لــە: پــەروەردەی ئیمــانی وڕەوشــتی وجەســتەیی ودەرونــی وكۆمەلأیــەتی و پەروەردەی جنسی،بێگومان هیچ كەسێك ناتوانێ شوێنی دایـك بگرێتـەوە بۆمناڵ،لەژمارە(٥٢٥)ی ڕۆژنامەی(الشـرق الاوسـط)داهاتوەكـە ٦٠./.ی ئەومنالأنەی لەدایەنگەكان بەخێودەكرێن دوچاری كێشەی دەرونی دەبن، بۆیە ئافرەتان كەلەكاری سەرەكی وسروشتی خۆیـان دورخرانەوەسـەرەتا منالەكان دەبنە قوربـانی ودواتروسـەرەنجام كۆمەلگایـەكی ناتەندروسـتی لێدەردەچێت وپارەوماددەش كەلێنی سۆزوخۆشەویسـتی پڕناكاتـەوە، بـۆ زیاتربەئاگابون لەوباسەكتێبی(تربیةالاولادفی الاسلام، د.عبدالله ناصـح علـوان) بخوێنەوەكەكراویشەبەكوردی.

٢) هۆكارەكانی توندوتیژی دژی مندالأن :

سالأنە لە(٦/١)دا دروشمەكانی مـافی منـدالأن وسـاوایان لەمیـدیاكان بـەرز دەكرێتەوەكەبەڕۆژی جیهـانی منـالأن ناسراوەوسـالی(٩٥٦)ڕاگەیەنراوەكـە هاوكاتەلەگەڵ سەرەتای پشوی هاوینەگەربیكەینەفرسەت بۆفێركردنیـان لـەم دینە،بێگومان مافی مندالأنیش بەشێكی سەرەكیە لەمافەكانی مرۆڤ هەرچـەندە ئەوانەی ئەومافەیان داهێناوەمەبەستیان پێ لەمافەكانی مرۆڤ ومنـالأنی خۆیانـە

(ئەوروپا وخۆرئاوا)نەك ئەوانەی ئێمەچـونکەڕۆژگارئەم ڕاسـتیەی سـەلماندوە، ئێمەش بازاڕی میدیاکانی پێگەرم دەکەین وبەدروشمەکەش قەناعەت دەکەین !

دوای ئەم پێشەکی بەکورتی دێمەسەرهەندێ لەهۆکارەکانی توندوتیژی :

* مندالْ نابیٚ پێش بالْغ بوونی یان پێش (١٨)سالْ بخرێتە بەرئیش وکارچـونکە دووچاری لادان(انحرافات)دەبێت وستەم تاوانە،ئێستا بـەپێی داتایـەکی منـدالْ پارێزی کوردستان زیاترلـە(١٥) هەزارمندالّی ئیشکەرلـە کوردستاندا هەن!لـە کاتێکدا جیهانی مندالْ دنیایەکی پاك وپڕبەرائەتەوخۆشـی وجـوانی وچـاکترین سەروەت وسامانی دنیایەونەوەوئومێدی دوارۆژە:المال والبنون زينةالحياةالدنيا..، لـەکاتێکدا پێشەواکەمان فەرمویەتی: ليس منا من لم يـرحم صـغيرنا ولم يعـرف قدركبيرنا..،واتە: لـەئێمەنیەئەوەی سـۆزوبەزەیی نەیەتـەوە بەبچـوکەکانماندااو ڕێزی گەورەکان نەگریٚ،ئەوەبانگەوازوپەیامی ئیسلامەنەك ترس وتۆقاندن!

هۆکارەکانی توندوتیژی زۆرن لەوانە:

١) دوورکەوتنەوەلـەمەنهەج وبەرنامەی ئیسلامی،

٢) کاریگەری سلبی میدیاکان،٣) هاوڕێی خراپ،بەتایبەت لـەشوێنی کار

٤) نەبونی سۆزوبەزەیی، بەتایبەت لـەکاتی جیابونەوەی دایك وبـاوك ئـەو کات دەکەوێتە لای کەسیٚ کە هەرگیزجێگەی دایك وباوکی ناگرێتەوە .

مامەڵەی سەلبی ماڵەوە،بەتایبەت کەئێمەی کوردپەروەردەی توندوتیژ بوەتە بەشێکی کەلتورەکەمان،جائەودایکەی منالەکەی بەکەوچکی چا داخ دەکات یان بەهەڕەشە ئەیترسێنیٚ زۆرهەڵەیە،پەروەردەی خراپ تەنها

زیان لەخێزان نادات بەڵکوکۆمەڵگاش زیانی لێدەکەوێ وکاریگەری خرابی دەبێ بۆی چونکە ئەندامێکی لە دەست داوە،بۆیەئیسلام زۆر گرنگی بەخێزان داوە کەبەردی بناغەی کۆمەڵگایە،ڕێکخراوەکانی مندالاْن تائێستاش نەیان توانیوەچارەسەری کێشەکانی مندالاْن بکەن، چونکەپاشکۆی حیزبن!کێ بەرپرسیارە لەمندالاْنی دەست گێڕوسواڵ کەری سەرشەقام(مندالاْنی کاروکۆلاْن)؟وەلەومنالاْنەی کەلەخوێندن دا براون؟ئەومندالاْنەی کەخاوەن پێداویستی تایبەتن؟مندالاْنی بێنازی یەتیم و پاشماوەی شەڕی ناوخۆ؟تاکەی بێدەنگی؟ بۆچی کەس ئامادەنییەئەوبەر پرسیاریەتیەبەکردەیی بگرێتە ئەستۆ؟ڕێکخراوەکانی منالاْن دەزگاکانی حکومەت،بەسەبۆگەورەیی ئەم دینەکەنەیارانیشی دانیان بەوە داناوەکەئیسلام لەمامەڵەی ڕۆژانەیدانەرمونیانە،(جۆن ئیسپۆزیتۆ)م.لەزانکۆی(جۆرج واشنتۆن)وتویەتی{ئیسلام ئاینی میهرەبانی وپێکەوەژیانە ودورەلە توندوتیژی}

٣)چەندنمونەیەك لە منالاْنی پەروەردەکراو:(منالەژیرەکان)

یەکەم/ منالێکی تەمەن(١١)ساڵ قسەکەری شاندی حیجازیەکان بوکاتێ چونە خزمەت خەلیفە(عمری عبدالعزیز)بەمەبەستی پیرۆزبایی،خەلیفەپێی وت:بالە تۆبەتەمەنترقسەبکات!منالەکەش وتی قوربان:مرۆڤ بەدووشتەبچوکەکەیەتی (دڵ وزمانی)ئەگەرخوایگەورەزمانێکی پاراوودڵێکی تەقوای بەخشیەبەندەی خۆی ئەوکەسەشایستەی قسەکردنە،ئەگەربەپێی تەمەن بوایەئەوالەتۆبەتەمەنترهەبو بکرێتەخەلیفە!خەلیفەوتەکانی بەلاوەسەیربووزۆرڕێزی لێگرت.

دووەم/ منالێـــك لەبـــەردەم خەلیفـــە مەئموندا قســـەی دەکردبـــەجوانترین شـــێوە!

خەلیفەپێی گوت:تۆکوڕی کێی؟منالەکەوتی:کوڕی ئەدەب وڕەوشتم! مەئمون گوتی:ئەوەچاکترین نەسەب ونەژادە.

سێیەم/ لەشاربازێڕی خۆمان منالێکی پۆلی سێیەمی سەرەتایی بەپارەی ڕۆژانەکەی ویستی ئەوچۆلەکەیەلەهاوڕێکەی بکڕێتەوەکەگرتبوی،وتی بۆچیتە؟وتی:ئەیکرم وئازادی دەکەم بۆئەوەی خودای گەورەش من ئازاد بکات وبم بەخشێت!بەلاّم هاوڕێکەی نەیدایە!بۆ؟وتی منیش حەزبەئازادی دەکەم،ئەواچۆلەکەکەم بەرداوئازادمکردتابگەڕێتەوەلای بەچکەکانی بەو ئومێدەی لەدوارۆژداخوالەهەردوکمان خۆش ببێت.

چوارەم/ لەسەردەمی(هیشامی کوڕی عبدالملك)داگرانی ووشکەسالی ڕوویکردە بیابانەکان وقات وقڕی بو،نوێنەری هۆزەکان سکالاّیان دەهێنا بۆلای خەلیفە هیشام،کاتێ نوێنەریان هاتە خزمەتی ودیاریان پێشکەش کرد منداڵێکی چواردە سالاّنەیان لەگەڵدا بووبەناوی(درواس کوڕی حبیب)، خەلیفەهیشام سەیریکرد درواس ئەوەندە مندالە،بەدەرگەوانەکەی دیوانی خەلافەتی وت:ئەم دیوەخانەی من قەدروڕێزی نەماوەکێ بیەوێ دێتە ژورە وەتەنانەت ئەگەرمندالیش بێ؟!درواس زانی مەبەستی ئەوە هەڵی دایەو گوتی:ئەی پێشەوای ئیمانداران! هاتنە ژوورەوەی من هیچ لە دەسەلاّتی تۆی کەم نەکردۆتەوە،بەلاّم من پێی ڕێزداربووم،ئەی پێشەوای ئیمانداران! سێ ساڵە تووشی گرانی وقاتوقڕی ووشکەسالی هاتووین:ساڵێك پیوو چەوری توایەوەونەما،سالی دووەم لاوازبووین وگۆشت بەئێسقانەکانمانەوە نەما،سالی سێیەمێش واخەریکە ئێسقانەکانمان نامێنێ،کەچی ماڵ وسامانی

زۆروبیٚ شومارلـەژێر دەستی ئێوەدایە،ئەگەر ئەومالّە هی خودایە دابەشی بکە بەسەربەندە هەژارەکانی خوادا،ئەگەرهی بەندەکانیشە ئیتربۆچی لێت شاردونەتەوە؟خۆ ئەگەرئەو مالٚ وسامانە هی خۆشتە بیکە بەخێرو بەشی هەژارانی لیٚ بدە،جونکە خوای گەورە پاداشتی خێرۆمەندوچاکەکاران ون ناکات بەچەند قات پاداشتیان دەداتەوە،ئەی پێشەوای ئیمانداران! بزانە پێشەواوسەرکردە بۆ ژێردەستەکانی وەك رۆح وایە بۆ جەستە،جەستەش بەبیٚ رۆح ناژی،ئەوەندە وتەکانی شیرین وجوان بووپێشەوا گوێی بۆ راگرت وفەرمانیدا سەدهەزاردرهەم بدەن بەبیابان نشینەکان و،سەد هەزار یش بدەن بەدرواس،درواس گوتی:ئەی پێشەوای ئیمانداران!ئەوەی منیش بگێڕەرەوە بیدە بەبیایان نشینەکان،چونکە من پێم خۆش نیە ئەوەندە نەبەخشی بەئەهلی ناوچەکەم بەشیان نەکات، هیشام پێی وت: درواس ئەی تۆچ پیۆبستیەکت هەیە بۆخۆت تابۆتی جێبەجیٚ بکەم؟وتی:من هیچ پێویستیەکم نیەجگە لـە پێویستی گشتی موسلّمانان!!.

پێنجەم/ یەکێك لـەوبەسەرهاتەدانسقەوبەکەلّکانەی بۆمان دەگێڕنەوە لــە بارەی ئەوەی کە پێشینانی چاك چۆن مندالّەکانیان راهێناوە لـەسەر راسـت گۆیی وپەیمان وبەلّێنیان لیٚ وەردەگرتن کە درۆنەکەن ئەوەیە،کە خوانـاس وپیاوچاك شێخ (عبدالقادر)ی گەیلانی دەگێڕێتـەوەو دەلّیٚ:کاتێـك لــەمالٚ دەرچووم بەرەوبەغدای شاری زانست و زانیاری وئاشتی، پایتەختی هارونە رەشید، دایکم چل دیناری پێدام بۆخەرجی رۆژانەم وپەیمانی لێوەرگرتم کە راستگۆبم وهەرگیزدرۆنەکەم،کاتێك گەیشتینەدەوروبەری هەمەدان هەندیٚ دزوجەردەمان لیٚ پەیدابووکاروانەکەیان ڕووتکردینەوەوهەرچیەکمان پێبوو

لێیان سەندین،یەکێك لەدزەکان دای بەلای مندا وتی هیچت پێیە؟ گـوتم: چل دینارم پێیە،وا گومانی بردگاڵتەی لەگەڵ دەکـەم لێیداورۆشـت،یەکێ تریان منی بینی وتی:هیچت پێیە؟گوتم:چل دینارم پێیە،بردمی بۆلای گـەورە کەیان سەرۆکی چەتەکان،ئەویش پرسیاری لێکردم وتی:چی وای لێکردی راستی بڵێی؟گوتم:بەڵێن وپەیمانم داوەبەدایکم کەدرۆنەکەم،ترسام خیانـەت لەپەیمانوبەڵێنەکەی بکەم!سەرۆکی چەتەکان ترسی لێ نیشت کراسـەکەی خۆی دادڕی وهاواریکردوتی:تۆترسای خیانەت لـە بـەڵێن و پەیمانەکـەی دایکت بکەیت،بەڵام من ناترسم خیانەت لە بەڵێن وپەیمانی خوای گەورەو پەروەردگاردەکەم؟!!..پاشان فەرمانی دەرکردهەرچی شمەکی کاروانیەکان هەیە بیگێڕنەوە بۆیان،وتیشی:ئەوامن تەوبەم کردوپەشیمانم دەگەڕێمەوە بۆ لای خوالـەسەردەستی تۆدا،ئەوانەشی لەگەڵی بوون هەرهەموویان بەجارێ وتیان:تۆگەورەی ئێمە بووی لە چەتەیی وراورووتکردندا،دەبێ لـە ئـەمڕۆ بەدواوە گەورەشمان بیت لە گەڕانەوە بۆلای خوادا،هەموویان بە بەرەکەتی ئەوراستگۆییە تەوبەیان کردوگەڕانەوە.

شەشەم/ یەکێك لەدادگا شەرعیەکان حوکمی دادگایی کردنـی دزێکـی دەرکرد بەوەی کە دەبێت دەستی ببڕدرێت،کاتێك رۆژی دادگایی کردنـە کەی هاتە پێشەوە،بەدەنگی بەرزپێی وتن:پێش ئەوەی ئێوە دەستی من ببڕن دەبێ من زمـانی دایکـم ببڕم،چـونکە مـن یەکـەم جارهلێکەیـەکی مـاڵی دراوسێکەمانم دزی،دایکم سەرزەنشت ولۆمەی نەکردم پێی نـەوتم: دەبـێ بیگەڕێنیەتەوە بۆماڵی دراوسێکەمان،بەڵکو هەلهەلـەی خۆشی لێـداو وتـی:

سوپاس بۆخواکوڕەکەم بوەبەپیاو،ئەگەرزمانی دایکم نەبوایە،ئەوانەدەبومە دزلەناوکۆمەڵگەداوسەرەنجامم بەم شێوەیە نەدەبوو[1].

ئەوەئیوە ئەی کۆمەڵی باوکان ودایکان چەند نمونەیەك لەسەرخۆراگری وبەردەوامی منداڵانی پێشین وسوربوونیان لەسەربەجێهێنانی مافەکان و پابەندبوونیان لەسەرپاراستن ودانەوەی ئەمانەت،خیانەت نەکردن وخوا بە چاودێرزانین بەسەرخۆیانەوە لە نهێنی وئاشکرادا،وەلەهەرجێگاوبارو حاڵەتێکدابوونایە،.

– عومەر رەزای خوای لێ بێ لە سەفەرێکیدا بەرەو مەککە لە کێوێکدا شوانێکی بینی مەڕی دەلەوەڕاند،عومەر شوانەکەی تاقیکردەوە فەرموی: ئەی شوانەکە! یەکێك لەم مەڕانەمان پێ بفرۆشە،ئەویش وتی: من بەندەم ناتوانم بەبێ مۆڵەتی گەورەکەم بیفرۆشم،عومەر فەرموی: لای گەورەکەت بڵێ گورگ خواردویەتی، شوانەکە وتی: ئەی خوا لە کوێیە؟ ئایا خوائاگای لێ نیە؟عومەر دەستیکرد بەگریان وپاشان لەگەڵ شوانەکەدا چوو بۆ لای گەورەکەی لێی کڕی و ئازادی کرد، ئینجا پێی وت: ئەی بەندەکە لە دنیادا بەهۆی ئەووشەیەوە رزگات بوولەکۆیلەیی،هیوادارم خوای گەورەش لە قیامەتدا رزگات بکات لە سزای سەختی دۆزەخ.

(مافی منداڵ لەخێزانی بەختەوەروکۆمەڵگای ئاسودەدا بەرجەستە دەبێت)

---

*ئەم بابەتەم لەڕۆژنامەی(ئاینده)ی خوشکانی یەکگرتوژمارە(١٨٠،لە١/٦/٢٠١١)بلاوکرایەوە

بەدوای دنیادارامەکە..مردن بەدواتارادەکا

دنیاوقیامـەت وەك ڕۆیشـتنەبەرەوڕۆژهەلاَت یـان ڕۆژئاوالـەهـەرکامیان زیـاتر نزیك بیتەوەئەوەبەوئەندازەلـەوی تریـان دوردەکەویتـەوە،زۆرن ئەوانـەی بـێ قەناعەتن چاوبرسی شەیدای(کاسەوقاسەن)وهەموهەولێکیان بۆتەماعی دنیایەو شەڕی کورسی وکولێرەیان کردوسەرەنجام لـەنیوەی ڕێگاکەوتن وشەرمەزاری دنیاودوارۆژبون!خوالـەقورئاندابۆجومعەوعیبادەت کەتوێشوی قیامەتەفەرمویـە تی(فاسعَوا..سابقوا..واتە:بەهەڵەداوان پەلـەبکەن،پێشبڕکەبکەن،هانمانن دەدات کەبۆقیامەت بەتەماع بین،بەلاَم بۆدنیا(فامشوا..)بەڕۆیشتنی ئاسایی بـۆی بچـن پەلـەمەکەن،ئیمامی عەلی دەفەرمویت(الـدنیا أولها‌عناء،وآخرهافنـاء،في حلالها حساب،وفي حرامهاعِقاب)،پیغەمبەرمان دەفەرموێ(الدنيا مزرعـةالآخرة) دونیـا کێلگـەی دوارۆژە،کەواتەهەرگیزڕێگامەدەومەهێلـەئـەم فرسـەتەزێرینەت لــە دەست بچێت،خۆت مەدۆڕێنە خۆت مەفرۆشە،نەبیتەچەکی دەستی ئەمو ئـەو بەئارەزوی خۆیان بەکارت بێنن بۆئەوەی جێگای خۆیان خۆش بکەن، هەرگیز بیرلـەوە مەکەرەوە بلێیت بالـە دونیابەئارەزوی خۆم ڕابوێرمو،لـەرۆژی قیامەت چی دەبێت بابەبێت!ئێمەلـە ژیـانی دونیاجێنشـینی پـەروردگارین بۆماوەیـەکی کەم ودیاریکراوتاپـەروردگارمان بپەرسـتینولـەفرمانی دەرنەچینوسـنورەکانی

نەبەزێنین،ئەبیٚ هەست بەبەرپرسیاریەتی بکەین لەوئەر کەی پێمان سپێردراوە ،پەروردگاردەفەرمووێ(وماالحیاة الدنیاالا متاع الغرور) ژیانی دونیاماوەیەکە زۆرکەمو کورتەهەمووکاتێك مەترسی مردنت لە سەرە،بەهەرهۆکارێك بێت بەکارەساتێکی کوشندە وەك، ئاگرێك،خنکانێك، نەخۆشیەکی لەناکاو، خلیسکانێك،وەرگەران یان ڕوداوی ئۆتمبێل پێوەدانێکی ژەهراوی یان فیشەکێکی ویڵ..،بۆیەدەبێت هەموکات ئامادەبین بۆمردن بە تەقواوکردارو گوفتاری چاك،دەسکەوتەکانی دونیاگشتی کاتیەودەروات ..پارە..ئافرەت ..خانوو..پلەوپایە..شەهادە.. ناوبانگ، بەتەنیاجێت دەهێڵن و کەڵکیان نابێت بۆت،پەروردگاردەفەرمووێ: (وماهذه الحیاة الدنیاالالهوولعب وإن الدارالآخرة لهی الحیوان)،بەئەندازەی مانەوە کاربۆدنیابکەکەدیارەتەمەن کورتەو زوو ڕادەبری،وەهەوڵبدەبۆقیامەتت بە ئەندازەی ژیانومانەوەت تیایداکەلەچاودنیا (قەترەبە دەریایە){زەمانەدێت و ڕادەبری وەکی بادی سەباوایە.. حەیف بۆو عومرە سەرفی کەین بەبیٚ هودە لە دنیایە}بۆتەماعی دنیاهەموی بەپەلەیەو کەسیش بەتەواوی نەیگەیشتیٚ،سەرنج بدەلەم بەسەرهاتەوخۆت بریاربدە لە ژیانی خۆت،ئاخۆ ڕاکردن بەدوای دونیاچ سودێکت پیٚ دەگەییٚنیٚ، جگە لە ماندوبون وبێئاگابون لەدین وژین...!دەگێڕنەوە کوڕێك بە باوکی دەڵێت: دەمەوێت ئەوئافرەتەی کە بینیومەوشەیدای جوانییەکەی بووم بیخوازم باوکیشی بەم قسانە زۆردڵخۆش بوو ووتی ئەوکچە لەکوێیە هەتا بۆتی بخوازم کوڕی خۆم ؟ کاتێك ڕۆشتن وکچە کەیان بینی باوکەکەی زۆرکچەکەی بەدڵ

بووبۆیەبەکورەکەی دەڵێت:کوڕی خۆم ئەوکچە لەئاستی تۆدانیەوبۆتۆباش نیە،ئەوەشایستەی پیاوێکی شارەزاوبەئەزمونی وەك منە،کوڕەسەری لەقسەکانی باوکی سوورِما،بۆیەوتی نەخێرشتی وانیە تەنها من دەیخوازم،ناکۆکی دروست بوولەنێوان کورو باوك! بۆچارەسەری کێشەکەیان پەنایان بردە لای مەرکەزی پۆلیس چیرۆکی خۆیان گێرایەوە بۆ زابتەکە، ئەویش وتی کچەکە بهێنن هەتا لێی بپرسین کامتانی دەوێت،کاتێك زابتەکە کچەی بینی زۆر سەرنجی راکێشا بۆیە وتی ئەوتەنها شایستەی کەسێکی وەك منەوبۆمن باشەکەبیخوازم!،ئەوجارە کێشە کەوتەنێوان هەرسێکیان کوروباك وئەفسەرەکە، هەریەکەو بۆخۆی دەویست!ناچارچوونەلای وەزیر،بەهەمان شێوەکەوەزیر کچەی بینی پێی باش بووبۆخۆی بێت وکەسی تر باسی نەکات تا لەکۆتاییدا چونەلای بەرپرسی وڵات ومەسەلەکەیان تێگەیاند هەروەك ئەوانی ترکەچاوی بەکچەکەوت حەزی لێکردوپێی وتن تەنها شایستەی کەسێکی بە دەستەڵاتی وەك منە بۆیەئەم کچە بۆمن دەبێت ودەیخوازم!کێشەکە زیاترگەورەبوومشتومڕەکەزیادی کردلەبەرئەوەکچەکەوتی :تاکە چارەسەرئەوەیە،من ڕادەکەم ئێوەش بەدوامداراکەن ئەوکەسەی توانی بمگرێت ئەوا من دەبمە نسیبی وئەو دەمخوازێت ...بەڵێ ئەوە بووکچە رای کردوهەموورایان کرد بەدوایدا،لەپرێکداکە بەدوای کچەکەوە بوون و رایان دەکرد هەرپێنجیان کەوتنەچاڵێکی قووڵەوە،پاشان کچەسەیرێکی کردن ووتی زانیتان من کێم ؟من دونیام !!! من ئەوشتەم کەهەمووخەڵکی بە دوام دا رادەکەن و پێش برکێ دەکەن تاپێم

بگەن وبەدەستم بێنن،لە دینەکەیان بێئاگادەبن،لە قورئان وسونەتەکانی پێغەمبەر بێئاگادەبن،هەتادەکەونەچاڵی گۆڕەوە،بەڵام ناشتوانن پێم بگەن،ئیتربیربکەرەوە بەدوای دنیادارِامەکەمردن بەدواتارِادەکا...ئاقڵ کەسێکەبراکەم تەنهاکردەوەی چاك دەکا ماڵی دنیات گەلێ زۆرەبەردەوام کۆیدەکەیتەوە..گۆڕت تەنگوتاریکەبۆبیری لێناکەیتەوە!

رێڕەوی گوتاری ئایینی کوردستان..

بێگومان رِۆڵ وکاریگەری وتاری ئاینی نکوڵی لێناکرێت وقسەی ئەورِۆژ هەلاٌتناسەی بەسەکەوتویەتی:(ئەگەرحەج ووتاری هەینی وزانکۆی ئەزهەرنەبا ئەوائیسلاممان لەناودەبرد)،بەڵام گوتاری ئاینی لەکوردستان لەئاستی پێویستدا نیە!چونکەزۆرێك لەوتاربێژەکان لەوتاری هەینی وبۆنەپیرۆزەکانداهەرلەسەر رەوتی تەسەوفی کتێبەکۆنەکان وتاردەخوێننەوەکەبەزۆری جەختکردنەلەسەر لایەنی قیامەت وژێرزەوی ودورکەوتنەوەلەباسەکانی سەرزەوی وپرسەکانی سەردەم کەئەوەش لەبەرژەوەندی دەسەلاٌتەستەمکارەکانی رِۆژگارە،بۆیەهەر باسی حەشرونەشرومارودووپشکی دۆزەخ دەکەن وخەڵك دەترسێنن ودەیان خەنەگریان،کەئەمانەراستن ولەپێش هەمومانن،بەڵام خۆئاین دژی ژیانوژیاری دنیانیە،چونکە قیامەتش بەرهەمی دنیایە،دینیش بۆبەرژەوەندی مرۆڤەکانەلە دنیاوقیامەت،دۆستێکم وتی:مامۆستاکەمان هەرباسی مردن وقیامەت ئەکات و ئەڵێ بابەوشێوەیەبمرین؟بەڵام تائێستانەیوتووەچۆن بژین!؟ئەڵێ لەخوابترسن بەڵام پێمان ناڵێت چۆن لەخوابترسین!وتارەکان زیاترجەختکردنەلەسەردین کە(مثالیة)نەك لەسەر(تَدیٌن)دینداری‌کە(واقعیە)کردارەدەبێت موسڵمان پیاوی دنیاودوارِۆژبن لەسەر رێبازی ئیسلامی،بەڵگەشمان ئەوەیەکەفیقهی ئیسلامی

چواربەشەوسێ بەشی بۆڕێکخستنی کاروباری ژیانی دنیایە ئەوانیش بریتین لە: (معاملات ومناکحات وجنایات)،تەنهابەشی(عیبادات)بۆنهێنیەکانی قیامەتە،کە ئەویش هەندێ بەرژەوەندی دنیای تێدایەوەك سودەکانی تەندروستی ڕۆژو و بیرکەوتنەوەی هەژاران،یەکڕیزی ویەکترناسین وخۆشەویستی لەئەنجامی تێکەڵی بەردەوام لەنوێژی بەکۆمەڵدا،ئەمەش وەڵامە بۆئەوانەی کەدەڵێن ئیسلام تەنهاشتێکی ڕۆحیەولەنێوان بەندەوخوادایەوپەیوەندی بەژیانی دنیاوە نییە!دیارەئەوجۆرەوتاربێژانەش دەیانەوێ دڵی ئەوانەڕازی بکەن کەدەڵێن:دین جیایەلەژین!،پەنابەخوالەژیانودەوڵەتی بێدین!،کەمن ئەوانەی باسی چاکسازی کۆمەڵایەتی وگرفت وقەیرانەکانی ڕۆژگاروپرسەچارەنوسسازەکان دەکەن!یان پرسەنەتەوەیی وگۆڕانە ئیجابیەکانوپێش کەوتنەکان بکەن،ڕۆژگارێك بووەکە عەرەبوتورك لەڕێگەی سیستمی ئیسلامیەوەپێشرەویان لەجیهانداکردوەوپاشان بەهۆی ڕەگەزپەرستی وقەومایەتی لەڕێنماییەکانی ئیسلام لایاندا بۆعەلمانیەت ونەتەوەپەرستی هێزوپێزیان نەماوبچوك بونەوە تائاستی کەمترلەقەوارەی زایۆنی! بۆیەپێویستە پەرەبەکۆلێژوپەیمانگائاینیەکان بدرێ وهونەری وتاردان وزانستی ومێژو جوگرافیای کوردلەپێش ئیسلام ودوای ئیسلام بخوێندرێ وبزانرێ، بۆئەوەی وتار بێژی ئاینی زاناورۆشنبیروکوردپەروەربێ،چونکە هەست وسۆزی نەتەوایەتی لە سنوری شەرعداڕێگەپێدراوە،هەوڵبدەین وتاری ئاینی بەرژەوەندی نەتەوەکەمان بپارێزێ وپەرەبەسەرجەم بوارەکانی ژیان بداوەك لایەنەکانی ئابوری ورۆشنبیری کە ناوەرۆکی دینەکەش گشتگیروهەمەلایەنە دنیاوقیامەتە،شاردنەوەی بەشێکی دینەکە لەبەرخاتری ئەم وئەوتاوانە لەژێرهەرفشارێکدابێ نابێ وناکرێ تورەبونی خوابدەین

بەڕەزامەندی خەڵك،پاشانیش پێویستەوتارکورتوپوخت وئامانجداربێ لەپرسەکانی سەردەم بێ وبەزمانی سادەوڕەسەنی ئەوخەڵکە بێت لەگەڵ ڕەچاوی بنەماشەرعیە کانی،نەك لەکۆڵ خۆکردنەوەبێ!چونکەگوێگربێزارە لەوتاری درێژودووبارە.

پەتای حیزبایەتی

وەك چۆن نەخۆشی بیروباوەڕوجەستەیی کوشندەیە،پەتای حیزبایەتی کوشندە ترەسەردەمێك بووڕۆژگاروابوو..دەستی حیزب لەهەموشتێك دا بوو!
هەر چەندە دیاردەی حیزبایەتی کاڵبۆتەوەوئەوەی کەماویشەزیاتربەرژەوەندی ماددیەکەیە هێشتویەتیەوە،بەڵام وەك جگەرەکێشێکی لەمێژینەنیکۆتینەکەی بەتینە،تێکەڵی خوێن بووەوبەئاسانی دەست بەرداری نابن،حیزبایەتیش جۆرێکە لەکۆیلایەتی سەردەم کەبەچاوی حیزبی سەیردەکات و دەرگای (عەقڵ وعیلم)دادەخات!بۆیەکەسی حیزبی ئازادوسەربەخۆنیەلە بۆچونەکانیدا ودووچاری ناعەدالەتی وبێویژدانی ودرۆودووڕویی دەبێت چونکە بەلایەوە پێوەری حیزب سەنگی مەحەکەوتەنهاپەیڕەوی حیزبەکەی بەڕاست دەزانێ ! بۆیەکەسانی حیزبی بەگشتی ڕاستگۆنین،لەحوکمڕانیشدا بەهۆیەوەیاساسەرەر نابێت!لەبری ئەوەی بڕیاری یاسایی بدەن بڕیارەکانیان سیاسین وپەرلەمانیش هەربەناوهی گەلەئەینانوێنەری حیزبن،وەك لەوڵاتی خۆمان دەبینین کەحیزب حکومەتەوحکومەتیش حیزبە!سەرەنجام کەیاساسەروەرودادوەرنەبوو گەندەڵی پەرەدەسێنێ،حیزبایەتی لەژیانی ڕۆژانەماندا ڕەنگی داوەتەوە، لەشێوازی جلو بەرگ ورەنگی تەسبیح وجۆری مۆبایل وململانێی سەرجەم ڕێکخراوەکان تا دەگەیشتە لافیتەی مردوەکان!ئەویان بەزەرد ئەینوسی وئەمیان بەسەوز! لە

سەرکێلی گۆڕەکەیشی بەدروشم وڕەنگی حیزبەکەی فاتیحەی بۆ ئەنوسن، کەسێ مردشەیتان وازی لێدێنێ حیزب وازی لێناهێنێ !یەکیەتی زانایانیش بە هەمان شێوەی خەڵکەکەدابەش ببون!بەڵێ حیزب بوەتە بتی سەردەم، دەڵێن حیزبایەتی وەسیلەیە بۆئامانجێکی دیاریکراو،لەوپێناوەدائامانجی ئێمەکە کوردایەتی وسەروەری یاسابوبە قوربانی،بەداخەوەکەلەم سەردەمەدا حیزبایەتی بۆکورسی وکولێرەیە!شەڕی قاسەوکاسەیە،بۆیە دوای ئەوهەموو ساڵەهێشتادووئیدارەیی وجیاوازی زۆردەبینرێ!یەکترقبوڵ ناکەن!تەنانەت ئۆپۆزسیۆنێکیان دەوێت کەوەك ئەوان بیربکاتەوە!دوای زیاترلە(٢٠)ساڵ ئەزمون سەرەڕای دروشمەکانی بەناودیموکراسی ومافی مرۆڤ بەڵام هێشتا عەقڵیەتی حیزب زاڵە بەسەرهەموشتەکاندا!حیزبایەتیش لەوڵاتی ئێمەهۆکاری دوبەرەکی وشەڕی ناوخۆیە،ئازادیش لای ئێمە بۆمەبەستی خراپەبەکاردێنن! وەلەحیزبدا:ئەوەی موخلیصە موفلیسە! ڕەحمەت لەپیرەشاعیرکەوتویەتی:

هەرداریێ لقی زۆرلێبێتەوە ئیترئەوەندەبەرزنابێتەوە

ولاتێ حیزبومیزبی تێکەوێ هەرچی دەستی بوبەشی خۆی ئەوێ

هەرچی هەڵئەستێ ئەڵێ من حیزبم براليم لادە نامەوێ حیزبم!

مارەبڕین وگواستنەوەوخێزانداری...هەڵوێستەوسەرنج *

١)**گرنگی خێزان**:خێـزان واتـە:ژیانی خۆشەویسـتی نێـوان ژن ومێرد..واتـە: پەروەردەی منالّ.ڕێزی دایك وباوك..مالّداری وخزمایەتی وکەسـایەتی..واتە ڕەوشتوبەهابەرزەکانی ژیان..کەواتەخێزان واتە:ژیان، ئەگـەرخێزان نـەمازیان دەبێت بەژان،بێگومان خێزان بەردی بناغەی کۆمەڵگایە،جائەگەرخێزانەکانمان لەسەربنەمایەکی ڕاست ودروست بەیەکگەیشتن ئەوەکۆمەڵگایەکی نمونەی و تەندروست فەراهەم دەبێت،وەبەپێچەوانەیشەوە،بۆیەئیسـلام هەرلـەسـەرەتاوە گرنگی داوەبە خێزان لـەڕێگەی هەڵبژاردنی تەندروست ومامەڵـەی دروسـت (حُسنُ الاختیاروحُسنُ المعاملة)،دیارەچاکترین بنەمایش بۆدروستکردنی خێـزان تەقواولـەخوا ترسانە،ئەگەرئەوکوڕوکچەکە لـەتەمەنداولـەبیروباوەڕولـە پیشەدا هاوشان ونزیك بون لـەیەکەوە،وەتەقواولـەخواترسان هەوێنی کارەکـەیان بـوو ئەوەلـەژیاندا پایەدارومایەداردەبن لـەکۆشکی هاوسەریدابەختەوەردەبن چونکە تەقواسەرچاوەی هەموخێروچاکەیەکەبەرهەمەکەی ڕاستگۆیی ورەوشتی جوانە کەچاکترین دەستمایەن،بەڵام گەرهاوسەریەکەتەنهالـەسەربنەمای دیناروحۆلارو کۆشك وتەلاروجوانی یاردامەزرا،کەئەمانەکاتین وتاسەرنین ئەوە دوای ئەوەی حەزەکانیان تێربوهۆکارەکان تەواوبون بایی دەبن دەمەبۆڵـەولـەیەك نەگەیشتنو تـەلاّق دێتەئاراوە،لـەبەرئەوگرنگیەیەکـەخوای گەورەلـەقورئانـدا(٧٠)ئایـەتی

تایبەتکردوە بەخێزان وبەوهۆیەوەلەکتێبەفقهیەکاندابەشێکی تایبەتی بۆدانراوە لەژێرناوی(المناکحات)کەبەزاراوەی ئەمڕۆییی دەوتێ باری کەسێتی........

٢) شێوازی مارەبڕین وگواستنەوە: پێغەمبەر(ص) فەرمویەتی:(تنکح المراة لأربع:لِمالهاولِحَسبِهاولِجَمالهاولِدِنها،فاظفربذات الدين تَربت يداك)واتە:ئافرەت بۆچوارشت خوازبێنی دەکرێت:لەبەرسەروەتوسامانی یان نەسەبوبنەماڵەی یان لەبەرجوانیەکەی یان لەبەردینەکەی،بەلاَم تۆخاوەن دینەکەیان هەڵبژێرەچون بەرەکەتە(باهەژاریش بێت)چونکەدینداری سەرچاوەی بەهابەرزەکان ورەوشتە جوانەکانەوسامانێکی نەبڕاوەوبەردەوامە،دیارەهەمووبەوەخۆشحاڵین کوڕو کچەکانمان لەسەرشەریعەتی ئیسلام ژیانی هاوسەری پێك دێنن،بەلاَم دەبێ هەوڵبدەین بەپێی تواناژیان وگوزەران وگواستنەوەیشی لەسەرئەوشەریعەتە بێت کەلەسەری مارەکراوە،بێگومان دینداری وئیسلامەتی لەشین وشایی و مامەڵەی ڕۆژانەدا دەردەکەوێ وەك وتراوە(الدينُ المعاملە)ئەینابەقسەهەموو کەس موسوڵمانی باشە(قسەفەقیرەوهەموکەس بەلاَم کردەوەکەم کەس) بەپێی هەندێ عورفوعادەتی لاروخواروکاریگەری سلبی ڕۆژئاواهەندێ مۆدیل پەیڕەوی دەکرێ کە حەرامەولەگەڵ بیروباوەڕی ئێمەی کوردی موسڵمان نایەتەوە،بەتایبەت لەکاتی گواستنەوەی بوکدا،وەك ڕوتی وتێکەڵی و..هتد، کەدەڵێین ئەوەحەرامەهەندێك دەڵێن:مۆدیلە!یان دەی قەیەچ دەکارۆژێکەو دەبڕێتەوە!خۆهەموورۆژێ شوناکات،نازانێ کەلەخۆشترین وگرنگترین هەنگاوی ژیانیدا خوالەخۆی تورە دەکات وشەیتان گۆڵی لێدەکات!.

* (ئەم بابەتەووتاری بەندە بووە لەزۆربەی هۆڵەکانی شەکراوخواردنەوەی سلێمانی)

لێرەدا بەکورتی نمونەی هەندێ لەمۆدیلەخراپانەدەخەینەڕولەکاتی مارەبڕیندا:

١ـ هێشتامارەنەبڕاوەکچەکەدەبەنەئارایشتگابۆڕازاندنەوەووێنەگرتن!کەدەبوو ئەوەبۆڕۆژی گواستنەوەبوایە،دوجارمەسرەف!مەجلس چاوەڕێیەتاخاتون لە ساڵۆن دەگەڕێتەوە!لامان سەیرەبۆچی لەکاتی مارەبڕیندادەڕازێندرێتەوە؟!

٢ـ کەمارەکراهێشتا مەلانەڕۆیشتوەبەناوی نیشانەکردنەوەماڵی زاواتەسجیلێ گەورەدێنن دەیکەنەچەپڵەوهەڵپەڕکەوهەل هەلەلیدان تادرەنگانی شەو بێئەوەی حساب بۆمەلاومیوان ونەخۆش وئیسراحەتی دەرودراوسێ بکەن!.

٣ـ خەڵکێکی زۆربانگ دەکرێ لەکەس وکاری هەردوولا،ماڵی بوکیش جاری وایەکرێچین یان خانوەکەیان(١٠٠)مەترەسەربان وبن بان پڕەوشوێنی دانیشتن نیە،لەدەرەوەش ڕێگەوکۆلاَن پڕدەبێت لەسەیارە!پرسیارەکەئەوەیە: ژن مارەکردن ئەوهەموخەڵك وقەرەباڵغیەی بۆچیە؟خۆشەڕی عەشیرەت نیە!.

٤ـ هەندێ کەسی ناشایستەوبێ ڕێزوبێ ئەزمون بانگ دەکرێت کەهیچ لە ئاداب ورەوشتی مەجلیسی ژن مارەکردن نازانێت وڕێزلەکەس ناگرێت و مەجلیسەکەناخۆش دەکات تەنهائاوات وئامانجیان هەڵپەڕکەوشاییەوزۆریش بێ ڕێزن بەرانبەرمامۆستاکەوتاری ئاۆژگاری دەدات ەڵێن:مامۆستادرێژەی پێ مەدەوزۆرلێی مەکۆڵەوەئێمەرێککەوتوین زووتێکی پەڕێنە(عەسری سورعەیە!) جاری وایەکەسێکی زۆربڵەوزمان درێژبەحیکایەت وقسەی لابەلا مەجلسەکە

کۆنترۆڵ دەکات،یان خەیاڵیان لای تلفزیۆنەشاشەگەورەکەیە! (lcd).

٥ـ یەکیکی ترلەوگرفتانە:نویژنەکردنە،کاتێ دەپرسی لەکوڕوکچەکەنوێژ دەکەن؟نەخەیر!لەدینەکەیان بێئاگان،بەڵام لەدنیاکەیان زیرەکن،ناوی زۆربەی گۆرانی بێژویاری زانەکانی لەبەرەووەستای مکیاجە..،دەڵێن:فەرمووماموستا قەراروبڕیارلەکچەکەوەربگرە،کاتێ دەبینی ژورەکەپڕیەتی لەئافرەتی ڕوت و ڕازاوە!نازانم چۆن شەرم لەوخەڵکەناکەن،کەحەیاوناموس زۆرگەورەوگرنگە لەئیسلامدا،جاماموستاقەراری چی وەربگرێت وچۆن دەست بکاتەوەبەئامۆژی (دیارەئەوەبەومانایەناکەخەڵك هەموی وابێت بەڵام حیساب بۆزۆرینەیە).

٣)گرفت وکۆسپەکانی خێزان:

١ـ شەیتان:کەدوژمنی سەرەکی موسڵمانەسوێندی خواردووەکەلەڕێگەکە لایان بدات تەونهابەندەدڵسۆزەکان نەبێت(..ولأُغوِيَنهم اجمين الاعِبادكَ منهم المُخلَصين) ٤٠/الحجر،لەفەرمودەی پێغەمبەرداهاتووە(ص) {شەیتان کۆشکەکەی لەسەرئاوەبەردەوام سەربازەکانی دەنێرێ بۆئاژاوەکەدەگەڕێنەوەلێیان دەپرسێ چیتان کرد؟یەکەم دەڵێ:وام لەیەکێك کردتاکەسێکی کوشت!هیچ نیەتەوبە دەکات،دووەم:دزیم بەیەکێك کرد!ئەویش تەوبەدەکات،سێیەم دەڵێ: ئاژاوەم خستەماڵێك تاژنەکەی تەڵاقدا!شەیتان ئافەرینی دەکات وتاجی ئازایەتی دەنێتە سەر!} چونکە(نەگبەتی ماڵ ئاژاوەیە...تێکشکانی کەژاوەیە)هەڵوەشاندنەوەی خێزان کۆمەڵێك کێشەبەدوای خۆیدا دێنێت وەك دەبینیێ ڕێژەی تەڵاقدان لە زیادبوندایە!کێشەی سەرەکی لیژنەی فەتوایە!،٢ ـ تێگەیشتنی هەڵەلەمانای

(قیوامه)وخراپ بەکارهێنانی لەلایەن پیاوەوە،٣ـ دەستخستنەناوژیانی خێزان لەلایەن کەسی سێیەمەوە لەدەرەوەی خۆیان بەپاساوی هاوڕێیەتی و خزمایەتی بەنەزانی یان بە نیەتی خراپ یان بۆدژایەتی وتۆڵەسەندنەوە.

هاوشانی هاوسەران گرنگەبۆپێکەوەژیان

زۆربەی ژنانی ئەم ڕۆژگارەقوربانی لەدەستدانی کەسێتی خۆیانن خۆی ناناسێ وقەدروڕێزی خۆی نازانێوبڕیارەکانی سەرپێی وبەپەلەن چون لەسۆزوعایفەوە دەردەچێ وزودەخڵەتێ بۆیەزوپەشیمان دەبنەوە،وەك ئەوانەی شوبەهاوتەمەن وهاوبیروباوەڕوهاوشانی خۆیان ناکەن!بەهۆی دەوڵەمەندی وئاڵتون هەندەران بۆیەهۆشیاری خێزانی بەگشتی ولەبواری ئاینی بەتایبەتی هەوێنی بەختەوەری خێزانەوبنەمای پێکەوەژیانە(کەفائەت)هاوشانی ونزیکی پلەوپایەی ژنومێردلە سەرجەم بوارەکانی ژیانداهۆکارەبۆبەردەوامیوبەختەوەری خێزان بەتایبەت لە:

١ـ لایەنی بیروباوەڕودینداری:چونکە چاکەکاروخراپکاروپاك وپیس فاسق و صاڵح وەکویەك نین وهاوشانی یەکترنین،خوای گەورەفەرموویەتی:{□□□□ □□□ □□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□ □ □□□□□□}(السجده/١٨)ئایابرِوادارو‌فاسق یەکسانن؟ بێ گومان نەخێر،بەوهۆیەوەزۆرژن خەساربون زۆرپیاوخەساربون کەدرانەکەسانی ناشایستەونابەرانبەر،بەزۆریش ئافرەت لەسەردین ورەوشتی مێردە،ئافرەتی قورئان خوێن وموسڵمان خڵەتێنراوەودراوەبەپیاوی بێدین ونوێژنەکەرهەرلە بەرئەوەی لەکۆمپانیاوکەرتی تایبەتەوسامانی زۆرەوئاڵتونی زۆری بۆکردوەو سەرئەنجام ئافرەتەکەخۆی دۆڕاندوەوئیمان وحیجاب ورەوشتەجوانەکانی لە

دەستداوەوکەوتۆتەشوێنی مۆدیل،یان نەگونجاونوتەڵاقدراوەودوچاری کێشـەی زۆربۆتەوە،زۆرجارئێمەی مەلاتەلەفۆنمان بۆدەکرێ لەلایەن ژنەکـەوە دەڵـێ: مامۆستامن نوێژخوێنم وپابەندم وموسڵمانم پیاوەکەم هەرکە تورەدەبێت وهـەر سێ تەڵاقی فرێئەداولەجێی خوشك وداکی!یان لەوکەسانەیەکە دەڵێ: تـەڵاق چیە؟!کەئێمەخۆمان رازی بین!لـەجیاتی پیاوەکەبەخـەم ئەوکێشـەوەبێت کـە خاوەنی تەڵاقەوکێشەکەی بەدەستە،ناچارژنەکەخەم دەخـوات وهیچیشـی بـۆ ناکرێ؟بۆیەچاکترواپەبەدین بۆبەدین،مۆدێل بۆمۆدێل،وەك وتراوە(قـەل وەقـەل کۆتروەکۆتر)وەك لەسورەتی نورئایـەتی (٢٦)خـوای گەورەفەرمویـەتی:ژنانی پیسوناپاك بۆپیاوانی پیس وەبەپێچەوانەوە،تامافی یەکتریش پێشێل نەکەن وژیان یش بەزەبروزۆری ناگوزەرێ،بائافرەتانی برِوادارچاولە(ئوم سولـەیم)بکەن کـە دەوڵەمەندێکی ناوداری وەك(ابوتەلحە)ی ئەنصاری هاتەخوازبێنی،بەڵام ئەوبـە دیناورودۆلاری ئەوکاتەنەخەڵەتاوپێی وت:هەرچەندەتۆکەسێ نیت کە دەسـت بنرێت بەڕوتەوە،بەڵام بەداخەوەکەتۆبێبڕوای،بڕوابێنەوشـوت پێدەکـەم حەقـە مارەیم موسڵمانبونی تۆبێت!ئەویش قبوڵیکردوبەوەش(ام سُلیم)کەسێتی خۆی لەدەست نەدابۆدنیاوهەم پیاوی شایستەوماڵی زۆریشی بە نسیب بوو.

٢ـ کاروپیشە(الحِرفة)،لەدوای هاوشانی بیروباوەڕهاوشانی پیشەیی زۆرگرنگە چون قەردی زێڕلای زەڕەنگەرەوهەریەکەیان ڕێزی پیشـەی بەرانبـەری دەزانـێ خـاوەن پیشەیەکی وەك خزمەتگوزاروژینگەپارێزهەندێ کاروکاسبی سەرجادە وکۆڵان هەر چەندەحەلاڵ ودروستن بەڵام هاوشان نیەلـەگەڵ دکتۆروحاکم و بازرگان،بۆیەکچـی هەریەك لەمانەبدرێ بەهاوپیشەی خۆی یان هەردووکیان مامۆسـتابن پزیشـك بـن

پارێزەربن،یان پیشەکانیان لەیەکەوەنزیك بن، بۆئەوەی نابەرانبەری ومـاف پێشـێل کران ڕونەدابەکەم سـەیری بەرانبەرەکـەی نـەکات، بۆنمونە:یـەکێ لـەفلیمـەکانی تلفزیۆن باسی لەگرفتی نێوان خێزانێك دەکرد،ژنەکە بڕوانامەی هەبوومێردەکەشی بازرگان وسەرمایەداربوو،بەڵام ژنەکەهەرمنەتی بڕوانامەی بەسـەردادەکرد،پیاوەکە ماڵی خەزورانی بانگ کردبۆخوانێکی ئێوارەوژمارەیەك بڕوانامەی ژنەکـەی کـۆپی کردوکەسفرەڕاخراهەریەکەولەشوێنەکەیەوە بڕوانامەیەکی ژنەکەی لەبەردەم دانان وتی:فەرموون بخۆن!چی بخۆین؟شەهادە! دۆستێکم بۆی گێڕامەوەکە خـۆی زانایـەو خێزانەکەی نەخوێندەوارە،مامۆستاکەبەخوێندنەوەونەسین وکۆمپیوتەرسـەرقاڵبووەو ژنەکەیشی خۆشی لەوەنەهاتوەوهەربۆڵـەی بەسـەرداکردوەو،ژنانیش حـەزیان لـە باسکردنی ناوماڵ وقسەکردنی زۆرەومامۆستاش کارەکەی خوێندن وخوێندنـەوەبوە ژنەکەش قەدری ئەوپلەوپایەی لەبەرچاونەگرتووەلێرەدامەبەسـت ئەوەنیەکـەگوێ بەداواکاری خێزانەکەت نەدەی بەڵام وتراوە(نەشـیش بسـوتێ ونەکـەباب)گرنگ ئەوەیە تاچەند لەیەکتری دەگەن وهەندێ جارئەوەبوەتەگرفت وکێشە.

٣ـ سەلامەتی لەنەخۆشـی گەورە:کەهۆکارەبۆهەڵوەشـاندنەوەی گرێبەسـتی هـاو سەری،بۆ نمونەکەسی شێت وگولی وبەڵەکی هاوشـان نیەبەکەسـانی تەندروسـت ، ئەبێ هەرکام لە نەخۆشیەگەورەکان ئاشکرابکرێن پێش پرۆسـەکە هاوشـانی هـەر چەندە مەرجێك نیەبۆدروستی گرێبەستی هاوسەری بەڵام مـافێکی ئـافرەت وسـەر پەرشتیارەکانەوزۆرگرنگەبۆمایەداری وپایەداری وبەردەوامی بەختـەوەری خێـزان، چونکە فاکتەری لەیەککەیشتنوخۆشەویستیە هاوکات دەتـوانن تـەنازولیش بکـەن لەمافی خۆیان(اسقاط حق الكفاءة)واتە:ئەگەرئەوهاوشانیەی باسکرانەبوو هەردوولا ڕازی بوون کارەکەیان دروستەوپیرۆزە،هەموئەمانەنیشانەی گرنگـی پێـدانی دینـە

بەخێزان،وەك لەم فەرمودەیەدا پێغەمبەری خوا(ص)داواکاری هاوشانی هاوسەرانەو فەرمویــەتی: {تَخَيَـروا لِـنُطَفِكُم وانكحواالاكفـاءَ وانكحـوا الـيهم}(رواه الحـاكم وصـحـحه)

*______ ئەم بابەتەلەگۆڤاری خێزان ژمارە(٥٤)بلاَوکراوەیەوە.

مەئزونی شەرعی ..هەڵسەنگاندنی لایەنەباش وخراپەکانی

بۆئەوەی بڕیارەکان نەبنەمەرەکەبی سەرکاغەزیان وەك ئەوپەندەی بەسەر نەیەت کەدەڵێ:(چاکی مەکەبا خراپ نەبێت)پێویستە پێشترهەڵسەنگاندنیان بۆبکرێت وڕاوبۆچونی ڕوناکبیرانی ئاینی لەسەروەربگیرێ، پڕۆژەی مەئزونی شەرعی کەماوەیەك باس وخواسی لێوەکرابۆڕێکخستنی پرۆسەی گرێبەستی هاوسەرگیری بەشێوەیەکی باشترلەڕێگەی دیاریکردنی چەندمامۆستایەك لە هەرشاروشارۆچکەیەك بۆئەومەبەستە،تاچەندلەکوردستاندا سەرکەوتودەبێت، ئایازەمینەوزەمانی ئێرەگونجاوەبۆئەوکارە؟ئایابەزەقی کێشەی مارەبڕینمان هەیە؟ لێرەدا ئەمەوێ بەکورتی تیشك بخەمەسەرسلبیات وئیجابیاتی ئەم پڕۆژەیە: بێگومان لایەنی باش وخراپی هەیە،بەلاَم لایەنەخراپەکانی زیاترن،لایەنی باشی هەیەوەك دەڵێن بۆدانانی سنورێك بۆئەوانەی کە زانانین بەوکارەهەڵدەستن یان بۆئەوانەی کە بازرگانی پێوەدەکەن کەئەمانەکەم بونەتەوەلە ئێستادا،بەلاَم لەبەرامبەردا ئەم لایەنەخراپانەشی تیادەبینرێ:

١ـ سەروەری یاسا پێشێل دەکات چونکە دادگا دەڵێ ئەبێ کێشەکان بەپێ ی یاسا چارەسەربکرێ ورێك بخرێن،لێرەداکێشەبۆدادگادەخولقێ،ئایادادگاقبوڵی دەکات؟ئەگەرپەسەندی کرددەبێتەیاسائەوکات لەگەڵ هەندێ یاساکانی دادگا تێك دەگیرێن،ئەگەرقبوڵی نەکرد ئەواخەڵکیش ناچارنابن بچن بۆمەئزونەکە.

٢ـ خەڵکی ئێمەوارِاهاتووەکەمامۆستای گەڕەك یان بەئارەزوی خۆی مەلا یەکی زانادەبات بۆگرێبەستەکەوشانازی دەکات کەفلاّن مامۆستا ناودارەیان بردوە.
٣ـ خەڵکی ئێمەبەزۆری لەشەودا کۆئەبنەوەوئەم کارەئەنجام ئەدەن،رِانەهاتوە کچە کەبەرن بۆنوسینگەوئایادەوام هەیەیان نا،یانوسینگەکراوەیەیان نا.
٤ـ زانایان ئاگادارن کەبونی زانای ئاینی لەگرێبەستی هاوسەریدامەرج نیە،بۆرِێزە.
٥ـ ئەم برِیارە پەراوێزخستنی هەندێ لەزانایانی ئایینی بەدوای خۆیدا دێنێ، چونکە زیاترئەو مەلایانەدیاری دەکرێن کەجێی رِەزامەندی دەسەلاّتن و سەرەنجام جۆرێك کێشەوملـملانێ دەخاتە نێوان زانایانی ناوچەکە.
٦ـ گونجاووجوان نیەکەپیشەبۆمامۆستای ئاینی دیاری بکرێت وبلێن فلاّن مامۆستا هی ژن مارەکردنە!ئەوەیش بچوککردنەوەی کارەکەیەتی لەکاتێکدا هەموو ئەوە دەزانین کەئەرکی مامۆستایانی ئاینی فراوان وهەمەجۆرە.
٧ـ لەولاّتانی دەوروبەرکەنمونەیان پێ دێنینەوەبەوەی نوسینگەی مەئزونی شەرعیان تێدایەبەهۆی خراپ بەکارهێنانیەوەخەڵکانی خراپ ئەوهەلـەیان قۆستوەتەوە بۆ (زەواجی عورفی وصیغە)کەتەنهابەنوسراوی ئەوان رِێك دەکەونوجاری وایەناچن بۆدادگایان لەورِێگەیەوە فێلّ لەدادگادەکەن!جگەلەکێشەی یاسایی وکۆمەلاّیەتی.
٨ـ بەهۆی بەرزکردنەوەی ئاستی هۆشیاری ئێستا بازرگانیکردن وپارەی مارە برِین زۆرکەم بوەیان هەرنەماوە،چاکتروایە لەجیاتی دانانی نوسینگە مارەبرِین هەڵمەتی هۆشیاری خێزانەکان بەرزبکرێتەوە،وەك چۆن دەبینی ئێستا دەتوانین بلّێین: مارە برِینی بەزۆروکچی بچوك و ژن بەژن هەرنەماوە،بەهەمان شێوەیش بۆمارەبرِین بە گشتی ئەینا مەگەردادگابلّێ ئەوەی نوسراوی مەئزونی لانەبێ گرێبەستی هاوسەری بۆ تۆمارناکەین (کەئەوەش دورەلـەیاسای ئەوان) ئەینا جێ بەجێ کردنی مەئزون

وكاريگەری وەك بڕیاری قەدەغەکردنی جگەرەکێشانی بەسەردێت!.

*بۆگفتگۆی ئەم تەوەرەبانگهێشت کرام بۆڕادیۆی(نەوا)لەگەڵ د.موسەنناله(٢٠١١/٦/١٢)

بەختیاری خێزان.... بەڕەوشتی جوان

بێگومان ئیسلام زۆرگرنگی داوە بەپرۆسەی هاوسەرگیری ودروست کردنی خێزان،هەرلەسەرەتاوە مەرج وبنەمای بۆداناوەبۆئەوەی خێزانێکی بەختەوەرو سەرکەوتوبن لەژیاندا،چونکەخێزان بەردی بناغەی کۆمەڵگایەگەرخێزانەکان لەسەربنەمایەکی ڕاست دامەزران ئەوەکۆمەڵگایەکی بەختەوەرفەراهەم دێنن ئامانجی ئیسلامیش لەدروست بونی خێزان بەردەوامی وبەختەوەریە،بۆیەلەو پێناوەدافەرمان بەپیاوان دەکات بەجوانی لەگەڵ ئافرەتان بجولێنەوە (وعاشروهن بالمعروف)وەبەهەمان شێوەیش فەرمان بەسەرئافرەتان دادەکات کەدەبێ مێردەکانیان ڕازی بکەن بەهەڵسوکەوتی جوان،وەك لەفەرمودەدا هاتووەلەوەلامی ئەوەی کەبۆچی جیهادیان لەسەر پێویست نەکراوە(□□□□ □□□□□ □□□□ □□□)بەهەڵسوکەوتی جوان لەگەڵ مێردەکانیان پاداشتی غەزایان دەست دەکەوێت!جائەگەربەختەوەریت ئەوێ لەژیانی هاوسەریدا ئەوەپەنا بەرەبەرهەڵس وکەوتی جوان وشیاوبۆئەو مەبەستە بەکورتی تیشك ئەخەینە سەرهەڵس وکەوتی هەردوولایان:

یەکەم:هەڵس وکەوتومامەڵەی پیاوان :

مسوڵمانی ڕاستەقینەکەسێکە زۆربەوردی ئاگاداری ژیانی خێزانیە ولەخەمی بەدەست هێنانی خۆشی وکامەرانییەوبەلایەوە بەختیاری خێزان لەسەروی

هەمووشتێکەوەیە،بۆیەنابێ بەچەند شتێکی بێ بایەخ لەدەستی بدەین وشتی بچوك گەورە بکەین،وەك:ئەوەی هاوسەرەکەت هەندێ کاری کردووە پرسی پێت نەکردووە،یان ئەگەر هەندێ جاربەگوێی نەکردیت ئیتر تۆش دنیات لێ بێتەوە یەك وبیکەی بەشەڕوهەرا،یان جارێك چێشتەکەی درەنگ پێ بگات یان کراسەکەی بۆئوتو نەکردبی یان یان...،وەك بڵێی قەت چاکەی لەگەڵ دانەکردوی،بەڵکو پێویستە لەبەرانبەریانداوەفاداربین وڕێزوخۆشەویستی و قسەی خۆش وجاربەجارشیرینی یان چەپکێ گوڵی پێشکەش بکەو دەست خۆشی لێ بکەلەسەرکاروخزمەتی ماڵ ومنداڵی وپێکەوەسەردان وگەڕان بکەن،تەنانەت پێغەمبەری خوا(د.خ)لەبەردڵی خەدیجەی خێزانی کەسوکاری خەدیجەشی خۆشت دەویست،تاپاش مردنیشی هەواڵی هاوڕێکانی دەپرسی ، جارێکیان لەگەڵ پیرێژنێك زۆروەستاوقسەی لەگەڵ کرد،عائیشە لێی پرسی ئەم پیرێژنەکێ بووئەوەندە لەگەڵی وەستای؟پێغەمبەر(د.خ)فەرمووی: ئەوە یەکێك بوولەهاوڕێکانی خەدیجەوکاتی خۆی سەردانی دەکردین!ئایا پرسیارت لەخۆت کردووەکەئەگەرپێغەمبەر(ص)لەگەڵ هاوڕێیانی خەدیجەدا ئاوا دڵسۆزی نواندبێ ئەی دەبێ لەگەڵ خەدیجەداچۆن بوبێ؟! ئەی جەنابت چۆن بەختیاری خێزان بەدەست دێنی کەهێشتابەچاکی خزمی خێزانەکەتناناسی چونکە دەوڵەمەندنین یان لەحیزبەکەت نین..!تەنانەت لەکاتی ڕودانی کێشەو هەرادا دەبێ پشتی خێزانەکەت بگری نەك بەقسەی خەڵك یان بەگومانی خۆت یان هەندێ شتی بێ بنەماوبەڵگە بەپەلە حوکم بدەی ماڵی خۆت وێران

بکەی ومناڵەکانت بێنازبکەی وخۆت بکەیتەبنێشتەخۆشەی سەرزاری خـەڵك ئەوەتا لەڕووداوی(بوختان کردن بۆعائیشە)پێغەمبەرمان(د.خ)هیچ خۆی تێـك نەداوبەڕواڵـەت ڕوەخۆشەکەی جارانی هەربەردەوام بو،بەڵام پاش ئەوەی کـە تەواوبلاْوبۆوەپێغەمبەر(ص)بەهێمنیەکی پڕسۆزەو پێی ووت(ئەگەرخوانـەکردە هەڵـەیەکی وات کردووە ئەوە تەوبەبکەوپەشیمان بەرەوە،ئەگەرواش نیەئـەوە خواپاکیت دەردەخات)ئیتر نازانم بۆچی پیاوانی ئیسـلام چـاولە پێشـەواکەیان ناکەن،لـەسەربچوکترین شت هەڵدەچن وئارامیان لێ دەبڕێتوکێشەکان گـەورە دەکەن وزۆرجاریش پەلاماری تەلاْق ئەدەن وهەرئەوەشەکە دەبینی دادگاکان ڕۆژانەزۆرلـەم سکالاْوکێشانەیان ڕووبەڕوودەبێتەوە،بەڵام ئەگـەر هەڵسـوکەو تمان بەڕاستی موسڵمانانە بـێ ئـەوە بەختـەوەردەبین ،وەلـە مێـژووی زێڕینـی ئیسلامدا زۆرنمونەمان هەیەکـە لەپێناوپاراسـتنی بـەختیاری خێزانـدا چـاویان لـەزۆرشتی گەورە نوقاندووەو ئاویان بەئاگرداکردووە نەك بـەنزین،دیارە لـەم بارەوە زۆروتراوەونوسراوەنامەوێ زیاترلـەسەری بڕۆم وکۆتایی بەم خاڵە دێنم کەوتەیەکی خاتوو(توروتیدکس)ودەڵێ:(بۆخاتری خوا بۆچی پیاوان تێناکۆشن لـەپێناوبەختیاری خێزاندا،ئەی بۆچی لـەپێناودەسـکەوتنی ملیـۆنێ ڕیاڵـدا زۆر تێدەکۆشن وترسناکترین ڕێگە دەگرنەبەر،دەی کامیان بەختیاری زیاتر تێدایە؟ پولێ وپارە یان ژیانی پڕلـەشادی وبەختەوەری لـەکۆشکی گونجاوی هاوسەریدا)

دووەم: هەڵسـوکەوتی ئافرەتان :

لـەپێناوبەختەوەری خێزاندا دەبێ هەردوولا دەست باری یەکتربگرن وئـەرکی

خۆیان بەرانبەریەکترجیٚ بەجیٚ بکەن،بەنسبەت خوشکانەوە چەند شتێکی بچوك وئاسان هەیەئەگەرجێبەجیٚان بکات دڵنیای دەکەم کە مێردەکەی هەر گیزبیرلەجیابونەوەوژن هێنان ناکاتەوە،وەك:بەڕویدا هەڵنەشاخیٚ وبەرپەرچی نەداتەوە(زمان درێژی و دەمە دەمە) نەکات،لەناوخەڵکدابەدرۆی نەکاتەوە و گاڵتەی پیٚ نەکات،بیٚ گوێی نەکات لەکاتی هەبوون ونەبونداڕوخۆش بێت بەرانبەری،ڕێزی خزمەکانی بگریٚ،بەتایبەتی دایکی،کەشتێکی لەبازاڕهێنایەوە مەڵیٚ جائەوەچیەوکیٚ دەیخوات،ماڵی باوکیشت خۆش بوێت،بیانوی زۆری لیٚ مەگرەمەدحی بکەوبەسوکی سەیری مەکە،جابزانەکەهەموودنیا(مەلیکەجەمال) بێت دەیگۆڕێتەوەبەتۆ؟بەڕاستی ئیتاعەکردنی ژن بۆ پیاوەکەی جگەلەوەی کە پێویستەلەسەری مایەی خۆشی و شادی وبەختەوەریە،دەڵێن جارێك پاشایەك خەیاردەخوات لەناویاندا خەیارێکی تاڵ دەکەوێتە بەردەمی خێرا بەخزمەتکارە کەی دەڵیٚ ئەم خەیارە بخۆ،ئەویش هەمووی دەخوات، پاشادەڵیٚ:نەگبەت خۆ ئەوە تاڵ بوچۆن بۆت خورا؟خزمەتکارەکە لەوەڵامدا وتی:قوربان زانیم تاڵ بو بەڵام مادام هی دەستی تۆبوو زۆربەلەزەت بوولەلام !بەم هەڵوێستە لای پاشا زۆرخۆشەویست دەبیٚ و یەکسەرئازادی کردچاکە چاکەی لەدوایە،بەڵام ئەو بڵیٚ سیرئەم بڵیٚ پیازبەوەژیانەکەیان بەرەوگرفت وکێشەی خێزانی دەبات و خۆشەیتانیش نەخەوتووە،ژیانی ناوخێزان خۆشی وناخۆشی تێدایەلەکاتی ڕوو دانی هەرناخۆشیەك تۆئارام بگرەوبەقسەی خۆش لەگەڵی بدویٚ چونکە وتراوە برینی شیروتیرزووچاك دەبێتەوەبەڵام برینی قسەچاك نابێتەوە،بۆیە

قسەی خۆش و زەردەخەنە دوژمن دەکا بەدۆست،پاشان خوشکەکەم هەوڵ بدەوەك هاوسەرەکەت بژی خۆت لەو بەزیاترمەزانە وەك پێشینانمان وتویانە (ئەگەر ئەوشوان بوتۆنان بچنەوە)وەك بەسەرهاتی ژنە شوانەکەجارێك عائیشە خاتون(خ) فەرموی بەپێغەمبەر(ص)ئایاهیچ ئافرەتێك هەیەلەمن باشتربێت، ئەویش فەرموی بەڵێ، بچۆلای ژنی فلانە شوان جاکاتێ کەچووسەیریکرد ژنەکەلەبەرخۆرەتاودانیشتوە وئاووخواردنەکەشی لەبەرهەتاوداناوەلێی پرسی بۆچی لەبەرئەم هەتاوەدانیشتوی؟وتی چونکە مێردەکەم لەبەرهەتاوە !ئەی ئەو ئاوونانەبۆلەبەرگەرماداتناوە ؟وتی:چونکە ئەوئاوی گەرم دەخواتەوەونانەکەی لەبەرهەتاولەکۆڵ بەستوە!!ئەك بلێی ئێستا مۆدیلی ئەوەیەوخانوومالی فلانە کەس ئاوایەودەبێ بۆمنیش بکرێ، بێگومان ئیمانداری سەرچاوەی حەیاو حورمەت وبەختەوەری وهەمووشتەچاکەکانە،هەربیروباوەڕیش دەتوانێ ئەو جۆرە ئافرەتانە دروست بکات لەهەموسەردەمێکدا،دەڵێن لەم سەردەمەی خۆشماندابرایەك لەگەڵ خێزانەکەیدا دەچن بۆلای دکتۆر،پاش فەحسکردنی پیاوەکە،دکتۆرەکەدەڵێ چیتان لێ بشارمەوەوتۆتوانای پیاوەتیت نیە،هەرلەوێ ئەوخوشکە بەئارامیەوە بەدکتۆرەکەی ووت من (٩)ساڵە ئەم حاڵەتە دەزانم ، دکتۆرەکەوتی:باشەئەی چی وای لێکردوی وازت لێ نەهێناوە؟ لەوەڵامدا خێزانەکەی وتی تەنها لەپێناوبەردەوامی کامەرانی وبەختیاری نێوانمان !!دەی بۆچی ژن ومێردەکانی ئەمرۆچاوناپۆشن لەشتەبچوکەکان وهێلانەی بەختیاری پێ دەشێوێنن وکەکاریش گەیشتەجیابونەوەیەکەم زەرەرمەند ئافرەتە و

کۆمەڵگای نەفامیش بەچاوێکی ترسەیری دەکەن!کەواتە خوشکی بەڕێزتابۆت دەکرێت خۆت بکە بەزەوی بۆهاوسەرەکەت ئەویش دەبێتەئاسمانی تۆ.

ئیسلام : نەرم ونیانە میهرەبانە..لەمامەڵەی ڕۆژانە

دوای شکستیان لەبواری فیکروئایدیاوەنەیارانی ئیسلام کەوتنە چەواشەکاری وتۆمەت هەڵبەستن ونیشاندانی ئیسلام بەتیرۆروتۆقاندن!دەڵێن سەرچاوەی توندوتیژی وهەرەشەیە،بۆئەومەبەستەش هەندێ نیوە ئایەتوفەرمودەدێنن ولێکدانەوەی خراپ ونابەجێی بۆدەکەن،بۆئەوان ڕەوایەکەخاوەن هێزوپێزو چەکی کوشندەوترسناك بن کارەسات ومەرگەسات بخوڵقێنن هەردیموکراسین ماف پەروەرن..ڕزگارکەرن نەرمو نیانن..میهرەبانن!بەڵام بۆ موسڵمان نابێ نینۆکی هەبێ خۆی پێ بوخرێنێ چەقۆیەك یاقسەیەکی حەقوڕەق بۆی نارەوایە! ڕاستەوخۆتۆمەتی تیرۆروتۆقاندنوتوندوتیژی دەدەنەپاڵ!کاتێ پێوەرنامێنێ ڕاستیە کان پێچەوانەدەبنەوە،ئەوەتالەدەیان ئایەتوفەرمودەداهانی موسڵمانان دەدات بۆنەرم ونیانی ولەسەرخۆبون وتەسامح ولێبوردەیی، پێغەمبەر(ص)فەرمویەتی: {اِنَ الرِفقَ لایَکونُ فی شَیِ الازانَهُ،ولایُنزَعُ مِن شَیِ الاشانَهُ}(رواه مسلم)واتە: نەرم ونیانی لەهەرشتێکدابێت جوانی دەکات وکەلێی دەرهێنراناشیرینی دەکا) هەروەهالەفەرمودەیەکی ترداکەماناکەی بەم شێوەیە:(خوای گەورەنەرمونیانەو ئەوسیفەتەی لاخۆشەویستە،وەئەوخێروپاداشتەی کەلەسەرنەرمونیانی دەیدات بۆشتی ترنایبەخشێت،یان بەوشێوەنادرێت بەتوندوتیژی)،(ابوهُریرە/خ)بۆمان دەگێڕێتەوە:دەشتەکیەك لەناومزگەوت میزیکرد،خەڵکەکەویستیان پەلاماری

بدەن پێغەمبەری ڕەحمەت فەرموی وازی لێبێنن ودۆلکەیەك ئاوبێنن بیکەن بە سەریداوئامۆژگاری کابرایکرد،وەفەرموی ئێوەکارئاسانی بکەن وشت قورسو خراپ مەکەن(پێشەوابخاری هێناویەتی)گەرئەوەبەراورد بکەین لەگەڵ هەندێ لەکێشەکانی ناومزگەوتەکانی ئەم ڕۆژگارەدەبینی لە سەرشتی لاوەکی بچوك دەیکەن بەهەراوکێشەولەجیاتی ئاوبەنزینی پێدادەکەن!عائشەی دایکمان فەرمویەتی:ئەگەرپێغەمبەر(ص)سەرپشك بکرایەلە نێوان دووشتدا،کامەیان ئاسان بوایەئەویانی دەکردگەرتاوان نەبوایە،وەلەسەرخودی خۆی تۆڵەی لە کەس نەسەندووەبەلاّم گەرسنورەکانی خوابشکێنرایەلەبەرخوا تۆڵەی دەکردە وە(بخاری ومسلم)،دیارەتوندوتیژی لەشوێنی خۆیدائازایەتیەوەك لەمەیدانی شەڕ وڕوبەڕوبونەوەدالەبەرخواوەك دەبینی خوای زاناودانابەم شێوەوەسفی ڕەوشتی پیاوانی دەوری پێغەمبەردەکات(..وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ ..) لەسەرکافران توندوئازابون بەلاّم لەنێوخۆیانداواتە(لەگەڵ موسڵمانان)نەرم و نیان وبەسۆزبون،بەپێچەوانەی مامەڵەی هەندێ لەموسڵمانانی ئەم سەردەمە! بەسەبۆگەورەیی ئەم دینەنەیارانیشی دانیان بەوە داناوەکەئیسلام لەمامەڵەی ڕۆژانەیدانەرمونیانە(جۆن ئیسپۆزیتۆ)مامۆستای زانکۆی(جۆرج واشنتۆن)وتویە {ئیسلام ئاینی میهرەبانی وپێکەوەژیانەودورەلە توندوتیژی} بائێمەش لەماڵە کانمانەوەدەست پێبکەین نەرم ونیان ولەسەرخۆبین تادەگاتە شوێنی کارودامو دەزگاکان وبەرێوەبەرەکانوتاپلەوپۆستەبەرزەکان کەئەوان سەرمەشق وڕابەرن هەموومان نەرمونیان بین لەیەکتربەقین نەبین

بەڵكوهــەوڵی لێكگەیشــتن بــدەین، پەنــد لــەڕابردووەربگرین وبــزانین كەتوندوتیــژی ورقوتۆڵەوكاردانەوەكارەســاتی بــەدواوەبوەوكلتورێكی نابەجێیەودورەلەڕەوشــتی بــاوەڕدارانی ڕاســتەقینە،ئەنجامی ئەوپەروەردەئیمانیەبوكەموسڵمانان لەگەڵ جولەكەوگاورەكاندابیێكـەوەژیاون، مێژوبۆمان دەگێڕێتەوەكەجولەكەیەك ویستبوی خانوەكەی بفرۆشێ بە(٢٠٠) دیناركەلێیان پرسیوەبۆوابەگرانودووقیمەت دەیفرۆشی؟لەوەلاّمداوتبوی(١٠٠) دیناری حەقی خانوەكـەو(١٠٠)دینارەزیادەكـەش هـی جیرانـەتی عبداللـەی كوڕی موبارەك كەچاكترین جیرانە!ئـەی چـی دەڵێـی بەوموسـڵمانەی لەبـەر خراپی هاوسێكەی خانوەكەی دەفرۆشێ بەهـەرزان!،یان دەنگیـان پێكەوەنیـە چونكەحیزبەكانیان جودایە!،خوای گەورەدووپێغەمبەر(موسـاوهاروون)دەنێرێ بۆلای فیرعەون پێیان دەڵێ كەبە شێوەیەكی نەرمونیان قسـەی لەگەڵدابكـەن (فقولالـه قولاًلینـاً..)دەی ئەمەپەندوئامۆژگاریەبۆمرۆڤـەكان،خۆخوای گـەورە بەدەسەلاّتەولەفیرعەون ناترسێ،دیارەوەك زۆربەی دەسەلاّتدارەستەمكارەكان ئەویش قبوڵی نەكردوهەوڵی سەركوتكردنی دان،بۆیەكەجادوگەرەكانی باوەڕ یان هێنافیرعەون وتی(لاُقطعَنَ اَیدیَكم وارجُلَكُم..)وتی دەست وقاچتان دەبڕمەوە وهەڵتان دەواسم بەقەدی دارخورماوە،ئەوساوئێستاش هەردەسـەلاّتدارە ستەم كاروبیربڕواكـانن هەڕەشـەوتوندوتیژی چـەكی دەسـتیان بوەبۆسـەركوتكردنی بەرانبەرەكانیان،بەڕێزان:حەق وڕاستی لای هەركەس بـولێی وەربگرە،چـونكە گـرنگ ئەوەیەكەچـی وتووەنـەك كـێ وتی،(ئەبوهورەیرە)شـەوێك پاسـەوانی

خورماوخواردەمەنی زەکات بووەکەکۆکرابۆوە،دووسیٚ جارشەیتان لەشیٚوەی زەلامیٚك هەولیٚداخواردنی لیٚ بدزیٚت،لەجاری سیٚیەمداگرتی وپیٚی وت ئەتبەم بۆلای پیٚغەمبەر(د.خ)ئەویش ترساوزۆرپاڕایەوەپاشان شەیتان وتی بە(ابوهُريرة) شتیٚکت فیٚردەکەم گەرشەوانەبیخویٚنی پاریٚزراودەبی لەشەیتان ئەویش پیٚی وت ئایەتولکورسی بخویٚنە،بەیانی بەسەرهاتەکەی بۆ پیٚغەمبەرگیٚڕایەوە ئەویش فەرموی:ئەوە شەیتان بووە(صدق وهو كَذوب)ڕاست دەکات بەلاٚم خۆی درۆ دەکات،نەیفەرموودرۆیەچونکەشەیتانە،ئیٚستاش هەریەکەبەشیٚك لەحەق و ڕاستی لایەوباحیساب بۆبەرامبەرکەمان بکەین،مەلیٚ مادام لەگەلمدانییەیان لەوحیزبەیەهەموی درۆیە،بابەچاك بلیٚین چاك بەخراپیش بلیٚین خراپ(ولاتبخسُ الناسَ اشياءهُم)،ئەگەردەتانەویٚ تەمەنتان دریٚژبیٚت ولاٚت ئاوەدان بیٚت بائەم دووشتە ئاسانەئەنجام بدەین(حُسنُ الخُلق وحُسنُ الجِوار)واتە:ڕەوشتی جوان و هاوسیٚیەتی کردنی چاك ولاٚت ئاوەدان دەکات وتەمەن دریٚژدەکات، وەبە پیٚچەوانەوە بەدڕەوشتی ودژایەتی جیران مالی دنیاودواڕۆژمان ویٚران دەکات، کەهەموئەمانە دەرەنجامی مامەلەی ڕۆژانەی کەسی نەرمونیانە،ئەیناوەك ڕیٚبازو وپاساسنوری حوکمەکانی ئیسلام نەگۆڕەوکۆنکریٚتیەوزیادوکەمی لیٚناکریٚت ، بیٚگومان سۆزوبەزەیی ونەرم ونیانی(صبر)ودان بەخۆداگرتنی پیٚویستەودەبیٚ باجەکەی بدەی وەك وتراوە(سەبرتالەوبەری شیرینە)چون جاری وایەخەلکانی بیٚباروبیٚوەفالەبەرانبەردابۆمەبەستی خراپ ئەوهەلویٚستەدەقۆزنەوە ئەوەش تاقی کردنەوەیەوەك وتراوە:ڕەسەن ڕیٚزتگرت شەرمەزاردەبیٚ بەلاٚم ناڕەسەن تابیٚ

ھاردەبیٚ)چـینیەکان دوای(٥٠٠٠)سـاڵ لێکۆڵینەوەگەیشـتنەئەم حیکمەتـە: (ئەوەی بەنەرمونیانی ھەنگاوبنێت،زۆردەڕوات)،باپیرانی ئێمەش جوانیان وتوە: بەتوندوتیـژی کارناچـێتە سـەر ...ماربەقسـەی خـۆش لـەکون دێتـە دەر. (پەندی پێشینان)

هیممەت بەرزی شێرانە..نیشانەی هێزی ئیمانە

ورەبەرزی:پەیمان وسوربونی دڵەلەسەرشتیٚ پێش ئەنجامـدانی کارەکەچـاك بـیٚ یان خراپ،ورەبەرزی لەدڵەوەیە،دڵیش کەس دەسەڵاتی بەسەرداناشکیٚ جگە لەخاوەنەکەی،جاوەك چۆن باڵندەبەباڵ ئەفڕیٚ،بەھەمان شێوەش مرۆڤ بەنیـەت وھیمەتی ئەفڕیٚ بەرەوبەرزی بۆرزگاربونی لەکۆت وبەندی مادی و مەعنەوی (ابن قتیبە)لەھەندیٚ کتێبی حیکمەتداھێناویەتی(عیون الاخبـار/٣ /٢٣١)مرۆڤـی ھیممەت بەرزئەگەرکەوتیش نەفسی ھەربەرزی دەویٚ وکەوتن وژێر دەستەیی قبوڵ ناکا،وەك بڵسەی ئاگرھەرچەندە پێی پیائەنیٚ تا بکوژێتەوە بەڵام ئەوڕازی نیەوھەربەرزدەبێتەوە،بەتایبەت موسڵمان نیەت وھیممەتی لـەپێش کـاروکردە وەیەتی،ھەرچەندە بۆیشی نەکرابیٚ چونکە ویستویەتی ومەبەستی بووەبۆیەبۆی نوسراوە:پێغەمبەر(ﷺ)فەرموویەتی(مَن هَم بِحَسنةٍ فَلَم يَعملهاكَتبها الله عِندهُ حَسنةَ كاملة...)(بخـاری)واتە ھەرکەس ویستی بوچاکەیەك بکات وبۆی نـەکرا،خوای گەورە چاکەیەکی بۆدەنوسیٚ،خۆئەگەرویستی بیکات وئەنجامیشـدا،ئەوە یـەك بە دەتایەك بە(٧٠٠)بۆی دەنوسریٚ، وەلەفەرموودەی تردا ھاتووەکەپێغەمبـەر (ص)(ھەرکەس بە ڕاستی داوای شەھید بکات خوای گـەورە دەیخاتـە ڕیـزی

شەهیدان گەرلەسەرجێگەی خۆیشی مردبیٚ)(مسلم وابوداود والنسائی وابن ماجه) ئەوەهەموی پاداشتی نیەت وهیمەتی بەرزوبڵندەکە بەڕاستی ویستویەتی و هەوڵیشی بۆداوە هەرچەندەبۆی ئەنجام نەدراوە،چونکە هێزی موسڵمان لە نیەتی دڵەوە سەرچاوەی گرتووە،وەك خۆشەویستمان سەبارەت بە تەقوا فەرموویەتی(التقوی ههنا) دەستی خستە سەردڵی وفەرموی تەقوالێرەوەیە،جا کەسی ژیروئازابەهۆی ورەبەرزی وحەزوئارەزوی ڕاستی نیەت پاکی بۆکارە کەی گویٚ بەئازاری درك ودالی سەرێگە نادات،چونکە هێزوژیانەوەی دڵی بەسراوەبەهێزی هیمەت ونیەتی دڵی،کەهاندەرەبۆخۆشەویستی کارەکەی و سەلامەتی دڵ لە دوودڵی وخەمۆکی وبیٚ هێزی و بێزاری...،بۆیە ورە بەرز ماندونەناسەوپیری نازانیٚ ،پێشەوا بوخاری ڕەحمەتی خوای لێبێت لە(صحیح) کەیدا دەڵیٚ هاوەڵانی پێغەمبەر(ﷺ)بەپیری فێری زانست وزانیاری بون(ابن معاذ)دەڵیٚ پرسیم لە(أبا عمرو)تاکەی گونجاوەمرۆڤ فێربیٚ وبخوێنیٚ ؟ووتی:تالە ژیاندابیٚ چون ورەبەرزماندونەناسەومتمانەی بەخۆیەتی،بۆیەسەرەنجام بونەڕابەر لەسەرجەم بوارەکانی ژیانداوجوانترین نمونەی ژیانیان پێشکەش بەمرۆڤایەتی کرد،وەبەپێچەوانەیشەوەدیارەخەڵکانی بیٚ هیممەت لەناخداڕوخاووترساو داماووجیٚ ماووشەرمنن چونکە متمانەی خۆیان لەدەست داوەناتوانن هەنگاو بنێن وبارن بەسەرکۆمەڵگاوەوسەرەنجام بیٚ هیممەتی والەمرۆڤ دەکات دوای شکست هەڵنەستێتەوەوئامانجی ژیانی لەدەست بدات،بۆیەپێغەمبەری پێشەوا (ص)لەپاڕانەوەیدادەیفەرموو(اللهم انی اَعوذبكَ مِنَ العجزِوالكَسَل..)واتە:خوایەپەنا دەگرم بەتۆ(بەدورم کەی)لەبێدەسەلاٚتی وکەم توانایی وتەمبەڵی،پێشەوا عەلی

(خوالێی ڕازی بێت)دەیفەرموو:ئەگەر هەووڕازی بەوبارودۆخەی تیایدا دەژین(بێ هەولوهیممەت)ئەوادنیاکاول دەبێ، زۆرن ئەوانەی متمانەیان بەخۆنەماوەبۆیەنازانن چۆن بژین و سەرەنجام نازانن چۆن دەمرن چونکەلەحیکمەت وفەلسەفەی ژیان بێئاگابون وشکستیان خوارد،قیامەتیش بەرهەمی دنیایەوچی بچێنی ئەوەئەدوریتەوە.

هیممەت بەرزی پیرێژنێکی بەنی ئیسرائیل:

ڕۆژێك پێغەمبەر(ﷺ)دەبێتەمیوانی عەرەبێکی دەشتەکی،زۆرڕێزلەحەزرەت دەگرێ وخزمەتی دەکات،ئەویش پێی دەفەرموێ:چیت دەوێ داوابکە،کابرا وتی:ئەی نێراوی خوا،حوشترێك بەپێداویستیەکانیەوەوبزنێك کەخێزانم بیدۆشێ،ئەمەی دوو جاردوبارەکردەوە،حەزرەت(ﷺ)پێی فەرمو(نەت توانی وەك پیرەژنەکەی بەنی ئیسرائیل بیت)هاوەڵان وتیان پیرەژنەکەی بەنی ئیسرائیل چییە؟فەرمووی:کاتێ موسی(س)ویستی لەگەڵ بەنی ئیسرائیلداشەودەرچێ،ڕێی لێ تێك چوو،زاناکانیان وتیان:ڕەنگە حیکمەتی تیابێت ونبوین ورێمان لێ تێك چووە، بۆئەوەی هەر خۆمان نەڕۆین ودەمانەوێ پێت بڵێین کەحەزرەتی یوسف پەیمانی لێوەرگرتوین ئەگەر لە میسردەرچوین لاشەی ئەویش لەگەڵ خۆمان ببەین..موسی فەرموی:کامتان دەزانێ قەبری یوسف لەکوێیە؟وتیان:تەنها پیرێژنێکی بەنی ئیسرائیل دەزانێ قەبری یوسف لەکوێیە،ناردی بەدوایداوکەهات پێی فەرموو:قەبری(یوسف)م نیشان بدە،وتی : پیشانت نادەم هەتاوەکونەبمەهاوەڵت لەبەهەشتا!ئەویش پێی ناخۆش بو(ڕەنگە لە بەرئەوەبێ کەداوای چونەبەهەشت بەدەست ئەونیەیان لەبەرئەوەی ئەوپرسیارەی بۆپیشاندانی قەبرەکە،کەی ئەوەدێنێ وئەوەندە گەورەیەبەرامبەر بەهەشت بێ؟) خوای گەورەشروشتی بۆنارد،کەپەیمانی بەهەشتی بدەرێ..کەپەیمانی چونەبەهەشت وهاوەڵیەتی دایە،ئەویش شوێنێکی پیشاندان کەئاوی تیاوەستابوو،وتی:ئاوەکەلابدەن

کەلایان بردوتی دەی ئێرەهەڵکەنن،کەهەڵیان کەندلاشەی حەزرەتی یوسف دەر کەوت،لاشەکەی هیچ تێك نەچوبو!کەدەریان هێنادەدرەوشایەوەورێگای بەوشەوە بۆرِوناك کردنەوەورِێی خۆیان دۆزیەوە،ئەمەش بەڵگەیەکەئاینی ئیسلام زۆرگرنگی داوەبەورەبەرزی ودورکەوتنەوەلەتەمەڵی وسستی وکەمتەرخەمی وترسان ...

تەقوا : چیەوچۆنە..گرنگی وجۆرەکانی و نیشانەکانی

أ)پێناسە:تەقوالەزمانەوانیداواتە:پارێزگاری،وەلەزاراوەی شەرعدامەبەست پێی خۆپاراستن ودورکەوتنەوەیەلەخراپەوتاوان،تەقوافەرمانی خوایەبۆگشت بەندەکانی ورِاسپاردەی پێغەمبەرانەبۆگەلەکانیان تەقواتوێشوی رێگای کاروانی صالّحانە،کەشتی نەجاتی هەموانە..هێماوسیمای لەخواترسانە .. بەری درەختی ئیمانە..تەقوادارخاوەنی کۆی رِەوشتەجوانەکانە،تەقواپێناسەی جۆراوجۆری بۆکراوە،بەلاّم ئەوتەقوایەی کەپێشەوا(علی/خ) تێی گەیشتوە وپێناسەی کردووە بەم چوار خالّە:باخۆمان بخەینەژێر تیشکی ئەوپێناسەیەو بزانین لەچ پلەیەکی تەقواداین وچۆن تێی گەیشتوین ؟

١ ـ الخوف من الجليل:ئەوەیە کە بەرِاستی لە خوا بترسی وخراپە نەکەی .

٢ ـ العمل بالتنزيل:ئیش کردن بەبەرنامەی خوا،تەنها ئەوبەرنامەیە یاساو رێسای ژیانت بێت وهەوڵ بدەی بۆحاکمیەتی دینی خوالە هەمووبوارەکانی ژیانداوجاوردبەرەوبزانەکاربە(هودا)دەکەی یان بە(هەوا)؟

٣ ـالقناعةبالقليل:ڕازی بوون بەوبەشەی کەخوا پێی داوی،سەرچاوەی هەمو دەردەکانی ئەم سەردەمە دنیا خۆریە،هەست ونەستمان بـەدنیاوە شـێلراوە، قەناعەت گەنجینەیەکی نەبڕاوەیە..ئەوەی بیبیٚ حەساوەیە.

٤ ـ والاستعدادليوم الرحيل:واتەخۆ ئامادەکردن بۆڕۆژی کۆچ کردن(مردن) خەمی سەفەری قیامەتت بیٚ ،ئەوەیەپێناسەی تەواوی تەقوا،ئایاخۆمان ئامـادە کردووەبـۆ ڕۆژی کـۆچ ؟بۆوەڵامدانـەوەی پرسـیارەکانی ناوگۆڕ؟ئایـاوەکو ماندوهیلاکین بۆئەم دنیا،خەمی قیامەتمان لەبەرە؟کەواتە مانای تەقوا فراوانە، بەوشێوەنیەکەخۆت فەقیر وزەلیل بکەی،بەڵکوبـە بـەهۆی تەقوادەبتـەپیاوی دنیاودوارۆژ!دیارەپێچەوانەی تەقوا(طغوی)یـە واتەکەسـیٚ تـەقوای نـەبوو، توغیانی کردووەولای داوە،بەهەواوئارەزوی خۆی دەکات،دوای ئەوەی کە لەماناکەی تێگەیشتین، پێویستە لەسـەرمان(بەپێی توانا)لـە هـەمووبوارەکانی ژیانداتەقواداربین وجۆرەکانی تەقوابزانین بۆ نمونە:(لەعیبادەت وبەندایەتیدا) ئاگات لە تەقوا بیٚ بەدڵ وگیان بیکەی دورلەڕیایی وناپاکی!لەبواری سیاسی دابزانەلەبەرخوا پشتیوانی لەکیٚ دەکەیت ورقت لەچ کۆمەڵێکە،کەبە(ولاء وبراء)ناسراوە،لەبواری عەقیدەوبیروباوەڕدا تەقوا وپارێزی ئەوەیە کە وریابـە دوچاری شـیرك نەبی،هـەوائارەزوی خـۆت تێکـەڵی نەکـەیت!وەتـەقوای عەسکەری ئەوەیەلەکاتی شەڕدا،نەخشەوپلانیٚ دارێـژی کەبـەزیانێکی کـەم سەربکەوی ژن ومنداڵ و پیرە پیاوومەدەنی نەکوژی وئاگاداری مامەڵەی دیل وگیراوەکان بیت،تەقوای ئابوری ئەوەیە لەکاتی کـڕین وفرۆشـتندا تـەقوات

ببێت ودوربەلـەغەش وفێڵ وخیانەت..،وەلـەبواری کۆمەڵایەتیدا تەقوائەوەیـە کەلـەگەڵ خەڵکدا هەڵسوکەوتت چاك وپاك بێت خورەوشتت جوان بێت و دوربی لـە دووڕویی ودوزمانی ودرۆکردنوخەڵکی لـەدەستوزمانت سەلامەت بن ،بەم شێوەیە موسڵمانی پابەند ومولتەزیم دەبێ تـەقوا لـەهـەموو ژیانیـدا ڕەنگ بداتەوە،ئەوجا سودو گرنگی تەقوات بـۆ دەردەکـەوێ کـە ئەمانـەی لای خوارەوە هەندێکن لـە گرنگی وبەرهەمەکانی تەقوا:

ب) گرنگی تەقوا لـە ژیانی موسڵماندا :

أـ خوای گەورە لـەگەڵ تەقواکارانەوپشتگریان لێ دەکات﴿ان الله مـع الـذین اتقوا والذین هم محسنون﴾ .

ب ـ بەهۆی تەقواوەکارەکانمان ئاسان دەبێت وخوای گەورە سەختی ونا ڕەحەتیمان لـەسەرلادەبات،وەرزق ورۆزیمان دەدات ودەروی خێرمان لێ دەکاتەوە،دەفەرموێ﴿ومن یتق الله یجعل له مخرجا ویرزقة من حیث لایحسب

ج ـ بەهۆی تەقواوە زانست و زانیاری زیاد دەبێت،خوای گەورەفەرمویەتی: ﴿ واتقوا الله ویعلـمکم الله ﴾تەقوا نوری عیلـم و زانیاری دەخاتە ناودڵـەوە و شارەزاو زانست وزانیاردەبین

د ـ تەقوا هۆکاری خۆشەویستی و دڵسۆ زی ویەکڕیزی وتەباییە،وەك دەفەرموێت:﴿ان الذین امنوا وعملوا الصا لحات سیجعل لهم الرحمان ودا﴾

هـ ـ پێوەری قەدروڕێزلای خوا تەقوایە﴿ ان أکرمکم عند الله أتقاکم ...﴾ بەڕێزترینتان لای خواتەقوادارترینتانە،نەك دەسەلاترین ودەوڵـەمەندترین کەس

بۆیەدەبیٚ کیٚ ئەهلی ئیمان وتەقوایەبەلاتەوەخۆشەویست بیٚت،نەك خۆمانەیی

و ـ بەهۆی تەقواداریەوە حەق وناحەق دەناسین لیٚت تیٚکەلٚ نابیٚت وسـەرت لیٚ ناشیٚویٚ،وەك خوادەفەرمویٚت:﴿ ان تتقـوا الله یجعـل لکـم فرقانا﴾واتـە : ئەگەرتەقوا بکەن خوا حەق وناحەقت پیٚ دەناسیٚنیٚت ولیٚـت تیٚکـەلٚ نابیٚـت، ئەوکاتە(هـەموو زەردیٚـك بـەزیٚرنازانی)وەك ابـن اسـحاق دەلٚـیٚ:فرقانـاً ، (أی فَصلاَبَینَ الحقِ الباطل).

ز ـ بەهۆی تەقواوعیبادەت وکارەکانمـان لیٚ وەردەگریٚ،کـرد وکۆششـمان بەبیٚ تەقوا وەرناگیریٚ بازۆریش بیٚ وەك دووکورەکەی ئادەم (قابیل وهابیل) کە هەردوکیان قوربانیان کردوولە قابیل وەرنەگیراخوای گەورە فـەرموی : ﴿ انما یتقبل الله من المتقین﴾ واتە:خوای گەورە تەنها کردەوەی تـەقواکارانی ڕاستەقینە وەردەگریٚ،واتەبەدلٚسۆزی وبۆخوابیٚت،

ح ـ سەرەنجام سەرفرازی ودواڕۆژ تەنهابۆ موسلٚمانانی(متقی)یە تەنها ئەوان براوەن،جگە لـەوان موفلیس ودۆڕاون﴿ والعاقبە لـلمتقین ﴾جا بەڕاستی تەقواداری ڕاستەقینە دۆستی خوایە،سود وگرنگی تەقوالـەژمارەنایە،ئەوەندە بەسەکەخوای میهرەبان بەچاکترین توێشو پیٚناسەی کردوە،وەك فەرمویەتی : ﴿ وتزودوافا ن خیر زادالتقوی واتقونی یاولي الالباب﴾ دەی باپاریزگاری وبەندایەتیمان بەڕاستی لـە دلٚەوە بیٚت،وەك پیٚغەمبەر(د.خ)لـەحەجی مالٚ و ئاوایی دا فەرموی:(التقوی هاهنا) دەستی خستە سەرسینەی موبارەکی و فەرموی تەقوا لیٚرەوەیە!لـەدلٚەوەیە بەلاٚم شویٚنەوارەکانی لـەدەرەوە دیارە کە

بریتیەلەپابەندی بەشەریعەتەوە، جاوەکوئاماژەمان پیّ دابا هەمووکاتیّ لە تەقوای خوادابژین لەئامادەباشی دابین بۆمردن،بەتایبەت زیاترلە مانگی ڕەمەزانداکە مانگی زیادکردنی تەقوایە،خۆشەویستان گرنگ ئەوەنیە چەند ساڵ دەژی کەم یان زۆر،بەڵکوگرنگ ئەوەیە چۆن دەژی؟ تەقواداری یان هەواداری،بائێمەش موسڵمانانە لەسەرتەقوابژین وبمرین تالەوکەسانەبین بە ئیمانەوەبژین وبمرین﴿یاأیها الذین أمنوااتقوااللە حق تقاتە ولاتموتن الاوأنتم مسلِمون﴾

تَرجواالنَجاةَ ولم تَسلك مَسالِكَها.....اِنَ السَفینةَ لاتَجری علی الیَبَسِ

ج) موسڵمانی تەقوادار(دۆستانی خوا) بەچی ئەناسرێنەوە؟:

[illegible](یونس)

*ــ بـە سیماوسیفەت وڕەوشتی صاڵحان،بەتایبەت لەم پێنج ڕەوشتەدا:

١ـ شەونوێژکردن

٢ـ ڕۆوژوی سوننەت

٣ـ قورئان خوێندن

٤ـ گریان لەترسی خوای گەورە

٥ـ زیکرویادی خوا

*ــ ئەترسن لە:(قیامەت...ئاگری جەهنەم...فەتوادان)

*ــ هەلوێستیان بەرانبەرخۆیان بەم شێوەیەیە:

(خۆیان بەدڵ نییە،خۆیان بەنزم سەیرکردوە،خۆیان لەپلەوپۆست وناوبانگ پاراستوە)

*ــ خۆشەویستی بەردەوامیان بووەبۆ:

١ـ خواى گەورە ، ٢ـ پێغەمبەر(د.خ)،

٣ـ قورئان، ٤ـ موسڵمانان

*ــ شوێنى دڵخۆشى وحەوانەوەيان:{ڕيزى مزگەوت و نوێژى جەماعەت}

*ـ خۆگروبەئارامن لەبەرانبەرنەخۆشى وناخۆشيدا..

*ــ پێشوازى دەكەن لەشەهيدى...

(□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□)

نوێژئـارامى وبەختەوەريە

نوێژخۆراكى ڕوحـەوبەهێزى دەكات بەرانبەربەلاَوناڕەحەتيەكان،بەنوێـژكردن دڵ ئارام وبەختەوەردەبێ كاتێ نوێژەكەى دادەبەستێ ودەڵێ(الله اكبر)وخوالـە هەمووشتێ بەگەورەتردەزانێ وئيترلـەهيچ شـتێ ناترسـێ بـەوەش هەسـت بـە ئارامى وحەوانەوەدەكات،بەنوێژەكەى ئاوپرژێنى دڵودەرونى دەكات ئەى ئەو كەسەى بەختەوەريت دەوێ ڕوناكى چاوانت دەوێ،بەدڵ وگيان نوێـژەكانت ئەنجام بدە،ئەوكاتەهەست دەكەى ئاسودەوبەختەوەرى،خۆئەگەرواشت نەكرد ئەوە تەنها لۆمەى خۆت بكە،پێغەمبەر(ص)هـەركاتێ توشـى بەلاَوناخۆشـييەك بوايەهاناى بۆ نوێژ دەبرد وبانگى بيلالى دەكرد دەيفەرمو:(اقم الصلاه يـابيلال ارحنابها) (اخرجه احمد وابوداود)،زانايەكى خواناس كاتێ دوژمنەكانى ئازاريـان دەدالـەزيندانا فەرمووى:چيتان لێم دەوێ ؟من بەهەشتى خـۆم لـەناوسـنگدايە، بەدەسـتى ئێوەدەرنايە،بەنديخانـەم خەڵوەتە،دەربـەدەريم سـەيران وسـياحەتەو كوژرانيشم پلـەى بـەرزى شـەهادەتە،وەهەروەهادەڵێت:ئەگەرپاشـاكان بيـان

زانیایەئێمەی موسـڵمان دڵمـان چەندخۆشـەبەزەبری شمشـێرلێیان دەسـەندین گەربیان توانیایە،(ابن تیمیه)کاتیٚ خستیانە زیندانەوە بیٚ تاقەت وخەمبارنـەبوو کەلێیان پرسی وتی :زیندانی کەسێکەدڵی بەندکراوبێت لـەیادی خواوئەسـیر یش کەسێکە کۆت وبەندی هەواوئارەزوی بێـت،(ابوبکری وراق)وتویـەتی: ئەگەر هەواوئارەزووزاڵ بووبەسەردڵی مرۆڤدا دڵی تاریـك دەبێت،ئەگـەر دڵ تاریك بووهەست بەنارەحەتی دەرونی دەكات وبەردەوام ئەودڵە تەنگە، ئـەو کاتەڕەوشتیشی ناشیرین دەكات وبەهۆیەوە خۆیشی بێزار دەبێـت وخـەڵكیش ڕقیان لێدەبێتەوە .ئەوە فەزڵ وگەورەیی نوێژە بەگشتی،بێگومان ڕەنگدانـەوەو کاریگەری شەونوێژ زیاترە لـەسەر بەختەوەری وئاسودەیی دەرونـی بـڕوادار، خێزانی چاك شەوگاربەش دەكەن بۆشەونوێژوعیبادەت(عەتای کوڕی ڕەبباح) لەگەڵ خێزانەکەی شەوگاریان بەشکردبووبۆعیبادەت وکۆتـایی شـەویان بـۆ خەسوەکەی دانابووکەبەشەچاکەکەیە!(نەك دژایەتی بوك وخەسوی ئەمڕۆ) کەخەسوەکەی مردئەوجاشەویان کردبەدووبەشـەوە،کەژنەکەش مرد(عـەتا) شەوتابەیانی عیبادەتی دەکرد ودەیگوت بایـادی خوالـەماڵـەکانمان نـەبڕیٚ بـە ڕاستی ئەم ماڵانە دەزانن بەختەوەری چیە؟جێگای سەرسوڕمانە ماڵەکانی ئێمە وەکو ڕۆژئاوای لێهاتووە،ژورێك بۆ ئارایشت و ژورێك بۆ دانیشتن و یـەکیان بۆڕابواردنی خێزان وژورێك بۆنان خواردن ونوستن ومیوانی وپێشوازی و ...، ئەی کـواژوری نوێژلـەوماڵـەگەورەیەدا؟ئەگەرعومەروابوبکرسـەردانمان بکـەن نامان ناسنەوەودەڵێن:ئەمانە نەوەی ئێمەنین!کەواتەئەوماڵەی شەونوێژی تێدایە

بەختەوەرترین ماڵە،کەتیایدا بیردەکەنەوە لەم گەردونە..لەم یاسای ژیانو بونە جاوەك دانیشتوانی سەرزەوی ئەستێران لـە ئاسـۆەبەدی دەکەن،فریشـتەکانی ئاسمانیش ئەومالأنەلەسەرزەوی دەبینن کەیادی خوایان تیادەکرێتەوەوبەڕوناکی درەوشاوەن.شەونوێژخوێن کاتیٚ نـەخۆش ئەکـەوی یـان گرفتێکـی دێتـەپێش فریشتەکان هـەواڵی دەپرسـن،کوا افلأنەکـەس ئەمڕۆکارەکـەی بـەرەوئاسمان نـەهات وەرمـان نـەگرتوە وەك ڕۆژانـی تر،کـەدەڵێن گرفتێکـی هەیـە یـان کێشەیەك، فریشـتەکان بـۆی لـەخوا دەپاڕێنـەوە کـەرزگاری بکات،چـونکە ئەوانیش جگە لەکارەکـەی خۆیـان داوای لێخـۆش بـوونیش بۆشـەوبێداران دەکەن،بەلأم نەك بۆکەسانی تیا ترۆخانە وگۆرانی وکلیـپ وسـینەماوبەڕەڵلأ یی بەداخەوەکەهەندیٚ لە موسڵمانان بۆ نوێـژە فـەرزەکانیش ئامـادەنین یـان هەرلـەکۆڵ خۆی دەکاتەوە چێژ لەئیمانەکـەی وەرنـاگریٚ ودەرونـی مانـدوو هیلاکە بەدونیاوە ولـەئارامی دورە کەسەرئەنجام بەختەوەر ودامەزراو نابن .

نوێژ

نوێژە بناغەی کۆڵەکەی دینە	نوێژە سەرمایەی بەختیاری ژینە
نوێژە دەرمانی دەردی ئینسانە	سـاڕێژ کەرەوەی گشت بریـنانە
نوێژە ڕوناکی و چرای ناوگۆڕە	لابەری ترس و شین و شـەپۆڕە
نوێژە ئارامی ئەبەخشیٚ بەژیان	هۆی توڕەبوونەهەردەم بۆشەیتان
نوێژ تکاکارە لەڕۆژی مەحشەر	لەناو جەهەنەم ئەتهێنێتە دەر
هەرکەس نوێژیکردبەراستی وجوانی	بەهەشت ئەکڕیٚ زۆر بەئاسانی

کاریگەری خراپی تاوان لەسەر ژینگەوژیان

سالأنه(٦/٥)بەرۆژی جیهانی پاراستنی ژینگەناسراوه،بەهۆی ئەوپێشهات وگۆڕانکاریه سروشتیانەی لەجیهاندارویانداوەکەدەرەنجامی خراپەکاری مرۆڤەکانه،تاوانکاری جۆرەها فەسادلەبونەوەربەرپادەکات لەئاووهەواو کێڵگەومالٚ..ئەوەتا خوای گەورەباسی دەکات دەفەرمویت(ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّوَالْبَحْرِ بِمَاكَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوالَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) ٤١/الروم)واته:تاوان وخراپەکاری دەرکەوتووەوسەریهەڵداوەوهەمووسەر زەوی ودەریاکانیشی گرتوەتەوەبەهۆی ئەوتاوان وگوناهانەوەکەخەڵکی دەستیان داوەتیٚ،سەرەنجام دەبێت تالأوی هەندیٚ لەکردەوەکانیان بچێژن، کەبەرپابونی جەنگوکارەساتەسروشتیەکانه،بۆئەوەی بگەڕێنەوەبۆ یەکخوا ناسی،(خراپەخراپەی لەدوایه)لەم ئایەتەدا ئاماژەبۆتێکچون وپیس بوونی ژینگەکراوه،کەژینگەپێك دێت لەسیٚ بنەمای سەرەکی ژیان(خاك وئاوو هەوا)کەلەم ئایەتەپیرۆزەدائاماژەیان بۆدەکات کەبەهۆی کردەوەخراپە کانی مرۆڤ زەوی دوچاری پیس بوون وگۆڕانی ئاووهەواوی زەوی وبەرز بونەوەی پلەی گەرماوەترسی بەرزبونەوەی ئاستی ئاوی زەریاکان لەبەر توانەوەی بەستەڵەکە بەفرینەکانی جەمسەرەکانی زەوی،کەئەمەش دەبێتە هۆی نقوم بونی بەشێکی زۆرلە وشکانی کەنارئاوەکانوەهەندیٚ دەوڵەت بەتەواوی ژێرئاودەکەون وەك هۆڵەندا وبەشێکی زۆرلە دانیمارك، وەلە ئەنجامی بەرزبونەوەی ڕێژەی گازی دووەم ئۆکسیدی کاربۆن وگازی

یەکەم ئۆکسیدی کاربۆن کاریگەری خراپی کردووەتەسەربەرگی چینی ئۆزۆن ئەتمۆسفیر(بەرگەهەوا)کەلەهەندێ شوێن بووەتەهۆی کون بوونی ئەوبەرگەپارێزەرەوئەمەش دەبێتەهۆی گەیشتنی تیشکەزیان بەخشەکان بە تایبەتی تیشکی سەروووەنەوشەیی،کە مرۆڤ دوچاری نەخۆشی جۆراوجۆر دەکات بەتایبەتی نەخۆشیەکانی پێست،وەدەبینی ودەبیستی سالأنەپەتای کوشندەی قڕکەرومەتریسدارسەرهەڵدەدەن جگەلەئەنفلۆزاکان لەم ساڵیشدابەکتریای ناسراوبە(ئی کۆلای)هەڕەشەلەژیان دەکات!لەو پێناوە داهەوڵی زۆری ماددی ومەعنەوی خراوەتەگەڕبەلأم سودی ئەوتۆی نەبوە یەکێکی ترلەودیاردەو پێشهاتە نوێیانە وشکەساڵی وخۆڵبارینە کەقسەو باسی سەردەمەولەتەمەنی ئێمەداپێشتربەوشێوەیەنەبینراوە،ئەودیاردەیە لەولأتەعەرەبیەکان بەشێوەی ناوچەیی وکەم وزۆر ڕویداوە لە بیابانە ووشکوچۆڵەکانیدابەهۆی ڕەشەباوگەردەلولی بیابانەوەبەلایانە وەئاسایی بوە،بەلأم لەکوردستانداتازەیەولەدوای هاتنی هێزە داگیرکەرەکانی ئەمریکابۆعێراق لە(٢٠٠٣)بەدواوەزیاترسەری هەڵداوەکەژیان وژینگەی لێ پیس کردین وهەرلەزیاد بوونیش دایە!لەبەرهەڵتەکینی توێژەڕەقەکەی سەرەوەی زەوی بەهۆی لێدانی بەچەکەقورس وتیشکدەرەیۆرانیومەکان، بەشێوەیەك ژمارەیەکی زۆرلەوانەی دوچاری(ڕەبوە)وتەنگە نەفەسی بون گەیەنراونەتەنەخۆشخانەو تادێت پەرەدەستێنێت!وەلەلایەکی تریشەوە ناچاربوین کە هاوینانیش لەژوری خەوتنی زستانان بخەوین!کاتێ کارەباش

لەنیوەی شەودا بۆماوەیەك ئیسراحەت ئەكات وئەخەویَ ئیَمەگیانمان سەر ئاوئەگەریَت وناخەوین!ئای بۆدلَی سافی باپیران بۆژینگەی پاكی جاران بۆ خۆشیەكانی هەواوباران،سالاَنی زووسالَی رۆژیَك دنیا غوباروزەردبوایە دەیانگوت پیاویَكی گەورەكۆچی كردووە یان غەزەبی خوایە یان...،بەلاَم واماوەی چەند سالیَكە بەردەوامەولەزیادبوندایە!تەنهادەیگیرنەوە بۆوشكە سالَی،بەلَیَ وشكەسالَی هۆكاریَكەبۆدیاردەی خۆلَبارین،بەلاَم هۆكاری لە پیَشترو گرنگتربلاَوبونەوەی فەسادوخیانەتوگەندەلَی ورژانی خویَنیَی زۆرە بەنارەوالەعیَراقداكەهۆی سەرەكیەبۆئەوەی خواوەرزەكانمان لیَبگۆریَ! نوسەرانی ئیسلامیش خۆدەبویَرن لەوەكەهۆكەی بگیرنەوەبۆخراپی تاوان لەبەرتانەی بەرانبەریان وهەرتەنها بەگشتی باسی لیَوەدەكەن،بەلَگەیەكی تریشم بۆ پشتیوانی قسەكەم ئەوەیەكەئەگەرسالاَنی رابردووش وشكە سالَی بووبیَ خۆسالَی وابوە بارانیَكی باش باریوە وگیاوگولَی بەهاریش زۆربووە! لەگەلَ ئەوەیشدا لەم وەرزی تەری وتوشی قورەدا ئەبینی خۆلَ بارین هەررویداوە!لەنویَژی نیوەرۆدادنیا تاریك دەكات؟!گەرئەلَیَ هی بیابانەلماویەكەی باشورە،دەی لەدیَر زەمانەوەبیابانی رومادی وخواروی عیَراق هەربوەوئەوخۆلەبۆكوردستانیش نەهاتووە،ئیَستا بۆچی بەهۆی شەپۆلی هەواوەبەرزی دەكاتەوەودیَتە ئاسمانی ناوچەكە!ئەگەرلەبەرتیَك چونی وەرزەكان نەبیَت بەهۆی گۆرانی خەلَكەوەبەرەو خراپە! چارەسەر یش گەرانەوەیە بۆخاوەنی هەواوخۆلَ وباران كەخوایە،وەك ئەوپیاوەی

وتی بەکورەکەی ئەگەرکۆمەڵێ سەگت بۆهاتن چی ئەکەی؟وتی لێیان ئەدەم،باوك:ئەوە زۆردەکێشێ ولەوانەیەسەرنەکەوی،بەلآم ئەگەرپەنابەری بۆخاوەنی سەگەکان کەشوانەکەیەبەئاسانی لەکۆڵت دەکاتەوە(وَلِلهِ المثل الآعلی)ئێمەش ئەگەربەڕاستی پەنابەرین بۆخواولێی بپاڕێینەوەو دەست هەڵ بگرین لەفەسادی ئیداری وئەخلاقی وسیاسی ...، ئەوا پشت بەخوا ڕزگار دەبین لە دیاردەی وشکەساڵی وخۆڵبارین کەبێزارین،ڕەحمەت لە پێشینان کەلەپاڕانەوەیانداوتویانە:(خوایە فەسڵمان لێنەگۆڕی)لەکۆتایدادەرمانی دەردان بۆچارەسەری ژینگەوژیان گەڕانەوەیەبۆبەرنامەی خوای میهرەبان.

www.zanayan.org

* وەلآمیچوارپرسیاری گرنگ !

پیاوێك ئەم چوارپرسیارەی لەپێشەوا علی(خ) کرد،وتی: واجب چیە..

واجبترچیە ؟،نزیك چیەونزیکترکامەیە ؟،سەیرچیە..سەیرترچیە ؟،قورسی چیەوهەروەهاقورسترچیە ؟/ ئیمام علی لەوەلآمدافەرموی:

واجب ئەوەیەکە خواپەرستی بەلآم واجبترئەوەیەوازلەتاوان بێنیت ..

نزیك ڕۆژی قیامەتە بەلآم نزیکترلەقیامەت مردنە..

ئەوەی سەیرەدنیایەبەلآم لەویش سەیرترسەرقاڵبونەبەخۆشیەکانی دنیا..

قورسیش قەبرە بەلآم لەوقورستر چونەناوگۆڕەبەبێ توێشوو..

وانەكانی (ئیسراومیعراج)

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ، واتە:پاكوبێگەردی بۆئەوخوایەی شەوڕەوی كردبەبەندەكەی خۆی،كە(محمدە)لەمزگەوتی حەرام لەمەككەبۆمزگەوتی ئەقصالە(بيت المقدس)تابەڵگەونیشانەكانی خۆمانی پیشان بدەین،بەڕاستی خوا بیسەروبینایە.زانایانی سیرەوتەفسیرفەرمویانە:شەوڕەویی وبەرزبونەوەكە بە جەستەولاشەوەبوەچون ئەگەرخەون بوایەنەدەبوبە(موعجیزە)وەك چۆن ڕێزی لە حەزرەتی نوح گرت بەكەشتیەكەی خۆیی وبڕوادارانی لەخنكان ڕزگاركرد، وەحەزرەتی ئیبراهیمی لەناوئاگرەكەداپاراست لەسوتان،وەدەریای لەتكردبۆ حەزرەتی موساوقەومەكەی هەرئاوایش ڕێزی لە(محمد(ص)گرت شەوڕەوی پێكردوئاسمانەكانی بۆتەیكردوەك یەكەم گەشتی ئاسمانی گەیاندیە ئاستێك هیچ دروستكراوێكی خواجگەلە(محمد)ص،پێینەگەیشتووە(سەلامی خوا لەسەر هەمویان)وەلەوسەفەرەدابەڵگەونیشانەی زۆرگەورەی بینی([illegible] [illegible])پێغەمبەرانی بینی،دیمەنەكانی بەهەشت ودۆزەخی پیشاندرا، بەكورتی ئەمانەی لێدەخوێنرێتەوە:

*دوای مردنی خەدیجەی خێزانی ومامی كەبۆی بوبەساڵی خەمان(عام الحزن) ودوای ئازاروئەشكەنجەی زۆرلەلایەن بێباوەڕان ودەركرانی لەتائیف ..،لە بەرانبەرهەموئەمانەداواتە:ئەگەرئەوان میوانداریت ناكەن ئەواخوای گەورە

میوانداریت دەکات،ئەگەرئەوان دەرگات لێناکەنەوەئەواسەرجەم دەرگاکـانی ئاسمانـت بۆدەکرێتەوە،ئەگەرئـەوان بەپێشـەواقبوڵت ناکـەن ئـەواکردمانی بەپێشەوای پێغەمبەران.

* پێمان دەڵێ:ئارامگرتن سەرکەوتنی بەدواوەیەودوای ناخۆشیان خۆشیە.

*ئیسـراومیعراج خـاڵی وەرچـەرخان بو،گـۆڕینی سـەرکردایەتی مێـژوویی بولـەبەنی ئیسرائیلـەوەکە(٣٠٠٠)ساڵ بووپێشەوایەتی جیهانیان دەکردوسەدان پێغەمبەر یـان لـێ ڕەوانەکرابو،گوازرایـەوە بـۆ پەیامبـەرێکی نەخوێنـدەواری عەرەب لـە ولاَتێکی وشکی بێ کشتوکاڵ(غیرذی زرع).

* بیت المقدس کەوێستگەیەکی گەشتەکەی بوو،واتـە:موسـڵمانان ئاگـاداری ئەو شوێنەبن گەورەو پیرۆزەوڕوگەی ئاینەکانەوبێشکەی پێغەمبەرانە.

*ابن عباس(خوالێیان ڕازی بێ)فەرمویەتی: بینین بۆمحمد..قسـەکردن بۆموسـی ..و خۆشەویستی بۆابراهیم،بووە

*میعراج وەك موعجیزەیەکی ئاینیە،هاوکات ڕوداوێکی زانستیە،یەکەم کەسێ بۆشایی ئاسمانەکانی بڕی بێت بەوخێراییە،کەلـەوکاتەداخێرایی تیشك وموشەك وشەپۆلـەکانی مۆبایل نەدۆزرابونەوە،یاساکەی ئەنشتاین لـەئارادا نەبوکەدەڵێ: تاخێرایی زیاتربێت کات کەم دەبێەوە،بێگومان خێرایی(بوراق)ی بـەرق ئاسا بەراوردناکرێت بەخێرایی تیشك کەلـەچرکەیەکداهەزاران کیلۆمەتردەبڕێت!

ـــ دەی بائێمەش لـەیادوبیرەوەری ئیسـراومیعراجداپەیمانی وەفـاداری وپابەنـد بـون وشـوێنکەوتنی خـاوەنی ئەوموعجیزەیـەدوپات بکەینەوەبەکردەوە،نـەك

تەنهائاهەنگ وپیاهەڵدان،هەزاران درودوسەلام لەسەرپێشەواکەمان بێت.

نەزەری حەرام زینای چاوە..خەڵکێکی زۆرتێوە گلاوە

الحَمدُلله الغنی الحَمید..المُبدیءِ المُعید..ذی العَرشِ المَجید..الفَعال لمایُرید،

وأشْهَدُأن لاَّ إلَهَ إلاَّ اللهَ وَحْدَهُ لاَشَرِيكَ لَه العزيزُالحميد،وأشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ افضلَ من دعاالی الایمانِ والتَوحید،اللهم صَلِ علی محمدٍو علی الهِ اصحابِهِ ومَن یَتبعهم مِن صالِحی العَبید،امابعد:فَیاعِبادَالله اتقواالله تعالی واطیعوه،وعَظِمواامرَهُ ولاتُعصوه،وعلیکم بِغَضِ البَصرفانَ النظرةَ سَهمٌ من سِهامِ اِبلیس،قال تعالی(**قل للمومنین یغضوامن ابصارهم ...**)

تــەقواوپارێزگاری لەسـنورەکانی خوابنەماوسەرچـاوەی هەمووخێرێکــە، یــەکێك لەنیشــانەوبەرهەمەکانی تەقواداخستنی چاوەلەئاست ئافرەتــانی نامەحرەم،کەداخستنی دەرگای شەیتانە،ڕەوشتێکی جوانی پیاوانو ئافرەتانی موسڵمانە،بەجێهێنانی فەرمانی خوای میهرەبانــە﴿**قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوامِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوافُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌبِمَايَصْنَعُونَ ..**﴾ واتە: ئەی پێغەمبەر!بڵێ بەپیاوانی ئیماندار:باچاوی خۆیان بپارێزن لەسەیرکردنی ئافرەتانی بێگانەونامەحرەم،وەعەورەتیان بپارێزن لەزیناکردن،بێگومان ئەوە چاکترو پاکترەبۆئەوان،بەراستی خوائاگادارەبەهەموکردەوەیەك کەدەیکـەن، دەبینــی لەئایەتەکەدانــەزەری خســتۆتەپێش زیناوەچونکەســەرەتای داوێــن پیسی لەچاوچاوێنەوەیە،پێشێ سەیرکردن وپێکــەنین وزەردەخەنەبۆیــەکترو سەلام وکەلام وپاشان بەیەك گەیشتن لەجێژوان!وەك ئەحمەدشەوقی دەڵێ: (فنظرةفابتسامةفسلام..فکلام فموعدفلقاء)،بەهەمان شێوەیش داوالەئافرەتان

دەکات ئـەوانیش نەزەرنەکـەن،**وَقُل لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَ يَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَاظَهَرَ مِنْهَا** ..،واتەبڵێ بە ئافرەتانی ئیمانداریش چاویان داخـەن لەتەماشـاکردنی پیـاوانی نامـەحرەم وداوێنـی خۆشـیان بپـارێزن لــەزیناکردن جـوانی خۆیـان دەرنەخـەن جگەلــەوەی دیارەکەمەبەســـت دەســـت ودەموچاوە،باسەرپۆشـــەکانیان بـــدەن بەسەرســـینەوملیانداجوانی وزینـــەتی خۆیـــان دەرنەخـــەن بەتـــەواوی بۆهاوسەرەکانیان نەبێت یان باوك وبرا و..، کەسـەمەحرەمەکان..،دایکـی سەلـەمەڕەزای خوای لێبێـت گێراویەتیـەوەو فەرمویـەتی:من ومەیمونـەلای پێغەمبەری خوا(ﷺ)دانیشتبووین پێشوازیمان کردلە(إبن المكتوم)کـەپیاوێکی کوێربــو،دوای ئــەوەی فــەرمانمان پێکرابووبــە باڵاپۆشـــی،پێغەمبەری خوا(ﷺ)فـەرموی:(احْتَجِبَا مِنْـهُ)پەردەدادەنـەوەوخۆتان داپۆشـن،وتمان:ئەی پێغەمبەری خوا!ئەوەکوێرە ئێمەنابینێ ونامان ناسێ؟ فەرموی:(أَفَعَمْيَاوَانِ أَنتُما أَلَسْتُمَا تُبْصِرَانِه!؟)ئەی ئێوەکـوێرن وئەونابینن؟لـەبـەر ڕێزوپارێزگـاری مـاڵ ونامـوســی موســڵمانان نەزەرڕێگەلێگیراوەحــەرامکراوە بــەزینای چــاوان ناوبراوە بەتیری ژەهراوی شەیتان دانراوەلێرەدامەبەسـت لـە سـەیرکردنی دوەمجارەبەشەهوەت،ئەینابەشێوەیەکی گشتی دەڕوانی ویەکـەم جارتـابزانی کێیەومەحرەمەیان نا،بەڵام بۆت نییەبۆدووەمجارسەیری شێوەو لــەش ولاری بکەی بۆ ئارەزوو..، مەگەرلـەکاتی ناچاری وەك پزیشك و مامۆستائەوەیش نابێ بەتەنیابێت،وەك لەفەرمودەی پێغەمبــەرداهاتووە:(لاتتبـع النظـرة النظـرة

فانمـــا لــك الاولى وليســـتِ الاخـــرى) (حـــديث حســـن)،وەپێشـــــەواعلی فەرمویەتی:(النظرنظرتان:نظرة الیك ونظرةعلیك)واتە:تەماشـاكردنی یەكـەم بۆ تۆیەوهی دووەمیان لـەسەرتۆیە،هەركەس نـەزەرەكانی بخاتەگەڕوچـاوی بەرەڵابكات لـەناموسـی خـەڵك ئەوەحەسـرەتەكانی زیاددەبن،چونكەشـتێ دەبینێ وپێی ناگات بۆئەونابێت وبۆی دەبێتە خەفـەت ومـەراق ونائـارامی دەرون،بۆیەدەبینی ئەوانەی دڵداری دەكەن گەرسەیری لاشەیان بكەی بـە تایبەت دەستەكانیان هەمویان كوتاوەبەئاخ وئۆف ودڵیشی بەتیركونكردوە

ســـودەكـــانی چـــاوداخســـتن:

*بێگومان پاداشت لـەجۆری كارەكەیەوئەوانەی چاویان لـەحـەرام دەپـارێزن خواقەرەبویان بۆدەكاتەوە بەچەندنیعمەتێكی زۆرگەورەوچاكتروەك لـەكۆتایی ئایەتەكەفەرمویەتی(هوازكی لهم)واتە:چاوداخستن چاكتروپاكترەبۆئەوان...

١ـ بەردەوام ئەوكەسەلـەگوێڕایەڵی فەرمانی خوادایە.

٢ـ چاوی بەهێزدەكات بۆبینین،ئێسـتابەزوی چـاویان دادەبـەزێت هۆكـاری سەرەكی مەعنەوی نەزەرەجائەگەرببپارێزی دەتپارێزێ.

٣ـ عەقڵ بەهێزدەكات وەك چۆن كۆمپیوتەربەوێنە قورس وخاودەبیت بـەڵام بەعیلم ونوسین(word) تێك ناچێ شریتی عەقڵیش بەهەمان شـێوە بەسـەیر كردنی حەرام لـەرێگەی چاوەوەقورسولاوازدەبێت،بۆیەئەوان زیرەكترن.

٤ـ چاوداخستن دەبێتە هۆکاری زیادبونی زانست وزانیـاری، چـونکە عـیلم نوروڕوناکیەولەوشوێنەجێگیرنابێ کەتاوان وخراپەی تیایە،وەك سکاڵای امام شافعی بۆلای(وەکیع)ی مامۆستای ئەویش ئامۆژگاریکردکەدوربەلەتاوان.

٥ـ چاوداخستن لەحـەرام دەبێتـە ڕونـاکی دڵان ئـارامی جەسـتەوگیان، جێگەی سەرنجەکەباسی نەزەرلەسوڕەتی (نور)ولەگـەڵ ئایـەتی نورهـاتووە کەڕاستەوخۆباسی نوروڕوناکی خودادەکات .

٦ـ دەرگاکانی دڵ لەسەرشـەیتان دادەخات،چـونکە دڵ وچاوپەیوەسـتن بـە یەکەوە،کەچاوپیس بووتێك چوودڵیش تێك دەچێت وپـیس دەبێت،کەچـاو خائین بودڵیش خیانەت دەکات،بۆیەئەوانەی نەزەردەکەن شەیتان بـەوەدەیان خڵەتێنێ ودەڵێن:باچـاوان شـەحن بکـەین(بێگومان شـەحنی دادەبـەزێت)یان دەڵێن:چاوبازەناگیرێ!کەئەمانە قسەی نابەجێن وفێڵـی شـەیتانە،ئایاتۆئەوەت قبوڵەبۆکچ وخوشك وخێزانەکەت؟بێگومان نەخێر،یان دەڵێن نەزەرهیچ نیەو گوناهی بچوکەبێ ئاگالەوەکەئاگری گەورەلەبڵێسـەیەکی بچـوکی دەنکـە شقارتەیەك دەکەوێتەوە،بۆیەلەگـەڵ بەردەوامیدادەبێتـە تـاوانی گەورەوگـەر تەوبەنەکات،جاگەرئەوپەرژینەی شکاندبەئاسانی دەگاتەزیناکـە،وەك وتـراوە (لاصغیرەمع استمرارولاکبیرەمع استغفار)لەکۆتایدا ئـەڵێم وریـابن نەکەونـە ژێرکاریگەری ڕاگەیاندنی دیماگۆجی درۆینەی جیهانگیریەوە،چونکەعەولـەمە دەیەوێ پێناسەی تۆبسـڕێتەوەوپێت دەڵێت:زیناچیە؟نەزەرچـیە؟تەلاق چـیە؟ مادام کوڕوکچ ڕازی بـن خـەڵك ئازادە!؟وەلەبەرامبـەردا شـەرعیش پێـت

دەڵێ:غیرەتـی ئیمانیـت بسـەلمێنەوخۆڕاگربەولەوتاقیکردنەوەیە بیروبـاوەڕو کەسایەتی خۆت نەدۆڕێنی ودوارۆژی خۆت بەدنیای خەڵك نەدەی،جێگەی سەرنجەکەپێغەمبەر(ص)فەرمویەتی:(ماترکت فیتنة اضَرعلی الرجـال مـن النسـاء) فیتنەوتاقیکردنەوەی ئافرەتان زۆرسەخت وگـران ومەترسیدارەلـەسـەرپیاوان، مەگەربەئیمان ڕوبەڕوی ببینەوەئەیناکەم کەس خۆی لـەبەردەگرێ،بەتایبـەت ئافرەتانی ئەم ڕۆژگارە..کەهەمووجەستەیان دیارە!

– لـەرۆژنامـەی(الأحـد)ی لوبنـانی لـەژمارە(٦٥٠)یدالـەسـەر زمـانی سەرپەرشتیاری پەروەردەی کۆمەڵایەتی(مرغریـت سمیـث)ەوەنووسـیویەتی: لـەسەداشەسـتی قوتابیەکچـەکان لـەقوتابخانـەوزانکۆ کاندالـەوانەکانیانـدا کەوتوون،چونکە بەردەوام بیریان بەلای خۆشەویسـتی وکـاری جنسـیەوە بووە،ئەوەندەگوێیان بەوانەکانیان نەداوە،لەهـەرێمی کوردسـتانی خۆشمـان ساڵی(٢٠١١)ڕێـژەی دەرچـون لـەپۆلی(١٢)/شەشـی ئامـادەیی(١٧./.) بووەئەگەردووئەوەندەشـی بکەیتەوەبـەپێی سیسـتمی پـەروەردەیی هێشـتا کەمەوخەلـلـە،هیچ نەماوەتەوەتـەنها ئەوەندەنـەبێ کەبەرپرسـیاران لــە پەروەردەکاران ودایکان وباوکان منداڵەکانیان بپارێزن ودووریان بخەنـەوە لـەوتێکەڵاویەبێ سەروبەرە ناشارستانیە،هەوڵبدەن و هەرچی لـەتواناياندايـە بیخەنەگەڕبۆبەگژاچـوونەوەی،لـەدڵ ودەروونـی منداڵەکانیانـدا تـۆوی ڕەوشتی بەرزی وئاکاری جوان بڕوێنن!!..

نەزەربەریدی زینایە..خەڵکی زۆرپێی موبتەلایە..چارەسەریش یاسای خوایە

* ئەم وتارەم لەگۆڤاری پەیامی زانایان ژمارە(٧٤)دابەزیوە.

نەزەربەریدی زینایە..خەڵکی زۆرپێی موبتەلایە

خوای زاناوکاربەجێ فەرمویەتی:{**وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَا إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا**} واتە:بەهیچ شێوەیەك توخنی زیناوداوێن پیسی مەکەون،وەپێشەکیەکانیشی وەك(ماچ ومۆچودەست لێدان وتێکەڵاوی..،چونکەبەڕاستی زیناتاوانێکی قێزە ونورێگایەکی زۆرخراپە،سەرجەم ئاینەئاسمانیەکان زینایان حەرامکردووەودژی داوێن پیسی وەستاون،چونکەحەیاوناموس زۆرگرانەونیوەی ئیمانە،گەورەیی ئیسلام لەوەدایەکەپێشەکیەکانی زیناشی حەرامکردووەکەلەنەزەرەوە دەست پێدەکات،هەرکەس سڵی نەکردەوەلەپەرژینەکانی وەك:نەزەرو تێکەڵی حەرام وتەوبەی نەکردئەوەبەئاسانی شەیتان دەرگای تری بۆدەکاتەوەتادەگاتەزیناکە، زینالەتاوانەگەورەکانە،ڕسوایی هەردووجیهانەکەدەبێتەهۆی تێکەڵاوی نەسەب وهەڵوەشانەوەی خێزان ولەباربردن وکوشتنی ئەومناڵەی کەبەهۆیەوەدروست دەبێت وەبلاوبونەوەی فەسادوخراپەوبەرەڵایی وزۆرپەتای کوشندەی تر وەك (ئایدزوزوهری و..)،لاوێکی تازە پێگەیشتولەپێغەمبەر(ص)دەخوازێ مۆڵەتی زینای بداتێ!ئینجا خەڵکەکەی دەوروبەری پێیان ناخۆش بوووویستیان دەم کوتی بکەن،پێغەمبەر(ص)هێوری کردنەوەوفەرموی بەلاوەکە:وەرەپێش،هاتە پێش ولای خۆی دایناوفەرمووی:ئەرێ حەزدەکەی خەڵکی لەگەڵ دایك و خوشك وپورتازینابکات؟لاوەکەگوتی:نەخێرباب وداکم لەدەورت گەڕێن،

فەرموی:دەساخەڵکیش حەزناکات تۆلـەگەڵ کەس وکاریازینابکەیت،پاشان دەستی پیرۆزی خستەسەرشانی وفەرمووی:خوایە!لـەملاوەخۆش ببە،دڵی لـە کوناه پاك بکەوەعەورەتی لـەحەرام بپارێزە،ئیتر گەنجەکەبەیەکجاری بیری لـەو شتانەنەکردەوە،لـەفەرمودەی پێغەمبەرداهاتووەکەزۆرینەی خەڵکی بەهۆی دەم ودامێنەوە دەخرێنەناوئاگرەوە(..الفم والفرج)(رواه احمد)لـەفەرمودەیەکدا پێغەمبەر(ﷺ)ئاماژەبەگەورەیی تاوانی زینادەکات کەلـەکاتی زیناکەدا ئەوکەسە ئیمانەکەی نامێنێت ولـەبەری دائەکەنرێ و(لایزنی الزانی حين يزنی وهومؤمن..) (رواه البخاری ومسلم)بەداخەوەکەبەناوی ئازادی وخۆشەویستیەوەزۆرلـەکوڕان وکچان چەواشەکراون ودەبنەهاوڕێ وتێکەڵ دەبن! بێ ئەوەی سنوری ئازادی وخۆشەویستی بزانن،کەدووشەی جوانن بۆمەبەستی خراپ بەکاری دێنن، بەوەش لـەپێش هەمویانەوەکچان دەبنەقوربانی،پاشان دەیان یانەی شەوانەو مەساج وسەدان ماڵی لـەشفرۆش دەرکەوتوون لـەناوگەلی کوردی موسڵمانی خانەدان،لـەکاتێکداچارەسەری خۆشەویستی هاوسەرگیرییە،بەڵام لای ئەوان هاوسەرگیری کۆتایی هێنانەبەخۆشەویستی!بەپێچەوانەی شەرعەوەکەسەرەتای خۆشەویستی وپێکەوەژیانە،بڵاوبونەوەی زیناهۆکاری ماڵوێرانی دنیاودوارۆژە، بۆپاراستنی خێزان وئابڕووکەسایەتی مرۆڤەکان ئیسلام توندترین سزای داناوە بۆژن ومێردی زیناکار(سعد بن عبادە)(خ)دەڵێ:ئەگەرپیاوێك ببینم لـەگەڵ خێزانەکەم زینابکات،بەشمشێرلـەت وپەتی دەکەم،ئەم قسەیان گەیاندەپێغەمبەر ئەویش فەرموی:(تعجبون من غيرةسعد؟والله لاناأغيرمنه..)(بخاری)واتە:ئایاسەر

سوڕمانن بەغیرەت وپەرۆشی سەعد؟سوێندبەخوامن لەسعدبەغیرەت ترم،وخوداله من بەغیرەت ترە،جالەبەرغیرەتی خودابووخراپەکاری زینابەهەمووشێوەکانیەوەبە (ئاشکراونهێنی)قەدەغەکراوە،(ئەم باسەدەرەنجام وبەشی دووەمی وتاری نەزەرە).

چۆن ڕزگارمان بێت لەم بارە..لەنیگەرانی خەم وپەژارە

بەهۆی پەراوێزخستنی سیستمی ئیسلامی ولەسایەی سیکۆلاری وعەولەمەدا ستەم وناعەدالەتی وپێشێلی مافەکان دنیای پڕکردوەوبەهۆیەوەخەڵکێکی زۆر دوچاری خەمۆکی وخەم وخەفەت ونیگەرانی بون،بۆڕزگاریت لەم هەموخەم وپەژارە..ئەم چەندهەنگاوەچارەسەری دروست ولەبارە:

١) لەئیســـلامدا خەم وخەفەت داوانەکراوە:

لێرەولەوێ بەرگوێمان دەکەوێ ودەڵێن ئیسلام لەگەڵ خۆشیوشادیدناکۆکە! دەڵێن گەرپابەندبین بەدینەوەئەبێ بەردەوام خەمباربین و(ببینەمامەخەمـە)ونابێ شادی دەرببڕین یان پێبکەنین ..هتد،بێگومان وێنـەی ئـەم قسـانەلەبێئاگاییەوە سەرچاوەی گرتوەوپێچەوانەکەی ڕاستە،ئەوانەچ وەڵامێکیان هەیەبۆدەقـەکانی وەك:(..فبـذلك فليفرحـوا...)،(ولا تهنـوا ولاتحزنـوا)واتە:خەمبارمـەبن وخەفـەت مەخۆن لەسەرئەوەی کەبەسەرتان هاتووە،وەدەیان فەرمودەی وەك:(يسـروا و لاتعسروا بشرواولاتنفروا...)واتە:ئاسانکاری بکەن شت قورسوگران مەکـەن مزگێنی وهەواڵی خۆش بـدەن بەیەکترنـەك شـتی ناخۆش.وەفـەرمودەی:(وآن يتناجى الاثنان منهم دون الثالث ،لان ذلك يحزنـه)گەرسێ کەسـتان پێکـەوەبوون نابێ دوانتان پێکەوە چپەبکەن چونکە ئـەوی تردڵگـران وخـەمباردەبێت، وە

فەرمودەی(ابتسامتك فی وجهِ اخیك صدقة)ڕووخۆشی وزەردەخەنەلەبەرامبەر براکەت چاکەیە،ئەمانەودەیان فەرمودەی ترمەگەرهەمویان لەبەرناخی مرۆڤە کان نیە؟وەئەوڕاستیەدەسەلمێنن کەئیسلام خەم لابەرەو شادی هێنەرە،ئیسلام بۆڕێکخستنی ژیانی مرۆڤەکان هاتووە تاکوبگەنەلوتکەی بەختەوەری دنیاو دوارۆژبۆخۆشی وبەختەوەریەکی بەردەوام وڕاستەقینە،نەك خۆشی یەکی ڕۆتینی وڕوکەشی وکاتی وەك مۆم داگیرساندن یان هێنانی چەپکەگولێکی لاستیك یان تەنهاساتیٚ بۆخۆشی و پیاسەیەك وداوەتێك وئاهەنگیٚ ... ،ئێمە خۆشیەکمان دەوێت کەدلٚ ودەرونمان بەهێزبکات کەئەویش تەنها لەئیسلامدا بەرجەستە کراوە ..ئیسلام ڕێگری کردووە لەخەم و پەژارە چونکە خەفەت بۆدلٚ زۆرخراپە وپاشان دوچاری چەندین نەخۆشیت دەکات وەخاوەنەکەی وەك لێقەوماوداڕوخاوداماو زەبون نیشان دەدات،وەشەیتانیش زۆرحەزدەکات وهەولٚ دەدات کەمسولٚمان خەمباربکات ولەوڕێگەیەوەکاری خۆی بکات،وە داواکراوەلەمسولٚمان کەبەرەوڕوی خەمەکانی بێتەوەبەڕێگەی شەرعی و تەسلیمی خەم وخەفەتی شەیتانی نەبێت،چونکە خەم باری مەبەست و داواکاری شەرع نیەوپێشەواکەمان(د.خ)خۆی لیٚ پاراستووە وفەرمویەتی: {اللهم اني اعوذ بك الهَم والحزن}واتە:خوایە پەنا دەگرم بەتۆلەخەم وخەفەت، هەمم وخەم بۆشتی داهاتوەوخەفەتیش بۆشتی ڕابردووە،کەهەردوکیان دلٚ لاوازدەکەن وجەستەولاشە شەکەت وماندوودەکەن ولەزەرەدوزیان بەولاوە هیچ سودێکیان نیەوە نەخۆشی وناخۆشیش کەبەسەرمرۆڤ دێت دەسەلاٚتێکی

تێدانیەئەوەجۆرێکەلەتاقیکردنەوەو پێویستەبەهۆکارە شـەرعیەکان وەك صـەبر گرتن ودوعاوپاڕانەوەوکاری ژیرانە لـەڕوی بوەستینەوە،چـونکە هەمووکـەس توشی ناخۆشی دەبێت لـەدنیادا بەڵام بۆمسوڵـمان دەبێتە کەفارەتی تاوانـەکانی بەوەش جۆرێك لـەدڵخۆشی بۆدێت،وەك خـوای گەورەلـەسـەرزمانی ئـەهلی بەهەشت کاتێ کەچونەبەهەشتەوەفەرموویەتی:(الحَمدُللهِ الذی اَذهبَ عنا الحَزن) وەهەندێك خەم خواردنیش نیشانەی ئیمان وهیدایەتە وەك خـەمباری لـەسـەر ئەوەی کەگوناهوتاوانی ئەنجام داوەوبێ فـەرمانی خـوای کردووە،یـان نوێـژو ڕۆژوی فەوتاوە یان ناوی دەرنەچووە بۆحەج،یان ئەوانەی کاتی خۆی دەهاتنە خزمەت پێغەمبەر(د.خ)بۆئەوەی بچن بۆغەزابـەلاَم هیچیان نـەبوو بیبەخشـن وەیان هیچیان دەست نەدەکەوت پێـی بـڕۆن وبەخـەمباری دەگەڕانـەوەبۆماڵ بەپێچەوانەی مونافیقەکان.پوختەی قسـان لـەوبارەوەئەوەیەکـەدین داوای لــە کەس نەکردووەبەخەمباری بژیەت وخەم وخەفـەت بـەعیبادەت بزانـێ چـون ئەگەر ئەوەڕاست بوایە ئەواپێغەمبەر(ص)هەموو ژیانی بەخەم و پەژارە دەبردە سەر،بەڵام بەپێچەوانەوەبەردەوام سینەپاك وکرداروگوفتار شیرین و ڕووخۆش ودەم بەزەردەخەنـەوە بووە،هەنـدێك ڕیوایـەتیش گێڕدراونەتـەوە کـە هـانی خەمباری دەدەن بەڵام سەنەدەکانیان نەزانراوەوئەوفەرمودانەش لاوازن.

٢) سەیری خوارخۆت بکە بۆ دنیا:

چاکترین شت بۆدروست بـوونی قەناعـەت وڕازی بـوون بەبەشـی خۆت،بـۆ ئارامی دڵ ودەرون ڕوانینەبۆخوارخۆت لـەشتی دونیایدا،پێغەمبەر(ص)فەرمویـە

{انظروا الى من هو اسفلَ مـنكم ولاتنظـروا الى مـن هوَفَـوقَكم فانـه اجـدران لاتـزدروا نعمة الله عليكم} (رواه مسلم)واته:سەیری ئەوکەسەبکەکەلـە خوارخۆتەوەیە،چـاو لـەوانەمەکەن کەلـەسەروی خۆتانەوەن چون ئەوە باشترەبۆئەوەی هەسـت بـە نیعمەتەکانی خوابکەیت ولـەبەرچاوت بن وهی خۆت بەکـەم نەزانی،نیعمەتـە کانی خوابژمێرەبەسەرتەوەکەگەلێ زۆرن وناژمێردرێن([illegible] مرۆڤ گەربەوشێوەیەبیرکاتەوەئەوەهەست دەکات کەلـە زۆربەی خەڵك باشترە بۆنموونە:نیعمەتی ئیسلام وئیمان یان دەڵێ:شکورلـەشم ساغە،خۆکرێچی نـیم، قەرزدارنیم،چانیە دیل نیم ....،بێگومان لـەتۆش خراپتر هەیە،بەم کارەخەمەکان دەڕەونەوەودڵ ئاسودە دەبێت،واتە سوپاسگوزاری نیعمەتـەکانی خوادەکـات، (هارۆڵدئابوت)لـەسەرئاوێنەکەی نوسـیبوی:{هەسـتم بەدڵتـەنگی کردلـەبـەر ئەوەی پێلاوم نەبو،بەلاّم لـەبازاڕکەسێکم بینی هەردووقاچی نەبوو!}بەلاّم تۆی موسڵمان کەچویتەبەرئاوێنەکەت پێشەواکەمان دوعای تایبەتی بۆداناوین تاکو زیاترهەست بەبەخششەکانی خوابکەیت بەسەرتەوەوبڵێ(اللهم کماحسنت خلقی فحسن خلقی)واتە:خوایەوەك چۆن بەرێك وپێکی دروستت کـردووم ئەولاشـە جوانەت پێداوم هەرئاوایش ڕەوشتم جوان بکە،لـەبەرئاوینەکەت نیعمەتی ئـەو دەم وچاوەجوانەی خۆت دەبینـی تەنانـەت ئەگـەرلێوەکانت نـەبێت خـەڵك قێزت لێدەکاتەوە،ئیترلـەورێگەوە دەگەیتەلوتکەی سوپاس گوزاری کەهەندێ لــەزانایان فەرمویانــە:ئیمان بریتیەلـەدووبەش:سـوپاس گـوزاری وئـارامگرتن (نصف شکرونصف صبر)بەلاّم گەربـە پێچەوانەوەبیرکاتەوەوسـەیری سـەروی خۆی بکات،ئەوەهیلاك وماندوو دەبێت وخەم وخەفەتی بۆزیاد دەبێ بەبەلاش

ولەوانەیە نەگات بەومەبەستەش،(شۆبنهاوەر)دەڵێ:(بەدەگمەن بیرلەوشتانە دەکەینەوەکەهەمانە،بەڵکوهەمیشەلەبیری ئەوشتانەداین کەپێویستمانە!)

٣) لەدوای ناخۆشیەکان خۆشیە (.. انَ معَ العُسرِ یُسراً..)

ئەی مرۆڤ بزانەکە:دوای زستان بەهارە..تاریکی سەرەتای ڕوناکی یە.. ناخۆشی ونائارامی وفشارەکان سەرەتای بەختەوەری وحەوانەوەن،شکست ودۆڕان سەرەتای سەرکەوتنە ..لەپاش برسێتی تێریە،لەپاش تونێتی تێراویە ،لەپاش ماندوبون خەوتنە لەپاش نەخۆشی شیفایە،دەگونجێ دواکەوتووبگاتە جێ ولادەرڕێگەی ڕاست بگرێ لێقەوماودەروی لێ بکرێتەوە وتاریکی بڕەوێتەوە،ئەگەربیابانت بینی درێژبۆتەوە بزانەکۆتاییەکەی باخ و باخاتی سەوز وسێبەری درێژوچڕوئاوی سازگارە..ئەگەرگوریست بینی زۆرئەستوربوو بزانە کاتێك دەبێت بپچڕێت..،خۆشەویستمان لەئەشکەوتدامژدەبە هاوەڵی دەدات کەخوامان لەگەڵە ئیترئارامی وئاسایش باڵی کێشا بەسەریاندا ..

بەندەکان هەمیشەبەهۆی ئەوزروفەی کەتیایدا دەژین تەنهاخەم وماندوبون و ئازار دەچێژن لەبەر ئەوەی تەنها چواردیواری ژورێك و دەرگاکەی دەبینن، خۆئەگەر فراوانتربیرلەژیان بکەنەوە ئەوادەتوانن گۆڕانکاری گەورە ئەنجام بدەن،لەبەرئەوەی کەحاڵێکتان بەسەرداهات وامەزانن ئیترتەواو،نەخێربەڵکو ڕۆژان ڕۆژیان لەدوایەومرۆڤیش لەیەك قاڵبدانامێنێتەوە،باشترین بەندایەتیش چاوەڕوانی کرانەوەی دەرگای ڕەحمەتی خواییە،بەڵکوخوای گەورە لەوکارە داخێرێکی دانابێ وئێمە پێی نەزانین،وە لەگەڵ هەموناخۆشیەکداخۆشیە،مرۆڤ

هیچ کات لـەیەك قالْبدانامێنیتەوە،هەموباروزروفێکی بەسـەردا دێت،بۆیـەدەبیَ هەمیشـەچاوەڕوانی دەروی خێربی وبزانیَ کە لـەگەلْ هەموناخۆشیەکداخۆشیە

خـەمبار مـــەبە

- خەمبارمەبە:چونکە سارد دەبیتەوە لـەبەندایـەتی پـەکت دەخـات لـەتێکۆشان لـەناخەوە دەتهەژێنیَ..دەترِوخێنیَ.. گومـانی خراپـت بۆدێنیَ ،ژیانت لیَ دەشێوێنیَ .
- خەمبارمەبە: خەم وخەفـەت دەبێتـەهۆی دودلْـی و خـەمۆکی و نەخۆشی یە دەرونیەکان وسەرچاوەی ئێش و ئازارو ژانە .
- خەمبارمەبە: کەتۆخاوەنی قورئـان و زیکـرو دوعـاو نوێـژوخێرو چاکەکاری ،ئیتر تاکەی بۆخەمباری .
- خەمبارمەبە: خۆت مەدەرە دەست شەپۆلی خەمـەکان ومـەرِوخیَ و دامەمێنـە بـەهۆی بێکـاری ،سـەردان بکە..بخوێنـە بنوسـە .. کاربدۆزەوە ..بیربکەوە ..گەشبین بە بۆداهاتوو .
- بۆچی خەم دەخۆی ؟(شێخ جونەیدی بەغدادی)بـەلای پیاوێکـدا ڕۆیشت بینـی زۆرخـەمبارو دامـاوە !شـێخ پرسی:لـەوەدەترسـی کەزوتر بمری لـەوماوەیەی کەبۆت دیاری کراوە؟وتـی نـەخێر ، شێخ لیّی پرسی :ئایا ئەو رِزقـەی کـەخوابۆتی دیـاری کـردووە کەس دەتوانیَ بیبات و بیخوات؟ وتی نەخێر، کەواتەخەمی بۆچی یەو بۆچی خەمباری ! ؟

* سەیری کتێبی(لاتحزن)ی(د.عائض القرنی) بکە،کراویشەبەکوردی

خۆناسین

دڵنیابەکلیلی خۆناسین خواناسینە،وەك وتراوە(من عرف نفسَه ُقد عرفَ ربَهُ)دیارە هیچ شتیَ لە خودی خۆت لەخۆت نزیکترنیە،جاکەخۆت نەناسی چۆن کەسی تردەناسی؟لەوانەیە بڵێی خۆم دەناسم،بەڵام هەڵە دەکەی! ئەوناسینەی کلیلی خۆناسینەبریتیەلەوەی کەبزانی لەکویَ هاتوی؟ بۆچی هاتوی؟بۆکویَ دەڕۆی؟وەبزانی بەختەوەریت چیەولەچیدایە؟وەبەدبەختیت چیەوچۆن دەتوانی خۆتی لیَ بپارێزی؟نەك خۆناسینی دیماگۆجی وسیاسیانە کەنوێنەری خۆیان نین ئەوانە! یان خۆناسینی ئاژەڵانەکەتەنها ڕواڵەتی جەستە ولاشەی دەزانیَ وکەبرسی بوودەخواوکەتوڕەبوو بەشەڕدێت وکەئارەزوی جوڵاجوت دەبێت،لەوڕەوشتانەدا ئێمەوئاژەڵ هاوبەشین،جابزانە تۆخاوەنی کام لەم ڕەوشتانەی:

١ـ بەختەوەری ئاژەڵان لەخواردن وخەوتن وجوت بون دایە

٢ـ ڕەوشت وبەختەوەری دڕندان لەکوشتن ولێدان ودڕین وبڕین دایە

٣ـ خواردن وبەختەوەری دێوان وشێتان لەدزی وفزی وشەڕوئاژاوەدایە

٤ـ ڕەوشت وبەختەوەری فریشتەکان ڕۆچونە لەسەیری سیمای خاوەنی خۆیان کەخوایە، کەبەندایەتیە بۆخودای خۆیان .

جا بزانە شوێن کەوتەی کامیانی لەم چوارانە

خۆکوشتن.. هۆکارودەرەنجام

بێگومان خۆکوشتن بەهەمووجۆرەکانیەوەدیاردەیەکی قێزەونەونیشانەی بێ دەسەلاّتی ودۆڕانە،کارەساتەکەسێ دەستی بچێتەکوژاندنەوەی مۆمی تەمەنی خۆی،دیارە خۆکوشتنەکە دەرەنجامەوکۆمەڵێ هۆکارکەڵەکەدەبن وکارلێك دەکەن وکارەساتەکەدروست دەکەن،ئەوەنیەتەنهادەرنەچوەیان دەزگیرانەکەی شوی کردووەیان خێزانەکەی خیانەتی لێکردووە،خۆهەرچی کێشەیەکی بۆ دروست بووخۆی بکوژێ ئەوادەبێ هەموومان خۆمان بکوژین،یان هەرچی ستەمێکی لێکراخۆی لەناوبەرێ ئەوکاتەتەنها ستەمکارەکان دەمێنینەوە،بەلاّم بەوشێوەیەنیەوخۆکوشتن بەزین وبێدەسەلاّتیەلەبەرانبەرچارەسەرکردنی کێشەو قەیرانەکان،سەیارەیەك باری تەواوی لەسەرەو چیترهەڵناگرێ کەیەکێ سوار دەبێتوتایەکەی دەتەقێ دەڵێن خەتای تۆبو،نا بەڵکوئەوهۆکارێکەلەهۆیەکان، میزەلاّن هەوای زیادی تێکرائەتەقێ وجام کە پڕبوولێی دەڕژێ،پەروەردەی لاروخواروهەڵەمان زۆرەدایك وباوك هەڕەشە لە منداڵەکەیان دەکەن ئەگەر دەرنەچی دەتکوژین!یان ...،هۆکاری دەرونی:هەندێك لەوانەی دوچاری نەخۆشی دەرونی دەبن هەستەکانیان لەدەست دەدەن وکۆمەڵێك بیروخەیاڵی لادروست دەبێت وادەزانێ بەردەوام ستەمی لێدەکرێ گاڵتەی پێدەکرێ ولێی دەبێتەخەمۆکی و(کأبە)دەڵێ ژیان تامی نەماوەومردن باشترەبۆیە پەنا

دەباتەبەرخۆکوشتن!نامەیەك بەجێ دێلێ کەبۆیەخۆی کوشتوەتا بەرامبەرەکەی خەمباربکات!بەڵام بزانەکەژیان لە دوای تۆهەربەردەوامەو ناوەستێ وئەودڵ ڕەق وستەمکارانەی خراپەیان لەگەڵ تۆداکردووەمێش میوانیان نیەودەڵێن بێعەقڵ بوونەیتوانی ڕوبەڕوی کێشەکان بێتەوە،ئایائەوە عەقڵەمەزڵومەکان خۆیان بکوژن وزاڵمەکان بمێننەوە؟لەڕوی زانستیەوەئەم کارەبێ دەسەلأتی و بێ عەقڵیەچونکەلەوەتەی دنیا دنیایەخێروشەڕهەربووەو لەسەردەمی قابیل و هابیلەوەئاوەکەڕژاوەبەڵام تۆبۆچی لایەنی شەڕهەڵدەبژێری خۆکەس تاسەر بێکارنیەوخەمبارنیەونەخۆش وهەژارنابێ،هیچ گرفتێ بەخۆ کوشتن چارەسەر نابێ ئەوتێگەیشتنە هەڵەیە،کەدەرنەچوی ئایاژیان هەربریتیە لەشەهادەخۆباو باپیرانمان شەهادەیان نەبوخۆلەولاتی سویدگرفتی ماددەوگوزەرانیان نیەو لەگەڵ ئەوەشداڕێژەی خۆکوشتن لەهەموودنیا زیاترە! چونکە دەڵێ تێربوم لەڕوی مادەوجەستەوە بەڵام چونکە لایەنی ڕۆحی برسیەوخۆی دەکوژێ...، لەلایەنی ئاینیەوە ئەم کارەحەرامەوقەتڵەولەتاوانە گەورەکانەو سەرەنجامەکەی ئاگری دۆزەخە،دیارەحکومەتیش بەرپرسیارەلەوەی ولأت ئاوەدان دەکاتەوە بەڵام لەرێگەی پەروەردەی ڕەسەن ورۆشنبیری دروست دڵە کان ئاوەدان ناکاتەوەوگرنگی بەناخی مرۆڤەکان نادا!کەدەرمانی ئەوبوارە پەیامی ئیسلامی نازدارە..،زۆرێك لەوانەی خۆیان دەکوژن ئەوانەن دینداریان لاوازەورۆحیان برسیە،یان باوەڕیان بەلێپرسینەوەی ڕۆژی دوایی نیە،میدیاش کاریگەری سلبی هەیەلەسەررەوشەکەوخۆکوشتن دەکەنەمانشیت وحاڵەت دەکەنەدیاردە! سەرەنجام پاڵەوانی فلیمەکە خۆی کوشت وبەوەش کوروکچی هەرزەکار لاسایی دەکاتەوە .

*ئەم بابەتەلەگۆڤاری خێزان ژمارە(٥٧)مانگی/١٠ی٢٠١٠بلاوكرایەوە.

پرۆسەی خوێندن هەڵوێستەوسەرنج بەكورتی:*

١ـ وانەی ئاین كە(علم وئەدەب وتەربیە)یەبێ نازەو پەراوێزخراوەكە ئەوەش جۆرێكە لەبێ ڕێزی بەرانبەرئاینی نەتەوە،(ئەنشتاین)دەڵێ:(زانستی بێ دین وەك شەل وایەبەلاَم دینی بێ زانست وەك كوێروایە) ئێمە ئێستا گیرۆدەین بەهەردوولایانەوە!،

٢ـ لەڕوی چەندایەتی وچۆنایەتی وانەكان، كتێبەكان گەلێك زۆرن وهەزم ناكرێن بەتایبەت بۆبنە ڕەتی،بۆنمونەپۆلی پێنجی بنەڕەتی چواركتێبی بیركاری وچواری زانستیان پێدراوە جگە لەوەی كەتەواوناكرێن باری سەرشانیان قورس دەبێت مەگەرجانتای تایەی بۆبكرێ ئەینا هەڵناگیرێ!

٣ـ خوێندنی بێ پەروەردەوەك نوێژی بێ كردەوەیە،گرنگی نەدان بەلایەنی پەروەردەوڕەوشتی جوان ناوی بێناوەڕۆكەوگوفتاری بێكردارە،

٤ـ تێكەڵی كوڕان وكچان بەسەرجەم پێوەرەزانستیەكان زیان بەخشە!و كاریگەری خراپی داناوەلەسەرڕەوشت وئاستی دەرچونكەساڵی(٢٠١٠) ڕێژەیدەرچون(٢٠/٠)!بووە،جگەلەوەیش كەوەپێچەوانەی ئاینی كوردە

٥ـ وەك سەرەتایەك بۆبەرجەستەكردنی زمانی ستانداری كوردی باچەمكی (قوتابی یان خوێنكاریان فێرخواز)یەكلای بكرێتەوە،لەگەڵ هەردوشێوەزاری كرمانجی سۆرانی وبادینی كەتێكەڵ كراوەوسەری لەهەموان تێكداوە.

* كورتەوسەرەقەڵەمی وتاری سەرەتایساڵی خوێندن،کەبەدرێژی لەگۆڤاری دوانگە ژمارە(٤٢)بڵاوكراوەتەوە.

بەردەوامی و ڕاوەستاوی (الإستقامة)

هەمووشتیٚ سەرەتاوكۆتایی هەیەورەمەزانیش بەكۆتاگەیشت،بەلاٚم کیٚ قازانجی کردووبردیەوە؟وەکیٚ بەرووزەردی مایەوە؟بێگومان ئەوانەی بە فرمێسکی چاووزمان بەزیکری قورئانەوەشەوانی قەدریان لاوانەوە،بەتەوبە پەرەیەکی تازەیان لەژیان هەڵدایەوەوپاشانیش بەردەوام بون لەپاراستنی دەستکەوتەکانی ڕەمەزان بەئیستقامەوبەردەوامی لەتاعەتی خوادا،لەدوای ڕەمەزانیش وەبەدورکەوتنەوەلەحەرامەکان بە هۆی بەربەستەکان کەدەبنە قەڵغان ودیوارێکی پتەولەرووی ئەنجامدانی تاواندا کە زانایانی شەرع بە (زواجر،وموانع)ناویان بردووەوەك چۆن پسپۆڕانی بواری سەربازی هێڵی بەرگریان هەیەئەوانەش بەوشێوەیەدەبنەبەربەست ورێگرلەئەنجامدانی تاوان کەبریتین لە:{هەستکردن بەچاودێری خوایی،بیرکردنەوەلە نارەحەتیەکانی قەبروقیامەت وهەستکردن بەنیعمەتەکانی خوا}

الإستقامە:واتەبەردەوام بون لەتاعەت وعیبادەتی خودا(**لزوم طاعة الله تعالى**) ئیستقامەلێکدانەوەی جۆراوجۆری بۆکراوەلەوانە:(لزوم الصراط المستقيم بالاخلاص والاتباع)بەمانای پابەندبوون لەسەر ڕێگەی ڕاست بەدڵسۆزی و شوێنکەوتنی واتەبۆخودابێت وبەپێی شەرعی خوابێت،وەپێشەوائەبوبکر(خ)بەم شێوەپێناسەی کردووە:(ان لايشرك باللهِ شيئا،ان يستقيم القلب على التوحيد) بەمانای هاوەڵ بریارنەدان بۆخواوساغبونەوەی دڵ لەسەریەك خواناسی ویەکتا

پەرستی،پێشەواعمر(خ) بەم شێوەیە پێناسەی کردووە:(ان یستقیم على الطاعة ولایرغن روغان الثعالیب)واتەبێ پێچ وپەناوبەڕاستی ئەنجامی بدات، پێشەوا عوسمان(خ)دەڵێ:(تحقیق الاخلاص فی الاقوال والافعال) دڵسۆزبون لەکردارو گوفتاردا،وەپێشەوا علی(خ)بەئەنجامدانی فەرزەکان پێناسەی کردووە(هی اداء الفرائص)،خوای باڵا دەست وکاربەجێ بەپێغەمبەروشوێن کەوتوانیشی دەفەرموێ{ فاستقیم کما أمرت ولاتتبع أهوائهم }واتە:وەکوفەرمانت پێ کراوە بەردەوام بە لەسەر دینی خواسارد مەبەرەوەوشوێن هەواوئارەزوی ئەوان مەکەوە،مانای وایە ئەی موسڵمان تۆش شوێن کەوتەی پەیامی خوایی بەگوێ بەلۆمەی نەفامەکان مەدە،لەپێغەمبەردا(د.خ)هاتوە {وکان أحب الدین ألیە مادوام صاحبە علیە}(متفق علیە)واتە:چاکترین وخۆشەویسترین دینداری بەلایەوەبەردەوام بێت باکەمیش بێ ،بەداخەوە هەندێ لەموسڵمانان دەبینی ماوەیەك زۆرگەرم وگوڕن لەسەرخواپەرستی ودینداری دوایی سارد دەبنەوە، کەرەمەزان تەواوبووئەوانیش تەواوی دەکەن دینداریەکەیان گڕوفڕێکە!سور بون وبەردەوامی فەرمانی خواوپێغەمبەرە(د.خ)ومەرجی سەرکەوتنە،ئەگەرلە ڕەمەزانداڕۆژی جزئێك قورئانت خوێندوە دوای ڕەمەزان وازمەهێنەولانی کەم پەنجائایەت بخوێنە،بەهەمان شێوەلەخێروصەدەقە،لەجەماعەتی مزگەوت و... هتد،بەردەوام بە،ئێوەش دایکان وخوشکانی بەڕێز:کە لەڕەمەزاندا فەرمانی خوابەجێ دێنی وخۆت داپۆشیوە،بۆچی کەرەمەزان تەواو بووبەرگی شەرعی فڕێ دەدەی دەچیەوە ناومۆدێل وهەواوئارەزوی شەیتانی؟خۆ فێڵ لەخواناکرێ

(پەنا بەخوا)پێویستە موسڵمان تا مردن لەتەقوای خوادابێت،چونکە بەرەکەتو سەرکەوتن لە بەردەوامی دایە،بەڕێزان ئەوەتا(أبن حجرعسقلانی)ئەوزانابەرزو بەڕێزە،کاتێك لەخوێندن سارد دەبێتەوە،ڕۆژێ دەچێتە شوێنێ دەبینێ دڵۆپە ئاوێك بەبەردەوامی ئەتکێتە سەر بەردێ سەرنجی دا بەردەکەی چاڵ کردبوو! ئەودڵۆپە بچوکەبەهۆی کاری بەردەوامی خۆی توانی بوی شوێنی خۆی بکاتەوەلەسەر ئەوبەردە ڕەقەگەورەیە!لەم کارە پەندی وەرگرت وگرنگی ئیستقامە وبەردەوامی بۆدەرکەوت تالەئەنجامدا بووبە ئەوزاناگەورەیە،بۆیە لەقەبی(ابن حجر)وەرگرت ئەیناکەس کوڕی بەردنیە،وەناویشی (ئەحمەدی کوڕی علی)خەڵکی عەسقەلانی سوریایە،زانایەك دەڵێ:ئادەمیزادلەکاتی بەرەنگاربونەوەدا لەگەڵ دوژمندا،هەندێ جارقاچەکانی حەزی لەهەڵاتنەو لاق چەقیونابێ بۆیە لە پاڕانەوەکەدا لەم ئایەتەدائاواهاتوە﴿..وثبت أقدامنا.. خوایەلاق چەقیووخۆڕاگرمان بکەی بەرامبەردوژمن،ئیستقامەوبەردەوامی سەر فرازی دنیاودوارۆژە،خوای گەورە دەفەرموێت:﴿□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□ □□ □ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□ ﴾(فصلت :٣٠)واتە:ئەوانەی وتیان خواپەروەردگارمانەو پشتیان بەخوابەست وبەردەوام بون لەعیبادەت ولەناحەزانی دین نەترسان و ساردنەبونەوەئەوانەکاتی مردن مەلائیکەی ڕەحمەت دێنەلایان ومزگێنی بەهەشتیان پێدەدەن وە پێیان دەڵێن:ئێوە توشی ترس ونارەحەتی نابنەوە لە ئەنجامی دینداری بەردەوام بچنە ئەوبەهەشتەی پەیمانتان پێ دراوە ئەوەتا پێغەمبەر(د.خ)فەرموی:بەعبدالـلە کوڕی عمری کوڕی عاص{یا عبدالله لا

تكن مثل فلان كان يقوم من الليل فترك قيام الليل}(متفق عليه)واته:ئەی عبدالله وەكوفلاّن كەس نەكەی كەپێشترشەونوێژی دەكردودوایی وازی لێ هێنا،(ابی عمرو)(خوای لێ ڕازی بێت)دەڵێ:ووتم بەپێغەمبەری خوا(د.خ)شتێكم پێ بلّێ زۆرگرنگ بێ وەلەتۆزیاترداوالەكەسی ترناكەم؟لەوەلاّمدا پێغەمبەر (د.خ)فەرموی:{قل:أمنت بالله: ثم استقيم }(مسلم)واته:بلّێ باوەڕی تەواوم بەخوایە(بەرنامەكەی پیادەئەكەم)پاشان خۆڕاگروبەردەوام بە،بەردەوامی و (ثبات)زۆرپێویستەلەدینداری داهەرچەندەئەم كارەلەم ڕۆژگاری ئاخیرزەمانەدا كارێكی ئاسان نیە،بەڵكوگرانەبۆیە خێروپاداشتی گەلێ زۆرە(الاجرعلى قدر المشقة)ئیستیقامە پێناسی ڕاست ودروست بۆخاوەنەكەی دیاری دەكات و كەسێتی دەپارێزێت ومتمانەپێكراودەبێت،نەك وەك ئەوانەی لەسەرەتاوەباش بوون پاشان دۆڕاون وگۆڕاون بۆنمونە:بینیومانەتاهەژاربووەبەدین بووكە دەوڵەمەندبوودۆڕا! تا لێرەبووبانگخوازبووكەچووبۆهەندەران دۆڕا، لەسەر مینبەردەگریاكاتێ پلەوپۆستی وەرگرت وەك جاران نەما،لەڕەمەزانداديندارە..
دوای ڕەمەزان لاروخوارە!ڕەمەزانیش وابنەوبارگەی پێچایەوەومالّ ئاوایی كرد نازانی سالّێكی تربەخزمەتی دەگەینەوە یان ناتۆوابزانەكۆتاڕەمەزانتە،بائاگامان لەوپەیمانانەبێت كەلەومانگەدابڕیارمان لەسەردابو،وەفاداربین بەرامبەریان، با خۆمان بەدرۆزن دەرنەكەین باخۆڕاگروبەردەوام بین،وانەزانین دینداری تەنها لەڕەمەزان دایە،دوایی دەست بكەینەوە بەخراپەوتاوان بەهۆی چاولێكەری یان لەبەرلۆمەی لۆمەكاران،بەڵكوپێویستە هەمووژیانمان دینداری بێت تالە

سەرئيمان وئيسلام بژين وبمرين تا خوارازى دەبێت وخەڵكيش ڕزگارى بێت ، موسڵمان دەبێت وێنەى دارخورما هەميشە سەوزوخۆڕاگروبەهێز بێت بەر هەم وميوەى شيرينى ئيمانەكەى پێوە دياربێت لەكرداروگوفتارى شيرين و جوان،باموسڵمانى قورئانى بين محمدى بين نەك شەرقى وغەربيى!با لەڕەمەزان وانەى زۆرمان وەرگرتبێ تابەهۆيەوەدواى ڕەمەزانيش بەردەوام بين لەچاكە و خۆمان پيس نەكەينەوە،وەك زانايانى پێشين فەرمويانە:(كن ربانيا و لاتكن رمضانيا)خوا ويست وخوا پەرست بن نەك ڕەمەزانيلە بن !خواى ميهرەبان ئەم مانگەى لێ وەرگرتبين خێرى لەيلەت وقەدرمان بەنسيب بكات وەلێمان ڕازى بێت وئەم دينەمان بۆ بكات بەحاكم ،خۆڕاگروبەردەوام بين، خوات لەگەڵ مانگى ڕەمە زان ...خوات لەگەڵ پارشێو و بەربانگ.

www.zanayan.org

---

* ئەم بابەتەلەڕۆژنامەى ئايندە ژمارە(١٨٦)بلاْوكراوەيەوە.

* بابەتى ڕەمەزانيم لەم كتێبەدانەهێناوەچونكەپێشتركتێبێكى تايبەتم نوسيبوبەناوى

(چمكێك لەوتارەكانی(٣٠)ڕۆژی ڕەمەزان ساڵی(٢٠٠٠) وزیاترلەچوارجارچاپكرایەوە.

جـەژن ..ئەوسا و ئێستا

یەكێك لەڕۆژەخۆشەكانی ژیان ڕۆژانی جەژنە،بەدەنگی (اللـه اكبر)وبۆن و هەلاّمی پلاّوگۆشت وجل وبەرگی جوان..سەردانی خزمان.. زەردەی سەر لێوان..پاكردنەوەی دلاّن،چەند دیمەنێكی دڵگیرن لەپەڕاوی دڵداتۆماركراون كەمرۆڤ ناتوانیٚ فەرامۆشیان بكاتن،

ئەوسا هەمووشتەكان سادەبوون بەلاّم زۆرشیرین وبوون وتامی تایبەتیان بوو!

ئەوساژیان بەهەمودیمەنەكانیەوەلـەئێستاجودابونازانم بۆچی ئەوهەموخۆشیانە كاڵبونەوە،

ئەوساخەڵك هەژاربوجەژنان پلاّوێكیان دەخواردبەلاّم دڵیان دەوڵەمەند بوو،

ئەوساجلوبەرگیان كۆن وسادەبوبەلاّم دڵێكی سپی وهەستێكی ناسكی تێدابو،

ئەوسامرۆڤەكان یەكتریان خۆش دەویست وهاوبەشی خۆشی وناخۆشی یەكتر بوون،بەلاّم ئێستاخۆشەویستی لەدڵەوەداخزاوەبۆناوورگ،بۆیەدەڵێن ئۆخەی ئۆخەی هەركەس بۆخۆی!(ئی خۆم بۆخۆم هی تۆش دەخۆم)!

ئەوسا خەڵكی وەك ئەمڕۆباوەشیان نەكردبووبەدنیادا،كاتیان هەبووبۆسەردان وخزمایەتی،ئێستاڕەنگی شتەكان بزركاون،تامی بۆنەوجەژنەكان وەك تام و چێژی ئەومیوانەی لێهاتوەكەڕەنگیان جوانەبەلاّم تامی میوەخۆشەكانی جاران نادەن!خۆشەویستان: ژیانمان بەرهەمی كردەی خۆمانە،ئەوكات بەڕەوشتە جوانەكان ژیانی خۆیان كردبوەبەهەشتۆكەیەك،بەلاّم ئەمڕۆبەدەستی خۆمان

کردومانەبەدۆزەخ!دروشمی جوان بەڵام قرپۆك..ناوی بێناوەڕۆك ..ڕوکەشی جوان دڵی کرمۆك!کەواتە چی وایکردوەبڵێین: ئای بۆجەژنانی جاران دڵی سافی باپیران..،ژیانی هەژاری ئەوسامان پێخۆشتربێت لەدەوڵەمەندی ئێستا؟! بەڕێزانم ئێمەدەتوانین بەونیەت وئیمانەی جاران تامی خۆشی ژیان بگێڕینەوە لەیەکترنزیك بینەوەچیترتەنها بۆخۆمان نەژین لەچوارچێوەیەکی تەسکدا.. ئەگەروانەکەین ئەوابەدەستی خۆمان زیندانێکی گەڕۆك بۆخۆمان دروست دەکەین!ئەوکاتەش ئۆتۆمبێلی مۆدێل بەرزوکۆشك وتەلار.. دیناردۆلار.. جوانی یار..سەوزایی بەهار..سیاسەتی ڕۆژگار.. ئاسودەیی نابەخشن بە دڵی نالەبار، دەبائاوڕێك لەڕۆح وهەست ونەست ودڵەکانمان بدەینەوەوبەیادی خواتێریان بکەین تائارام بن وبحەوێنەوە،چونکە ئەوان بەدەستی ئێمەوە زۆر ماندوبون،بالەجەژندا دەرگایماڵەکانتان کراوە بێت ..بەڵام لەپێشدا دەرگای دڵەکانتان بکەنەوە..پەیوەندی برایەتی و خزمایەتی نەك حیزبایەتی سەردانی خزمان نەك سەرقەبران

جەژنێکی خۆش ـ ڕۆژێکی خۆش ـ دڵێکی خۆش

حیكمەتی حەرامبوونی گۆشتی بەراز

لەگەڵ پێشکەوتنی تەکنەلۆژیاوزانستی سەردەم موعجیزەکانی قورئان و راستیەکانی ئیسلام زیاتردەدرەوشێتەوە ئەوە دەسەلمێنن کە تەکنەلۆژیا لە خزمەتی ئیسلامدایە دوای بڵاوبوونەوەی ئەنفلۆنزای بەرازومەترسیەکانی ڤایرۆسی(H.N)حیکمەتی حەرامبوونی گۆشتی بەرازکەلەقورئاندا بە تایبەت ئاماژەی بۆکراوە زیاتربووبەجێگەی سەرنج وهەڵوێستە لەسەرکردن بۆخەڵکانی خاوەن بیروهۆش،پزیشکێکی ئەڵمانی بەناوی(هانسەریلفیك) سەرنجی دالەنێوان دووتیرەی (هۆنزا)کە لەچیاکانی هیمالایە نیشتەجێ بوون، تیرەیەکیان موسوڵمان بوون وگۆشتی بەرازیان نەدەخوارد،ئەوەی سەرنجی پزیشکەکەی راکێشابوو‌ئەم هۆزە زۆرچالاك وتەندروست بوون،بەلآم هۆزەکەی ترلەگەڵ ئەوەشدا کە لەهەمان نەژادونەتەوەیەو لەهەمان ناوچەشدا بوون بەلآم دووچاری چەندین نەخۆشی سەردەم بووبوون!چونکە موسوڵمان نەبون وبەرازخۆربوون،دکتۆرەکە وتی:گۆشتی بەرازنەك لە ئیسلامدابەڵکو لەهەمووئاییینەکانی تریشدا حەرامە.زۆرکەس هۆی حەرامبوونی دەگێڕنەوە بۆ بونی کرمێك بەناوی(الکیرکینا)لەناوگۆشتەکەی دایە چونکە بەرازگیانلە بەرێکی گیاخۆروگۆشت خۆرە وەك مرۆڤ بۆیە حەرامە خواردنی—والله اعلم.

لەڕووی بایلۆجیەوە تەمەنی بەرازچەند ساڵێکی کەمەودەبێ سەربېڕدرێت پێش ئەوەی بگاتە شەش ساڵ ئەگەرنا لێکۆڵەرەوەکان دەڵێن دووچاری نەخۆشی شێرپەنجە دەبێت،هەروەها لە قەسابخانەکاندا پێش سەربڕینیان بەچەند

هەفتەیەك دەبێ ئەندامی نێرینەکەیان ببڕێت ئەگەرنا لەکاتی سەربڕیندا بۆ گەنێکی زۆری لێ دێ ولەنرخی گۆشتەکەی کەمدەکاتەوە،بەهەرشێوەیەك سەربڕێ گۆشتەکەی ناتەندروستە،بۆیە خوای گەورە فەرمویەتی(فإنهً رجس)

سیفەتەکانی بەراز:

١-سیفەتە بێزراوقێزونەکانی بەرازئەوەیە تاکەگیانلەبەرێکە پاشەڕۆی خۆی دەخوا

٢-بەراز گیانلەبەرێکی بێ غیرەت وبێ شەرمە ئەم دووسیفەتەبەهۆی خواردنی گۆشتەکەیەوە دەگوێزرێتەوە بۆئەوکەسەی گۆشتەکەی دەخوات! بێگومان دارمانی رەوشت وئەوهەموحاڵەتی ئیغتیصابەی لەرۆژئاوا ڕوودەدات دوورنییەبەشێکی لەبەکارهێنانی ئەوگۆشتەوە سەرچاوەی گرتبێت.

٣-بەهۆی ئەوکرمەوەکە لەگۆشتی بەرازدا هەیە مرۆڤ دووچاری داوێنپیسی دەبێت وتوانای بەرگری کردنی لەخۆی نامێنێ.

٤-بەرازلەبەرئەوەی گیانلەبەرێکی پیسوپۆخڵە هەمیشە هەڵگری جۆرەها میکرۆب ونەخۆشی یە،هەروەها کۆمەڵێك نەخۆشی پیس هەن کە بەرازخۆی توش دەبێت ولەوێشەوە دەگوێزرێتەوە بۆخاوەنەکەی.

جیاوازی گۆشتی بەرازلەگەڵ گۆشتی گیانلەبەرانی تردا:

١-گۆشتی بەرازبچوك بێت یان گەورە رێژەیەکی یەکجار زۆرچەوری تێدایە بەبەراوردلەگەڵ گۆشتی گیانلەبەرانی تردالەبەرئەوە لەکاتی بەکارهێنانی گۆشتی بەرازدا رۆنی تێناکرێت،چونکە زۆرچەورە بەخواردنی ئەم گۆشتە چەوری لەلەشی مرۆڤدا کەڵەکە دەبێت وبەئاسانی لەش توانای ڕزگاربوونی

نیە لەوچەوریە،هەروەها هەرس کردنی لەگەدەدا زۆر نارەحەتە بەهۆی ئەو چەوریە زۆرەوە.

٢-کە باسی چەوری دەکرێت واتە بونی رێژەیەکی زۆری کۆلیسترۆڵ لەناویدا ئەم ماددەش کە تێکەڵ بە خوێن بوو پەستانی خوێن بەرزدەکاتەوە، هەروەهابەکەڵەکەبوونی لە دەمارەکانی خوێندا ئەبێتە هۆی ئەستوربوونی دەمارەکان وزۆرجاریش قەپات بونیان کە دەبێتە جەڵتەوسستی سورِی خوێن لە قاچ ودەستدا بەتایبەتی لەوکەسانەدا کە جگەرەکێشن پرۆفیسۆر((رۆفۆ) ئامۆژگاری نەخۆشەکان دەکات بەدورکەوتنەوە لەبەکارهێنانی گۆشتی بەراز چونکە زۆرمەترسیدارە.

٣-گۆشتی بەرازدەوڵەمەندە بە ئاوێتەی کبریتی هایدرۆمبینی کە بەخواردنی ئەم مادده مرۆڤ دوچاری رۆماتیزم وهەوکردنی جومگەوئێسك وبرِبرِەی پشت دەبێ.

پرۆفیسۆر (بیر)رایگەیاندچەندە رێژەی ئەوکبریتەکەمتربێت رێژەی بەرگری و توندوتۆڵی زیاتر دەبێت،بەڵگەش لەسەربوونی ئەوماددەیە پارچەیەك گۆشتی بەرازوچەند گیانلەبەرێکی هێناوهەریەکەیانی کردە گیراوەی تایبەتی لە ئەنجامدا گۆشتی بەرازەکە بۆگەنێکی بلاَوکردەوە بەئەندازەیەك لە ژوورەکەدا خۆی بۆرانەگیرائەوبۆنەش ماددەی(H_2S)واتە کبریتی هایدرۆجین بوو بە پێچەوانەی گۆشتی گیانلەبەرەکانی ترەوە وەك مانگاوبزن.

٤-گۆشتی بەرازرِێژەیەکی زۆرماددەی هیستامینی تێدایەکە دەبێتە هۆی توش بوون بەحەساسیەت،ئەوکەسانەی ئەم گۆشتە دەخۆن دوچاری خوران دەبن

لەپێشداودواتریش دوچاری نەخۆشی (ئاوڵە)وزەردویی وهەوکردنی پێست و دەمارەکـان دەبن،لێکۆڵینـەوەکان دەریانخسـتووە ئەومادانـەی هـەوکردن دروست دەکەن لەرێگەی گۆشتی بەرازەوە مـاددەی هیسـتامین وئـەرکۆمایۆ نین،ئەگەرمرۆڤ لەرێگەی دەرزی یەوە مـاددەی هیسـتامین بکرێتـە لاشـەیەوە دوچاری قورحەی گەدەوخواردن ورەبۆوهەوکردنی لوت وتێکچوونی لێدانی دڵ وتەنانەت جەڵتەی دڵیش دەبێت بۆیە ئامۆژگاری ئەوکەسانە دەکرێت کە دوچاری جەڵتەی دڵ بوون واز لە خواردنی گۆشتی بەراز بهێنن.

٥-گۆشتی بەرازکۆمەڵەکاریگەرییەکی تێدایـە بـەناوی فاکتـەرەکانی خـوێن (Blood Factors) وەك ئۆتکـۆجین وئینـدۆبایۆنتوو سیفۆنۆسـپوڕاو پۆلێنۆرفا،هەرچەندە تائێستا ئەنـدازەی لێکچـوونی لـەنێوان ئـەم مادانـەدا نەزانراوە،بـەڵام زانـای روسی(سپیرناسـکی)بەومادەی سـەرەتاییانەی لـە قەڵەمدان کە دەبنە هۆی توشبوون بەشێرپەنجە.

٦-لەگۆشتی بەرازدا ڤایرۆسی ئەنفلۆنزاهەیە،پرۆفیسۆر(شـۆپ)لە پـەیمانگای لێکۆڵینەوەی ڤایرۆس لە لەندەن ئەم ڤایرۆسەی دۆزیەوە،شـایەنی باسـە ئـەم ڤایرۆسە لەسـیەکانی بـەرازدا بەرێژەیـەکی زۆرهەیە،سـیەکانی بـەرازیش لـە دروستکردنی(باستۆرمە)دا بەکاردەهێنرێت کە خـواردنێکی ئامـادەکراوە لـە زۆربـەی وڵاتـە رۆژئاواییەکانـدا رۆژانـە بەکاردەهێنرێت،لێکۆڵـەرەوەکـە رایگەیاند ئەم ڤایرۆسە دەچێتە سییەکانی ئەوکەسانەی ئەم خواردنە دەخۆن و لەوێدا دەمێنێتەوە تابارودۆخێکی گونجاوی بـۆ دەرەخسـێت پاشـان زۆردەبـن

وتەشەنە دەکەن و ئەوکەسە توشی نەخۆشی دەکەن.لێرەدا دووپرسیاردێتە ئاراوە:بۆچی گۆشتی بەرازکەسەرچاوەی ئەو هەموونەخۆشیەیە تائێستاش بەردەوام بەکاردەهێنرێت لە ئەوروپاورۆژئاوادا؟ یان بەرازبەوهەموزیانەوە ئەبێ حیکەمت لە دروستکردنی دا چی بێت؟لەوەڵامی پرسیاری یەکەمدا دەڵێین:پزیشکێکی ئەڵمانی بەناوی (هوفمان)رایگەیاندکە گۆشتی بەراز هەمو نیشانەکانی موعتادیی تێدایە،ئەوەشی راگەیاند ئەوکەسانەکەگۆشتی بەراز دەخۆن بەهەموئەم زیانانە ئاگاداردەکرێنەوە لەلایەن پزیشکەکانیانەوە،بەڵام لەبەرئەوەی خویان پێوەگرتووە ناتوانن دەستی لێ هەڵبگرن هەروەها ئەو کەسانەی مودمن بوون بە خواردنی عارەق وجگەرە.. لەوەڵامی پرسیاری دووەمدا دەڵێین:خوای گەورە هیچ شتێکی بەبێ هودە دروست نەکردووە بەرازیش خوای گەورە بۆپاك کردنەوەی پاشەڕۆ(نفايات)ی سەرزەوی دروستی کردووە چونکە گیانلەبەرێکی پیس خۆرە نەك بۆ خواردن.

دەگێڕنەوە رۆژێك سولەیمان(عليه السلام)بەبەردەم گوێدرێژێکدا تێپەڕدەبێت لەسوجدەداودەڵێ سوپاس بۆتۆخوایە کەبەسەگ دروستت نەکردم بەلای سەگێکیشدا تێپەڕدەبێت لەسوجدەدا دەڵێ سوپاس بۆتۆ خوایەکە بەبەراز دروستت نەکردم،بەلای بەرازێکیشدا تێپەڕدەبێ کە سوجدە دەبات پێی دەڵێ ئەی تۆ بۆسوجدە دەبەی لەبەرازخراپترچیترهەیە،بەرازەکە دەڵێ سوپاس بۆ تۆ خوایە کە وەك مرۆڤێکی بێ باوەڕ دروستت نەکردوم!.

---

* سەرچاوە: العلم والاعجاز - ملامح الاعجاز

بەرهەمە چاپكراوەكانی نوسەر:

١) چەمكێك لەوتارەكانی ڕەمەزان /ساڵی (٢٠٠٠) چوارجارچاپكراوە.

٢) چەمكێك لەژیانی مەلایەتی / ٢٠٠٤كەباس لەزانای ڕەسەن وناڕەسەنە.

٣) گەنجەكانمان بەرەوكوێ / ٢٠٠٠٥ سێ جارچاپكراوە

٤) ئافرەتانی ڕۆژئاوا بەرەوكوێ / ٢٠٠٥ سێ جارچاپكراوە

٥) كەسێتی ئافرەتی موسڵمان / ٢٠٠٦ دووجارچاپكراوە

٦) هۆیەكانی لێخۆشبوون /٢٠٠٦

٧) دژایەتی پێغەمبەر (د،خ) لەبەرچی؟ /٢٠٠٧

٨) سەرەنجامی خراپی تاوان /٢٠٠٧

٩) هۆیەكانی بەختەوەری / ٢٠٠٨

١٠) مافەكانی پێغەمبەری خوا بەسەرموسڵمانانەوە/٢٠٠٨

١١) بەرەوگۆڕانی بەنرخ.نەك نەفامێتی هاوچەرخ / ٢٠٠٩

١٢) قسـەی سـەردەم / ٢٠١١

١٣) وتاری سـەردەم / ٢٠١٢

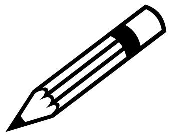

ناوەرۆك

بابـەت **لاپەڕە**

پێشـــەکی ٤

بیروباوەڕەکەت ئەی موسڵمان ٦

بیروباوەر ژیانە ١٠

زیان ومەترسیەکانی شیرك ١٢

جادوگەری وفاڵچێتی ١٦

ڕۆڵ وپێگەی مزگەوت ١٩

ڕۆڵی زانایانی ئاینی لەڕاپەڕینەکاندا......................... ٢٢

مـــەلاوسیاسەت ٢٥

بنەمای سیستمی ئیداری لەئیسلامدا............................ ٢٧

فەرمان بەچاکەوڕێگری لەخراپە ٣١

ئاینی عورفی وچاولێکەری ٣٣

نمونەی ئاینی عورفی وچاولێکەری.............................. ٣٧

ڕەوشتی باوەڕدار ٣٩

دادپەروەری چارەسەرە ٤٣

پرسی گەندەڵی ٤٧

بەکێ دەڵێن ڕۆشنبیر؟ ٥١

هەستکردن بەچاودێری خوا.................................. ٥٥

بابـەت	لاپـەڕە

بابـەت		لاپـەڕە
زوڵم وستەم	....	٥٧
ئەوەی پەندوەرنەگرێ ئەبێ بەپەند	....	٦١
یادی لەدایك بونی پێغەمبەر(ص)	....	٦٥
مافی پێغەمبەر(ص)لەسەرشوێنکەوتوانی	....	٦٧
پەیامی مانگی مەولود	....	٧٩
تۆئەوەی کەبیردەکەیتەوە	....	٨٣
جۆرەکانی بیرکردنەوە	....	٨٦
گەشت وسـەیران	....	٨٩
نیشانەکانی قیامەت	....	٩٣
کارەساتی بەناوئەنفال	....	٩٨
عەرەبی دوێنێ وئەمڕۆ	....	١٠٠
تەکنەلۆژیایزانستی لە	....	١٠٢
ڕۆژی جیهانی ساوایان	....	١٠٥
بەدوای دنیادا ڕامەکە	....	١١٤
ڕێڕەوی وتاری ئاینی	....	١١٧
پەتای حیزبایەتی	....	١١٩
مارەبڕین وگواستنەوە	....	١٢١
هاوشانی هاوسەران	....	١٢٥
مەئزونی شەرعی	....	١٢٨

بابـەت	لاپـەڕە
بەختیاری خێزان	١٣٠
ئیسلام نەرم ونیانە	١٣٥
هیممەت بەرزی شێرانە	١٣٩
تەقوا چیەوچۆنە	١٤٢
نوێژ ئارامی وبەختەوەریە........................	١٤٧
کاریگەری خراپی تاوان	١٥٠
وانەکانی ئیسراومیعراج	١٥٤
نەزەری حەرام	١٥٦
نەزەر بەریدی زینایە	١٦١
چۆن ڕزگاربین لەم بارە........................	١٦٣
لەدوای ناخۆشیان خۆشیە........................	١٦٧
خۆناسین	١٦٩
کێن ئەوانەی خۆدەکوژن	١٧٠
بەردەوامی وڕاوەستاوی	١٧٢
جەژن..ئەوساوئێستا	١٧٧
حیکمەتی حەرامبونی بەراز........................	١٧٩
بەرهەمەکانی نوسەر	١٨٤
ناوەڕۆك(پێڕست)	١٨٥

الخُطَب المُعاصِرة

ايهاالقارىءالكريم ان الدعوة الى الله سبحانهُ وتعالى من اهم مايقوم بهِ المسلم، و هى احسنُ القول:([illegible]...)فهذهِ الرسالة بين يديك باللغةِ الكردية عبارة عن مجموعةمن الخُطَب العَصرية القيت على المنبرالجمُعَة يَتَضَمن قضاياالساعةوالمسائل المستَجدةعلى الساحةالكُردستانية،فكن فيهامطالعاًمتدبراًولخيرهاناقلاً،كالنحلِ يسعى فى البستان بين ازهارهِ ويَنقُل من رَحيقهِ،اسألُ اللهَ ان ينفعَ بهاالمسلمون عامة و اخوانى سادة الخُطَباء خاصةً،تَم بعونِ الله والحمدُلله ربِ العالمين... اَخيراً:

وأسأل العفوَ عن التقصيرِ وخيرَ ما يُؤمل في المصيرِ
وغفرَ ما كان من الذنوبِ وسترَ ما شانَ من العيوبِ
وأفضلُ الصلاةِ والتسليمِ على النبي المصطفى الكريمِ
محمدٍ خيرِ الانامِ العاقبِ وآلِهِ الغرِ ذوي المناقبِ

الفقير الى الملك العفو القدير
احمد القايشوي
١٤٣٣ - ٢٠١٢
كردستان / السليمانية

الخُطبة المُعاصِرة

Nowadays Theme

and the consepts of Faith are nowadas concern

Prepared by:
Mala Ahmad Qamishy

Kurdistan - Sulaimanya

First Edition
2012